INSTITUTUL CENTRAL DE STATISTICĂ
Director Dr. SABIN MANUILA

1

Dr. LEONIDA COLESCU

ANALIZA REZULTATELOR RECENSĂMÂNTULUI GENERAL AL POPULAŢIEI ROMÂNIEI DELA 1899

CU O PREFAŢĂ
DE
Dr. SABIN MANUILA

Biblioteca Centrală
Regională Craiova

II. 3030.

1944
INSTITUTUL CENTRAL DE STATISTICĂ

MINISTERUL AGRICULUREI, COMERCIULUI, INDUSTRIEI ŞI DOMENIILOR

SERVICIUL STATISTICEI GENERALE

RECENSĂMÂNTUL GENERAL

AL

POPULAŢIUNEI ROMÂNIEI

REZULTATE DEFINITIVE

PRECEDATE DE O

INTRODUCŢIUNE CU EXPLICAŢIUNI ŞI DATE COMPARATIVE

DE

L. COLESCU

DOCTOR IN ŞTIINŢELE ECONOMICE ŞI FINANCIARE
ŞEFUL SERVICIULUI STATISTICEI GENERALE

CU 4 CARTOGRAME COLORATE

BUCUREŞTI

INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE „EMINESCU"

BULEVARDUL ELISABETA, 6 — STRADA SĂRINDAR, 7

1905

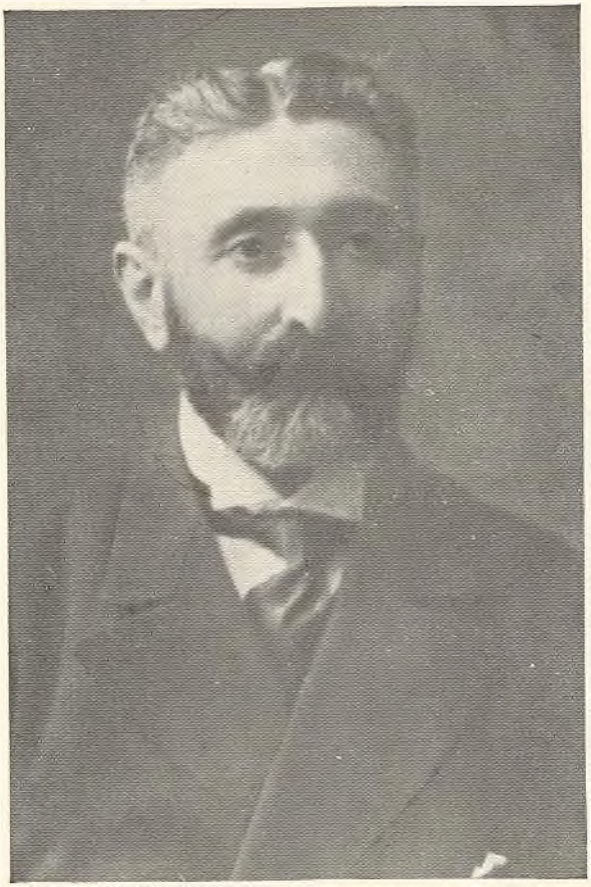

Dr. Leonida Colescu

CUPRINSUL

Prefața 3

Introducere

I Istoricul numărătorilor din trecut 7
II Tehnica recensământului din 1899 11
III Despuierea datelor. Critica rezultatelor obținute 16

Analiza Rezultatelor

IV Variațiunile populațiunei. — Reconstituirea cifrei populațiunei din trecut 28
V Densitatea populațiunei urbană și rurală, numărul comunelor . . . 39
VI Numărul menagelor și compunerea lor 51
VII Populațiunea după sex 55
VIII Populațiunea după starea civilă 57
IX Populațiunea după vârstă 62
X Populațiunea după religiune 82
XI Populațiunea după cetățenie 91
XII Populațiunea după instrucțiune 108
XIII Infirmii 125
XIV Populațiunea flotantă 127
Anexă : Formulare și instrucțiuni 131

PREFAȚA

Știm prea bine cât mai este de făcut în câmpul organizării statisticei românești și câte publicațiuni, cuprinzând toate aspectele documentării noastre statistice ne lipsesc. Și totuși, prin volumul de față inaugurăm o nouă categorie de publicațiuni, care nu au caracter de actualitate. Ea cuprinde retipărirea unor documente de mare preț pentru statistică, care astăzi nu mai există în circulație și care au o importanță deosebită în documentarea statistică asupra neamului românesc.

Retipărirea acestor lucrări documentare, o începem cu eminenta lucrare a marelui statistician, Leonida Colescu, care prin personalitatea, prin știința și prin activitatea sa, a fost timp îndelungat figura reprezentativă a statisticii românești din prima parte a secolului nostru. Lucrarea tratează Recensământul general al populației României din 1899, recensământ, care constitue o etapă interesantă în istoria statisticei românești.

Inainte de anul 1899, dacă facem abstracție de efortul capilor dela 1859 ai Statisticii românești D. Marțian și Ion Ionescu dela Brad, recensămintele de populație din România erau simple catagrafii fiscale, întocmite de organele fiscale, din cinci în cinci ani.

Nici recensământul general din 1899 n'a ieșit din linia tradițională și a fost socotit tot ca un recensământ fiscal. Intrarea în arenă a lui Leonida Colescu, tânărul șef al Serviciului statisticei generale, a transformat însă complet lucrarea recensământului fiscal din 1899, dându-i o semnificație statistică *și încercând să-l realizeze astfel, ca rezultatele lui să poată ține loc unui recensământ general veritabil. Intr'adevăr, munca lui Leonida Colescu nu a fost zadarnică. Ce e drept, el nu a putut face minunea de a transforma o catagrafie fiscală într'un adevărat recensământ general, dar a reușit să influențeze în așa fel tehnica de lucru, începând cu înregistrarea pe teren și terminând cu prelucrarea datelor, încât țara s'a ales, pentru prima oară, cu date statistice care puteau ține loc unui recensământ general. Aceste date rămân valabile până la anul 1912, când Leonida Colescu își poate realiza visul, organizând « cel dintâi recensământ general de populație al României ».*

Lucrarea de față cuprinde comentariile datelor recensământului din 1899, scrise de Leonida Colescu și publicate în anul 1905.

In lucrarea sa, Leonida Colescu ne avertizează, cu toată seriozitatea, asupra valorii foarte aproximative a datelor sale. Totuși, suntem datori să recunoaștem că o examinare atentă a datelor, ne îngădue să socotim rezultatele acestui « recensământ general » ca fiind foarte aproape de realitate. Aceasta s'a verificat ulterior și prin datele recensământului general din 1912, care a fost executat după concepțiile recensămintelor contimporane.

Lectura acestei lucrări a lui Leonida Colescu ne arată unele particularităţi, care sunt valabile şi astăzi. Intre acestea, cităm în primul loc constatarea, că nu se cunoştea nici în 1899, cum nu se cunoaşte nici astăzi, suprafaţa şi întinderea localităţilor. Şi dacă nu se cunoaşte suprafaţa exactă a localităţilor, nu se poate cunoaşte nici suprafaţa ţării întregi. Indicaţiunile date de lucrările Creditului Funciar Rural au fost singurele temeiuri, pe care s'a bazat evaluarea suprafeţei ţării. Aceste evaluări au fost socotite destul de bune şi au obţinut recunoaşterea oficială. Ele au avut timp îndelungat valoare circulatorie.

Dar nici astăzi nu suntem mult mai avansaţi în acest domeniu, ca în anul 1899. Suprafaţa ţării se cunoaşte doar cu aproximaţiune, pe bază de calcul şi nu pe bază de măsurare.

Al doilea element este lipsa stabilităţii în structura localităţilor din ţară. Compoziţia judeţelor, plăşilor şi comunelor se schimbă atât de des şi atât de esenţial, încât datele diferitelor localităţi nu pot fi comparate dela un recensământ la altul. Această constatare este valabilă şi astăzi, în aşa măsură, încât datele recensământului din 1930 nu pot fi comparate cu datele recensământului din 1941.

Recent, Institutul nostru a tipărit un « Indicator Statistic al Localităţilor din România », încercând să realizeze temerara sarcină de a compara numărul locuitorilor fiecărei localităţi dela recensământul din 1941, cu cel dela recensământul din 1930. Dar lista localităţilor din 1941 nu este identică cu cea din 1930. Numeroase localităţi care au existat în 1930, nu mai există în 1941, iar pe de altă parte, au apărut în 1941 localităţi, care n'au existat în 1930. Acest fenomen se datoreşte în foarte mică măsură evenimentelor de pe teren. El este provocat, în cea mai mare măsură, de acţiunea de cancelarie a autorităţilor noastre administrative. Abia după recensământul general din 1941 s'a pus stavilă freneziei modificatoare.

Această stare de lucruri, a dus la publicarea unei lucrări, în care nenumărate pagini sunt ocupate cu explicaţia cauzelor de nepotrivire de cifre. In multe judeţe, majoritatea absolută a localităţilor din 1941 nu se mai aseamănă cu cele din 1930.

Este evident că în aceste condiţiuni, munca statistică este nu numai anevoioasă, ci adeseori şi fără folos practic. Iar consecinţele acestei stări, sunt lipsa de continuitate în munca administrativă, pierderea încrederii populaţiei în stabilitatea aşezării noastre de stat şi imposibilitatea de a se face o administraţie planificată.

Aceste considerente au fost expuse de Institutul nostru în repetate rânduri, cerându-se cu stăruinţă renunţarea la deprinderea anarhică a schimbărilor pentru interese momentane sau din lipsa de respect pentru tradiţia vieţii noastre comunale. Se poate afirma, că niciuna din împărţirile noastre administrative, care au existat până azi în România, nu a fost atât de rea, încât păstrarea ei să nu fi fost mai folositoare ţării, decât rezultatul obţinut prin « îmbunătăţirea » adusă de modificările arareori justificate.

Este de o importanţă vitală, pentru educaţia civică a populaţiei noastre, stabilizarea cadrelor administrative ale ţării, măsurându-se vrednicia unei administraţii, nu prin modificările teritoriale făcute, ci prin măsura în care administratorul şi-a înfrânat gustul de modificare.

Imposibilitatea de a stabili evoluţia numerică a populaţiei pe un timp mai îndelungat, pentru fiecare comună din ţară, are ca prim rezultat neputinţa de a urmări fenomenele demografice, iar ca al doilea rezultat, neputinţa de a stabili densitatea populaţiei, spre a putea măsura şi demonstra efectul măsurilor de guvernământ, asupra

desvoltării țării. Urmărirea cifrelor de evoluția populației, interesează nu numai fenomene demografice ci, în general, modificările care se produc în toate domeniile de manifestare ale populației. Astfel, era de așteptat ca noua așezare politică, care s'a dat țării după 1918, să producă în deceniile următoare, efecte profunde asupra structurii etnice a populației. Aceste schimbări într'adevăr s'au și produs. Lucrarea de față, care cuprinde o analiză a datelor din anul 1899, privitoare la Vechiul Regat, ne-a furnisat temeiul extrem de valoros pentru cunoașterea structurii etnice a Țării Românești.

Recensămintele generale de populație au marele merit de a furnisa informațiuni subtile, tocmai asupra domeniilor, care nu pot fi cercetate prin studiul cifrelor statisticei mișcării naturale a populației. Intr'adevăr, după cum just remarcă Leonida Colescu, statistica noastră demografică a utilizat încă de acum patru decenii o metodă de înregistrare atât de bună, încât datele ei pot fi socotite ca singurele date statistice exacte, existente în Țara Românească, în această epocă. Din nenorocire, câmpul de întrebuințare a acestor date este destul de limitat. Este meritul recensământului general al populației, că ne-a oferit informațiuni asupra modificărilor produse prin migrațiunile externe și prin mișcarea populației dela sate spre orașe, precum și asupra modificărilor produse în structura etnică a populației, prin asimilarea naturală care a avut loc în toate timpurile și la toate popoarele.

Iar prin cercetarea structurii profesionale a populației, cu ocaziunea recensămintelor generale, se cunoaște nu numai structura socială actuală a țării, ci mai ales tendința de evoluție socială și vitesa de desvoltare a unei societăți. Iată pentru ce, introducerea unui nou capitol în lucrarea recensământului general de populație, înseamnă întotdeauna o nouă piatră de hotar în știința documentării statistice.

Prin retipărirea lucrării lui Leonida Colescu, socotesc că facem un serviciu deosebit de util, atât cauzei statisticei românești în general, cât și posibilitățile de punere în valoare a datelor recensămintelor generale din România în special. Oricât de temeinice și amănunțite ar fi datele statistice contimporane, valoarea lor științifică depinde de posibilitatea de a le compara cu datele recensămintelor anterioare.

Exprimând un postum omagiu unui statistician de valoarea lui Leonida Colescu, servim în același timp în mod direct și cauza statisticienilor de azi și mai ales a celor de mâine. Această concepție justifică nu numai prezentul volum, ci și apariția celorlalte volume de statistică veche, pe care Institutul nostru și-a propus să le tipărească, în cadrele colecției începute prin volumul de față.

Colaboratorii mei cari au depus râvnă la realizarea acestui plan, în primul rând d-l Anton Golopenția, directorul Oficiului de Studii și locțiitorul d-sale, d-l Tudor Stoianovici, și-au câștigat merite reale prin munca lor și țin să le exprim și în acest loc cele mai calde mulțumiri.

Dr. SABIN MANUILA

INTRODUCERE

I

Din diferite împrejurări România nu posedă până astăzi o numărătoare sistematică şi exactă a locuitorilor săi. Sunt acum patruzeci de ani, când, atât spre a da satisfacere cerinţelor politice externe, cât şi pentru a corespunde bunelor intenţiuni ce au însoţit era de atunci de reforme, oficiile de statistică din cele două principate: Muntenia şi Moldova au întreprins un recensământ general al populaţiunei, al cărui rezultat s'a publicat în *Analele Statistice ale României* pe 1860 şi în *Lucrările statistice ale Moldovei.*

Explicările introductive, cari însoţesc aceste publicaţiuni, sunt foarte succinte, în ceea ce priveşte tehnica adoptată în operaţiunea numărătoarei şi modul cum ea a fost urmată. Rezultatele publicate au dovedit însă, că lucrarea n'a corespuns pe deplin intenţiunilor urmărite de iniţiatorii săi. Judecând după aceste rezultate, putem observa de la început, că lipsa de uniformitate în alcătuirea formularelor pentru amândouă principatele — deosebite pe atunci încă ca administraţiune — a făcut, ca tablourile recapitulative să se înfăţişeze în chip diferit pentru fiecare din ţările române, astfel ca orice comparaţiune sau însumare de cifre, ce am face-o în scopul de a avea un rezultat general al României, ar fi foarte anevoioasă şi în cele mai multe privinţe imposibilă.

Cei cari s'au ocupat înaintea mea cu recensământul din 1859 au găsit şi alte multe defecte: între alţii d. Petrescu, loco-ţiitorul de cap al oficiului statistic din 1865, admitea drept exactă populaţiunea obţinută pentru Muntenia în sumă de 2.400.921 locuitori, dar aceea a Moldovei de 1.463.927 o considera prea mică şi după anumite calcule, al căror secret nu ni-l spune, ajungea la concluzia, că spre a avea adevărata populaţie a Moldovei, trebuia să mai adăugăm la cifra de sus încă 28%. Acesta ar fi procentul care ar reprezenta omiterile făcute în numărotoarea locuitorilor, «din cauza greutăţei de a se recensia cu exactitate popu-

lațiunile, unde sunt cotropite de israeliți și servitori, mai cu osebire în comunele urbane ». Petrescu, totuși, nu e consecinte cu ce spune. Din comparațiunea rezultatelor recensământului, publicate de Negruzzi în Moldova și de Martzian în Muntenia, cu cele admise de Petrescu, se constată, că acesta a sporit în județele din Moldova cifra Românilor, nu pe aceea a israeliților cu 33—40%, fără să se dea vre-o explicațiune, care să justifice variațiunile dela un județ la altul. Cu modul acesta, Petrescu stabilește populațiunea României în 1859 la 4.424.961 locuitori, cifra care s'a admis multă vreme drept bună și oficială.

Neapărat, poate să fi avut multă dreptate Petrescu în critica operațiunei făcută în Moldova, deși această critică s'ar fi putut aplica cu mult succes și în Muntenia, dar e greu de admis științificește, ca pe baza unor calcule făcute în birou, oricât de multe osteneli ar fi costat ele, să se fixeze procentul omisiunilor comise în lucrarea de numărare și adăogând acest procent, să se stabilească populațiunea unei țări până la un locuitor. Dacă e probabil, că cifra dată de Petrescu a fost mai aproape de adevăr, decât cea rezultată din numărătoare, faptul nu ar fi trebuit să dovedească nimic mai mult, decât că operațiunea încercată n'a reușit și că pentru binele și în interesul țării ar fi fost să se întreprindă cât mai curând un nou recensământ al populațiunei, și la alcătuirea acestuia să se țină seamă de greutățile întâmpinate în prima lucrare și de defectele observate atunci.

Cu toate acestea, după primul avânt frumos, ce luase lucrările statistice la începutul constituirei moderne a statului român, urmă o perioadă lungă de amorțire și multă vreme nu se mai gândi nimeni la o nouă operațiune de numărătoare a populațiunei. In tot acest timp evaluarea lui Petrescu se lua drept cifră oficială și numărul locuitorilor țării se dobândia adăogând la 4.424.961 locuitori excedentul nașterilor asupra deceselor din fiecare an.

Intreprinderea unei așa zise statistici a populațiunei, pe care o găsim făcându-se dela 1884 încoace, la fiecare cinci ani, se datorește legei de constatare și percepere a contribuțiunilor directe din 10 Martie 1882. Art. 3 din această lege zice: « Pentru înlesnirea operațiunilor recensământului general [1]), autoritățile comunale sunt datoare:

a) « *să facă statistica generală a populațiunei, în care se vor înscrie toți locuitorii comunei fără deosebire de sex, naționalitate, profesiune sau vârstă.*

---

[1]) Este vorba de recensământul fiscal.

Statistica va începe în toate comunele în ziua de 1 Decembre şi va fi terminată cel mai târziu în 20 zile.

Ea se va face după locuinţe, cari se vor numerota ».

Se vede clar din dispoziţiunile acestui articol, că intenţiunea legiuitorului nu a fost de a regulamenta o operaţiune pur statistică, ci numai o măsură premergătoare, care să înlesnească recensământul fiscal — baza de aşezare a impozitelor. Insuşi raportorul legei de la 1882 opina, că prescripţiunile legei în privinţa statisticei sunt laconice şi puţin clare. « Subscrisul am găsit, zicea el că nu se lămureşte în mod pozitiv datele ce statistica populaţiunei trebue să culeagă şi nu se fixează o unitate de direcţiune în facerea acestei operaţiuni.

« Nu se prevăd pe ce categorii au să fie clasaţi locuitorii. Aceasta trebue să se fixeze prin lege şi să nu se lase la facultatea acelora, cari vor fi însărcinaţi cu reglementarea operaţiunei, căci se poate, ca prin regulament, ori să se restrângă, ori să se prea lărgească cadrul ştiinţelor de dobândit. In primul caz o să avem o statistică a populaţiunei, care să nu servească întru nimic operaţiunile comisiunilor de recensământ general; şi în cazul al doilea o să se dobândească în mod incomplect nişte date, cari nu pot să fie decât greşite din cauza complicărei lor.

« Este o condiţiune esenţială pentru o bună statistică generală, ca să fie o unitate de direcţiune în conducerea acestei operaţiuni. Nefiind uniformitate în culegerea datelor, despuerea cifrelor devine imposibilă ».

Pe aceste consideraţiuni bazat, raportorul legei propunea schimbarea art. 2, în sensul ca « *statistica să se înceapă în aceiaşi zi în toată ţara şi să se facă după un regulament şi instrucţiuni date de oficiul central de statistică.*

« Comitetul delegaţilor însă, considerând, că statistica populaţiunei, ce se prescrie prin proiectul de lege, nu este *cerută în interesul statisticei generale a populaţiunei din ţară*, ci numai în interesul constatărei şi perceperei dărilor, a respins redacţiunea propusă » [1]).

Pasagiul de mai sus pune în evidenţă caracterul cu totul fiscal al reglementărei operaţiunei de numărătoare a populaţiunei ţărei, după legea din 1882. Defectele procedărei stabilite de această lege, dintre cari unele erau chiar inherente modului ei de organizare, nu s'au putut evita şi rezultatele produse de operaţiunile de recensământ ce s'au făcut în luna Decembre a anilor, 1884, 1889 şi 1894 au fost foarte slabe.

---

[1]) Desbaterile Corpurilor legiuitoare pe 1882, p. 597.

II 3030

Unele din lipsurile de căpetenie ale acestor operaţiuni s'au arătat, pentru recensământul din anul 1889, în raportul şi studiul d-lui Crupenski «Asupra populaţiunei României», publicate în *Buletinul statistic general*, anul I.

Numărătoarea din 1894 s'a efectuat aproape în aceleaşi condiţiuni, ca şi cele două precedente, mai cu seamă fiindcă oficiul de statistică generală — pe atunci Direcţiune — se dezinteresase cu desăvârşire de această operaţiune. Rezultatele acelei numărători, publicate într'un mod puţin sistematic în *Monitorul Oficial* din 2 Iulie 1895, nu se pot considera mai satisfăcătoare decât cele de mai înainte şi e destul a spune, pentru judecata lor, că unele din comunele urbane, chiar capitale de judeţ, constatând greşelile numărătoarei locuitorilor din oraş, au anulat operaţiunea şi au găsit de cuviinţă să fixeze, printr'un vot al consiliului comunal, numărul locuitorilor *neapărat cel mai adevărat* (!).

In asemenea condiţiuni, cifra de 5.406.249 dată de recensământul din 1894, ca reprezentând numărul locuitorilor României, trebuia să ne inspire tot atât de puţină încredere, ca şi rezultatele numărătorilor de mai înainte.

La Decembre 1899 se împlinea perioada cincinală, când trebuia să se facă după prescripţiile legei din 1882, o nouă statistică generală a populaţiunii. La 14 Mai 1899 Ministerul de Finanţe intervine pe lângă acest departament, cerând, în vedere că această lucrare interesează de aproape şi serviciul statisticei generale, să se revadă de către şeful acestui serviciu, împreună cu Directorul contribuţiunilor directe, formularele şi instrucţiunile, după cari va avea să se procedeze în mod uniform, în întreaga ţară, la numărătoarea locuitorilor.

Ministerul a admis cererea şi şeful Serviciului statisticei generale a fost delegat cu această însărcinare. Deşi convinşi că o bună numărătoare a populaţiei nu se poate realiza cu mult succes, de îndată ce intervine un motiv fiscal, s'a căutat totuşi să se îndeplinească în toată conştiinţa însărcinarea dată, pornind dela următoarele consideraţiuni destul de puternice, pentru a atrage interesul statisticei generale la operaţiunea proiectată:

1. O lucrare specială de recensământ, întocmită sistematic, după norme cari să asigure un rezultat ideal, nu era cu putinţă a se întreprinde de către guvernul român, în anii trecuţi, din cauză ca ea ar fi necesitat o cheltuială prea mare.

2. In lipsă de a asemenea lucrare, ori de câte ori a fost vorba de a se evalua cifra populaţiunei noastre, s'a luat de bază tot cifrele date

de statistica Ministerului de Finanţe, cu toată imperfecţiunea şi lipsa de control, cari au dominat la operaţiunile autorităţilor comunale. In afară de întrebuinţarea lor în studii geografice şi economice, cifrele privitoare la populaţiune sunt luate ca bază în aplicarea mai multor legi ale ţărei. Astfel, legea patentelor stabileşte tariful de impunere a profesiunilor (dreptul fix) după numărul locuitorilor din comună (şase clase de comune); legea învăţământului primar fixează leafa personalului didactic din oraşe după cifra populaţiunei; de asemenea se găsesc dispoziţiuni în legea comunală, în legile militare, în legile de organizare judecătorească, etc., cari se întemeiază pe numărul locuitorilor.

Lucrarea recensământului cincinal, prescrisă de legea de constatare, avea în asemenea împrejurări o utilitate apreciabilă, utilitate care a devenit cu atât mai mare, cu cât prin mijloacele ce ne-au stat la dispoziţie s'a putut ajunge la un rezultat satisfăcător.

In scopul deci de a se asigura o cât mai bună reuşită a recensământului din Decembre 1899, s'a căutat a i se da o desvoltare mai întinsă decât în trecut, procurând autorităţilor comunale concursul câtor mai mulţi agenţi ai statului şi însoţind lucrarea de un control riguros.

II

In cele ce urmează vom căuta să arătăm în linii generale, în ce a consistat tehnica operaţiunei din Decembre 1899, expunând măsurile ce s'au luat, spre a imprima directiva generală, cât şi modul cum dispoziţiunile luate de către Ministerele de Finanţe şi Domenii, au fost executate de către autorităţile administrative.

Programul lucrărilor recensământului a coprins două părţi însemnate: 1. s'a căutat a se lua măsuri pregătitoare, menite a înlesni operaţiunea şi a asigura controlul ei prin organele centrale, 2. au urmat dispoziţiunile, cari se raportau propriu zis la executarea de fapt a numărătoarei locuitorilor.

Una din cele mai importante măsuri, care trebuia să preceadă recensământul, a fost aceea a nomenclaturei stradelor şi a numărătoarei locuinţelor. La mijlocul lunei Iunie 1899 s'a intervenit pe lângă Ministerul de Interne, în scopul de a se invita toate autorităţile comunale să procedeze din vreme la desăvârşirea *nomenclaturei stradelor (în comunele urbane) şi la numerotarea caselor în toate comunele din ţară.* Această lucrare, executată în mod conştiincios şi la timp, avea să înlesnească foarte mult operaţiunea recensământului şi servea totodată ca un mijloc eficace pentru controlul lucrărilor de concentrare a datelor

procurate de agenţii recensori. Ea trebuia săvârşită cel mai târziu până la 1 Septembre 1899, şi în prima jumătate a acelei luni primăriile comunelor urbane trebuiau să comunice Serviciului statisticei generale lista tuturor stradelor cu numărul de case ce conţin fiecare.

La data prescrisă nu se îndeplinise dispoziţiunea luată de cât în 12 oraşe, totuşi după intervenirea stăruitoare a ministerului s'a dobândit, până către finele lunii Noembre, listele stradelor şi locuinţelor din toate oraşele ţărei, afară de Bucureşti. Cu toate repetatele interveniri ce s'au făcut către autoritatea comunală a Capitalei, atât direct cât şi prin intermediul Ministerului de Interne, nu s'a putut îndeplini lucrarea cerută. Primăria Capitalei răspunse cu adresa Nr. 46.061/1465, « că numerotarea pe strade s'a făcut nu numai clădirilor, ci şi locurilor virane, dându-se chiar mai multe numere locurilor, cari au întindere mai mare, în prevederea că s'ar putea vinde în parcele, aşa că după această numerotare nu se poate şti numărul caselor, care este necesar onor. Minister de Domenii.

« Pe de altă parte nici *nu sunt numerotate şi nomenclaturate toate stradele* de oarece este înfiinţată în acest scop o comisiune, care n'a depus lucrările şi care nici nu le poate depune curând ».

Imposibilitatea, în care se găsea autoritatea comunală a Capitalei de a satisface cererea noastră, era cu atât mai regretabilă, cu cât tocmai într'un centru de populaţiune numeroasă, ca Bucureştii, operaţiunea recensământului prezinta dificultăţi mai mari. Lipsa punctului de plecare — numele stradelor şi numărul locuinţelor — a influenţat foarte mult, cum s'a văzut mai târziu, în prejudiciul exactităţei operaţiunei săvârşite în Capitală.

O altă principală măsură era *pregătirea formularelor şi instrucţiunilor*, cari aveau să servească agenţilor recensori, la numărarea locuitorilor. Intocmirea acestora s'a făcut în unire cu Ministerul de Finanţe, căutând a se dobândi datele cele mai însemnate şi a înlesni în acelaş timp agentului priceperea modului, cum avea să procedeze, pentru ca operaţiunea să se îndeplinească în chip uniform în toată ţara. Distribuirea formularelor şi instrucţiunilor în toate comunele din ţară s'a făcut de către Ministerul de Finanţe la începutul lunei Septembre.

Formularul adoptat pentru înscrierea locuitorilor a fost *buletinul de menagiu (familie)*. S'a preferit acesta buletinului individual, în vedere pe de o parte, că el fusese întrebuinţat şi la precedentele recensăminte, de altă parte fiindcă oferea mai multe înlesniri agenţilor recensori, în înscrierea locuitorilor, de cât buletinul individual, care nea părat ar fi prezintat avantagii la despoiere.

Instrucțiunile au fost împărțite în două: unele cari priveau exclusiv modul cum trebue să se facă înscrierea locuitorilor, coprinzând explicațiunile amănunțite a fiecărei rubrici din buletinul de familie; altele se raportau la compunerea comisiunilor de recensământ, la măsurile generale privitoare la modul de procedare și instrucțiuni asupra modului de despoiere provizorie a formularelor. La instrucțiunile tipărite pe formulare, serviciul statisticei generale a mai trimis un supliment de instrucțiuni, în care se desvolta în deosebi modul de constituire a comisiunilor însărcinate cu executarea lucrărilor (Vezi Anexele)

Aceste comisiuni au fost de două feluri: 1. comisiuni comunale de recensământ, împărțite pe cătune, suburbii sau strade, compuse fiecare din câte 2 membrii și 2. comisiuni de plasă pentru populațiunea rurală, cari aveau atribuțiunile: *a)* de a întocmi, împreună cu primarul, numărul necesar de comisiuni, *b)* de a da acestora, de mai înainte, toate deslușirile trebuincioase, pentru ca la începerea operațiunilor să fie în cunoștință deplină de modul cum vor proceda la adunarea și înscrierea datelor, *c)* de a controla, în timpul numărătoarei, operațiunile comisiunilor de recensământ, încredințându-se la fața locului, dacă acestea au recensiat toate casele din coprinsul circumscripțiunii indicate, dacă au procedat întocmai după prescripțiunile date și dacă au depus la primărie toate buletinele de recensământ, *d)* în ultima linie, comisiunile de plasă, după ce verificau lucrările efectuate și dau instrucțiuni pentru despoierea lor provizorie, încheiau un proces-verbal despre toate lucrările lor și-l înaintau prefectului, împreună cu un raport, în care se expunea, cum s'a săvârșit operațiunea, ce greutăți s'au întâmpinat, etc.

In comunele urbane rolul comisiunilor de plasă avea să fie îndeplinit de comisiuni speciale de control.

Personalul, de unde s'au recrutat cele două categorii de comisiuni a fost următorul: în sate, comisiunile comunale compuse din câte 2 persoane, au fost alese dintre primar, ajutoarele de primar, consilierii comunali, notarul, perceptorul, agenții de percepție, învățătorul, preotul, șeful de garnizoană, agentul sanitar vaccinator. Comisiunile de plasă se alcătuiau din sub-prefect, medic, revizorul școlar, șeful Ocolului silvic și controlorul fiscal. In comunele urbane, comisiunile comunale se alegeau dintre funcționarii primăriei și județului, institutori, preoți, agenți de urmărire și agenți polițienești.

Aproximativ se poate evalua numărul persoanelor, cari au luat parte la recensământul din 1899, în modul următor:

1. La sate:
1.000 învățători,
3.000 primari și consilieri comunali,
3.000 notari și ajutori,
2.500 preoți, agenți sanitari, perceptori, șefi de garnizoană.
9.500 în total, pentru 2.908 comune rurale.

2. In orașe numărul agenților recensori s'a ridicat la 2.500.

In toată țara au participat 12.000 persoane la această operațiune. Toți acești agenți de recensiune trebuiau instruiți și pregătiți din vreme cu lucrările ce aveau să săvârșească, pentru ca la ziua fixată operațiunea să înceapă și să continue cu înlesnire și în chip conștiincios. In comunele rurale prepararea și înlesnirea agenților se dăduse, cum am văzut, în sarcina membrilor comisiunilor de plasă, cari, după ce și-au repartizat între dânșii comunele, trebuiau cu ocaziunea inspecțiilor să se ocupe în special de această cestiune. După rapoartele primite și după unele constatări făcute în persoană, ne-am încredințat că întru câtva dispozițiunile luate au fost îndeplinite, asigurând cu modul acesta o reușită mai bună a operațiunei.

In comunele urbane cădea în sarcina autorității comunale instituirea și instruirea comisiunilor de recensământ. In scopul indicat mai sus, Serviciul statisticii generale s'a adresat printr'o circulară din 10 Noembre, către primarii comunelor urbane, cu invitare de a forma comisiunile de recensământ înainte de 15 Noembre, pentru ca agenții să aibă timpul necesar de a fi pe deplin instruiți în modul de procedare. Se recomanda în același timp, ca la alegerea persoanelor să se țină seamă de anumite calități de aptitudine, pentru ca această lucrare importantă să nu fie încredințată pe mâini cu totul incapabile de a o executa. Se mai atrăgea atențiunea primăriilor asupra trebuinței ce era, de a se lua măsuri, pentru ca agenții recensori să fie instruiți și deprinși mai dinainte cu instrucțiunile și cu formularul de recensământ și ca, comisiunile să fie instituite în număr suficient față cu populațiunea circumscripțiunei, ce trebuia să fie bine definită fiecărei comisiuni.

Dacă toate aceste măsuri prescrise aveau să concure la îndrumarea recensământului spre un bun sfârșit, nu tot așa de ușoară a fost punerea lor în aplicare. In adevăr, către aceasta a trebuit să intervină toate motivele cari de obiceiu îngreuiază și împrejurările cari împiedică regulata acțiune a Administrațiunei noastre în genere și în deosebi aceea a autorităților comunale. In vizita ce am făcut, înainte de începerea opera-

ţiunilor, pentru a ne încredinţa de starea lor de pregătire, am constatat că tocmai în centrele mari de populaţie, punerea în mişcare a aparatului administrativ la lucrarea aceasta statistică se împiedica de nepăsarea şi de desinteresarea celor mai mari, chemaţi să dirigă această sarcină şi se zădărnicia prin lipsa de experienţă, de care dădeau probă cei mai mici, lăsaţi să o execute.

In câteva din oraşele ţărei s'a amânat cu instituirea comisiunilor până în ajunul începerei operaţiunei, fixată în ziua de 1 Decembre. Din această cauză agenţii recensori n'au avut timpul necesar de a'şi apropria instrucţiunile date în privinţa modului de procedare. Aşa de ex. în Bucureşti formarea comisiunilor s'a încheiat deabia în ziua de 30 Noembre şi chiar în timpul recensământului a trebuit să se prefacă o bună parte a comisiunilor şi să se înmulţească, din cauză că se dovedise, că numărul celor la început instituite era insuficient. In alte oraşe am găsit zădărnicită acţiunea administrativă din cauza animozităţii ce isbucnise între comună şi prefectură sau între diferite persoane aflate în capul acestora. Intr'un orăşel din Moldova, primarul, din exces de zel, găsise de cuviinţă să pornească lucrarea cu mult înaintea termenului fixat, pentru ca să o săvârşească la timpul determinat.

Acestea şi alte împrejurări de asemenea natură, cari ţineau principalmente de firea organizaţiunei noastre administrative, au trebuit să producă oarecari imperfecţiuni în rezultatele date de recensământ. Le-am amintit aci, în chip succint, pentru a desvălui condiţiunile în cari s'a urmat operaţiunea în ţară, condiţiuni cari urmau să influenţeze asupra succesului deplin al ei, şi de altă parte pentru a dovedi, cât de multă dreptate avea raportorul legei dela 1882, când spunea, că această lucrare importantă a recensământului populaţiei nu trebue lăsată la voia fiecărei administraţiuni, ci buna ei reuşită depinde tocmai de organizarea unei direcţiuni unice, ale cărei măsuri să fie aplicate cu rigoare şi prin propriile sale mijloace.

Operaţiunea de numărătoare a populaţiunei a fost începută, cu cei 12.000 agenţi recensori distribuiţi în toată ţara, în dimineaţa zilei de 1 Decembre, 1899. Ea trebuia să fie desăvârşită până cel mai târziu la 10 ale acelei luni. Intru lăsarea acestui interval, ne-am depărtat neapărat de condiţiunea esenţială a unui recensământ ideal, aceea de a efectua numărătoarea în aceeaşi zi în tot coprinsul ţării, dar am ţinut seamă de împrejurările în cari avea să se execute această operaţiune, imposibil de realizat într'un interval scurt cu mijloacele de cari dispuneam. La termenul fixat se isprăvise recensământul în 24 judeţe şi 19 capitale de judeţ,

iar în restul țărei a fost nevoie să se prelungească, mai cu seamă din cauza timpului nefavorabil, care a îngreuiat mult această lucrare. In jud. Ialomița, din pricina revărsărilor de ape operațiunea nu s'a putut termina decât la 22 Decembre. In București de asemenea ea a fost cu mult prelungită peste termenul fixat.

III

După terminarea numărătoarei locuitorilor, autoritățile comunale au procedat, în cele zece zile următoare, la despoierea carnetelor cu buletine de familie, pe anumite formulare ce li se trimisese pentru acest sfârșit. Scopul acestei despoeri provizorii era de a avea într'un mod recapitulativ și într'un termen scurt cifra populațiunei din fiecare comună a țărei, servind cu modul acesta și pentru lucrările comisiunilor de recensământ fiscal, cari trebuiau să înceapă la 1 Aprilie 1900.

Foile de despoiere completate în fiecare comună rurală s'au concentrat pe plăși la prefectură; unde s'a încheiat foaia de despoiere a populațiunii județului, mai puțin aceia a capitalei. Prefecturile județelor și primăriile capitalelor de județ au înaintat în cursul lunilor Ianuarie și Februarie 1900 foile de despoiere provizorie a populațiunei la Serviciul statisticei generale, și aci s'a făcut verificarea și așezarea lor în tabele.

Rezultatele provizorii conținute în aceste tabele, concentrate după lucrările efectuate de autoritățile comunale, s'au publicat în luna Aprilie 1900, adică la patru luni după terminarea recensământului, în *Monitorul Oficial* și în *Buletinul Ministerului*.

In același timp, Serviciul statisticei generale a luat măsuri a se începe operațiunile despoierei *definitive* a datelor culese. Pentru acest sfârșit, autoritățile comunale au fost invitate la timp să încheie un procesverbal constatator de numărul carnetelor întrebuințate la recensământ, cari s'au lăsat în păstrarea notarului, precum și de numele și funcțiunea persoanelor cari luaseră parte la operațiuni.

Carnetele cu buletine au fost cerute la Minister și aici supuse în prima linie unei verificări minuțioase, spre a se constata dacă sunt complete, bine întocmite și fără lipsuri. Odată găsite în regulă, ele au fost date în lucru.

Despoierea s'a făcut, pe anumite fomulare, în mod *individual*, de către biroul recensământului populațiunii, înființat în acest scop la 1 Aprilie 1900. Fiecare locuitor al țărei, de la pruncul abia născut, până la bătrân, a fost clasat în 7 diferite formulare statistice, întocmite după familii, stare civilă, vârstă, religiune, protecțiune sau naționalitate și instrucțiune, precum și după combinațiunile acestor elemente,

alese astfel, ca să înfățișeze un interes particular pentru structura populațiunei noastre.

Nu este aci locul de a arăta amănunțit toate dificultățile tehnice, ce s'au întâmpinat întru executarea acestei laborioase operațiuni, care în mod sistematic și complet se îndeplinea acum pentru întâia oară la noi. Lucrarea însă a durat mai mult de cât se putea prevede pentru următoarele motive:

1. Nu s'au putut concentra deodată carnetele din toate județele țărei din cauza recensământului fiscal, care avea să înceapă la Aprilie 1900 și care trebuia să se slujească de listele de populație întocmite la numărătoarea din Decembre 1899. Recensământul fiscal a fost însă amânat din an în an.

2. Despoierea datelor a fost întreruptă în patru ani de zile de mai multe ori, venind alte lucrări statistice de un caracter mai urgent, cari au fost executate de același biurou. Așa s. ex. recensământul animalelor domestice făcut în Decembre 1900, ancheta industrială făcută în 1901—1902.

Aceste împrejurări ne-au împiedicat să publicăm mai din vreme rezultatele definitive ale numărătoarei din 1899.

In tot cazul însă despoierea s'a îndeplinit într'un mod foarte conștiincios, grație întocmirei formularelor cari permiteau un control minuțios și grație vigilenței și perseverenței depusă de d-l *I. Scărlătescu* în conducerea operațiunilor biroului de despoiere. Cifrele, așa cum sunt publicate, merită deci deplină încredere, căci ele reprezintă fidel situațiunea numerică a populațiunei din fiecare comună înscrisă de agenții recensori.

Cu toate acestea, nu avem pretențiunea să susținem, că numărătoarea dela 1899 a fost o operațiune de o exactitate absolută și că ar fi la fel cu recensămintele metodice, cari se execută în străinătate. Din contră, cercetarea amănunțită a lucrărilor îndeplinite de comisiunile comunale, cari au servit gratis, numai în virtutea funcțiunei fiecărui agent, ne-a convins că, recensământul general al populațiunei țărei trebuie făcut, *în virtutea unei legi speciale, care pe deoparte să procure mijloacele bănești necesare pentru instituirea unui corp de agenți retribuiți, bine instruiți în rolul lor; pe de altă parte să prevadă obligativitatea comunicărei de științe statistice cu o sancțiune penală pentru locuitorii cari refuză a da informațiuni; în fine caracterul fiscal al unei asemenea operațiuni trebue să dispară cu desăvârșire.*

Numărătoarea populațiunei nu trebue să aibă nici o legătură cu recensământul contribuțiunilor, fiindcă teama de impunere face pe locui-

tori să se ascundă și să denatureze faptele. Se poate constata din dosarele ultimului recensământ precum și din declarațiunile agenților recensori, că în multe părți populațiunea se ascundea prin beciuri, fugia de la o casă la alta, copii se băgau sub pat, numai de frica impunerei la bir. Prezența agenților fiscali, cari participau în comisiunile de recensământ, agrava în mod particular temerea locuitorilor și îngreuia mult catagrafiarea. Este adevărat, că din vreme se anunțase prin publicațiuni afipte în toate părțile, că numărătoarea nu se face în Serviciul impozitelor. Asigurările guvernului însă, nu au putut face să dispară peste tot temerile locuitorilor, cari pe vremea aceea de criză (1899) vedeau în orice funcționar și mai cu seamă în agentul de percepție, un dușman și un asupritor.

Ținând seamă deci, că numărătoarea de la 1899 s'a efectuat într'un an de criză agricolă într'un timp defavorabil, căci căderea mare a zăpezii a împiedicat pe alocurea circulațiunea; lipsa de fonduri speciale, cu cari să se poată plăti agenții; ținând seamă încă de imperfecțiunea organizărei noastre administrative, de indolența impiegaților puși în serviciul cauzei, de depărtările mari de la cătune la satul de reședință, trebuie să recunoaștem, că această importantă lucrare s'a executat în condițiuni foarte grele și că lacunele și omisiunile sunt explicabile în asemenea împrejurări.

Oricine însă, studiind în amănunțimi rezultatele numărătoarei la 1899, le pune în relațiune cu faptele caracteristice și neîndoioase ale demografiei României și cu datele recensămintelor făcute în trecut, se convinge, că operațiunea aceasta din urmă reprezintă un *progres* sensibil față cu cele anterioare și că situațiunea ce se desprinde din analizarea cifrelor ce publicăm de astă dată, este foarte apropiată de realitate.

In cele ulterioare, vom căuta să aducem câteva argumente în sprijinul tezei, că recensământul din 1899, deși imperfect executat, dă însă o imagine fidelă, pe cât posibil, despre starea populațiunii noastre.

1. Din comparațiunea cu numărătorile anterioare se dovedește că operațiunea din urmă însemnează un progres neîndoios.

Diferitele recensăminte efectuate în România au arătat că populațiunea țărei era în:

		Sporul populațiunei dela un recensământ la altul:
1859-60	3.864.848 *) locuitori	—
1884	4.648.123 **) »	783.275 (25 ani)

*) România cu Basarabia. **) România cu Dobrogea.

		Sporul populaţiunei dela un recensământ la altul:
1889	5.038.342 locuitori	390.219 (5 ani)
1894	5.406.249 »	367.907 (5 ani)
1899	5.956.690 »	550.441 (5 ani)

Lăsând la o parte numărătorile mai vechi, dacă mărginim comparaţiunea între cifra obţinută la 1894 şi cea dela 1899, constatăm, că în interval de 5 ani pupulaţiunea ţărei noastre acuză o creştere absolută de 550.441 locuitori sau 110.088 pe an. Un asemenea spor mare este improbabil. Intr'adevăr, creşterea populaţiunei se face pe două căi: prin excedentul născuţilor asupra morţilor şi prin excedentul imigrărilor asupra emigrărilor. In răstimpul dela 1895—1899 sporul de naşteri, după statistica mişcării populaţiunei a fost următorul:

1895	82.489	exced. de născuţi asupra morţilor
1896	66.286	» » » » »
1897	77.037	» » » » »
1898	59.563	» » » » »
1899	85.418	» » » » »
Total . . .	370.793	» » » » »

Dacă din 550.441, diferenţa între rezultatele numărătorilor din 1894 şi 1899, scădem cifra de 370.793, cu cât a sporit populaţiunea României pe cale naturală, mai rămâne cifra de 179.648, care ar trebui să reprezinte numărul streinilor emigraţi din alte părţi şi aşezaţi în ţară în intervalul de cinci ani. Nu avem la îndemână nici o statistică a migraţiunilor totuşi nu se poate susţine, că în o epocă în care tocmai începuse curentul de emigrare al locuitorilor evrei, să se fi stabilit în ţară câte 35.929 streini pe an! Diferenţa între cele două cifre ale populaţiunei date de ultimele numărători are o altă explicaţiune: la 1894 rezultatele operaţiunei întocmită fără directivă şi fără control, au fost cu mult sub adevăr, pe când recensământul din 1899 se apropie de realitate.

2. Este foarte greu, de a evalua cineva, în cunoştinţa serioasă a lucrurilor, populaţiunea unei ţări, când nu are un recensământ exact. La noi, în afară de rezultatele operaţiunilor fiscale dela 1884, 1889 şi 1894, s'au făcut încercări de a se deduce cifra locuitorilor ţărei prin mijloace indirecte. S'a luat, de exemplu, drept bază numărul contribuabililor, care s'a considerat exact, şi s'a calculat coeficientul, care trebuie să reprezinte raportul dintre contribuabili şi totalul populaţiei. Cu modul acesta s'a ajuns de diferiţi autori la diferitele rezultate: unii la 7 milioane, alţii la 8 şi la 9 milioane.

Sistemul acesta are două defecte: primul defect este, că cifra contribuabililor nu este în totdeauna sigură și exactă; mai mult încă ea variază dela an la an, fiind de obiceiu mai mare în anul în care se fac rolurile și scăzând apoi, din diferite împrejurări explicabile, în anii următori. Iată de pildă cum s'a succedat cifra contribuabililor în ultimul period fiscal, după datele Ministerului finanțelor publicate în «Expunerea situațiunei tezaurului public»:

Exerc.	1896—1897	1.026.416	contribuabili la căi de comunicație
»	1897—1898	965.315	» » » » »
»	1898—1899	951.212	» » » » »
»	1899—1900	953.612	» » » » »
»	1900—1901	959.728	» » » » »
»	1901—1902	968.091	» » » » »
»	1902—1903	971.217	» » » » »

Din tabloul de mai sus se vede, că în exercițiul 1896—1897 numărul contribuabililor trece peste 1 milion, rolurile fiind stabilite după recensământul fiscal din 1895. Mai târziu, contribuabilii scad continu până în 1900/901, când încep iarăși să sporească, fără să ajungă totuși la cifra de un milion.

Dacă am presupune, că numărul contribuabililor reprezintă numărul familiilor și am admite coeficientul de 7, ca raport între capii de familie și suflete, atunci s'ar putea evalua populațiunea în 1897 la cifra de aproximativ 7 milioane, iar în 1900 la 6.720.000. Insă o asemenea evaluațiune ar fi greșită: *a)* este improbabil ca dela 1897 la 1900 populațiunea țării să se fi micșorat. Din contră, numai prin sporul de nașteri asupra morților, ea s'a înmulțit cu peste 230.000 de suflete. Deci oscilațiunile produse în cifra contribuabililor nu se repercutează în numărul locuitorilor.

b) Cifra contribuabililor nu exprimă cifra familiilor. La Decembre 1899, când s'a făcut recensământul populațiunei, s'au găsit 1.328.191 capi de familie, în afară de 114.221 persoane singuratice și 1902 instituțiuni socotite separat. Numărul contribuabililor ar fi trebuit să fie la această epocă: 1.328.191 + 114.221 + 1902 = 1.444.314 — 180.808 numărul femeilor cap de familie, deci în total 1.263.506. Cu toate acestea bazele contribuțiunilor din 1900 arată numai 959.728 contribuabili, deci o diferență de 303.778 [1]).

[1]) Este adevărat că legea prevede scutire pentru: membrii clerului; militarii, grade de jos, sub drapel sau în rezervă, rezerviștii cari au luat parte la războiu; infirmii lipsiți de mijloace; părinții călăraților.

c) Din această cauză coeficientul, care indică raportul între contribuabili și suflete, este greu de fixat. El trebue să varieze de la comună la comună, după împrejurări, să fie mai mare în centrele cu populațiune numeroasă, fiindcă acolo numărul adulților, cari trăesc ca persoane singuratice, este mai mare și fiindcă acolo omisiunile în roluri sunt mai considerabile, din pricina populațiunei flotante (zileri, servitori) a străinilor etc.; din contră coeficientul cată să fie mai mic în comunele slab populate fiindcă acolo rolurile de contribuțiuni sunt mai exacte din acest punct de vedere.

Pentru motivele de mai sus, evaluarea populațiunei țărei pe baza contribuabililor, nu poate da un rezultat satisfăcător.

S'au mai făcut încercări, de asemenea, a se deduce numărul locuitorilor țărei după cifra copiilor în vârstă de școală. Această cifră este dată de un recensământ special, ce'l alcătuesc în fiecare an membrii corpului didactic primar. Rezultatele lui însă sunt dubioase; așa de exemplu în anul 1902 s'au înscris în comunele rurale ca copii în vârstă de școală (Români și străini) 389.477 băieți și 338.316 fete, o diferență de 51.461 dela un sex la altul, diferență prea mare. La orașe s'au înscris: 60.062 băieți și 51.982 fete, iarăși cu diferență între sexe. In total, deci, numărul copiilor în vârstă de școală (dela 7—15 ani) era la 1902 de 840.137. După recensământul populațiunei dela 1889, numărul copiilor între 7 și 15 ani se ridica la 1.123.778, deci peste 350.000 copii există în realitate, cari au fost omiși din listele învățătorilor. După numărătoarea dela 1889, la 100 copii de această vârstă erau 50,6 băieți și 49,4 fete. După recensământul învățătorilor la 100 copii de aceeași etate sunt: 53,5 băeți și 46,5 fete. Diferența aceasta între sexe nu poate exista în realitate în constituirea populațiunei. Totul indică deci, că se petrec omisiuni mari în catagrafierea copiilor în vârstă de școală și că aceste omisiuni sunt mai pronunțate în rândurile fetelor.

In consecință, nici această numerotare nu poate fi luată ca punct de sprijin pentru evaluarea exactă a populațiunei țărei.

3. Incercările pe cale indirectă, oricât de lăudabile și ingenioase ar fi ele, sunt lipsite de fundament și în nici un caz nu poate aduce foloase reale, pentru că o numărătoare, chiar imperfect executată, înfățișează avantagii mai însemnate. Intr'o evaluațiune făcută indirect nu se poate obține decât cifre totale, fără amănunte. De exemplu, dacă ne-am servi de numărul contribuabililor și am deduce într'un chip oarecare populațiunea, n'am putea avea decât numărul locuitorilor pe localități. Dar

ne-ar lipsi datele asupra sexului, asupra vârstei, asupra religiunei, asupra stării civile, etc., atâtea elemente interesante și indispensabile pentru cunoașterea populațiunei într'o țară.

Aceste elemente utile ni le dă recensământul direct și rezultatele operațiunei din Decembre 1899 s'au consemnat în toate amănuntele importante, prin care se poate analiza structura populațiunei României. In afară însă de interesul studiului complet al demografiei, elementele înșirate în publicațiunea de față pot servi drept dovadă, că lucrarea s'a executat în condițiuni relativ satisfăcătoare și că rezultatele sunt foarte apropiate de adevăr. Dacă în adevăr, numărătoarea s'ar fi făcut fără directivă și fără control, dacă agenții ar fi umplut listele cu cifre imaginarii, atunci, de sigur, ne-am fi aflat, la despoiere în fața unei amestecături amorfe de date contrazicătoare, în fața unui conglomerat lipsit de coheziune.

Din potrivă însă, oricine va analiza succesiunea de fapte, ce se desprinde din cifrele publicate, se va convinge de *regularitatea* raporturilor ce există între diferitele unități, cari compun populațiunea României. Elementele multiple, împrăștiate și variate, concordă bine între ele și din combinațiunea lor cu alte fapte de natură socială și demografică ce se consemnă regulat de statistica mișcării populațiunei, de statistica agricolă, etc., reiese în o imagine întreagă și luminoasă constituțiunea fizică și socială a organismului țărei.

Intre altele, o corelațiune strânsă există între cifra locuitorilor și numărul nașterilor și al morților. Natalitatea și mortalitatea sunt funcțiuni ale corpului social și depind în prima linie de mărimea și structura acestui corp.

Dacă oarecare îndoială poate subsista pentru exactitatea operațiunilor de numărătoare, executate așa cum prescrie legislațiunea noastră actuală, fără mijloace proprii și fără un personal special de agenți, astăzi nu mai are nimeni dreptul de a pune la îndoială preciziunea datelor mișcării populațiunei; această statistică se face în chipul cel mai sistematic, exactitatea ei fiind garantată prin registrele de stare civilă, din cari cifrele statistice sunt extrase nominal și prin buletine individuale, pentru fiecare caz ce se înregistrează. Controlul apoi este foarte riguros, tabelele sunt de obiceiu verificate de doi și trei calculatori. In asemenea condițiuni putem pune cea mai mare încredere pe cifrele născuților și morților.

Cum se prezintă nașterile la noi în raport cu populațiunea, sau cu alte cuvinte, care este *natalitatea* României? Această cestiune a făcut

obiectul unei serii întregi de studii ale serviciului nostru și toate au dat ca rezultat, că natalitatea țărei noastre este una din cele mai ridicate din Europa. In adevăr, dacă luăm din statistica mișcărei populațiunei numărul nașterilor pe o serie de cinci ani, în care anul 1900 să cadă la mijloc, constatăm:

Anii	Numărul născuților-vii	Cifra populației după recensământul din 1899
1898	214.980	
1899	250.318	
1900	234.843	5.956.690
1901	240.704	
1902	241.884	
Mijlocia	**236.546**	

Dacă raportăm numărul născuților din 1900 la cifra populației dată de recensământ, găsim un coeficient de natalitate de 38,8$^0/_{00}$ locuitori; dacă raportăm media nașterilor acestei perioade la cifra locuitorilor natalitatea este de 39,7$^0/_{00}$. Bine înțeles, că numărul nașterilor variând dela un an la altul, variază și coeficientul natalității. Totuși, din cercetarea datelor mișcării populațiunei de la 1883 încoace, rezultă că oscilațiunea acestui coeficient au fost între minimum 36,7 (1898) și maximum 43,1 (1885).

Dacă în loc de a lua de bază cifra recensământului, am socoti natalitatea României după diferitele evaluațiuni deduse prin căi indirecte, rezultatul ar fi următorul:

La o populațiune de 7.400.000 locuitori ar corespunde o natalitate de 31,9$^0/_{00}$.

La o populațiune de 8.000.000 locuitori ar corespunde o natalitate de 29,5$^0/_{00}$.

Asemenea coeficiente sunt însă improbabile. Cu toții știm, că națiunea română este prolifică și observațiunile parțiale ne confirmă acelaș lucru: mulțimea nașterilor. Afară însă de această convingere intimă, comparațiunea cu datele cerute luate din alte țări ne dovedesc, că o natalitate de 29—32$^0/_{00}$ nu se poate întâlni în populațiunea României. Iată, în adevăr, care este natalitatea principalelor țări din Europa, în perioada cincinală 1891—1895 și 1896—1900, precum și în

perioada decenală 1891—1900; datele fiind scoase din izvoare oficiale:

NATALITATEA ŢĂRILOR VECINE CU ROMÂNIA
(la 1000 locuitori)

Ţara	Perioada 1891-1895	Perioada 1896-1900	Perioada 1891-1900
Ungaria	42,0	39,7	40,8
Serbia	43,0	41,6	42,3
Bulgaria	37,9	42,0	40,0
Rusia-Europ. cu Polonia	48,2	49,6	48,9

NATALITATEA ŢĂRILOR DIN CENTRUL EUROPEI
(la 1000 locuitori)

Imperiul German	36,3	36,0	36,1
Prusia	37,2	36,9	37,0
Saxonia	39,9	39,3	39,6
Bavaria	36,2	36,7	36,4
Olanda	33,0	32,1	32,5
Austria	37,3	37,1	37,2
Italia	36,0	34,0	35,0
Belgia	29,2	28,8	29,0
Francia	22,4	22,2	22,3

NATALITATEA ŢĂRILOR DIN NORDUL EUROPEI
(la 1000 locuitori)

Anglia	28,5	28,6	28,6
Danemarca	32,3	30,1	31,2
Suedia	27,4	26,9	27,1
Norvegia	30,5	30,5	30,5

Cifrele comparative de mai sus ne probează, că natalitatea este mai forte la naţiunile învecinate cu România, unde variază între 48,9 (Rusia) şi 40,0 (Bulgaria). Este evident, că ţara noastră nu ar putea face excepţiune dela acest caracter general al statelor de Sud-Est, prin urmare coeficientul ei de natalitate trebue să se apropie de cifra 40, dacă nu chiar să o întreacă.

Acesta este tocmai raportul pe care îl înfățișează rezultatele recensământului din 1899, pe care l'am stabilit la 39,7‰. Dacă însă populațiunea României ar fi de 7—8 milioane, atunci natalitatea redusă la 30‰, ar fi egală cu aceea a țărilor din Nordul Europei caracteristice prin o natalitate slabă. Un asemenea rezultat este imposibil de admis, căci el s'ar pune în conflict cu toate științele pozitive ce avem despre țara noastră.

Aceeași corelațiune strânsă se prezintă și la cifra morților. Numărul deceselor constatate de statistica mișcării populațiunei în perioada 1898—902 este precum urmează:

Anii	Nr. morților	Cifra populației după recensământul din 1899
1898	155.417	
1899	164.900	
1900	146.144	5.956.690
1901	160.351	
1902	171.828	
Mijlocia	159.728	

Raportând numărul morților din 1900 la cifra populației dată de recensământ, găsim un coeficient de mortalitate de 24,2‰ locuitori; raportând media deceselor din perioada cincinală la populațiune, mortalitatea se stabilește la 26,5‰. In șirul de ani dela 1883 încoace mortalitatea a oscilat între minimum 24,2 (1900) și maximum 34,6 (1892)

Dacă însă în locul rezultatului numărătoarei am baza calculele noastre pe evaluațiuni, am găsi:

La o populațiune de 7.400.000 locuitori ar corespunde o mortalitate de 21,6‰.

La o populațiune de 8.000.000 locuitori ar corespunde o mortalitate de 19,9‰.

Că un asemenea coeficient de mortalitate este improbabil să se întâlnească în România, dovedește următorul tablou, alcătuit la fel și după aceleași isvoare cu acela al natalității:

MORTALITATEA IN ȚĂRILE VECINE CU ROMÂNIA
(la 1000 locuitori)

Ț a r a	Perioada 1891-1895	Perioada 1896-1900	Perioada 1891-1900
Ungaria	32,1	28,1	30,1
Serbia	28,9	26,1	27,5

Ţara	Perioada 1891-1895	Perioada 1896-1900	Perioada 1891-1900
Bulgaria	27,9	25,0	26,5
Rusia Europ. cu Polonia	35,8	32,1	33,9

MORTALITATEA IN ŢĂRILE DIN CENTRUL EUROPEI (la 1000 locuitori)

Imperiul Germanic	23,3	21,3	22,3
Prusia	23,0	21,1	22,0
Saxonia	25,2	22,8	24,0
Bavaria	26,5	24,2	25,3
Olanda	19,6	16,8	18,2
Austria	27,8	25,5	26,6
Italia	25,5	22,9	24,2
Belgia	20,3	18,0	19,1
Francia	22,4	21,0	21,7

MORTALITATEA IN ŢĂRILE DIN NORDUL EUROPEI (la 1000 locuitori)

Anglia	18,7	17,8	18,2
Danemarca	18,5	16,4	17,5
Suedia	16,6	16,1	16,3
Norvegia	16,8	15,7	16,3

Este cunoscut din Demografie, că natalitatea şi mortalitatea sunt în strânsă dependinţă în regulă generală naţiunile prolifice suferă de o mortalitate excesivă şi dimpotrivă, naţiunile cu natalitate slabă acuză o mortalitate temperată. Faptul acesta reiese pe deplin din comparaţiunea tabelelor de mai sus: în ţările cari fac parte din grupul geografic al României, unde am remarcat natalitatea forte, apar şi coeficientele cele mari de mortalitate: 34‰ (Rusia) şi 26,5‰ (Bulgaria). Situaţiunea României nu se poate îndepărta mult de aceste cifre. Prin urmare când stabilim pe baza recensământului din 1899, coeficientul mortalităţii la 26,5‰, suntem în limitele adevărului.

Din contră, a admite în România o mortalitate de 19,9 sau chiar 21,6, cum ar rezulta din apropierea numărului de decese cu evaluaţiunea populaţiunei la 7—8 milioane, ar însemna, că sub acest raport stăm pe acelaşi nivel cu Olanda, Belgia sau cu ţările din Nordul Europei.

O asemenea ipoteză devine improbabilă, de îndată ce luăm în considerare faptele ştiute şi probate de toţi: deoparte mortalitatea infantilă care se înfăţişează la noi cu un caracter excesiv şi de altă parte starea

generală sanitară, care în comparațiune cu țările pe cari le-am menționat, lasă cu mult de dorit!

Iată cum plecând dela datele certe, ce le posedăm asupra mișcării noastre demografice, trebue să conchidem, că cifra de 5.956.690, dată de recensământul din 1899, se apropie foarte mult de realitatea lucrurilor și în orice caz, a spori evaluarea populațiunei de atunci la 7 și la 8 milioane, este a ne pune într'o ipoteză cu totul improbabilă, în contrazicere cu tot ce știm pozitiv despre Demografia României.

ANALIZA REZULTATELOR

IV

VARIAȚIUNILE POPULAȚIUNEI. — RECONSTITUIREA CIFREI POPULAȚIUNEI DIN TRECUT

Am dovedit în capitolul anterior, că cifra de 5.956.690 ce a rezultat la numărătoarea dela sfârșitul anului 1899, se apropie mult de adevăr și că ea poate fi luată ca bază de cercetare pentru toate chestiunile atingătoare de populațiunea României. Am mai dovedit, că operațiunile pur fiscale dela 1884, 1889 și 1899 stau mult sub realitate și n'ar putea fi luate serios în considerație. Asupra recensământului efectuat în 1859/60 ne lipsesc elementele de apreciere. Cu toate acestea, știm, că el a fost lucrat cu oarecare îngrijire, prin mijlocirea unor comisiuni speciale, care au străbătut toate comunele țării, pentru a face o catagrafie bună a locuitorilor [1]).

Menținând cei doi termeni extremi 1859/60 și 1899 și admițând drept exacte rezultatele acestor operațiuni, s'ar putea face încercarea de a *reconstitui populațiunea probabilă* a României în fiecare an dela 1859.

Două dificultăți se opun la această reconstituire: 1) în intervalul de 40 ani, care separă cele două numărători, situațiunea geografică a României nu s'a păstrat între aceleași hotare. Țara noastră a suferit în 1879, în urma tractatului dela Berlin, o modificare în coprinsul teritoriului său: trei județe ale Basarabiei, care în urma războiului Crimeei fuseseră realipite la patria mumă Moldovă, au fost retrocedate Imperiului Rusesc în 1879 și în schimb s'a anexat României provincia Dobrogei, care până atunci se afia sub sceptrul Porței Otomane. Ca întin-

---

[1]) Vezi introducerea făcută de d-l Eugeniu Stătescu, pe atunci referent statistic, la publicațiunea rezultatelor numărătoarei din 1859—60, — partea Munteniei — în *Analele statistice*, Nr. 1, 1860.

dere teritorială, România a pierdut, în urma tractatului dela Berlin, o suprafață de 8355 k. p. ce ocupă districtele Basarabiei, și a câștigat 15.536 k. p. întinderea de astăzi a Dobrogei, din care o a treia parte (4.964 k. p.) este acoperită de apă și stuf. Din punctul de vedere al populațiunei, pierderea României se ridică la 163.000 locuitori, după evaluarea populațiunei Basarabiei la epoca retrocedărei; în schimb Dobrogea ne-a adus la anexare, aproximativ 169.000 locuitori. De aci se poate deduce, că populațiunea țărei nu a suferit o modificare radicală în urma evenimentelor politice dela 1878, căci cifra locuitorilor Dobrogei se apropie de aceea a Basarabiei. Ca să facem, deci, posibilă comparațiunea și reconstituirea datelor din trecut, vom considera, că diferențele aduse de tractatul din Berlin se compensează în ceea ce privește populațiunea.

2. Populațiunea unei țări sporește prin două căi: creșterea naturală produsă prin excedentul anual de născuți asupra morților și sporirea locuitorilor prin excedentul de imigrări asupra emigrărilor. Statistica mișcărei populațiunei ne procură, cu garanție de adevăr, numărul născuților și al morților înscriși în registrele stărei civile dela 1859 până la 1899. Aceste două elemente comparate între ele ne-au dat pe al treilea: creșterea naturală a populațiunei. Din nefericire însă, statistica română n'a înregistrat până acum fluctuațiunile provocate în cifra locuitorilor prin intrările și ieșirile din țară. In lipsă de date positive, am recurs atunci la calea deducțiunii, spre a afla cifra acestor fluctuațiuni; adică am scăzut din totalul sporului de populație obținut între 1859 și 1899 suma excedentelor de nașteri asupra morților înregistrate în fie ce an și am conchis, că diferența trebue să reprezinte cifra populațiunei care a venit de afară și s'a stabilit în țară în acest interval de 40 ani.

La 1859 populațiunea României era, după rezultatele oficiale ale recensământului, de 3.864.848 locuitori; la 1899 ea se ridică la 5.956.690. Deosebirea între aceste două cifre, adică sporul întreg al populațiunii țărei în timp de 40 de ani, în sumă de 2.091.842, a fost produs de 1.762.282 unități ce reprezintă excedentul total al născuților asupra morților, plus 329.560 unități care formează diferența între emigrațiuni și imigrațiuni, diferență clasată în favoarea intrărei străinilor veniți și rămași în țară în acest interval. Pentrucă însă nu avem nicio normă concretă, ca să stabilim mersul acestor imigrări, nu putem face altceva decât să atribuim fiecărui an media aritmetică, ce rezultă din împărțirea celor 329.560 imigranți, rămași în țară, prin cifra anilor din acest interval.

Cu modul acesta s'a putut evalua la 8.239 numărul mediu al străinilor stabiliţi în fiecare an în România.

Cu ajutorul acestor doi factori: excedentul de naşteri asupra morţilor şi cifra medie a imigranţilor, am reconstituit în tabela Nr. 1, *populaţiunea probabilă a României în răstimpul de la 1859 la 1899*. Sub rezervele puse mai sus asupra metodei ce am utilizat la această reconstituire, e clar că rezultatele calculului nostru, nu pot fi considerate decât ca nişte «evaluaţiuni aproximative». Cu toate acestea fiind dată certitudinea elementului celui mai important: deosebirea între naşteri şi morţi, cată să acordăm cifrelor înfăţişate în această tabelă o valoare destul de apreciabilă, pentrucă distanţa până la realitate nu poate fi decât neînsemnată.

* * *

Comparaţiunea între numărătorile dela 1859/60 şi 1899, luînd de bune rezultatele acestor două operaţiuni, ne va desvăli lucruri interesante pentru cunoştinţele demografice ale ţărei noastre. In tabela Nr. 2, pe care am alcătuit-o în acest scop, am pus faţă în faţă, pe judeţe şi pe divisiunile geografice ale ţărei, cifra populaţiunei dela 1859 şi dela 1899 şi am calculat creşterea la % a numărului locuitorilor în intervalul de 40 ani.

In prima parte a tabelei datele privesc populaţiunea întreagă: urbană şi rurală, la un loc. La totalul ţărei am pus două rânduri de cifre: unele se referă la teritoriul integral al României, aşa cum politiceşte era constituit la 1859 şi cum se află astăzi; în cifra de atunci se coprind şi locuitorii Basarabiei, în cea de astăzi, locuitorii Dobrogei. Al doilea rând de cifre priveşte numai partea ţării, care a rămas invariabilă în acest răstimp, adică fără Basarabia la 1859, fără Dobrogea la 1899.

Creşterea populaţiunei României în aceşti 40 ani, în cifră absolută de 2.091.842 suflete, reprezintă o proporţie de *54%*. In mijlocie coeficientul de creştere este de *1,35%* pe an. Un asemenea coeficient de creştere a populaţiunei României este îmbucurător, el va înlătura de sigur ipotezele pesimiste ale unora, care necontrolând mersul demografic al ţărei, afirmau, că populaţiunea noastră este staţionară. Dimpotrivă, toate studiile făcute până acum ne-au dovedit, că progresul populaţiunei se face îndestul de repede şi că cifrele din trecut sunt o garanţie pentru desvoltarea ce se va urma în viitor.

Coeficientul anual de *1,35%* nu este extraordinar de mare, dacă luăm în consideraţiune, că creşterea naturală, produsă din excedentul

Tabela Nr. I. POPULAŢIUNEA PROBABILĂ A ROMÂNIEI DELA 1859—1899
RECONSTITUIRE BAZATĂ PE RECENSĂMINTE ŞI PE MIŞCAREA POPULAŢIUNEI

Population probable de la Roumanie depuis 1859—1899. Reconstitution basée sur les recensements et le mouvement de la population. (Roumanie: avec Bessarabie en 1859, avec Dobrodja en 1899).

ANII *Années*	Cifra populaţiunii după recensământ *Chiffre de la population d'après le recensement*	Creşterea naturală a populaţiunii prin excedent de naşteri asupra morţilor *Accroissement naturel de la population par l'excédent des naissances sur les décès*	Creşterea populaţiunii prin excedent de imigrări *Accroissement de la population par l'excédent des immigrations*	Populaţiunea probabilă la finele anului *Population probable à la fin de l'année*	OBSERVAŢIUNI *Observations*
1	2	3	4	5	6
1859	3.864.848	—	—	3.864.848	Recensământul s'a făcut pe la sfârşitul anului. *Le recensement a eu lieu vers la fin de l'année*
1860		44.454	8.239	3.917.541	
1861		43.895	8.239	3.969.675	
1862		41.043	8.239	4.018.957	
1863		17.012	8.239	4.044.208	
1864		41.005	8.239	4.093.452	
1865		31.151	8.239	4.132.842	
1866		— 25.263	8.239	4.115.818	Spor de morţi.
1867		29.306	8.239	4.153.363	
1868		37.047	8.239	4.198.649	
1869		43.485	8.239	4.250.373	
1870		35.589	8.239	4.294.201	
1871		30.434	8.239	4.332.874	
1872		6.576	8.239	4.347.689	
1873		— 227	8.239	4.355.701	Spor de morţi.
1874		— 2.805	8.239	4.361.135	Spor de morţi.
1875		29.862	8.239	4.399.236	
1876		38.690	8.239	4.446.165	
1877		25.409	8.239	4.479.813	
1878		— 2.356	8.239	4.485.696	Spor de morţi.
1879		35.633	8.239	4.529.568	
1880		8.014	8.239	4.545.821	
1881		68.614	8.239	4.622.674	
1882		56.809	8.239	4.687.722	
1883		80.232	8.239	4.776.193	
1884		77.605	8.239	4.862.037	
1885		89.767	8.239	4.960.043	
1886		78.081	8.239	5.046.363	
1887		53.804	8.239	5.108.406	
1888		60.984	8.239	5.177.629	
1889		70.353	8.239	5.256.221	
1890		53.881	8.239	5.318.341	
1891		65.996	8.239	5.392.576	
1892		23.702	8.239	5.424.517	
1893		52.983	8.239	5.485.739	
1894		50.728	8.239	5.544.706	
1895		82.489	8.239	5.635.434	
1896		66.286	8.239	5.709.959	
1897		77.037	8.239	5.795.235	
1898		59.563	8.239	5.863.037	
1899	5.956.690	85.414	8.239	5.956.690	Recensământu s'a făcut în luna Decembre. *Le recensement a eu lieu au mois de Décembre*

născuților asupra morților, variază, dela 1883 încoace, între *1,0* și *1,3* % locuitori. S'a dovedit în statistica mișcării populațiunei, că natalitatea României este mare și că grație îmbunătățirei stărei generale, din punctul

Tabela Nr. 2. POPULAȚIUNEA ROMÂNIEI DUPĂ
Population de la Roumanie d'après

JUDEȚELE *Départements*	Populațiunea numărată în *Population dénombrée en* 1859	1899	Creșterea % dela *Accroissement par 100 habitants de* 1859—1899
ROMÂNIA	[1]) 3.864.848 [3]) *3.726.327*	[2]) 5.956.690 [3]) *5.688.882*	54 *53*
Moldova	1.325.406	1.848.122	39
Muntenia-Mare	1.586.596	2.659.517	68
Oltenia	814.325	1.181.243	45
Dobrogea	[4]) 179.850	267.808	49
Argeș	150.383	207.605	38
Bacău	139.009	195.194	40
Botoșani	121.251	171.437	41
Brăila	66.490	145.284	119
Buzău	145.030	221.263	53
Constanța	[4]) 88.151	141.056	60
Covurlui	75.454	143.784	91
Dâmbovița	138.693	211.666	53
Doljiu	212.718	365.579	72
Dorohoi	103.671	159.461	54
Fălciu	71.195	93.831	32
Gorjiu	145.937	171.300	17
Ialomița	87.979	187.889	114
Iași	148.795	192.531	29
fov	277.407	541.180	95
Mehedinți	185.631	249.688	35
Muscel	78.255	115.180	47
Neamțu	114.065	149.711	31
Olt	100.651	143.843	43
Prahova	199.314	307.302	54
Putna	104.156	151.249	45
R.-Sărat	91.055	136.918	50
Roman	85.139	111.588	30
Romanați	129.128	203.773	58
Suceava	96.224	131.596	37
Tecuci	92.255	121.179	31
Teleorman	137.580	238.628	73
Tulcea	[4]) 91.699	126.752	38
Tutova	84.864	116.377	37
Vaslui	88.328	110.184	25
Vâlcea	140.911	190.903	35
Vlașca	113.759	202.759	78

[1]) Cu Basarabia. — *Avec la Bessarabie.*
[2]) Cu Dobrogea. — *Avec la Dobrodja.*
[3]) Fără Basarabia și fără Dobrogea. — *Sans Bessarabie et sans Dobrodja.*

de vedere higienic, sanitar și cultural, mortalitatea este pe cale de scoborâre. Cu modul acesta forțele vii alimentează neîncetat populațiunea țărei, înlocuind cu prisos unitățile ce naturalmente trebue să dispară.

RECENSĂMINTELE DIN 1859 ȘI 1899
les dénombrements de 1859 et 1899

ORAȘELE — *Villes*	Populațiunea numărată în *Population dénombrée en*		Creșterea % dela *Accroissement par 100 habitants* 1859—1899
	1859	1899	
București	121.734	276.178	127
Iași	65.745	77.759	18
Galați	26.050	62.545	140
Brăila	15.767	56.330	257
Craiova	21.521	45.579	112
Ploești	26.468	45.107	70
Botoșani	27.147	32.521	20
Bârlad	13.165	24.310	85
Focșani	13.164	23.601	79
Buzău	9.027	21.877	142
T.-Severin [5])	2.925	19.753	575
Piatra	11.805	17.384	47
Bacău	8.972	16.378	83
Roman	10.818	16.288	51
Pitești	7.229	15.669	117
Huși	12.764	15.625	22
Giurgiu	10.557	14.852	41
Tecuci	5.769	14.017	143
Câmpulung	8.283	13.439	62
R.-Sărat	5.707	13.286	133
Caracal	5.638	12.947	130
Dorohoi	6.049	12.690	110
Călărași	1.037	11.077	968
. . . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .
Populațiunea urbană întreagă *Population urbaine au total*	[4]) 551.975	[4]) 1.050.190	90
Populațiunea rurală întreagă *Population rurale au total*	[4]) 3.174.352	[4]) 4.638.692	46

[4]) După recensământul din 1884. Creșterea e pe 15 ani.
D'après le recensement de 1884. Accroisement pour 15 ans.

[5]) Impreună cu Cerneți numărа la 1859 aproape 6.000 locuitori.

De altă parte, la coeficientul de creştere a populaţiunei mai contribue şi faptul imigraţiunei continue, ce s'a urmat în România, ţară primitoare, care atrage, prin bogăţia isvoarelor sale economice, numeroase braţe şi inteligenţe din statele străine. Am arătat mai sus, cum din comparaţiunea numărătorilor dela 1859 şi 1899 rezultă că în acest interval s'a stabilit minimum 329.560 străini veniţi de afară.

Sporul populaţiunii nu s'a produs cu o intensitate egală în toate părţile ţărei. Dintre cele patru diviziuni geografice, Dobrogea pare a înfăţişà sporul cel mai mare, căci numai în 15 ani, dela 1884 până la 1899, populaţiunea sa a crescut cu *49%* sau *3%* pe fiecare an. Nu cunoaştem întrucât cifra admisă la 1884 va fi fost exactă şi deci nu ne putem pronunţa, dacă avem aface aci cu o creştere reală, sau diferinţa provine din faptul că rezultatul numărătoarei dela 1884 erà sub adevăr. Ceea ce ştim însă pozitiv, este că Dobrogea acuză coeficientul de creştere naturală a populaţiunei, cel mai ridicat din ţară. Aşa, făcând socoteala naşterilor şi morţilor, din judeţele Constanţa şi Tulcea, în anii 1897—1901, am găsit excedentele următoare de născuţi:

Anii	Judeţul Constanţa	Judeţul Tulcea	Dobrogea
1897	1.677	2.655	4.332
1898	2.178	2.033	4.211
1899	2.321	3.020	5.341
1900	2.542	2.029	4.571
1901	2.618	2.959	5.577
Media	*2.267*	*2.539*	*4.806*

Cifrele medii raportate la populaţiunea din 1899 dau ca proporţie de creştere naturală: pentru judeţul Constanţa *1,6%* locuitori, pentru Tulcea *2,0%*, pentru Dobrogea întreagă *1,8%*.

Dacă la această sporire, produsă pe calea excedentelor de naşteri, mai adăogăm faptul cunoscut al deselor imigraţiuni atât de străini veniţi de afară, cât şi de Români, cari s'au strămutat şi s'au aşezat în judeţele de peste Dunăre, atunci creşterea isbitoare ce am constatat'o mai sus la populaţiunea Dobrogei între 1884 şi 1892 se explică în bună parte.

In Muntenia-Mare coeficientul de creştere a populaţiunei dela 1859 la 1899 se fixează la *68%* de locuitori. Este proporţia cea mai mare faţă de celelalte două părţi din ţară: Moldova şi Oltenia, în care sporirea numărului locuitorilor se face după o progresiune mai lentă.

Această constatare este demnă de reţinut, mai cu seamă când punem creşterea populaţiunei în relaţiune cu sporirea forţelor economice ale României.

Statistica agricolă ne oferă în această privinţă mijlocul de comparaţiune. Iată, în adevăr, cum se înfăţişa către 1862 (datele cele mai vechi) şi către 1899 întinderea semănăturilor agricole făcute în părţile ţărei rămase invariabile:

Diviziuni geografice	Semănăturile din 1862	Semănăturile din 1899	Creşterea întinderei semănate de la 1862 la 1899
	Hectare	Hectare	% hectare
Moldova (fără Basarabia) . . .	710.600	1.207.399	*69,9*
Muntenia-Mare (fără Dobrogea)	888.800	2.437.094	*174,2*
Oltenia	390.600	884.014	*126,1*
România (fără Basarabia şi Dobrogea)	*1.990.000*	*4.528.507*	*127,5*

Paralela creşterei populaţiunei în raport cu mărirea suprafeţei semănăturilor devine evidentă, când considerăm în parte cele trei diviziuni geografice:

	Creşterea întinderei semănate %	Creşterea populaţiei %
Moldova	69,9	*39*
Muntenia-Mare	174,2	*68*
Oltenia	126,1	*45*

Din cele de mai sus reese, că în Moldova sporirea populaţiunei a urmat după o progresiune foarte lentă, în comparaţiune cu celelalte părţi ale ţărei. Două cauze par a fi concurat, între altele, la acest rezultat constatat de statistică: 1. Creşterea naturală a populaţiunei se urmează în Moldova cu un coeficient mult mai slab decât în restul ţărei, din pricina marei mortalităţi care bântue această regiune. Din mişcarea populaţiunei pe 25 ani se vede, că natalitatea Moldovei, ca şi a Munteniei-Mari, atinge cifra de *42*‰ locuitori; pe când însă în partea dintre Milcov şi Olt mortalitatea oscilează în jurul unui coeficient de *30*‰, în Moldova ea perzistă la *36*‰. Neapărat, nu e locul aci de a analiza în amănunţimi împrejurările care provoacă această mortalitate ridicată a judeţelor din Moldova; ne mulţumim a menţiona faptul, a cărui importanţă este vădită.

2. Aceea ce a mai contribuit la slaba sporire a populaţiunei Moldovei între 1859 şi 1899 este curentul migraţiunilor interioare, care

s'au produs dela nord spre sudvestul țărei. Aceste deplasări ale populațiunei dinăuntru nu sunt consemnate de nici o statistică, totuși știm cu toții, că desvoltarea forțelor economice din Muntenia, unită și cu alte împrejurări, au atras o bună parte din populațiunea orășenească a Moldovei către centrele de producțiune grupate în partea dintre Carpați și Dunăre.

O dovadă despre aceasta se întâlnește tot în tabela Nr. 2, la coloanele cari indică populațiunea urbană și creșterea ei între 1859 și 1899. Coeficientele cele mai ridicate s'au produs în orașele din Muntenia-Mare și Oltenia: Călărașii cu *968%*, T.-Severin cu *575%*, Brăila cu *257%*, Buzău cu *142%*, București cu *127%* [1]). In Moldova, din contră, găsim orașul Iași în care numărul locuitorilor în acești 40 ani nu s'a înmulțit decât cu *18%*, Botoșani cu *20%*, Huși cu *22%*.

Revenind la cifrele înscrise în primele trei coloane ale tabelei Nr. 2, observăm, că județele, în care populațiunea a crescut mai mult, sunt: Brăila, Ialomița, în prima linie; Ilfov, Covurlui, Vlașca, Teleorman, Dolj, în a doua linie; într'un cuvânt regiunea șesurilor Dunărei, care e cea mai producătoare în cereale. La munte, mai cu seamă în districtele în care industria nu a ajutat să dea o impulsiune puternică activității omenești, populațiunea a crescut slab; cităm Gorjul, Vâlcea, Argeșul, Neamțu, Suceava. In Dâmbovița, Prahova și Buzău populațiunea a reușit să crească cu mai multă intensitate, grație, în mare parte, desvoltărei industriale ce s'a manifestat cu vigoare în această regiune înzestrată cu un subsol bogat în materii prime [2]).

Progresul forțelor economice a înrâurit într'un mod puternic și în sporirea populațiunii orașelor. Orașele, care s'au bucurat de o poziție geografică mai avantagioasă și-au îndoit și întreit numărul locuitorilor în cele patru decenii. Așa am constatat la Călărași o creștere de *968%*, determinată și de alipirea câtorva sate la capitala județului; același lucru s'a observat și la T.-Severin, care în decursul timpului s'a încorporat cu fostul orășel Cerneți. La Brăila populațiunea s'a înmulțit cu *257%*, grație avântului comercial ce luase acest port principal al Dunărei; chiar în Galați a crescut populațiunea cu *140%*, căci deși în ultimul timp afacerile acestui port au intrat într'o perioadă

---

[1]) La sporirea populațiunei din câteva orașe trebue să fi contribuit și alipirea satelor vecine. Așà de exemplu urbea Cerneți, care în 1859 număra 2.946 suflete, s'a încorporat în urmă la T.-Severin. Sporul real e deci mai mic decât cel arătat în tablou.

[2]) Vezi Cartograma Nr. 1.

de stagnaţiune, nu trebue uitat că o mulţime de industrii s'au desvoltat în această localitate favorizată de apropierea Dunărei şi de mijloacele lesnicioase de comunicaţiune cu străinătatea. In Bucureşti afluenţa populaţiunei reiese de asemenea în evidenţă; creşterea e de *127%*, ceia ce nu e extraordinară, când ţinem seamă de activitatea politică şi economică ce s'a desfăşurat în Capitala ţărei în aceşti din urmă 40 ani. Dimpotrivă se arată lucrurile în Iaşi, unde nu s'a semnalat decât un spor neînsemnat de *18%*, care dovedeşte regresul acestui centru cu o populaţiune odinioară înfloritoare şi energică.

Fără a mai stărui în parte asupra mersului demografic ce a urmat fiecare oraş, vom releva importanţa distincţiunei, din punctul de vedere al studiului nostru, între populaţiunea urbană şi cea rurală. Populaţiunea urbană din partea ţărei rămasă invariabilă dela un recensământ la altul a crescut dela 551.975 la 1.050.190 locuitori, un spor de 498.215 unităţi, ceiace reprezintă *90%*. In acelaşi interval şi pe acelaş teritoriu populaţiunea rurală a crescut dela 3.174.352 la 4.638.692 cu 1.464.340 locuitori, adică *46%*. Sporirea populaţiunei e deci mai intensivă în comunele urbane decât în cele rurale. Cu toate acestea studiile analitice făcute asupra mişcărei populaţiunei dovedesc, că excedentul natural este de obiceiu mai forte la ţară decât la oraş. In adevăr, să-şi arunce cineva privirea asupra tabloului naşterilor, morţilor şi diferenţei lor şi să urmărească cifrele dela 1859 până astăzi în deosebi la comunele urbane şi în deosebi la cele rurale, e destul, ca să se convingă de slabul contingent ce l'au dat oraşele la creşterea naturală a populaţiunei. (Vezi tabelele Nr. 56 şi 57 din studiul nostru introductiv la mişcarea populaţiunei pe 1894., pag. LII şi LIII). Creşterea nu trece peste 65.000 unităţi.

Atunci cum se explică înmulţirea locuitorilor în comunele urbane dela un recensământ la altul? Deoarece populaţiunea nu poate să crească decât prin diferinţa dintre naşteri şi morţi şi prin imigraţiuni, apare bine indicat, că oraşele noastre exercită, ca şi centrele mari din străinătate, acea atracţiune asupra locuitorilor din afară, pe care autorii o numesc în diferite chipuri: *Drang nach der Stadt*, *Zuzug in die Stadt*, *exode rural*, etc.

Dacă e dovedit, că populaţiunea urbană a României s'a sporit în mod considerabil prin influenţa imigraţiunilor, se pune chestiunea: de unde provin aceste imigraţiuni? din afară, sau din interiorul ţărei, din comunele rurale? In acest din urmă caz se desenează oare şi la noi influenţa exodului rural sau cu alte cuvinte a pornirei populaţiunei

dela sate către oraşe? Acestea sunt chestiuni de un interes isbitor pentru starea socială, dar cărora nu se poate răspunde amănunţit în studiul nostru de faţă, unde căutăm numai a le menţiona, fără pretenţiunea unei analizări profunde, ce s'ar cuveni faţă cu importanţa lor.

Faptele, care se desprind din cifrele statistice, confirmă, că sporul considerabil al populaţiunei urbane se datoreşte în parte excedentului de imigraţiuni al locuitorilor veniţi din ţările vecine şi mai depărtate, cari s'au stabilit în România în aceşti 40 ani. Nu credem, că greşim mult, când afirmăm, că din cei 329.560 imigranţi [1]), despre cari am vorbit mai sus, minimum trei sferturi s'au aşezat în oraşe, fiind atraşi acì de mulţimea şi uşurinţa mijloacelor de câştig precum şi de toate avantagiile morale şi materiale proprii vieţei urbane.

Sporul de ½ milion locuitori, care s'a constatat în populaţiunea oraşelor de la 1859 la 1899, se poate descompune, în cifre aproximative [2]) în modul următor:

65.000 excedentul născuţilor asupra morţilor, constatat de la 1859 la 1899, în oraşele din Muntenia, Oltenia şi Moldova.

250.000 imigranţi veniţi din ţări străine.

185.000 locuitori dela ţară cari s'au aşezat în oraşe.

Cu toate că cifrele de mai sus nu sunt decât evaluări, dislocarea populaţiunei rurale şi pornirea ei către oraşe sunt fapte certe. Nu inzistăm acì asupra cauzelor, cari au provocat acest curent de imigraţiune interioară, nici asupra formelor în cari se petrece şi nici asupra efectelor ce decurg şi vor decurge pentru întreaga noastră economie socială. Dacă se semnalează şi la noi o mişcare de atragere a locuitorilor dela sate către centrele mari, e drept să recunoaştem, că cel puţin până acum, această mişcare nu a luat încă proporţiile exodului rural, ce se întâlneşte în alte ţări [3]).

---

[1]) In această cifră intră şi imigranţii, cari s'au stabilit în Dobrogea şi despre cari nu ţinem seamă în socotelile acestea.

[2]) Calculul exact nu se poate face din cauză: 1. Teritoriul ţărei a fost modificat şi deci şi compunerea oraşelor. 2. Numărul şi compunerea oraşelor s'a modificat şi prin legi. 3. Nu se poate fixà cu preciziune, câţi dintre imigranţi s'au stabilit în oraşe şi câţi la sate. Vezi studiul d-lui Crupenski asupra populaţiunei României, publicat în *Buletinul statistic general*, anul I, p. 138 sq.

[3]) De consultat asupra acestei chestiuni: *L'exode rural* par E. Vandervelde Paris, 1903. Nu trebue uitat, că în cifra de 185.000 locuitori, cari socotim că au venit dela sate în oraşe se coprinde şi efectivul armatei permanente (60.000 oameni), care s'a nscris, la data recensământului, în cazarmele din oraşe şi care în mare parte se compune din locuitori născuţi la sate.

No. 1.

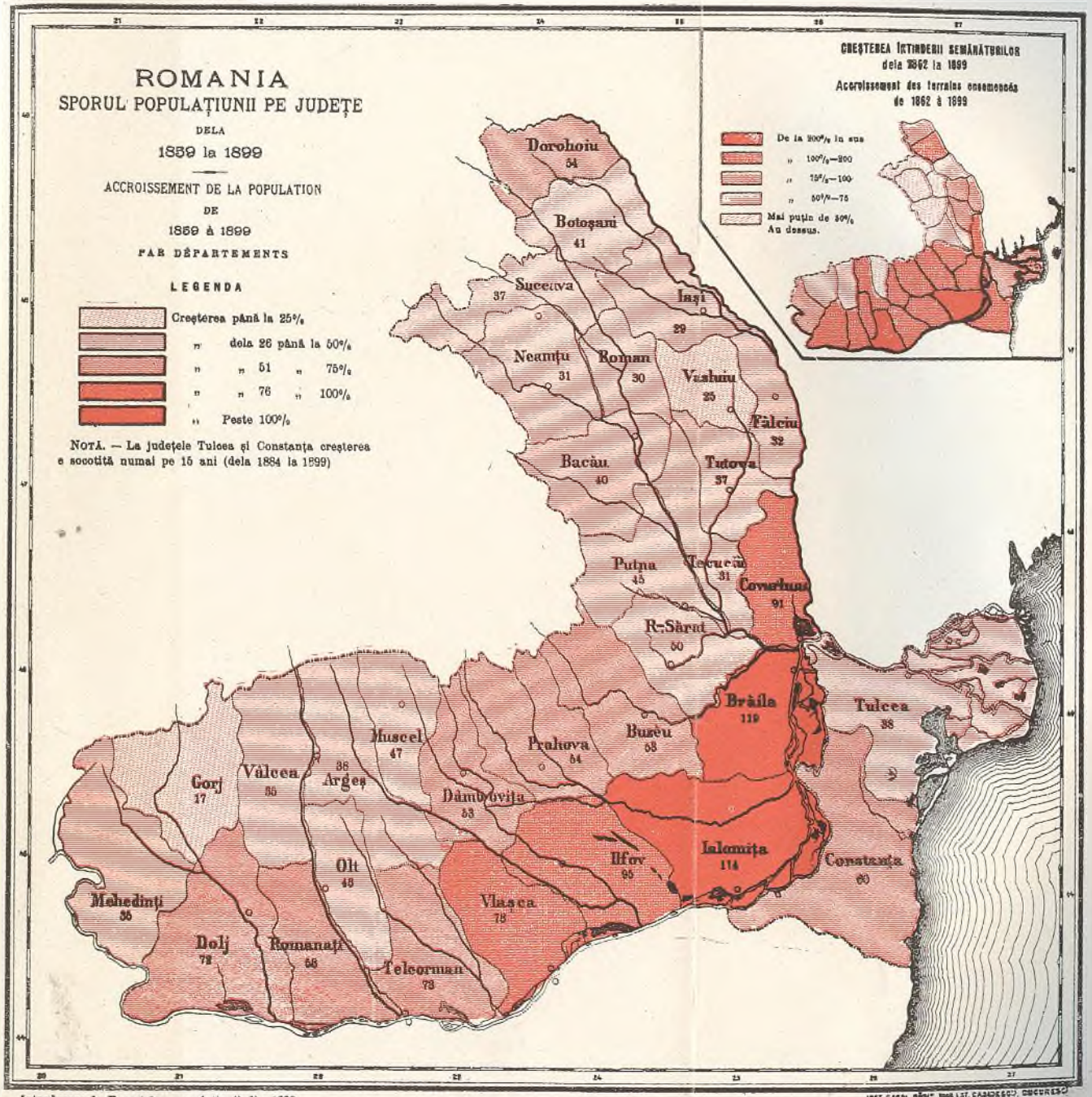

Introducere la Recensăm. populațiunii din 1899.

INST. „ARM. RÖL" DIN I. ST. CARADESCU, BUCUREȘCI

V

DENSITATEA POPULAȚIUNEI. POPULAȚIUNEA URBANĂ ȘI RURALĂ. NUMĂRUL COMUNELOR

Repartizarea populațiunei unei țări nu se cunoaște bine, decât raportând cifra locuitorilor la suprafața teritorială. Acest raport care exprimă densitatea populațiunei, ne poate servi pentru a face comparațiunea aglomerărei locuitorilor în România, față de celelalte state europene și extraeuropene.

Pentru aceasta avem nevoie de a preciza mai întâi care este întinderea teritoriului ce ocupă astăzi regatul. In lipsă de un cadastru, suprafața țărei a fost evaluată până acum după diferite hărți geografice. Din această cauză diferiți autori au admis diferite cifre. In remarcabila sa conferință asupra « Suprafeței și populațiunei Regatului Român », d-l D. A. Sturdza a studiat de aproape această cestiune și a dovedit, că evaluațiunea cea mai probabilă este aceia a măsurătoarei făcută de *Creditul funciar rural*, cu ajutorul celor mai bune elemente ce posedăm: hărți geografice, planuri de moșii, lucrările institutului geografic militar.

Pe baza acestei evaluațiuni, a *Creditului funciar rural*, am admis, în toate studiile statistice, că suprafața României este de *131.353* km pătrați. Raportând la această întindere, cifra populațiunei după recensământul din Decembre 1899, rezultă, că densitatea populațiunei Regatului este de *45,3* locuitori pe kilometru pătrat.

In comparație cu densitatea celorlalte țări din Europa, calculată după diferite isvoare demne de credință [1]), România ocupă rangul al XII-lea printre principalele state ale Europei, considerate din punctul de vedere al constituirii lor politice actuale.

Clasificațiunea țărilor europene și extraeuropene din punctul de vedere al densității populațiunei face obiectul tabelei Nr. 3. Regatul Belgiei, care stă în frunte cu densitatea cea mai mare: peste 227 locuitori pe kilometru pătrat, adăpostește o populațiune de cinci ori mai concentrată ca a noastră; Regatul-Unit al Marei Britanii are o densitate de trei ori mai mare ca a noastră, însă acì populațiunea este aglomerată în provincia Anglia și Wales (215 loc. la km pătrat, pe când în Scoția și Irlanda locuitorii sunt mai risipiți. Imperiul German,

---

[1]) *Statistical Abstract*, *Geographisch-statistiche Tabellen*, de Prof. v. Juraschek, ed. 1903. The Statesman Yearbook, Almanach de Gotha.

DENSITATEA POPULAŢIUNEI IN DIFERITE ŢĂRI

Tabela Nr. 3.

ŢĂRILE	Data recensământului	Locuitori pe 1 km p	Suprafaţa în km p	Populaţiunea la ultimul recensământ
Belgia	1900	227,2	29.457	6.693.810
Olanda	1899	156,9	32.536	5.263.159
Englitera	1901	131,8	314.433	41.458.721
Anglia şi Wales	»	215,0	151.055	32.527.843
Scoţia	»	57,0	78.777	4.472.103
Irlanda	»	53,0	84.253	4.458.775
Italia	»	113,3	286.682	32.475.253
Germania	1900	104,0	540.743	56.367.178
Prusia	»	98,9	348.658	34.472.509
Alsacia şi Lorena	»	118,4	14.507	1.717.451
Bavaria	»	81,4	75.865	6.175.153
Saxonia	»	280,3	14.993	4.202.216
Wurttemberg	»	111,2	19.512	2.169.480
Baden	»	123,9	15.081	1.867.944
Hessa	»	145,9	7.682	1.120.426
Austria	»	87,1	300.013	26.150.599
Elveţia	»	82,7	41.419	3.327.336
Franţa	1901	73,6	529.330	38.961.945
Danemarca	»	63,7	38.455	2.449.540
Ungaria	1900	59,3	324.876	19.254.559
Portugalia	»	56,5	88.954	5.021.657
Serbia	»	51,6	48.382	2.493.770
ROMÂNIA	1899	45,3	131.353	5.956.690
Bulgaria	1900	39,1	95.704	3.733.189
Grecia	1896	37,6	64.688	2.430.807
Spania	1900	36,9	504.517	18.618.086
Rusia din Europa	1897	19,7	5.389.626	106.159.141
Polonia	»	73,9	127.310	9.422.590
Finlanda	1896	6,8	373.603	2.527.801
Suedia	1900	11,5	447.862	5.136.441
Norvegia	»	7,0	322.304	2.239.880
Japonia	1900	116,9	382.416	44.710.000
Egiptul propriu zis	1897	9,9	994.275	9.821.045
Statele-Unite	1900	8,3	9.241.894	76.303.387
America de Nord Britanică (Canada)	1901	0,6	10.006.079	5.592.300
Mexic	1900	6,8	1.987.281	13.545.462
Uruguay	»	5,1	189.926	936.120
Chili	1895	3,4	753.216	2.712.145
Brazilia	1890	1,7	8.337.218	14.333.915
Peru	1876	1,5	1.848.897	2.800.000
Argentina	1895	1,4	2.893.934	4.044.911
Venezuela	1881	1,3	1.552.741	2.075.245
Paraguay	1886	1,1	230.000	263.751
Siberia	1897	0,5	12.495.109	5.731.732
Caucazia rusească	1897	20,6	472.666	9.723.553
Asia Centrală rusească	1897	2,1	3.534.000	7.596.687
India engleză	1901	61,0	4.859.988	295.215.356

considerat ca unitate politică, înfățișează o densitate de 104 locuitori pe km pătrat), de două ori și ceva mai mare ca a României; dar pe când în Saxonia ultimul recensământ a găsit peste 280 suflete la km pătrat, în Bavaria densitatea este de *81,4*, în Prusia de *98,9*. S'a considerat monarhia austro-ungară împărțită în Austria (coprinzând țările cisleitane cu Boemia, Bosnia și Herzegovina), care are o densitate de *87,1* locuitori la km pătrat; și în Ungaria, care împreună cu Croația și Slavonia, are *59,3* locuitori la km pătrat. Intreaga monarhie dualistă prezintă densitatea de *73* suflete pe km pătrat.

Din punctul de vedere al ordinei de clasificație, România se găsește în grupul statelor meridionale, iar densitatea ei întrece cu puțin media întregului continent.

Populațiunea cea mai rară din Europa se întâlnește în peninsula Scandinavică și în Finlanda.

In Asia am notat numai densitatea Japoniei, a Indiei engleze și a provinciilor rusești, care au fost numărate la recensământul din 1897. In Africa am indicat populațiunea Egiptului propriu zis (fără Sudanul egiptean). In continentul american am notat, după ultimul « Census » efectuat în 1900, populațiunea Statelor-Unite, și a Canadei, Mexicului și republicei Uruguay; pentru celelalte state din America de Sud cifrele se referă la numărători mai vechi.

Câteva date asupra suprafeței și populațiunei globului pământesc, extrase din lucrarea profesorului Fr. v. Iuraschek, vor fi de folos pentru întregirea cunoștințelor noastre geografice și statistice.

Ca suprafață, Regatul României ocupă *1,3%* din teritoriul continentului european, iar populațiunea noastră reprezintă numai *1,5%* față cu totalul locuitorilor din Europa.

Suprafața și populațiunea pământului
(după « Geographisch-Statische Tabellen » de Prof. Fr. v. Juraschek, ed. 1903)

Continente	Suprafața în Km p	Populațiunea totală	La 1 km p
1. Asia	44.216.523	820.768.000	18,5
2. Europa	9.906.647	393.486.000	40,5
3. Africa	29.802.603	180.321.000	6,2
4. America	39.587.860	146.432.000	3,6
5. Australia și Oceania . . .	8.995.369	6.450. 000	0,7
6. Teritoriul polar	4.290.065	13.000	—
Total . . .	*136.759.067*	*1.547.470.000*	*11,6*

Suprafața globului

Uscat	136.759.067 km p	sau 26,8%
Apă	273.192.000 »	» 73,2%
Total . . .	*409.951.067* km p	sau *100%*

* * *

Respândirea populațiunei într'o țară nu e aceiași peste tot locul, ci variază după diferite împrejurări; între acestea situațiunea topică, clima, dezvoltarea economică, considerațiuni politice, etc., sunt influențe, cari joacă un rol hotărîtor asupra densității populațiunei.

Cum sunt răspândiți locuitorii în România, se va vedea clar din tabela Nr. 4, în care arătăm pe fiecare județ și pe principalele diviziuni geografice cifra populațiunei, după ultimul recensământ, suprafața după măsurătoarea Creditului funciar rural și densitatea populațiunei, adică numărul locuitorilor pe km pătrat.

Diviziunile țărei fiind arangiate în ordinea clasificațiunei, se observă numai decât, că în județele din Muntenia-Mare populațiunea este mai deasă decât în celelalte părți. Diferințele nu sunt sensibile, cât e vorba despre partea României de dincoace de Dunăre. In Dobrogea însă, populațiunea este încă foarte rară și la aceasta contribue în bună parte faptul că a treia parte (4.964 km pătrați) din teritoriul Dobrogei este acoperit de ape și de stuf, deci nelocuibil. Dacă la socotirea densității populațiunei, n'am ține seamă decât de uscat, atunci raportul de mai sus s'ar sui în Dobrogea la 25 locuitori pe km pătrat, ceia ce încă ar dovedì rarefacțiunea acestei părți a regatului. Când ne aducem aminte, că am constatat mai sus, cât de repede și de intensiv s'a sporit populațiunea Dobrogei de la 1884 încoace, suntem în drept a crede, că într'un viitor apropiat, grație mai cu seamă progresului forțelor economice și lesniciunei mijloacelor de comunicație, Dobrogea va ajunge la nivelul restului țării, întru cât privește densitatea populațiunei.

Tot prezența unei suprafețe mari de apă și de baltă a înrâurit asupra județelor Ialomița și Brăila, ca să se prezinte cu o densitate slabă. (Vezi și cartograma Nr. 2).

Populațiunea este mai aglomerată în județul Ilfov, din cauza prezenței Capitalei. Dacă scădem întinderea Bucureștilor (55 km pătrați) și populațiunea lor (276.178, deci o densitate de 5.021 locuitori pe km pătrat), atunci în restul districtului densitatea populațiunei se reduce la 46,5 pe km pătrat, adică pe jumătate decât se arată împreună cu București. Acelaș calcul ar trebui să-l facem și pentru celelalte județe,

No 2

ROMÂNIA
DENSITATEA POPULAŢIUNII
DUPĂ
RECENSÂMÂNTUL DIN DECEMBRE 1899

DENSITÉ DE LA POPULATION
D'APRÈS
LE RECENSEMENT DU MOIS DE DÉCEMBRE DE 1899

LEGENDA

- Mai puţin de 30 locuitori la 1 Km. □ *Moins*
- Dela 30 la 40 „ „ „ „
- Dela 40 la 50 „ „ „ „
- Dela 50 la 60 „ „ „ „
- Dela 60 la 70 „ „ „ „
- Mai mult de 70 „ „ „ „ *Au dessus de*

Minimum: Jud. Tulcea cu $14_{,}$ „ „ „ „

Maximum: „ Ilfov „ $93_{,4}$ „ „ „ „

Densitatea populaţiunii României. . . . . $45_{,3}$ „ „ „ „

A XIII-a între Statele Europei

Minimum: Norvegia cu $7_{,10}$ locuitori „ „ „

Maximum: Belgia „ $227_{,2}$ „ „ „ „

ORAŞELE CAPITALEI
CHEFS LIEUX DE DÉPARTEMENT

- Mai puţin de 10,000 locuitori *Moins*
- Dela 10,000— 20,000 „
- Dela 20,000—50,000 „
- Dela 50,000—100,000 „
- Peste 100,000 — „ *Au dessus de*

Dorohoiu 159.461 loc. $56_{,8}$
Botoşani 171.437 loc. $54_{,0}$
Suceava 131.598 loc. $38_{,5}$
Iaşi 192.531 loc. $61_{,7}$
Neamţu 149.711 loc. $37_{,4}$
Roman 111.588 loc. $53_{,3}$
Vasluiu 110.184 loc. $48_{,0}$
Fălciu 93.831 loc. $42_{,5}$
Bacău 195.194 loc. $40_{,7}$
Tutova 116.377 loc. $48_{,7}$
Putna 151.249 loc. $46_{,6}$
Tecuciu 121.179 loc. $47_{,8}$
Covurluiu 143.784 loc. $48_{,8}$
R.-Sărat 136.918 loc. $41_{,9}$
Brăila 145.284 loc. $33_{,3}$
Tulcea 126.752 loc. $14_{,7}$
Buzău 221.263 loc. $45_{,0}$
Prahova 307.302 loc. $65_{,9}$
Muscel 115.180 loc. $39_{,0}$
Argeş 207.605 loc. $61_{,5}$
Vâlcea 190.903 loc. $46_{,5}$
Gorj 171.300 loc. $45_{,0}$
Mehedinţi 240.666 loc. $36_{,5}$
Dâmboviţa 211.666 loc. $50_{,9}$
Ilfov 541.180 loc. $93_{,4}$
Ialomiţa 187.889 loc. $27_{,0}$
Constanţa 141.066 loc. $20_{,4}$
Olt 143.843 loc. $50_{,9}$
Vlaşca 202.759 loc. $45_{,2}$
Dolj 365.579 loc. $55_{,7}$
Romanaţi 203.775 loc. $44_{,5}$
Teleorman 238.628 loc. $50_{,0}$

5.956.690 loc. $45_{,3}$

INST. „CAROL DÖBLI" DIN LST. DASIMESCU, BUCUREŞCI.

ca să căpătăm o imagine mai fidelă despre împrăştierea locuitorilor. Din nefericire însă, cele mai multe din oraşele ţărei nu sunt încă măsurate, aşa că nu se cunoaşte, ce întindere ocupă aglomerările urbane, pentru ca să stabilim cu exactitate densitatea populaţiunei rurale.

In al doilea plan după Ilfov, tabela Nr. 4 ne arată, că populaţiunea este mai deasă în judeţele Prahova, Iaşi şi Dâmboviţa, unde raportul trece peste 60 locuitori la km pătrat. Acì se întrevede oarecum înrău-

Tabela Nr. 4.

DENSITATEA POPULAŢIUNEI
Densité de la population

JUDEŢELE — *Départements*	Numărul locuitorilor *Nombres des habitants*	Suprafaţa în km p *Superficie en km p*	Numărul locuitorilor pe 1 km p *Habitants par 1 km p*
ROMÂNIA	5.956.690	131.353	45,3
Muntenia-Mare	2.659.517	52.565	50,6
Moldova	1.848.122	38.224	48,4
Oltenia	1.181.243	25.028	47,3
Dobrogea	267.808	15.536	17,2
Ilfov	541.180	5.780	93,6
Prahova	307.302	4.664	65,9
Iaşi	192.531	3.121	61,7
Dâmboviţă	211.666	3.456	61,2
Dolj	365.579	6.565	55,7
Dorohoi	159.461	2.822	56,5
Botoşani	171.437	3.148	54,5
Roman	111.588	2.091	53,3
Teleorman	238.628	4.685	50,9
Olt	143.843	2.825	50,9
Mehedinţi	249.688	4.949	50,3
Bacău	195.194	3.973	49,1
Tutova	116.377	2.391	48,7
Covurlui	143.784	2.961	48,6
Vaslui	110.184	2.294	48,0
Tecuci	121.179	2.547	47,6
Argeş	207.605	4.435	46,8
Putna	151.249	3.249	46,6
Buzău	221.263	4.863	45,5
Vlaşca	202.759	4.488	45,2
Vâlcea	190.903	4.239	45,0
Romanaţi	203.773	4.517	44,5
Fălciu	93.831	2.208	42,5
R.-Sărat	136.918	3.268	41,9
Muscel	115.180	2.954	39,0
Suceava	131.596	3.421	38,5
Neamţu	149.711	3.998	37,4
Gorj	171.300	4.698	36,5
Brăila	145.284	4.358	33,3
Ialomiţa	187.889	6.789	27,7
Constanţa	141.056	6.910	20,4
Tulcea	126.752	8.629	14,7

rirea împrejurărilor de natură economică. In Prahova și Dâmbovița se întinde regiunea industrială, bogată în terenuri petrolifere și în alte materii prime, care au dat naștere la o mulțime de industrii înfloritoare. La Iași se recunoaște influența centrului de populație cel mai numeros în țară după București.

Tabela Nr. 5. POPULAȚIUNEA URBANĂ ȘI *Population urbaine et*

JUDEȚELE — *Départements*	IN ORAȘELE		
	Capitale de județ *Chefs-lieux de département*	Celelalte orașe *Autres villes*	Total
	CIFRE ABSOLUTE		
ROMÂNIA	951.928	167.828	1.119.786
Moldova	331.974	40.181	372.155
Muntenia-Mare	494.182	68.423	562.605
Oltenia	92.285	23.145	115.430
Dobrogea	33.487	36.109	69.596
Argeș	15.669	4.213	19.882
Bacău	16.378	8.028	24.406
Botoșani	32.521	4.553	37.074
Brăila	56.330	—	56.330
Buzău	21.877	5.326	27.203
Constanța	14.653	14.657	29.310
Covurlui	62.545	—	62.545
Dâmbovița	9.519	3.326	12.845
Dolj	45.579	7.126	52.705
Dorohoi	12.690	6.654	19.344
Fălciu	15.625	—	15.625
Gorj	6.718	—	6.718
Ialomița	11.077	2.197	13.274
Iași	77.759	4.654	82.413
Ilfov	276.178	5.805	281.983
Mehedinți	19.753	1.050	20.803
Muscel	13.439	—	13.439
Neamțu	17.384	8.742	26.126
Olt	8.150	—	8.150
Prahova	45.107	19.466	64.573
Putna	23.601	7.550	31.151
R.-Sărat	13.286	—	13.286
Roman	16.288	—	16.288
Romanați	12.947	6.058	19.005
Suceava	9.685	—	9.685
Tecuci	14.017	—	14.017
Teleorman	8.698	28.090	36.788
Tulcea	18.834	21.452	40.286
Tutova	24.310	—	24.310
Vaslui	9.171	—	9.171
Vâlcea	7.288	8.911	16.199
Vlașca	14.852	—	14.852

O a treia grupare a judeţelor după densitate (între 60 şi 50 locuitori la km pătrat) coprinde partea ţărei de Vest mărginită cu Dunărea precum şi partea de nord-est a Moldovei.

Partea centrală a ţărei acuză o densitate mijlocie între 50 şi 40 locuitori la km. pătrat. In genere la judeţele dela munte populaţiunea e mai

RURALĂ PE JUDEŢE
rurale par départements

In comunele rurale *Communes rurales*	Total general	IN ORAŞELE — *Villes* Capitale de judeţ *Chefs-lieux de département*	Celelalte oraşe *Autres villes*	Total	In comunele rurale *Communes rurales*	Total general
Chiffres absolus		Proporţia — *Proportion par 100 habitants*				
4.836.904	**5.956.690**	**16,0**	**2.8**	**18,8**	**81,2**	**100**
1.475.967	1.848.122	18,0	2,2	20,2	79,8	100
2.096.912	2.659.517	18,6	2,6	21,2	78,8	100
1.065.813	1.181.243	7,8	2,0	9,8	90,2	100
198.212	267.808	12,5	13,5	26,0	74,0	100
187.723	207.605	7,6	2,0	9,6	90,4	100
170.788	195.194	8,4	4,1	12,5	87,5	100
134.363	171.437	19,0	2,6	21,6	78,4	100
88.954	145.284	38,8	—	38,8	61,2	100
194.060	221.263	9,9	2,4	12,3	87,7	100
111.746	141.056	10,4	10,4	20,8	79,2	100
81.239	143.784	43,5	—	43,5	56,5	100
198.821	211.666	4,5	1,6	6,1	93,9	100
312.874	365.579	12,5	1,9	14,4	85,6	100
140.117	159.461	7,9	4,2	12,1	87,9	100
78.206	93.831	16,7	—	16,7	83,3	100
164.582	171.300	3,9	—	3,9	96,1	100
174.615	187.889	5,9	1,2	7,1	92,9	100
110.118	192.531	40,4	2,4	42,8	57,2	100
259.197	541.180	51,0	1,1	52,1	47,9	100
228.885	249.688	7,9	0,4	8,3	91,7	100
101.741	115.180	11,7	—	11,7	88,3	100
123.585	149.711	11,6	5,8	17,4	82,6	100
135.693	143.843	5,7	—	5,7	94,3	100
242.729	307.302	14,7	6,3	21,0	79,0	100
120.098	151.249	15,6	5,0	20,6	79,4	100
123.632	136.918	9,7	—	9,7	90,3	100
95.300	111.588	14,6	—	14,6	85,4	100
184.768	203.773	6,4	2,9	9,3	90,7	100
121.911	131.596	7,4	—	7,4	92,6	100
107.162	121.179	11,6	—	11,6	88,4	100
201.840	238.628	3,6	11,8	15,4	84,6	100
86.466	126.752	14,9	16,9	31,8	68,2	100
92.067	116.377	20,9	—	20,9	79,1	100
101.013	110.184	8,3	—	8,3	91,7	100
174.704	190.903	3,8	4,7	8,5	91,5	100
187.907	202.759	7,3	—	7,3	92,7	100

rară decât la şes, unde activitatea e mai intensivă şi producţiunea economică mai importantă.

Recunoaştem totuşi, că nu se poate urmări, cu datele ce le avem, toate cauzele, care au influenţat asupra aglomerării locuitorilor mai mult într'o parte a ţării decât într'alta. Motivul principal este, că judeţele nu se înfăţişează totdeauna cu un caracter unic; nu se poate zice, că în cutare district găsim aceeaşi regiune naturală sau aceeaşi regiune economică. Argeşul, de pildă, se întinde şi la munte, unde forţele economice sunt reduse; se întinde şi la şes, unde ocupă suprafeţe mari de cultură. Tot aşa Prahova, tot aşà Buzăul, Putna, etc. Din această cauză densitatea populaţiunei variază mult în interiorul aceluiaşi judeţ şi dacă am avea întinderea exactă a plăşilor şi plaiurilor, am putea dovedi cu cifre, cât de mare e deosebirea între modul cum e aglomerată populaţia dela o parte la alta a unui district. Tot aşa de interesant ar fi să se poată stabili densitatea populaţiunei din fiecare comună, dar pentru aceasta lipseşte unul din elementele necesare: suprafaţa teritorială a comunelor, care nu se cunoaşte.

* * *

Distincţiunea populaţiunei în urbană şi rurală are o importanţă deosebită la noi nu numai din punctul de vedere demografic, dar şi din acel social, fiindcă ştiut este, că aproape întreaga noastră legislaţiune păzeşte de aproape această distincţiune.

In tabela Nr. 5 arătăm, cum se repartizează numărul locuitorilor în oraşe şi la sate, ţinând seama de însemnarea dată de legea organică administrativă celor două categorii. Oraşele au fost subdivizate în capitale de judeţ şi în alte comune urbane, stabilite după legea comunală din 1864, cu adăogirile şi rectificările adoptate în urmă.

La epoca recensământului, România era împărţită în 71 comune urbane, dintre care 32 capitale de judeţ, şi în 2.908 comune rurale [1]).

Tabela Nr. 5 coprinde două părţi: una cu cifre absolute şi alta arătând distribuţiunea procentuală a populaţiunei între comune, după clasificarea de mai sus.

Abstracţie făcând de comuna Bucureşti, a cărei populaţiune de *276.178* locuitori reprezintă *51%* din populaţiunea judeţului şi *4,6%* din aceia a României, populaţiunea urbană se arată mai numeroasă în judeţele Covurlui, Iaşi şi Brăila. Procentele cele mai mici se semna-

---

[1]) Numărul oraşelor a rămas invariabil; acel al comunelor rurale se schimbă aproape anual prin deslipiri şi alipiri de cătune. Legea pentru organizarea comunelor rurale din Mai 1904 a prevăzut 2.904 comune cu 8.525 sate, 950 cătune.

leazǎ în Olt şi Gorj; în acesta din urmă Tg.-Jiu nu ocupă de cât *3,9%* din populaţiunea judeţului. In afară de capitale, oraşe şi orăşele multe se întâlnesc în judeţele Tulcea, Constanţa, Teleorman, Prahova.

Proporţia populaţiunei urbane din ţara întreagă se fixează la *18,8%* şi anume: *16%* în capitalele judeţelor şi *2,8%* în restul oraşelor. Populaţiunea rurală ocupă *81,2%* adică ceva mai mult de patru cincimi din numărul locuitorilor ţărei sunt risipiţi la sate. In Moldova ca şi în Muntenia împărţirea populaţiunei nu diferă mult de aspectul general al ţărei. In Oltenia însă, procentul locuitorilor din oraşe este mult mai scăzut decât în celelalte părţi, căci nu atinge nici *10%*, aşà că satele reprezintă *90%* din totalul populaţiunei. Din contră, în Dobrogea aglomerările urbane fiind mai numeroase, procentul lor se ridică la 26, iar acela al populaţiunei rurale scade la *74%*.

* * *

Când legea a desemnat comunele urbane, nu a ţinut seamă totdeauna de numărul locuitorilor; din această cauză găsim multe comune rurale cu o populaţiune mai numeroasă de cât unele din orăşele. Consultând tabelele generale din partea a treia [1]) se va putea verifica cu uşurinţă exactitatea aserţiunei noastre. Mai adăogăm, că populaţiunea stabilă din comunele urbane se găseşte şi în tablourile A, B şi C din partea tabelarică a acestei publicaţiuni.

Pentru a ne da mai bine seama de felul cum se clasifică oraşele României după populaţie, am întocmit următoarea grupare:

Comune urbane cu mai puţin de 2.000 locuitori	. . . . .	5
Villes ayant moins de 2000 habitants		
Comune urbane cu 2.000— 3.000 locuitori	. . . . .	5
Villes ayant		
— 3.000— 4.000 »	. . . . .	10
— 4.000— 5.000 »	. . . . .	7
— 5.000— 10.000 »	. . . . .	17
— 10.000— 15.000 »	. . . . .	9
— 15.000— 20.000 »	. . . . .	7
— 20.000— 30.000 »	. . . . .	4
— 30.000— 40.000 »	. . . . .	1
— 40.000— 50.000 »	. . . . .	2
— 50.000—100.000 »	. . . . .	3
— mai mult de 100.000 locuitori	. . . . .	1
plus de	Total . . .	71

[1]) Din textul originar şi netrecute în volumul de faţă.

Cele mai multe din oraşele ţărei au deci o populaţiune între 5 ş 10.000 locuitori. Se găsesc însă şi aglomerări denumite « urbane » de lege, care nu posedă nici 2.000 locuitori. Cu mai puţin de 5.000 suflete, s'au înscris 27 orăşele şi tot atâtea sunt comunele urbane, în cari populaţiunea trece peste 10.000 locuitori.

GRUPAREA COMUNELOR RURALE DIN ROMÂNIA

Tabela Nr. 6. *Communes rurales de la Roumanie*

JUDEŢELE *Départements*	NUMĂRUL COMUNELOR							
	Mai mică de *Moins de* 500		De 500—999		De 1.000—1.999		De 2.000—2.999	
							LOCUI	
	Absol.	%	Absol.	%	Absol.	%	Absol.	%
ROMÂNIA	60	2,1	661	22,7	1.412	48,6	538	18,5
Moldova	6	0,9	84	12,1	279	40,3	197	28,5
Muntenia	7	0,5	275	21,3	694	53,8	238	18,4
Oltenia	45	5,7	275	34,5	364	45,7	82	10,3
Dobrogea	2	1,6	27	20,9	75	58,1	21	16,3
Argeş	—	—	49	33,6	83	56,8	14	9,6
Bacău	—	—	13	14,8	41	46,6	23	26,1
Botoşani	—	—	1	2,0	14	28,0	16	32,0
Brăila	—	—	14	25,9	30	55,6	5	9,3
Buzău	—	—	14	13,1	55	51,4	30	28,0
Constanţa	2	2,7	17	23,3	43	58,9	7	9,6
Covurlui	—	—	3	8,1	13	35,1	15	40,6
Dâmboviţa	1	0,9	20	17,4	59	51,3	27	23,5
Dolj	1	0,6	13	8,3	91	58,3	32	20,5
Dorohoi	—	—	—	—	8	17,0	19	40,4
Fălciu	—	—	1	3,3	8	26,7	12	40,0
Gorj	9	5,6	83	51,5	66	41,0	3	1,9
Ialomiţa	—	—	9	9,6	54	57,4	22	23,4
Iaşi	—	—	—	—	10	23,8	23	54,8
Ilfov	—	—	4	3,3	65	53,3	34	27,9
Mehedinţi	15	7,4	81	40,3	91	45,3	10	5,0
Muscel	1	1,2	29	35,4	46	56,1	5	6,1
Neamţu	—	—	—	—	13	27,6	18	38,3
Olt	1	1,0	33	32,7	55	54,4	9	8,9
Prahova	2	1,4	32	21,5	75	50,3	31	20,8
Putna	3	3,8	21	26,6	38	48,1	13	16,5
R.-Sărat	—	—	24	28,2	46	54,1	14	16,5
Roman	—	—	9	15,3	34	57,6	13	22,0
Romanaţi	2	1,7	25	21,8	58	50,4	23	20,0
Suceava	—	—	5	13,2	9	23,7	8	21,1
Tecuci	—	—	2	4,3	18	38,8	20	42,5
Teleorman	1	0,8	28	22,4	68	54,4	20	16,0
Tulcea	—	—	10	17,9	32	57,1	14	25,0
Tutova	3	4,2	26	36,1	36	50,0	6	8,3
Vasluĭ	—	—	3	5,4	37	66,1	11	19,6
Vâlcea	18	11,0	73	44,8	58	35,6	14	8,6
Vlaşca	1	0,9	19	17,1	58	52,3	27	24,3

Instructivă este de asemenea clasarea comunelor rurale după importanţa numerică a populaţiunei lor, care face obiectul tabelei Nr. 6.

Procentul cel mai însemnat îl dau comunele rurale cu 1.000—2.000 suflete; ca atare s'au găsit 1.412 comune, adică *48,6%* din total. Mai avem 661 comune sau *22,7%* cu o populaţiune de la 500 la 1.000, 538

DUPĂ IMPORTANŢA NUMERICĂ A POPULAŢIUNII LOR
classées suivant l'importance numérique de leur population

AVĂND O POPULAŢIUNE								Numărul total al comunelor *Total des communes*	
De 3.000—3.999		De 4.000—4.999		De 5.000—10.000		Mai mare de *Plus de* 10.000			
TORI									
Absol.	%	Absol.	%	Absol.	%	Absol.	%	Absol.	%
162	5,6	47	1,6	27	0,9	1	0,0	2.608	100,0
83	12,0	31	4,5	11	1,6	1	0,1	692	100,0
60	4,7	9	0,7	8	0,6	—	—	1.291	100,0
17	2,1	6	0,8	7	0,9	—	—	796	100,0
2	1,5	1	0,8	1	0,8	—	—	129	100,0
—	—	—	—	—	—	—	—	146	100,0
8	9,1	3	3,4	—	—	—	—	88	100,0
11	22,0	7	14,0	1	2,0	—	—	50	100,0
3	5,5	—	—	2	3,7	—	—	54	100,0
7	6,6	1	0,9	—	—	—	—	107	100,0
2	2,7	1	1,4	1	1,4	—	—	73	100,0
5	13,5	1	2,7	—	—	—	—	37	100,0
7	6,1	1	0,8	—	—	—	—	115	100,0
9	5,8	6	3,9	4	2,6	—	—	156	100,0
12	25,6	4	8,5	4	8,5	—	—	47	100,0
6	20,0	3	10,0	—	—	—		30	100,0
—	—	—	—	—	—	—	—	161	100,0
8	8,5	—	—	1	1,1	—	—	94	100,0
7	16,7	—	—	2	4,7	—	—	42	100,0
12	9,8	5	4,1	2	1,6	—	—	122	100,0
3	1,5	—	—	1	0,5	—	—	201	100,0
1	1,2	—	—	—	—	—	—	82	100,0
10	21,3	6	12,8	—	—	—	—	47	100,0
2	2,0	—	—	1	1,0	—	—	101	100,0
6	4,0	1	0,7	2	1,3	—	—	149	100,0
3	3,8	1	1,2	—	—	—	—	79	100,0
1	1,2	—	—	—	—	—	—	85	100,0
3	5,1	—	—	—	—	—	—	59	100,0
5	4,4	—	—	2	1,7	—	—	115	100,0
7	18,4	4	10,5	4	10,5	1	2,6	38	100,0
5	10,6	2	4,3	—	—	—	—	47	100,0
7	5,6	1	0,8	—	—	—	—	125	100,0
—	—	—	—	—	—	—	—	56	100,0
1	1,4	—	—	—	—	—	—	72	100,0
5	8,9	—	—	—	—	—	—	56	100,
—	—	—	—	—	—	—	—	163	100,0
6	5,4	—	—	—	—	—	—	111	100,0

sau *18,5%* între 2 şi 3.000. Localităţile bine populate sunt relativ rare: 162 sau *5,6%* dela 3—4.000, 47 sau *1,6%* dela 4—5.000; între 5 şi 10.000 locuitori au 27 comune; în una singură (Păşcanii din jud. Suceava) s'a numărat 12.716 locuitori.

Semnalăm încă 60 localităţi, cari au mai puţin de 500 locuitori şi din acestea cele mai multe se găsesc în Oltenia, în judeţele Vâlcea, Mehedinţi, Gorj.

Comunele mari se întâlnesc mai cu seamă în Moldova; aşa dacă socotim, că o localitate bine populată trebue să coprindă cel puţin 3.000 suflete, găsim în Moldova 126 comune sau *18%*, cari ar intrà în această categorie, pe când în Muntenia-Mare sunt numai 77 sau *6%*, în Oltenia 30 sau *3,6%*, în Dobrogea *4* sau *3,1%*.

Insemnătatea cifrelor înscrise în tabela de mai sus nu va scăpa, de sigur, nimănui, căci toată economia organizaţiunei administrative se bazează la noi pe numărul contribuabililor şi deci pe acela al locuitorilor Noua lege de organizare a comunelor rurale prescrie prin art. 2, că o comună rurală nu poate avea mai puţin de 200 contribuabili; cum la 200 contribuabili corespunde de obiceiu 8—900 locuitori, este probabil, că aplicarea nouei legi va atrage desfiinţarea celor 60 aglomeraţiuni, cari la ultimul recensământ s'au constatat că nu întrunesc nici 500 suflete şi acestea, conform legei, se vor alipi la alte comune, ţinându-se compt de poziţiunea lor topografică.

CLASAREA COMUNELOR RURALE DUPĂ IMPORTANŢA VENITULUI LOR
(Budgetul administraţiei generale şi drumurilor)

Comunele rurale cu un venit de lei	Inainte de reforma accizelor		După reforma accizelor (1901—1902)	
	Nr. comunelor	Proporţia	Nr. comunelor	Proporţia
Până la 500	25	0,80%	—	—%
500— 1.000	146	5,02 »	25	0,86 »
1.000— 2.000	432	14,84 »	212	7,28 »
2.000— 3.000	390	13,40 »	378	12,98 »
3.000— 4.000	374	12,85 »	376	12,92 »
4.000— 5.000	296	10,17 »	367	12,61 »
5.000— 8.000	549	18,86 »	709	24,36 »
8.000—12.000	350	12,02 »	430	14,77 »
Peste 12.000	349	11,99 »	414	14,22 »
Total	[1]) 2.911	100,00 »	2.911	100,00 »

[1]) Cătunele cari au budgete şi conturi aparte au fost tratate aci ca comune rurale.

Alăturăm la faptele expuse mai sus, acest tablou care coprinde clasarea comunelor rurale după importanța venitului lor, tablou pe care'l extragem din recenta publicațiune a Ministerului financelor: «Situațiunea financiară a comunelor rurale înainte și după reforma accizelor».

VI

NUMĂRUL MENAGELOR ȘI COMPUNEREA LOR

In partea introductivă am menționat, că recensământul dela 1899 s'a efectuat prin mijlocirea buletinelor de menagiu sau familie și din formularele reproduse mai sus se poate observa, că locuitorii au fost înscriși *individual*, grupați pe liste, fiecare listă constituind un menagiu sau familie.

Lămurirea expresiunei de menagiu și familie este necesară, pentru a ne da seama mai bine de faptele ce rezultă din tablourile acestei publicațiuni. In deobște prin «menagiu» (gospodărie, Haushaltung) se înțelege în operațiunile de numărătoare o grupare care coprinde una sau mai multe persoane legate sau nu prin înrudire, locuind de obiceiu sub același acoperiș și ducând o viață comună. Aceasta este unitatea simplă sau colectivă, care s'a avut în vedere la recensământul din 1899, pentru a se înscrie și a se grupa locuitorii țărei. In această accepțiune a cuvintelor, menagiul se deosibește de «familie»: 1. Pentrucă coprinde și unitățile simple constituite din o singură persoană, care trăește separat. 2. Pentrucă coprinde și persoane străine, fără legături de rudenie cu membrii familiei, dar cari locuesc și duc o casă comună cu aceștia. Așa sunt d. ex. servitorii. 3. Pentrucă un menagiu se poate compune și din mai multe familii, cari trăiesc la olaltă, sub acelaș acoperiș și formează o gospodărie unică. Așa de exemplu: o grupare compusă din tata și mama, un fiu căsătorit, și alți copii, trăind în o singură casă, s'a considerat drept un menagiu, deși ea coprinde două familii: pe aceia a tatălui și pe aceia a fiului căsătorit.

Cu toate acestea, în majoritatea cazurilor menagiul coincide cu familia și exemplele pe care le-am citat formează excepțiuni. Ca să înlesnim însă socotirea numărului familiilor, am împărțit numărul menagelor din tabelele generale (I, A, B, C și D)[1] în trei grupe: *a)* menage de persoane singuratice, cari trăiesc izolat; *b)* menage de familii, coprinzând persoanele cari trăiesc mai multe la un loc, înrudite sau nu între ele; *c)* instituțiuni socotite aparte coprinzând colectivitățile mari

[1]) Din textul originar și netrecute în volumul de față.

de mai multe persoane, cari de bună voie sau siliţi, duc o viaţă comună, sub privigherea şi conducerea unui şef. In această categorie au intrat la noi: cazarmele, institutele de educaţie, monăstirile, spitalele, închisorile, fermele agricole cu argaţi numeroşi adăpostiţi sub acelaş acoperiş cu proprietarul, etc.

Numărul menagelor cari s'au găsit în România, la recensământul din 1899, se ridică la 1.444.314, dintre cari:

114.221 sau *7,9%* menage de câte o singură persoană.
1.328.191 sau *92,0%* menage de familii.
1.902 sau *0,1%* instituţiuni socotite aparte.

Aceste menage se compun astfel:

114.221 menage de persoane singuratice coprind 114.221 persoane sau în medie câte 1 persoană de menagiu.
1.328.191 menage de familii coprind 5.749.268 persoane, sau în medie câte 4,4 persoane de menagiu.
1.902 menage de instituţiuni coprind 93.201 persoane sau în medie câte 49 persoane.

In total cele 1.444.314 menage coprind 5.956.690 persoane, ceiace revine în mediu câte *4,1* persoane la un menagiu. Dacă considerăm numai menagele de familii (de la 2 persoane în sus) şi facem abstracţie de cele singuratice şi de instituţiunile socotite aparte, media persoanelor ce revin la un menagiu este *4,4*.

Repartizarea proporţională a menagelor de câte una şi mai multe persoane (afară de instituţiunile socotite aparte) după numărul membrilor cari le compun, face obiectul tabelei Nr. 7. Considerând în prima linie datele cari privesc ţara întreagă, constatăm că procentul cel mai mare îl dau menagele compuse din 2, 3 şi 4 persoane. Câte şi trele aceste categorii reprezintă peste *54%* din total. Menagele numeroase sunt rare: dela 8 persoane în sus proporţia lor este de *6,5%*, pe când persoanele singuratice dau *7,9%* din totalul menagelor.

Proporţia acestora din urmă este mai mare în Moldova şi Dobrogea decât în restul ţărei. De altminteri, variaţiunile compunerei menagelor sunt sensibile dela un judeţ la altul. In districtele cu centre mari de populaţiune orăşenească menagele singuratice abundă, fiind formate din persoane strămutate din altă parte, unde şi-au lăsat familiile lor. Aşa de ex. în Ilfov şi Constanţa. Tot aşa se întâmplă şi în judeţele în care s'a înscris multă populaţiune străină. Neapărat

însă, că sunt şi alte motive, cari influenţează asupra modului de constituire a menagelor şi care dau fiecărui judeţ nota sa particulară.

Numărul de persoane ce revine în mijlociu de fiecare menagiu de familie nu ajunge nicăeri la 5. In Dobrogea media este mai mare decât

REPARTIŢIA % A MENAGELOR DUPĂ NUMĂRUL PERSOANELOR CE LE COMPUN
Ménages répartis selon le nombre des personnes

Tabela Nr. 7.

JUDEŢUL *Département*	Totalul menagelor *Total des ménages*	La 100 din numărul menagelor, sunt compuse din: *% du nombre des ménages sont composés de*											Numărul persoanelor ce revine în mediu de un menagiu de familie (dela 2 persoane în sus) *Combien de personnes revient en moyenne pour un ménage de famille (de 2 personnes et au-dessus)*
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11 şi mai multe	
		Persoane — *Personnes*											
ROMÂNIA	1.442.412	7,9	18,4	18,8	16,9	14,2	10,5	6,8	3,7	1,7	0,7	0,4	4,4
Moldova	461.773	9,7	20,7	18,7	15,8	12,8	9,5	6,3	3,6	1,7	0,8	0,4	4,3
Muntenia	631.133	7,4	17,6	18,5	17,0	14,4	11,0	7,2	3,9	1,8	0,7	0,5	4,5
Oltenia	289.275	6,1	17,3	20,1	19,0	15,9	10,9	6,2	2,9	1,1	0,3	0,2	4,3
Dobrogea	60.231	9,2	14,4	16,5	15,5	14,5	11,7	8,3	5,2	2,8	1,2	0,7	4,8
Argeş	47.699	4,6	15,9	19,0	18,3	15,7	12,1	7,8	4,1	1,6	0,6	0,3	4,5
Bacău	49.165	8,9	20,7	19,4	16,0	13,1	9,5	6,0	3,6	1,7	0,7	0,4	4,3
Botoşani	40.649	8,1	18,6	18,0	15,8	13,6	10,5	7,4	4,2	2,3	0,9	0,6	4,5
Brăila	35.076	8,8	19,6	17,8	15,4	13,1	10,1	7,3	4,1	2,2	1,0	0,6	4,4
Buzău	51.875	6,1	17,3	18,6	17,3	14,6	11,3	7,5	4,1	2,0	0,8	0,4	4,5
Constanţa	32.291	10,0	14,6	16,4	15,3	15,1	11,8	8,2	4,8	2,3	0,9	0,6	4,7
Covurlui	33.957	6,7	20,6	18,9	16,1	13,1	10,0	7,0	4,0	2,0	1,0	0,6	4,5
Dâmboviţa	51.840	7,9	17,9	18,6	17,4	14,3	10,9	6,9	3,7	1,6	0,6	0,2	4,3
Dolj	88.160	6,1	17,5	19,5	18,6	15,8	11,1	6,5	3,1	1,2	0,4	0,2	4,4
Dorohoi	37.822	8,4	17,7	17,8	15,8	13,6	11,1	7,4	4,5	2,2	1,0	0,6	4,5
Fălciu	24.731	10,1	22,8	19,4	15,7	12,2	8,9	5,7	3,0	1,4	0,6	0,2	4,1
Gorj	43.077	5,8	17,7	21,2	20,0	16,0	10,1	5,5	2,4	0,8	0,3	0,2	4,2
Ialomiţa	42.935	6,0	16,4	18,3	16,8	14,2	11,6	8,4	4,8	2,2	0,9	0,4	4,6
Iaşi	47.432	9,2	21,2	18,6	16,0	12,7	9,3	6,3	3,6	1,8	0,7	0,6	4,4
Ilfov	130.475	10,6	19,5	18,1	15,4	12,9	9,7	6,5	3,7	1,9	0,9	0,8	4,5
Mehedinţi	60.358	5,1	16,3	20,1	19,5	16,7	11,4	6,4	2,8	1,1	0,4	0,2	4,3
Muscel	27.427	7,0	17,2	19,1	17,0	14,8	10,8	7,3	3,9	1,9	0,6	0,4	4,4
Neamţu	39.004	12,8	22,2	18,2	14,1	11,6	8,6	6,1	3,6	1,7	0,7	0,4	4,3
Olt	33.863	4,9	16,2	19,5	18,7	16,3	11,7	7,1	3,5	1,4	0,5	0,2	4,4
Prahova	72.706	6,6	17,2	19,1	17,4	14,7	11,0	7,1	3,9	1,8	0,7	0,5	4,5
Putna	38.227	10,5	20,7	18,8	15,8	12,8	9,3	6,3	3,3	1,5	0,6	0,4	4,3
R.-Sărat	32.715	7,9	17,8	18,2	16,5	14,3	10,9	7,2	4,1	2,0	0,7	0,4	4,5
Roman	27.994	9,4	21,0	18,8	16,1	13,1	9,4	6,0	3,6	1,6	0,7	0,3	4,3
Romanaţi	50.138	6,9	17,3	19,4	18,6	15,4	11,1	6,4	3,2	1,2	0,3	0,2	4,3
Suceava	33.382	10,7	21,6	17,8	14,9	12,2	9,4	6,1	3,8	1,9	0,8	0,5	4,3
Tecuci	31.598	14,0	19,2	18,4	15,8	12,6	9,0	5,6	3,1	1,4	0,6	0,3	4,3
Teleorman	56.631	6,2	16,4	18,4	18,3	15,6	12,0	7,4	3,6	1,5	0,4	0,2	4,4
Tulcea	27.940	8,1	14,1	16,7	15,7	13,9	11,6	8,4	5,8	3,3	1,6	0,8	4,9
Tutova	29.473	8,9	21,7	19,8	16,3	12,7	9,2	5,8	3,1	1,5	0,7	0,3	4,2
Vaslui	28.339	9,0	21,7	19,6	16,6	12,3	9,5	5,7	3,2	1,5	0,6	0,3	4,2
Vâlcea	47.542	6,6	17,7	20,8	18,8	15,4	10,4	5,8	2,8	1,1	0,4	0,2	4,2
Vlaşca	47.891	6,0	16,8	18,5	17,8	15,3	11,8	7,5	3,9	1,7	0,5	0,2	4,4

în celelalte părți ale țărei: *4,8* persoane; în Muntenia este *4,5*; în Moldova și Oltenia câte *4,3* [1]).

Deosebirea între compunerea familiilor din comunele urbane și din cele rurale reiese din cifrele de mai sus.

In comunele rurale s'au numărat:

80.886 menage de persoane singuratice, compuse din 80.886 persoane, în medie câte 1 de menagiu.

1.092.207 menage de familii, coprinzând 4.939.895 persoane; în mediu câte 4,5 persoane de menagiu.

831 instituțiuni coprinzând 22.105 persoane, în mediu câte 26,5 persoane.

1.173.924 menage în total, compuse din 4.836.904 persoane, ceiace revine în mediu câte 4,1 persoane de menagiu.

In orașele nereședințe s'au numărat:

4.237 menage de persoane singuratice, compuse din 4.237 persoane, în mediu câte 1 de menagiu.

36.339 menage de familii, coprinzând 160.369 persoane, în mediu câte 4,4 persoane de menagiu.

102 instituțiuni socotite aparte, coprinzând 3.252 persoane, în mediu câte 31,9 persoane.

40.678 menage în total compuse din 167.858 persoane, ceia ce revine în mediu câte 4,1 persoane de menagiu.

In orașele capitale de județ s'au numărat:

29.098 menage de persoane singuratice, compuse din 29.098 persoane, în mediu câte 1 de menagiu.

199.645 menage de familii, coprinzând 854.986 persoane, în mediu câte 4,2 persoane de menagiu.

969 instituțiuni socotite aparte, coprinzând 67.884 persoane, câte 70 persoane.

229.712 menage în total compuse din 951.928 persoane, ceia ce revine în mediu câte 4,1 persoane de menagiu.

---

[1]) Repetăm încă odată, că această medie nu se referă la compunerea familiei propriu zisă. Populațiunea s'a înscris după starea de fapt, în momentul recensământului, deci nu au intrat în familie decât membri, cari trăiesc de obiceiu acolo, și nu s'a întrebat despre cei strămutați prin alte localități, cum de ex. fii aflați sub arme, etc. Prin urmare din cifrele înscrise în tabela Nr. 7 nu se poate trage nicio concluziune asupra constituirei, nici asupra fecundității familiilor din România.

Din cifrele de mai sus rezultă, că compunerea menagelor este diferită între oraşe şi sate numai întru cât priveşte menagele de familii, acestea fiind generalmente mai numeroase în comunele rurale (*4,5* persoane de menagiu) decât la oraşe, unde media scade la *4,4* şi *4,2*.

VII

POPULAŢIUNEA DUPĂ SEX

Populaţiunea stabilă a României, numărată în Decembre 1899, se compunea din 3.026.639 bărbaţi şi 2.930.051 femei, ceea ce însemnează că din 100 locuitori *50,8* sunt de sex masculin şi *49,2* de sex femenin. Bărbaţii preponderează ca număr asupra femeilor, în ţara noastră, cu 96.588 unităţi; la 100 bărbaţi corespund 97 femei.

In majoritatea statelor europene, raportul se prezintă în sens invers, adică de obiceiu femeile sunt mai numeroase ca bărbaţii; aşa de ex. după ultimele recensăminte s'au constatat, că la 100 bărbaţi, femeile sunt în proporţie de: *103,2* în Germania; *103,5* în Austria; *100,9* în Ungaria; *101,1* în Rusia; *102,2* în Finlanda; *106,2* în Spania; *109* în Portugalia; *103,5* în Elveţia; *102,2* în Francia; *101,3* în Belgia; *102,5* în Olanda; *105,2* în Danemarca; *104,9* în Suedia; *107,5* în Norvegia; *106,3* în Regatul Marei Britanii; *101* în Italia. Predominanţa numerică a sexului bărbătesc nu se întâlneşte, în Europa, decât la următoarele ţări: în România, unde am notat *97* femei la 100 bărbaţi; în Bulgaria *96*, în Serbia *94,5*, în Grecia *92,1*, în Luxemburg *93,9*.

La noi prisosul de bărbaţi a fost constatat şi la recensămintele anterioare. Numărătoarea din 1859/60 dăduse 1.995.881 sau *51,6%* bărbaţi şi 1.868.987 sau *48,4%* femei în ambele principate. Muntenia avea 1.240.181 bărbaţi şi 1.160.740 femei; Moldova 755.680 bărbaţi şi 708.247 femei.

Această preponderanţă a sexului masculin în populaţiunea românească este determinată de o parte de afluenţa naşterilor de băeţi (106—107 băieţi la 100 fete), de altă parte de curentul de imigrare, care a perzistat cu tărie în toată epoca contimporană a statului român. Cum de obiceiu străinii imigranţi sunt în mare parte oameni adulţi, cari au fost atraşi de oferta muncii şi a câştigului mai lesne de aflat într'o ţară nouă, unde totul era de refăcut, e natural ca această masă de străini să mărească procentul sexului bărbătesc în constituirea populaţiunii noastre şi astfel se explică, pentru ce prisosul bărbaţilor este mai mare în oraşe. Aglomerarea elementului străin venit din afară

şi dela sate influenţează bine înţeles asupra constituirii populaţiunii urbane.

Spre a arăta modul cum e divizată, după sex, populaţiunea noastră, în diferitele părţi ale ţării, am alcătuit tabela Nr. 8, în care s'a calculat, câte femei s'au găsit la 100 bărbaţi. Pentru ţara întreagă proporţia femeilor se fixează la 97; în oraşe e cea mai mică: 92 femei la 100 băr-

PROPORŢIA FEMEILOR LA 100 BĂRBAŢI
Proportion des femmes sur 100 hommes

Tabela Nr. 8.

JUDEŢELE *Départements*	FEMEI LA 100 BĂRBAŢI – *Femmes sur 100 hommes*		
	In ţara întreagă *Dans le pays entier*	In oraşe *Dans les villes*	In comunele rurale *Dans les communes rurales*
ROMÂNIA	97	92	98
Moldova	98	96	98
Muntenia	97	93	98
Oltenia	97	80	99
Dobrogea	90	83	92
Argeş	98	79	100
Bacău	98	95	99
Botoşani	100	101	100
Brăila	97	101	95
Buzău	97	90	98
Constanţa	86	71	91
Covurlui	94	93	95
Dâmboviţa	99	95	99
Dolj	94	79	97
Dorohoi	99	98	99
Fălciu	99	101	99
Gorj	101	70	102
Ialomiţa	95	85	96
Iaşi	100	106	96
Ilfov	95	94	96
Mehedinţi	97	83	98
Muscel	100	88	102
Neamţu	101	108	100
Olt	96	75	97
Prahova	99	96	99
Putna	95	85	98
R.-Sărat	98	91	99
Roman	97	85	100
Romanaţi	97	85	98
Suceava	99	97	100
Tecuci	94	73	97
Teleorman	96	90	97
Tulcea	94	93	95
Tutova	96	90	98
Vaslui	98	97	98
Vâlcea	98	81	100
Vlaşca	95	88	96

bați, din cauza afluenței elementelor străine și indigene imigrate dela sate. In comunele rurale procentele tind a se egaliza: 98 femei față de 100 bărbați: în realitate preponderanța sexului masculin ar fi și aci mai mare, dacă s'ar socoti toți cei născuți la sate, cari trăesc pentru vreme mai scurtă sau mai lungă la orașe, așa de ex. soldații.

Intre cele patru diviziuni geografice diferențele sub raportul acesta nu sunt vizibile decât în Dobrogea. Aci preponderează mai cu osebire ca în celelalte părți sexul bărbătesc și femeile nu sunt decât în proporție de 90 față de 100 bărbați. Cauza acestui fapt trebue căutată tot în influența imigrațiunilor multiple, care s'au succedat în județele de peste Dunăre, dela încorporarea lor la teritoriul României.

Deosebiri mai mari găsim în constituirea populațiunei urbane. Acolo unde sunt numeroase centre mari, pline de activitate, elementul masculin prisosește mai mult. De pildă în București s'au numărat: 142.770 bărbați față de 133.408 femei, ceea ce însemnează o proporție de 93 femei la 100 bărbați. In orașul Iași din contră, s'au găsit mai multe femei decât bărbați, fiindcă elementul masculin a început să plece.

Considerând în întregime populațiunea județelor, constatăm din tabela Nr. 8, că femeile, prin excepțiune, prisosesc asupra bărbaților în județele Gorj și Neamțu; dimpotrivă bărbații dau un excedent mai mare în districtele de peste Dunăre (86 femei la 100 bărbați în Constanța), în Tecuci, Covurlui, Ialomița, Ilfov, Vlașca, Putna.

In populațiunea urbană diferințele sunt mai pronunțate dela un județ la altul: așa, întâlnim unele orașe cu un prisos mare de femei, cum sunt: Iașii, Piatra și Tg.-Neamț și altele cu un prisos mai mare de bărbați: Tg.-Jiu, Constanța, Slatina, Tecuci. In această privință intervin diferite înrâuriri locale: prezența armatei, imigrațiuni, etc., care schimbă întrucâtva fața naturală a lucrurilor și bine înțeles, că asemenea influențe devin mai aparente într'un centru mic de populațiune decât într'o îngrămădire mai mare.

La sate variațiunile nu sunt așa de sensibile; scoțând districtele Dobrogei, în care predominanța bărbaților este mai accentuată, găsim, că proporția femeilor la 100 bărbați oscilează între maximum 102 în județele Muscel și Gorj și minimum 95 (județele Brăila și Covurlui).

VII

POPULAȚIUNEA DUPĂ STARE CIVILĂ

Din punctul de vedere al stării civile, populațiunea României se repartizează în modul prevăzut în tabela următoare:

POPULAȚIUNEA DUPĂ STARE CIVILĂ

Tabela Nr. 9. *Population répartie au point de vue de l'état civil*

STAREA CIVILĂ *Etat civil*	Țara întreagă *Pays entier*		Orașe — *Villes*		Comune rurale *Communes rurales*	
	Cifră absolută	% din total	Cifră absolută	% din total	Cifră absolută	% din total
Celibatari	3.280.185	*55,1*	635.929	*56,8*	2.644.256	*54,7*
Căsătoriți — *Mariés*	2.294.277	*38,5*	391.687	*35,0*	1.902.590	*39,3*
Văduvi — *Veufs*	365.082	*6,1*	84.205	*7,5*	280.877	*5,8*
Divorțați — *Divorcés* . . .	17.146	*0,3*	7.965	*0,7*	9.181	*0,2*
Total . . .	**5.956.690**	*100*	**1.119.786**	*100*	**4.836.904**	*100*

Majoritatea locuitorilor țărei, în proporție de peste *55%* sunt necăsătoriți. Intre aceștia se cuprind bine înțeles și copii. Dacă am împărți cifra celibatarilor după vârstă, astfel ca să deosebim pe locuitorii, cari n'au ajuns încă la vârsta legiuită de a se căsători, de ceilalți nubili, s'ar vedea că proporția de *55%* a necăsătoriților coprinde *40%* nevârstnici și *18%* adulți în vârstă de a se căsători.

Căsătoriții formează o parte însemnată a populațiunii, în proporție de *38,5%*. Văduvii nu sunt decât *6,1%*, iar divorțații abia *0,3%*.

Considerând în parte populațiunea urbană, se recunoaște că procentul căsătoriților este mai mic: *35%* (în loc de *38,5%*) și de această diferință profită în prima linie celibatarii, a căror proporție se urcă la *56,8%*, în a doua și a treia linie văduvii și divorțații. La sate din contră, numărul căsătoriților este relativ mai mare decât la orașe, ceea ce stă în legătură cu faptul constatat în mișcarea populațiunii, anume că nupțialitatea populațiunii urbane este mai restrânsă decât a celei rurale. De obiceiu la sate oamenii se însoară mai de tineri și căzniciile sunt mai durabile; de aceea proporția celibatarilor rurali scade la *54,7%*, a văduvilor la *5,8%* și a divorțaților la *0,2%*.

Impărțirea populațiunei după sex și stare civilă face obiectul tabelei Nr. 10. Se observă, dela prima vedere, că bărbații necăsătoriți sunt mai numeroși decât femeile. In coloanele privitoare la țara întreagă s'au notat *58%* bărbați celibatari, față cu *52%* femei necăsătorite. La văduvi și divorțați, dimpotrivă, proporția femeilor este mai mare decât a bărbaților. Sunt mai multe cauze care explică această stare de lucruri: în primul rând se știe, că bărbații se însoară la o vârstă mai înaintată decât femeile. Așa de exemplu, în statistica mișcării populațiunii pe 1896 și 1897 am arătat, că vârsta cea mai frecventă, când se căsătoresc femeile este între 16 și 20 ani, pe când aceea a băr-

POPULAŢIUNEA ROMÂNIEI REPARTIZATĂ DUPĂ SEX ŞI STARE CIVILĂ
Population de la Roumanie répartie au point de vue du sexe et de l'état civil

Tabela Nr. 10.

STAREA CIVILĂ *Etat civil*		Ţara întreagă *Pays entier*		Oraşe *Villes*		Comune rurale *Communes rurales*	
		Bărbaţi *Hommes*	Femei *Femmes*	Bărbaţi *Hommes*	Femei *Femmes*	Bărbaţi *Hommes*	Femei *Femmes*
Necăsătoriţi *Célibataires*	Cifre absolute	1.755.634	1.524.551	364.828	271.101	1.390.806	1.253.450
	%	*58,0*	*52,0*	*62,5*	*50,6*	*56,9*	*52,3*
Căsătoriţi *Mariés*	*Chiffres absolus*	1.153.326	1.140.951	200.183	191.504	953.143	949.447
	%	*38,1*	*38,9*	*34,3*	*35,7*	*39,0*	*39,7*
Văduvi *Veufs*	Cifre absolute	110.961	254.121	16.494	67.711	94.467	186.410
	%	*3,7*	*8,7*	*2,8*	*12,6*	*3,9*	*7,8*
Divorţaţi *Divorcés*	*Chiffres absolus*	6.718	10.428	2.317	5.648	4.401	4.780
	%	*0,2*	*0,4*	*0,4*	*1,1*	*0,2*	*0,2*
Total . . .	Cifre absolute	3.026.639	2.930.051	583.822	535.964	2.442.817	2.394.087
	%	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*

baţilor este între 21 şi 25 ani; din elementele demografice ce posedăm, se poate deduce că diferenţa de etate între soţi este de obiceiu de 5 ani, bărbatul fiind mai în vârstă decât femeea.

In al doilea rând, plusul de femei văduve şi divorţate este provocat de faptul, că bărbaţii căsătoriţi mor mai repede decât femeile măritate; de altă parte bărbaţii divorţaţi se recăsătoresc mai uşor decât femeile. Nu trebue să uităm încă, că la noi, ca şi pretutindeni, femeile necăsătorite, când ajung la o vârstă înaintată, au obiceiul de a se declara drept văduve, mai ales dacă au şi copii naturali. Iată, în adevăr la oraşe, ce diferenţă considerabilă la văduvi: 16.494 bărbaţi faţă de 67.711 femei, ceea ce însemnează că la 100 persoane văduve peste 80 sunt femei şi numai 20 bărbaţi [1]).

In ceea ce priveşte grupa căsătoriţilor, ar trebui ca repartizarea sexelor să fie egală. Cu toate acestea recensământul a înscris 1.153.326 bărbaţi însuraţi şi 1.140.951 femei măritate, adică un plus de 12.375 bărbaţi. Acest prisos de bărbaţi căsătoriţi, pe care îl întâlnim atât la oraşe cât şi la sate, nu poate fi decât efectul imigraţiunii din afară: sunt străini însuraţi, cari au intrat în ţară, fără familiile lor şi cari bine înţeles au fost înscrişi drept căsătoriţi, cu toate că soţiile au rămas în patria lor. Aşa se explică, pentru ce plusul de bărbaţi însuraţi este

[1]) In Belgia, la ultimul recensământ s'au înscris 127.014 bărbaţi văduvi faţă cu 252.202 femei văduve. In Germania 809.238 văduvi faţă cu 2.352.921 văduve.

mult mai mare în oraşe: 8.600, unde străinii sunt mai numeroşi decât la sate: 3.600, unde imigraţiunile sunt rare.

Sub rezerva de mai sus, s'ar putea calcula după efectivul persoanelor căsătorite, numărul căsătoriilor ce există în ţară. Luând de bază cifra femeilor măritate, se poate deduce, că avem 1.141.000 menage de căsătoriţi.

In oraşe diferinţa dintre sexe la celibatari este mai pronunţată decât la sate; bărbaţii sunt cu 12% mai numeroşi decât femeile în comunele urbane, pe când la cele rurale plusul bărbaţilor necăsătoriţi este de 4,6%. Am semnalat mai sus, ce deosebire considerabilă este şi în repartizarea după sex a văduvilor şi a divorţaţilor.

In tabela Nr. 11 se arată repartiţiunea procentuală a populaţiunii masculine şi femenine, după stare civilă, în fiecare judeţ şi diviziune geografică a ţării. Fără a mai intra în amănunţimi, vom observa, că proporţia celibatarilor bărbaţi este mai mare în Dobrogea, unde se ştie, că curentul de imigrare e intensiv. Bărbaţii căsătoriţi formează o pătură groasă în districtele Olteniei; în Moldova şi în centrele mari de populaţie proporţia căsătoriţilor e mai slabă. Văduvii sunt mai numeroşi în Moldova; tot aci se distinge întrucâtva şi procentul divorţaţilor.

Femeile celibatare acuză o proporţie mai forte în Dobrogea decât în celelalte părţi ale ţării. In Oltenia procentul femeilor măritate trece peste 40, ceea ce ar dovedi, că aci căsătoriile sunt mai numeroase. Văduvele şi divorţatele se întâlnesc mai des în judeţele din Moldova.

Cifrele înserate în partea tabelarică a acestei publicaţiuni ne permit să calculăm, în ce proporţie se împart femeile «fecunde» din punctul de vedere al stării lor civile. De obiceiu epoca vieţii, în care femeile sunt considerate apte pentru naştere, se întinde dela 15 la 50 ani; numărul femeilor de această vârstă se ridică la noi la 1.416.633. Din acestea s'au găsit:

976.890 sau *68,9%* căsătorite
97.704 » *6,9%* văduve
9.539 » *0,6%* divorţate.

Restul de 333.500 sau *23,6%* sunt femeile apte pentru naştere, dar celibatare.

Apropierea datelor exprimate mai sus ne mai oferă următoarele relaţiuni: totalul femeilor căsătorite din toată ţara fiind de 1.140.951, rezultă că din acestea *86%* sunt apte pentru naştere, iar *14%* sunt

neapte. Dintre văduve și divorțate numai *40%* sunt în vârsta proprie pentru fecunditate.

POPULAȚIUNEA REPARTIZATĂ DUPĂ SEX ȘI STARE CIVILĂ

Population répartie au point de vue du sexe et l'état civil

(Cifre proporționale) — *(Chiffres proportionnels)*

Țara întreagă pe județe — *Pays entier par départements*

Tabela Nr. 11.

JUDEȚELE *Départements*	Din 100 locuitori de sex — *Sur 100 habitants de sexe*										
	MASCULIN SUNT *Masculin il y en a*						FEMININ SUNT *Féminin il y en a*				
	Celibatari *Célibataires*	Căsătoriți *Mariés*	Văduvi *Veufs*	Divorțați *Divorcés*	Total		Celibatare *Célibataires*	Căsătorite *Mariées*	Văduve *Veuves*	Divorțate *Divorcées*	Total
ROMÂNIA	58,0	38,1	3,7	0,2	100,0		52,0	38,9	8,7	0,4	100,0
Moldova	57,8	37,7	4,2	0,3	100,0		51,4	38,2	9,9	0,5	100,0
Muntenia	58,4	38,0	3,4	0,2	100,0		52,7	38,9	8,1	0,3	100,0
Oltenia	56,5	39,5	3,8	0,2	100,0		50,7	40,5	8,6	0,2	100,0
Dobrogea	61,7	35,6	2,5	0,2	100,0		55,7	38,1	6,0	0,2	100,0
Argeș	58,8	37,9	3,2	0,1	100,0		53,1	38,3	8,4	0,2	100,0
Bacău	57,0	38,8	3,8	0,4	100,0		50,9	39,2	9,4	0,5	100,0
Botoșani	59,2	36,7	3,9	0,2	100,0		53,5	36,6	9,5	0,4	100,0
Brăila	58,8	37,9	3,1	0,2	100,0		52,8	38,7	8,0	0,5	100,0
Buzău	58,4	38,4	3,1	0,1	100,0		53,0	39,2	7,6	0,2	100,0
Constanța	61,4	35,9	2,5	0,2	100,0		54,7	39,4	5,7	0,2	100,0
Covurlui	58,4	37,4	4,0	0,2	100,0		50,1	39,1	10,3	0,5	100,0
Dâmbovița	57,4	39,2	3,3	0,1	100,0		51,9	32,5	8,4	0,2	100,0
Dolj	56,7	39,4	3,8	0,1	100,0		51,3	41,1	7,4	0,2	100,0
Dorohoi	59,4	36,8	3,7	0,1	100,0		54,2	37,1	8,5	0,2	100,0
Fălciu	55,5	38,8	5,3	0,4	100,0		50,3	39,0	10,3	0,4	100,0
Gorj	56,5	39,8	3,5	0,2	100,0		49,1	39,2	11,3	0,4	100,0
Ialomița	58,5	38,0	3,3	0,2	100,0		54,3	39,6	5,9	0,2	100,0
Iași	58,7	36,5	4,4	0,4	100,0		51,2	36,3	11,8	0,7	100,0
Ilfov	60,3	36,2	3,2	0,3	100,0		51,6	37,5	10,2	0,7	100,0
Mehedinți	56,6	39,1	4,1	0,2	100,0		50,5	40,4	8,9	0,2	100,0
Muscel	59,1	37,5	3,1	0,3	100,0		53,5	37,1	9,0	0,4	100,0
Neamțu	56,7	38,9	3,9	0,5	100,0		51,8	37,8	9,8	0,6	100,0
Olt	57,5	38,9	3,5	0,1	100,0		52,6	40,0	7,2	0,2	100,0
Prahova	58,7	38,2	2,9	0,2	100,0		52,6	38,3	8,8	0,3	100,0
Putna	58,2	37,4	4,1	0,3	100,0		50,6	38,7	10,2	0,5	100,0
R.-Sărat	57,9	38,3	3,5	0,3	100,0		53,0	38,8	7,8	0,4	100,0
Roman	57,6	38,0	4,0	0,4	100,0		51,0	38,7	9,8	0,5	100,0
Romanați	55,2	40,8	3,9	0,1	100,0		51,6	41,8	6,5	0,1	100,0
Suceava	57,5	38,6	3,6	0,3	100,0		51,7	38,4	9,4	0,5	100,0
Tecuci	58,2	37,0	4,5	0,3	100,0		51,2	39,2	9,2	0,4	100,0
Teleorman	55,9	39,5	4,5	0,1	100,0		52,6	41,2	6,1	0,1	100,0
Tulcea	62,0	35,3	2,6	0,1	100,0		56,7	36,7	6,3	0,3	100,0
Tutova	57,1	37,3	5,2	0,4	100,0		49,8	38,3	11,3	0,6	100,0
Vaslui	55,8	39,1	4,7	0,4	100,0		50,5	39,3	9,8	0,4	100,0
Vâlcea	57,4	38,8	3,6	0,2	100,0		50,4	39,0	10,3	0,3	100,0
Vlașca	57,0	38,8	4,1	0,1	100,0		53,5	40,6	5,8	0,1	100,0

IX

POPULAȚIUNEA DUPĂ VÂRSTĂ

Dintre elementele ce se culeg cu ocaziunea recensământului de populațiune noțiunea vârstei este totdeauna susceptibilă de a fi denaturată. Când e vorba de stare civilă, declarațiunile sunt în mare parte exacte, fiindcă omul își cunoaște cu preciziune poziționea sa în familie și în afară de cochetăria femeilor, nu e mai nici un motiv ca să se ascundă adevărul. O mică dificultate s'a ridicat aci, când s'au întâlnit căzniciile formate prin concubinagiu. Principiul însă a fost să se considere de reale declarațiunile părților, fără vre'o inchisițiune prea intimă a relațiunilor sociale; totuși acolo unde concubinagiul rezulta din declarațiunile părților, persoanele au fost trecute sub adevărata lor stare civilă.

Când este vorba de indicațiunea etății, dificultățile sunt mai numeroase, în special în țara noastră.

Două motive intervin la noi, ca să se denatureze faptele sub acest raport: întâiu, necunoștința și al doilea, tot motivele de cochetărie particulare femeilor. Locuitorii din clasele inferioare, de îndată ce au ajuns la o vârstă înaintată, nu mai știu cu preciziune anul nașterii și la nevoe îl reconstituesc cu greutate, luându-se după diferite evenimente memorabile, cari vor fi coincidat cu nașterea sau cu o altă dată importantă din vieața omului. De altă parte se știe, că femeile de obiceiu ascund etatea adevărată cu tendință de a o micșora. In asemenea condițiuni datele asupra vârstei nu se pot considera drept certe, decât la copii și adulți. Cu toate acestea, ca să preîntâmpinăm denaturarea cifrelor statistice, care ar proveni din declarațiunile neexacte asupra etății, am redactat tablourile din publicațiunea de față în modul următor: S'a grupat populațiunea după vârstă, an cu an, până la 20 ani; de aci încolo grupările merg din 5 în 5 ani până la 60 ani și din 10 în 10 dela 60 ani în sus. Prin acest mijloc credeam, că diferințele dintre vârsta reală și vârsta declarată se acoperă în mare parte, căci o persoană care are 34 ani și s'a declarat de 31 a fost înscrisă tot în grupa de 30—35, în care s'ar fi trecut dacă ar fi spus vârsta adevărată. In consecința acestui sistem, ar trebui să considerăm drept foarte apropiată de realitate repartizarea populațiunei după etate, așa cum se înfățișează în tabele. Cu toate acestea, pentru motivele ce se vor desvolta mai jos, suntem nevoiți a primi cu neîncredere rezultatele grupării după etate din 5 în 5 ani.

Notăm încă, în legătură cu cele precedente, că pentru uniformitate, atât la culegerea datelor, cât și la despoierea lor, anii s'au înscris întregi, socotindu-se an împlinit și acela în care a intrat persoana recensiată; așa s. ex. o persoană în vârstă de 10 ani și jumătate s'a trecut la 11 ani, etc. Pentru copii mai mici de un an s'a specificat în lun vârsta ce o avea la epoca recensământului.

In tabela Nr. 12 prezintăm, în cifre absolute și proporționale repartizarea populațiunii după etate și sex. Grupele de vârstă sunt formate, cum am zis, din 5 în 5 ani până la 60 ani și de acolo din 10 în 10 ani. Dacă considerăm în prima linie coloanele 6 și 7, cari coprind popu-

POPULAȚIUNEA ROMÂNIEI REPARTIZATĂ DUPĂ ETATE, IN GRUPE DE 5 ȘI 10 AN I
Population de la Roumanie répartie selon l'âge en groupes de 5 et 10 ans

Tabela Nr. 12.

ETATEA — *Âge*	Bărbați—*Hommes*		Femei — *Femmes*		TOTAL	
	Cifră absolută	% din total	*Chiffre absolu*	% din total	Cifră absolută	% din otal
1	2	3	4	5	6	7
Dela 0— 5 ani împliniți — *ans révolus* .	475.218	*15.7*	473.752	*16,1*	948.970	*15,9*
» 6—10 » » » » .	369.453	*12,2*	368.752	*12,7*	738.205	*12,4*
» 11—15 » » » » .	355.352	*11,8*	343.653	*11,7*	699.005	*11,8*
« 16—20 » » » » .	292.886	*9,7*	316.336	*10,8*	609.222	*10,2*
» 21—25 » » » » .	244.278	*8,1*	205.970	*7,1*	450.248	*7,5*
» 26—30 » » » » .	220.047	*7,2*	240.714	*8,2*	460.761	*7,8*
» 31—35 » » » » .	161.052	*5,3*	155.086	*5,3*	316.138	*5,3*
» 36—40 » » » » .	233.015	*7,7*	229.036	*7,8*	462.051	*7.8*
» 41—45 » » » » .	142.996	*4,7*	118.395	*4,0*	261.391	*4,4*
» 46—50 » » » » .	160.625	*5.3*	151.096	*5,2*	311.721	*5,2*
» 51—55 » » » » .	77.652	*2.6*	67.620	*2,3*	145.272	*2,4*
» 56—60 » » » » .	114.445	*3,8*	123.151	*4,2*	237.596	*4,0*
» 61—70 » » » » .	124.926	*4,1*	99.530	*3,4*	224.456	*3,8*
» 71—80 » » » » .	42.855	*1,4*	28.938	*1,0*	71.793	*1,2*
» 81—90 » » » » .	8.930	*0,3*	5.587	*0,2*	14.517	*0,2*
Peste 90 ani împliniți — *au-dessus* . . .	2.138	*0,1*	1.661	*0,0*	3.799	*0,1*
Etate necunoscută — *âge inconnu*	771	*0,0*	774	*0,0*	1.545	*0,0*
Total	3.026.639	100,0	2.930.051	100,0	5.956.690	100,0

lațiunea de amândouă sexele reunite la un loc, observăm, că stratul cel mai gros este format din elementele cele mai tinere și că afară de mici deviațiuni, asupra cărora vom reveni în special, proporțiile scad pe măsură ce vârsta înaintează. Structura populațiunei din punctul de vedere al etății se poate reprezinta în mod grafic prin o piramidă, la baza căreia se află persoanele, cari la epoca recensământului nu împlinise încă anul, iar la vârful ei sunt locuitorii cei mai înaintați în vârstă. Treptele piramidei reprezintă straturile populațiunei împărțită gradat după etate, din 5 în 5 și mai târziu din 10 în 10 ani.

In linie generală atât din tabela Nr. 12, cât și din graficul piramidei se observă degresiunea numărului locuitorilor în raport cu înaintarea lor în vârstă. Intre 0 și 5 ani s'au numărat 948.970 unități, cari represintă *15,9%* din total; în grupa următoare dela 6 la 10 ani s'au găsit 738.205 locuitori sau *12,4%*; dintre adolescenți semnalăm întâi pe cei cu 10—15 ani în cifră de 699.005 sau *11,8%* și apoi pe cei cu 16—20 ani în cifră de 609.222 sau *10,2%*; în epoca majorității găsim pe cei dela 21—25 ani în sumă de 450.248 sau *7,5%*, mai puțin numeroși decât locuitorii din stratul următor dela 26—30 ani, în care s'au înscris 460.761 sau *7,8%*. Gradația deci nu mai merge regulat, ci deviază; deviațiunile se reflectează în piramidă sub forma de linii în zig-zag.

Lucru curios însă! In aceste deviațiuni ale împărțirei locuitorilor de la 20 ani în sus recunoaștem o regularitate izbitoare: în prima jumătate a fiecărui deceniu proporțiile sunt mai mici decât în jumătatea a doua; astfel grupa de 21—25 ani reprezintă *7,5%*, mai puțin decât grupa de la 26—30 ani cu *7,8%*; procentul grupei următoare de la 31—35 (*5,3%*) este mai mic decât al grupei de 36—40 ani; și tot așa mai departe.

Această curioasă distribuțiune a populațiunei după vârstă, pe care de altminteri o întâlnim și în alte state vecine cu România, precum în Serbia, în Bulgaria și chiar în Ungaria, nu poate fi atribuită decât înscrierei greșite a etăților provenite din cauza declarațiunilor false ale locuitorilor. S'a observat în mod constant în detaliile rezultatelor numărătorilor, că efectivul populației e mai numeros la anii terminați cu 0: la 10, 20, 30, 40, etc.; la vârstele cu 5 cifrele sunt mai mici, totuși superioare celorlalți ani intermediari. Aceasta provine numai din cauza ignoranței anului de naștere și în lipsă de preciziune, omul este înclinat a'și spune vârsta într'o cifră rotundă. Iată încă unul din motivele, cari alăturea cu predilecțiunea femeilor de a'și micșora etatea și cu alte interese particulare (termenele consacrate de diferite legi: recrutarea, înscrierea copiilor la școală, etc.) denaturează situațiunea reală a lucrurilor [1]).

---

[1]) In Serbia sinuozitățile liniilor vârstei, împărțite din 5 în 5 ani, sunt perfect paralele cu acelea cari se observă în România. In *Ungaria*, unde numărătorile se fac cu foarte multă îngrijire, umflarea cifrelor la vârstele terminate cu *o* este izbitoare; așa de ex. după recensământul Ungariei din 1890, notăm:

Bărbați

De 19 ani:	114.927;	de *20* ani,	*139.511*;	de 21 ani,	122.839
» 29 »	99.761;	» *30* »	*167.978*;	» 31 »	107.370
» 39 »	88.864;	» *40* »	*161.141*;	» 41 »	78.689
» 49 »	64.494;	» *50* »	*135.201*;	» 51 »	60.586

Erorile, ce întâmpinăm în clasificarea populaţiunei după etate, dispar, când lărgim grupările. Adoptând, după sistemul statisticelor străine, împărţirea vieţei omului în patru grupe de vârstă: copii mai mici de 15 ani, adulţi de la 15—40 ani, maturi dela 41—60 ani şi bătrâni peste 60 ani, am alcătuit următoarea tabelă comparativă a structurei populaţiunei după vârstă, în diferite ţări:

STRUCTURA POPULAŢIUNEI DUPĂ VÂRSTĂ, IN DIFERITE ŢĂRI

Structure de la population des différents pays, répartie selon l'âge

Tabela Nr. 13.

ŢARA — *Pays*	Data recensământului *Époque du dénombrement*	La 1000 locuitori (ambele sexe) sunt în vârstă de			
		Mai puţin de 15 ani împliniţi *Au-dessus de 15 ans accomplis*	Dela 15—40 ani împliniţi *De 15-40 ans accomplis*	Dela 41—60 ani împliniţi *De 41-60 ans accomplis*	Peste 60 ani împliniţi *Au-dessus de 60 ans accomplis*
România	1899	401	386	160	53
Ungaria	1900	356	379	189	76
Serbia	1900	419	396	141	77
Bulgaria	1900	402	358	154	86
Germania	1900	348	395	179	78
Austria	1900	370	382	180	68
Francia	1896	260	392	223	125
Belgia	1900	317	403	184	96
Italia	1901	339	365	195	101
Olanda	1899	348	384	175	93
Suedia	1899	325	366	190	119
Norvegia	1900	354	361	175	110
Danemarca	1901	339	376	186	99
Anglia şi Wales	1891	351	405	170	74
Scoţia	1891	356	398	167	79
Irlanda	1901	304	407	180	109
Elveţia	1900	310	419	186	85
America (Statele-Unite)	1900	344	421	170	65
Japonia	1898	329	389	201	81

De astădată diferinţele, cari se observă în repartizarea proporţională a locuitorilor după vârstă, nu provin din erori, ci sunt reflexul stărei reale a lucrurilor, avându-şi explicaţiunea în diferite motive de ordine socială şi demografică, caracteristice fiecărei ţări.

Femei

De 19 ani: 117.697; de *20* ani, *180.010*; de 21 ani, 114.645
» 29 » 88.614; » *30* » *220.134*; » 31 » 95.040
» 39 » 73.136; » *40* » *194.504*; » 41 » 68.907
» 49 » 55.036; » *50* » *170.967*; » 51 » 52.622

Diferinţele dela un an la altul sunt prea mari, pentru ca să credem, că ele ar corespunde realităţei. Aceiaşi înclinare a locuitorilor către cifrele rotunde se manifestă şi în ţara noastră.

Constatăm de la prima vedere, că România face parte din grupul statelor, în care pătura copiilor este compactă; la 1.000 locuitori, copiii mai mici de 15 ani ocupă la noi proporția de 401, aproape de a Bulgariei cu 402, de a Serbiei cu 419, de a Austriei cu 370, de a Ungariei cu 356. In aceasta se întrevede efectul prolificității, care caracterizează popoarele din această parte a Europei. Câtă deosebire, din acest punct de vedere, între țările citate mai sus și între Franța, care nu are de cât *260*$^0/_{00}$, copii mai mici de 15 ani, rezultat al slabei sale natalități.

Pătura a doua de la 15—40 ani, deși coprinde 26 generațiuni, e mai puțin groasă: la noi proporția se stabilește la *386*$^0/_{00}$, mai mare decât a Bulgariei, Ungariei, Italiei și a țărilor din peninsula Scandinaviei. Locuitorii de această etate sunt mai numeroși, însă, în Elveția, Serbia, Germania, Austria, Anglia, etc., proporția cea mai forte se întâlnește în Statele-Unite, fiind determinată aci mai cu seamă de curentul de imigrare a persoanelor adulte venite din alte țări.

Proporțiile scad naturalmente, în măsura în care vârsta înaintează. In perioada maturității locuitorii din România nu reprezintă decât *160*$^0/_{00}$, pe când în Franța găsim 223, în Italia 195, în Suedia 190, în Ungaria 189. Aci încep să apară deja efectele mortalității timpurie și se pune în evidență coeficientul mic al vieței medie.

Când trecem la grupa următoare, a bătrânilor de peste 60 ani, constatăm că proporția României este cea mai mică: *53*$^0/_{00}$, pe când Franța se remarcă cu 125, Suedia cu 119, Norvegia cu 110, Italia cu 101.

Rezumând deci constituțiunea după etate a populațiunei, constatăm, că România, în virtutea natalității sale puternice, se caracterizează prin generațiuni tinere numeroase, cari formează armata de rezistență a viitorului; pătura adultă e mai puțin compactă, totuși îndestul de viguroasă spre a susține concurența celorlaltor țări; către declinul vieței păturile se subțiază bine-înțeles, din cauză că moartea seceră mai cumplit dintre bătrâni și nu lasă decât un număr mic de reprezentanți în generațiunile de o vârstă mai înaintată.

Nu putem trece peste concluziunea, ce se desprinde lămurit din analiza structurei populațiunei românești, în comparațiune cu aceea a altor națiuni, fără a nu insista asupra concordanței faptelor relevate de cifrele recensământului cu acelea ale mișcărei populațiunei. Lărgimea bazei, formată de batalioanele de tineri, în piramida vârstei populațiunei, corespunde natalității vii, ce caracterizează pe locuitorii României, natalitatea pusă în evidență în toate studiile noastre demo-

grafice. Culmea piramidei e îngustă și repede, fiindcă puțini la număr sunt, la noi, aceia cari scapă, în vârsta matură, de secera morței, și pot ajunge la adâncă bătrânețe.

* * *

In grupări mai amănunțite, împărțirea proporțională a locuitorilor României după etate și sex se arată în tabela Nr. 14. Aci am consi-

PROPORȚIA LA 100 A LOCUITORILOR CLASIFICAȚI DUPĂ ETATE ȘI SEX

Tabela Nr. 14. *Proportion % des habitants classés d'après l'âge et le sexe*

ETĂȚILE — *Âges*	Țara întreagă *Pays entier*			Orașele — *Villes*			Comunele rurale *Communes rurales*		
	Din 100 locuitori de sex — *Sur 100 habitants de sexe*								
	Masc.	Fem.	Total	Masc.	Fem.	Total	Masc.	Fem.	Total
Dela 0— 1 an	4,2	4,3	4,2	3,2	3,4	3,3	4,5	4,5	4,5
» 1— 2 ani	2,9	3,0	2,9	2,3	2,5	2,4	3,0	3,1	3,0
» 2— 3 »	3,0	3,1	3,1	2,3	2,5	2,4	3,2	3,2	3,2
» 3— 4 »	2,8	2,9	2,9	2,1	2,4	2,3	3,0	3,0	3,0
» 4— 5 »	2,8	2,8	2,8	2,1	2,3	2,2	3,0	3,0	3,0
» 5— 6 »	2,6	2,7	2,7	1,9	2,1	2,0	2,8	2,9	2,8
» 6— 7 »	2,6	2,7	2,6	2,0	2,3	2,1	2,6	2,7	2,7
Total 0— 7 »	20,9	21,5	21,2	15,9	17,5	16,7	22,1	22,4	22,2
Dela 7— 8 »	2,5	2,5	2,5	1,9	2,1	2,0	2,7	2,6	2,7
» 8— 9 »	2,0	2,1	2,0	1,7	1,8	1,8	2,1	2,1	2,1
» 9—10 »	2,5	2,7	2,6	1,8	2,1	2,0	2,7	2,8	2,7
» 10—11 »	1,8	1,8	1,8	1,6	1,7	1,6	1,8	1,8	1,8
» 11—12 »	2,8	2,8	2,8	2,3	2,5	2,4	2,9	2,9	2,9
» 12—13 »	2,3	2,3	2,3	2,1	2,1	2,1	2,3	2,3	2,3
» 13—14 »	2,6	2,5	2,6	2,5	2,4	2,5	2,6	2,6	2,6
» 14—15 »	2,3	2,3	2,3	2,3	2,2	2,2	2,3	2,3	2,3
Total 7—15 »	18,8	19,0	18,9	16,2	16,9	16,6	19,4	19,4	19,4
Dela 15—16 »	2,4	2,6	2,4	2,4	2,5	2,5	2,4	2,5	2,5
» 16—17 »	1,9	2,0	1,9	2,0	2,1	2,0	1,9	2,0	1,9
» 17—18 »	2,2	2,3	2,3	2,3	2,7	2,5	2,2	2,3	2,3
» 18—19 »	1,5	1,4	1,5	1,8	1,7	1,7	1,5	1,3	1,4
» 19—20 »	1,7	2,5	2,1	1,8	2,9	2,3	1,6	2,5	2,0
Total 15—20 »	9,7	10,8	10,2	10,3	11,9	11,0	9,6	10,6	10,1
Dela 20—25 »	8,1	7,1	7,5	14,5	8,6	11,7	6,5	6,7	6,6
» 25—30 »	7,2	8,2	7,8	7,9	9,4	8,6	7,1	7,9	7,5
» 30—35 »	5,3	5,3	5,3	5,8	5,8	5,8	5,2	5,2	5,2
» 35—40 »	7,7	7,8	7,8	7,8	8,5	8,1	7,7	7,7	7,7
Total 20—40 »	28,3	28,4	28,4	36,0	32,3	34,2	26,5	27,5	27,0
Dela 40—45 »	4,7	4,0	4,4	5,0	4,5	4,8	4,6	3,9	4,3
» 45—50 »	5,3	5,2	5,2	5,3	5,5	5,4	5,3	5,1	5,2
» 50—55 »	2,6	2,3	2,4	2,8	2,6	2,7	2,5	2,3	2,4
» 55—60 »	3,8	4,2	4,0	3,4	4,1	3,7	3,9	4,2	4,0
» 60—70 »	4,1	3,4	3,8	3,5	3,3	3,4	4,3	3,4	3,9
Total 40—70 »	20,5	19,1	19,8	20,0	20,0	20,0	20,6	18,9	19,8
Dela 70—80 »	1,4	1,0	1,2	1,3	1,1	1,2	1,4	1,0	1,2
» 80—90 »	0,3	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2
Peste 90 ani	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1
Total dela 70 ani în sus	1,8	1,2	1,5	1,6	1,4	1,5	1,8	1,2	1,5
Vârstă necunoscută	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Total	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**

derat fiecare sex în parte şi am arătat deosebit, cum se împarte după vârstă populaţiunea din ţara întreagă, din oraşe şi din comunele rurale.

Grupările merg din an în an până la 20 ani, de acì încolo din 5 în 5 până la 60 şi din 10 în 10 de la 60 în sus.

Am intercalat în acest tablou câteva totaluri, arătând grupările de etate, care ne pot interesa din alte puncte de vedere, decât cele pe care le-am avut în vedere până aci. Aşa de ex. am totalizat copiii mai mici de 7 ani, şi apoi dela 7—15 ani, ţinând seamă de prescripţiunile legei învăţământului primar.

Copiii mai mici de 7 ani reprezintă în ţara întreagă *21,2%* din populaţiune. La sexul masculin proporţia este ceva mai mică decât la cel femenin, cu toate că în cifre absolute cifrele se egalează. In oraşe, natalitatea fiind mai restrânsă decât la sate, proporţia copiilor de această etate este numai de *16,7%* (băieţii mai puţin numeroşi decât fetele), în timp ce în comunele rurale ea se ridică la *22,2%* (băieţii tot în minoritate).

Recensământul populaţiei din 1899 a înscris 1.123.778 copii în vârstă de şcoală (de la 7—15), reprezentând *18,9%* din totalul locuitorilor ţărei. In cifre absolute băieţii sunt mai numeroşi ca fetele; proporţional însă cu totalul după sex s'a notat *18,8%* din băieţi şi *19%* dintre fete. In comunele urbane procentul acestei grupe de etate faţă de populaţiunea totală este 16,6, mai mic decât acela al copiilor din comunele rurale, unde s'a notat *19,4%*.

Efectivul populaţiei minore, de la 0—20 ani, se ridică la 2.995.402 suflete, reprezintând peste *50%* din cifra locuitorilor ţărei.

Intre 20 şi 40 ani — pătura adultă — s'au înscris 858.392 bărbaţi şi 830.806 femei, în total 1.689.198 sau *28,4%* din populaţia întreagă a ţărei. Notăm că în oraşe această pătură este relativ mai groasă; ea formează aci *34,2%*, pe când la sate procentul e numai de *27%*. Această diferinţă accentuiază curentul de emigrare a locuitorilor adulţi către oraşe, emigrare provenită în parte din afară, alimentată cu elemente străine, şi în parte din interiorul ţărei, formată din locuitorii rurali, cari părăsesc timporal sau definitiv satele, spre a se duce la oraş. Ei sunt atraşi aci de toate împrejurările economice şi sociale, cari îmbunătăţesc vieaţa şi înlesnesc mijloacele de existenţă, sau vin, ca să satisfacă datoriile impuse de legi, în specie serviciul militar.

Când trecem peste 40 ani, proporţiile se împuţinează. In vârsta maturităţei, de la 40—70 ani, s'au găsit 620.644 bărbaţi şi 559.792 femei, în total deci 1.180.436 indivizi, cari însemnează *19,8%* din popula-

GRAPHIQUE

REPRÉSENTANT

LA REPARTITION PAR ÂGE

DE LA

POPULATION DE LA ROUMANIE

en 1899

GRAFIC

REPREZENTÂND

IMPARȚIREA DUPĂ ETATE

A

POPULAȚIUNII ROMÂNIEI

in 1899

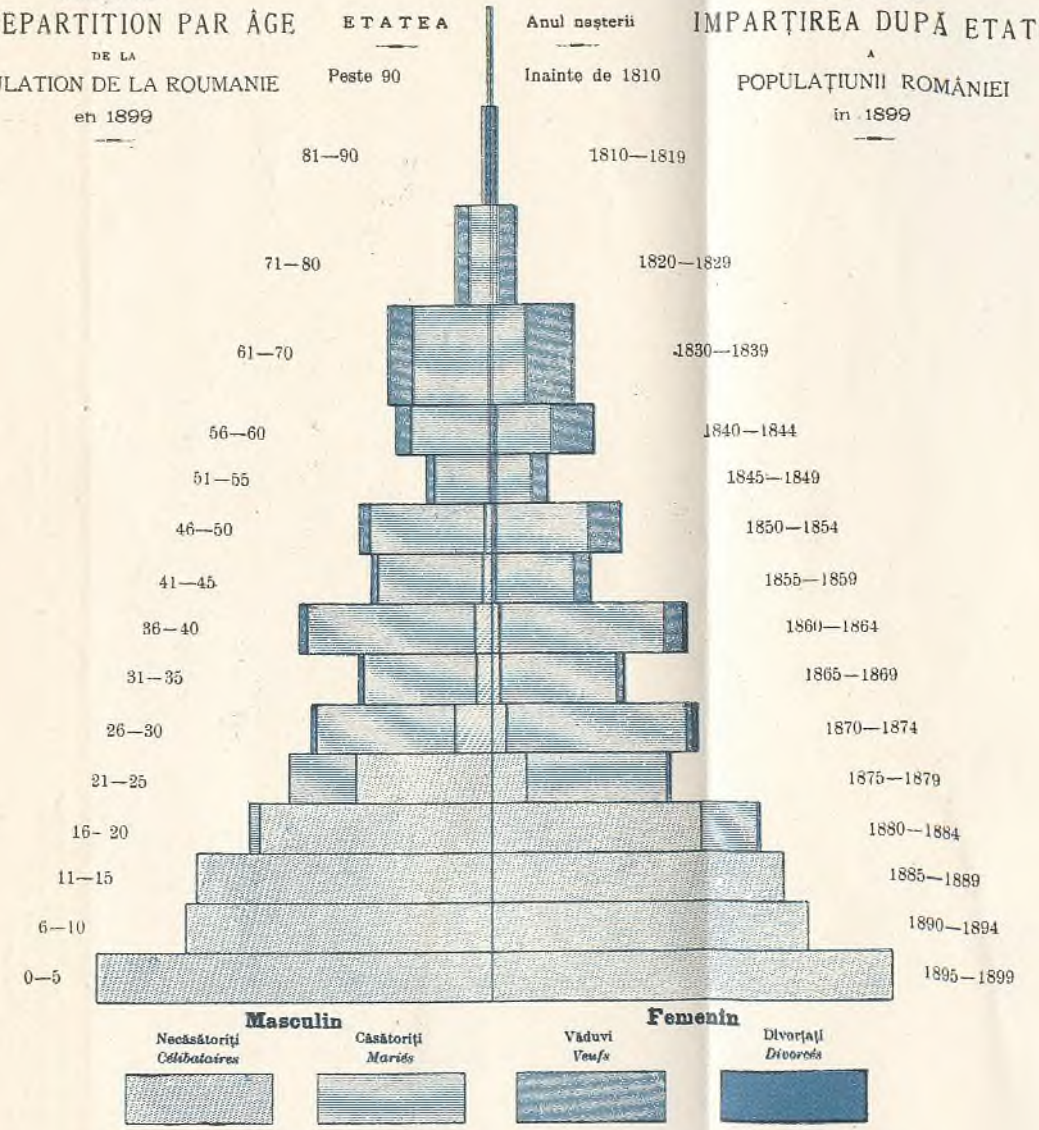

INST. „CAROL GÖBL" SUB ID. RASIDESCU, BUCURESCI

ţiunea ţării, deşi această pătură cuprinde 30 generaţiuni. Proporţiile se repartizează aproape egal între sate şi oraşe, iar după sexe se recunoaşte în comunele rurale preponderenţa bărbaţilor.

Cât despre vârstele extreme, am semnalat mai sus, cât de puţini la număr rămân reprezentanţii generaţiunilor, cari se apropiă de declinul vieţii.

* * *

O altă combinaţiune a elementelor statistice, interesantă pentru cunoaşterea populaţiunei noastre, este repartizarea locuitorilor sub raportul etăţei şi al stărei lor civile. Aceste relaţiuni au făcut obiectul tabloului III din partea tabelarică [1]) unde găsim amănunte pentru fiecare judeţ, asupra populaţiunei întregi, şi apoi în parte asupra locuitorilor urbani şi rurali.

Tabelele proporţionale, extrase din cifrele absolute, înfăţişează două serii de raporturi:

In tabela Nr. 15 am înscris populaţiunea pe grupe de vârstă, cincinale şi decenale, împărţită în patru categorii, reprezintând cele patru stări civile; pe fiecare sex în parte şi pe amândouă sexele reunite. Cifrele proporţionale se raportează la fiecare stare civilă, adică arătăm, în parte pentru bărbaţi, femei şi pentru totalul lor, cum se împart pe vârstă necăsătoriţii, căsătoriţii, văduvii şi divorţaţii.

Considerând în prima linie coloanele cari privesc sexele întrunite la un loc, constatăm, că în ordinea naturală a lucrurilor aproape *90%* dintre necăsătoriţi sunt copii şi tineri, cari n'au atins încă epoca nubilă. De la 21 ani în sus proporţiile celibatarilor sunt foarte restrânse. După sex, observăm, că până la majoritate numărul bărbaţilor necăsătoriţi reprezintă *85%*, pe când femeile mai mici de 21 ani dau *94%*; această diferinţă intră de asemenea în ordinea firească a lucrurilor, în virtutea căreia femeile se căsătoresc mai tinere decât bărbaţii.

La căsătoriţi, grupele cele mai numeroase sunt între 21 şi 50 ani; efectivul acestora însemnează peste trei sferturi din totalul persoanelor căsătorite. Deosebirea dintre sexe se accentuiază cu osebire între 21 şi 30 ani, unde bărbaţii căsătoriţi dau proporţii mai mici de cât femeile măritate.

Văduvii încep să fie mai numeroşi de la 36 ani în sus. Oscilaţiunile, ce se observă dela o grupă cincinală la alta, cată să provină din cauza declaraţiunilor false, în ceia-ce priveşte etatea şi anume înclinarea oamenilor către cifrele rotunde face ca proporţiile grupelor terminate în 0 să fie mai mari de cât acelea terminate în 5.

---

[1]) Din textul original şi netrecută în volumul de faţă.

La divorţaţi nu se mai constată, ca la văduvi, progresiunea cifrelor în raport cu înaintarea în vârstă; din contră, proporţiile mari se întâlnesc mai

Tabela Nr. 15. REPARTIZAREA POPULAŢIUNEI DUPĂ
Population répartie selon le

ETATEA — *Âge*	NECĂSĂTO	
	Bărbaţi — *Hommes*	
	Cifră absolută *Chiffre absolu*	% din total
	2	3
Dela 0—5 ani împliniţi — *ans révolus*	475.218	*27,1*
» 6—10 » »	369.453	*21,0*
» 11—15 » »	355.352	*20,2*
» 16—20 » »	283.684	*16,2*
» 21—25 » »	162.952	*9,3*
» 26—30 » »	46.093	*2,6*
» 31—35 » »	17.071	*1,0*
» 36—40 » »	17.414	*1,0*
» 41—45 » »	8.009	*0,5*
» 46—50 » »	7.862	*0,4*
» 51—55 » »	3.181	*0,2*
» 56—60 » »	4.238	*0,2*
» 61—70 » »	3.386	*0,1*
» 71—80 » »	1.086	*0,0*
» 81—90 » »	212	*0,0*
Peste 90 ani împliniţi — *Au-dessus*	43	*0,0*
Etate necunoscută — *Âge inconnu*	380	*0,0*
Total	1.755.634	100

Tabela Nr. 15 (urmare).

ETATEA — *Âge*	VĂDUVI —	
	Bărbaţi — *Hommes*	
	Cifră absolută *Chiffre absolu*	% din total
	14	15
Dela 0—5 ani împliniţi — *ans révolus*	—	—
» 6—10 » »	—	—
» 11—15 » »	—	—
» 16—20 » »	53	*0,1*
» 21—25 » »	744	*0,7*
» 26—30 » »	2.478	*2,2*
» 31—35 » »	3.125	*2,8*
» 36—40 » »	8.140	*7,3*
» 41—45 » »	7.303	*6,6*
» 46—50 » »	12.404	*11,2*
» 51—55 » »	7.585	*6,8*
» 56—60 » »	17.235	*15,5*
» 61—70 » »	29.517	*26,6*
» 71—80 » »	16.424	*14,8*
» 81—90 » »	4.503	*4,1*
Peste 90 ani împliniţi — *Au-dessus*	1.375	*1,2*
Etate necunoscută — *Âge inconnu*	75	*0,1*
Total	110.961	100

des între 26 și 40 ani. In special femeile divorțate devin numeroase chiar dela 21 ani; procentul cel mai forte se observă la femeile de 26—30 ani.

SEX, VÂRSTĂ ȘI STARE CIVILĂ
sexe, l'âge et l'état civil

RIȚI — *Célibataires*				CĂSĂTORIȚI — *Mariés*					
Femei — *Femmes*		Total		Bărbați		Femei		Total	
Cifră absolută *Chiffre absolu*	% din total	Cifră absolută *Chiffre absolu*	% din total	Cifră absolută *Chiffre absolu*	% din total	Cifră absolută *Chiffre absolu*	% din total	Cifră absolută *Chiffre absolu*	% din total
4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
473.752	*31,1*	948.970	*28,9*	—	—	—	—	—	—
368.752	*24,2*	738.205	*22,5*	—	—	—	—	—	—
343.231	*22,5*	698.583	*21,3*	—	—	418	*0,0*	418	*0,0*
246.793	*16,2*	530.477	*16,2*	9.130	*0,8*	68.467	*6,0*	77.597	*3,4*
41.892	*2,8*	204.844	*6,2*	80.263	*6,9*	159.579	*14,0*	239.842	*10,5*
18.995	*1,2*	65.088	*2,0*	170.453	*14,8*	211.308	*18,5*	381.761	*16,6*
7.511	*0,5*	24.582	*0,7*	139.986	*12,1*	137.482	*12,1*	277.468	*12,1*
9.247	*0,6*	26.661	*0,8*	206.021	*17,9*	194.682	*17,1*	400.703	*17,5*
3.761	*0,2*	11.770	*0,4*	126.851	*11,0*	96.056	*8,4*	222.907	*9,7*
4.301	*0,3*	12.163	*0,4*	139.456	*12,1*	109.316	*9,6*	248.772	*10,9*
1.428	*0,1*	4.609	*0,1*	66.513	*5,8*	46.107	*4,0*	112.620	*4,9*
2.256	*0,2*	6.494	*0,2*	92.503	*8,0*	68.065	*6,0*	160.568	*7,0*
1.599	*0,1*	4.985	*0,2*	91.661	*7,9*	40.937	*3,6*	132.598	*5,8*
563	*0,0*	1.649	*0,1*	25.253	*2,2*	7.356	*0,6*	32.609	*1,4*
127	*0,0*	339	*0,0*	4.205	*0,4*	801	*0,1*	5.006	*0,2*
26	*0,0*	69	*0,0*	719	*0,1*	109	*0,0*	828	*0,0*
317	*0,0*	697	*0,0*	312	*0,0*	268	*0,0*	580	*0,0*
1.524.551	**100**	**3.280.185**	**100**	**1.153.326**	**100**	**1.140.951**	**100**	**2.294.277**	**100**

Veufs				DIVORȚAȚI — *Divorcés*					
Femei — *Femmes*		Total		Bărbați-*Hommes*		Femei-*Femmes*		Total	
Cifră absolută *Chiffre absolu*	% din total	Cifră absolută *Chiffre absolu*	% din total	Cifră absolută *Chiffre absolu*	% din total	Cifră absolută *Chiffre absolu*	% din total	Cifră absolută *Chiffre absolu*	% din total
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	*0,0*	3	*0,0*	—	—	1	*0,0*	1	*0,0*
576	*0,2*	629	*0,2*	19	*0,3*	500	*4,8*	519	*3,0*
2.756	*1,1*	3.500	*1,0*	319	*4,7*	1.743	*16,7*	2.062	*12,0*
8.035	*3,2*	10.513	*2,9*	1.023	*15,2*	[1]) 2.376	*22,8*	3.399	*19,8*
8.698	*3,4*	11.823	*3,2*	870	*13,0*	1.395	*13,4*	2.265	*13,2*
23.202	*9,1*	31.342	*8,6*	1.440	*21,4*	1.905	*18,3*	3.345	*19,5*
17.790	*7,0*	25.093	*6,9*	833	*12,4*	788	*7,5*	1.621	*9,5*
36.647	*14,4*	49.051	*13,4*	903	*13,4*	832	*8,0*	1.735	*10,2*
19.797	*7,8*	27.382	*7,5*	373	*5,6*	288	*2,8*	661	*3,9*
52.470	*20,6*	69.705	*19,1*	469	*7,0*	360	*3,4*	829	*4,8*
56.807	*22,4*	86.324	*23,6*	362	*5,4*	187	*1,8*	549	*3,2*
20.986	*8,3*	37.410	*10,2*	92	*1,4*	33	*0,3*	125	*0,7*
4.648	*1,8*	9.151	*2,5*	10	*0,1*	11	*0,1*	21	*0,1*
1.524	*0,6*	2.899	*0,8*	1	*0,0*	2	*0,0*	3	*0,0*
182	*0,0*	257	*0,1*	4	*0,1*	7	*0,1*	11	*0,1*
254.121	**100**	**365.082**	**100**	**6.718**	**100**	**10.428**	**100**	[1]) **17.146**	**100**

[1]) In original 2,346. [1]) In original 17.164.

A doua serie de raporturi, cu privire la împărţirea populaţiunei după etate şi stare civilă, este reprezintată în graficul piramidei şi în tabela Nr. 16. De astădată proporţiile ne arată, cum sunt divizaţi din punctul de vedere al stării civile locuitorii, cari fac parte din una sau

Tabela Nr. 16. REPARTIZAREA PROCENTUALĂ A POPULAŢIUNII ROMÂNIEI, *Répartition % de la population de la Roumanie,*

ETATEA — *Âge*	Necăsătoriţi — *Célibataires*		
	Masc.	Fem.	Total
Dela 0— 5 ani împliniţi — *Ans révolus*	100	100	100
» 6—10 » »	100	100	100
» 11—15 » »	100	99,9	99,9
» 16—20 » »	96,9	78,0	87,1
» 21—25 » »	66,7	20,3	45,5
» 26—30 » »	20,9	7,9	14,1
» 31—35 » »	10,6	4,8	7,8
» 36—40 » »	7,5	4,0	5,8
» 41—45 » »	5,6	3,2	4,5
» 46—50 » »	4,9	2,8	3,9
» 51—55 » »	4,1	2,1	3,2
» 56—60 » »	3,7	1,8	2,7
» 61—70 » »	2,7	1,6	2,2
» 71—80 » »	2,5	1,9	2,3
» 81—90 » »	2,4	2,3	2,3
Peste 90 ani împliniţi — *Au-dessus*	2,0	1,6	1,8
Etate necunoscută — *Âge inconnu*	49,3	41,0	44,5

Tabela Nr. 17. POPULAŢIUNEA ROMÂNIEI REPARTIZATĂ *Population de la Roumanie répartie*

VÂRSTA — *Âge*	STAREA CIVILĂ			
	Necăsătoriţi - *Célibataires*		Căsătoriţi — *Mariés*	
	Masc.	Fem.	Masc.	Fem.
Dela 0—18 ani	1.395.837	[redacted]	1.103	[redacted]
» 0—15 »	[redacted]	1.185.735	[redacted]	418
» 18—20 »	87.870	[redacted]	8.027	[redacted]
» 15—20 »	[redacted]	246.793	[redacted]	68.467
» 20—30 »	209.045	60.887	250.716	370.887
» 30—40 »	34.485	16.758	346.007	332.164
» 40—50 »	15.871	8.062	266.307	205.372
» 50—60 »	7.419	3.684	159.016	114.172
» 60—70 »	3.386	1.599	91.661	40.937
» 70—80 »	1.086	563	25.253	7.356
» 80—90 »	212	127	4.205	801
Peste 90 ani — *Au-dessus*	43	26	719	109
Vârstă necunoscută — *Âge inconnu*	380	317	312	268
Total.	1.755.634	1.524.551	1.153.326	1.140.951

altă grupă de etate. Firește, până la vârsta de 15 ani împliniți nu poate fi vorba decât despre necăsătoriți. Rare cazuri excepționale s'au semnalat la femeile de 14 și 15 ani, dintre cari unele s'au înscris ca măritate, 3 văduve și 1 divorțată.

PE GRUPE DE ETATE, DUPĂ STARE CIVILĂ
par groupes d'âge au point de vue de l'état civil

Căsătoriți — *Mariés*			Văduvi — *Veufs*			Divorțați — *Divorcés*			Total general
Masc.	Fem.	Total	Masc.	Fem.	Total	Masc.	Fem.	Total	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	100
—	—	—	—	—	—	—	—	—	100
—	0,1	0,1	—	—	0,0	—	0,0	0,0	100
3,1	21,6	12,7	0,0	0,2	0,1	0,0	0,2	0,1	100
32,9	77,5	53,3	0,3	1,3	0,8	0,1	0,9	0,4	100
77,5	87,8	82,9	1,1	3,3	2,3	0,5	1,0	0,7	100
86,9	88,7	87,8	1,9	5,6	3,7	0,6	0,9	0,7	100
88,4	85,0	86,7	3,5	10,1	6,8	0,6	0,9	0,7	100
88,7	81,1	85,3	5,1	15,0	9,6	0,6	0,7	0,6	100
86,8	72,3	79,8	7,7	24,3	15,7	0,6	0,6	0,6	100
85,7	68,2	77,5	9,7	29,3	18,8	0,5	0,4	0,5	100
80,8	55,3	67,6	15,1	42,6	29,3	0,4	0,3	0,4	100
73,4	41,1	59,1	23,6	57,1	38,5	0,3	0,2	0,2	100
58,9	25,4	45,4	38,0	72,6	52,1	0,2	0,1	0,2	100
47,1	14,3	34,5	50,4	83,2	63,0	0,1	0,2	0,2	100
33,6	6,6	21,8	64,3	91,7	76,3	0,1	0,1	0,1	100
40,5	34,6	37,6	9,7	23,5	16,6	0,5	0,9	0,7	100

DUPĂ VÂRSTĂ, SEX ȘI STARE CIVILĂ — Cifre absolute
par groupes d'âge, au point de vue de l'état civil — Chiffres absolus

Etat civil				TOTAL		TOTAL GENERAL
Văduvi — *Veufs*		Divorțați — *Divorcés*				
Masc.	Fem.	Masc.	Fem.	Masc.	Fem.	
9	[redacted]	2	[redacted]	1.396.951	[redacted]	2.583.108
[redacted]	3	[redacted]	1	[redacted]	1.186.157	
44	[redacted]	17	[redacted]	95.958	[redacted]	412.294
[redacted]	576	[redacted]	500	[redacted]	316.336	
3.222	10.791	1.342	4.119	464.325	446.684	911.009
11.265	31.900	2.310	3.300	394.067	384.122	778.189
19.707	54.437	1.736	1.620	303.621	269.491	573.112
24.820	72.267	842	648	192.097	190.771	382.868
29.517	56.807	362	187	124.926	99.530	224.456
16.424	20.986	92	33	42.855	28.938	71.793
4.503	4.648	10	11	8.930	5.587	14.517
1.375	1.524	1	2	2.138	1.661	3.799
75	182	4	7	771	774	1.545
110.961	**254.121**	**6.718**	**10.428**	**3.026.639**	**2.930.051**	**5.956.690**

In grupa de la 16—20 ani, marea majoritate o formează încă necăsătoriții: *87,1%*; la femei acest procent este mai scăzut, fiindcă persoanele măritate dau *21,6%* din total. Pătura căsătoriților devine com-

POPULAȚIUNEA MASCULINĂ REPARTIZATĂ
Population masculine répartie

Tabela Nr. 18.

Comunele urbane și
Communes urbaines et

DIVISIUNI TERITORIALE *Divisions territoriales*	DIN 100 DE LOCUITORI DE SEX MAS — 0—18 ani împliniți — *Ans accomp.* — SUNT: Necăsătoriți *Célibataires*	Căsătoriți *Mariés*	Văduvi *Veufs*	Divorțați *Divorcés*	18—20 ani împliniți — *Ans accomp.* — SUNT: Necăsătoriți *Célibataires*	Căsătoriți *Mariés*	Văduvi *Veufs*	Divorțați *Divorcés*
ROMÂNIA	99,92	0,08	0,00	0,00	91,57	8,37	0,05	0,01
Moldova	99,97	0,03	0,00	0,00	94,41	5,56	0,03	0,00
Muntenia	99,92	0,08	0,00	—	91,66	8,30	0,02	0,02
Oltenia	99,84	0,16	0,00	—	86,27	13,58	0,10	0,05
Dobrogea	99,94	0,06	0,00	0,00	93,64	6,29	0,07	0,00
1. Argeș	99,18	0,82	—	—	91,96	8,04	—	—
2. Bacău	99,98	0,02	—	—	94,75	5,25	—	—
3. Botoșani	99,97	0,03	—	—	96,67	3,30	0,03	—
4. Brăila	99,96	0,04	0,00	—	96,53	3,43	0,04	—
5. Buzău	99,95	0,05	0,00	—	93,12	6,85	0,03	—
6. Constanța	99,90	0,10	0,00	0,00	92,18	7,77	0,05	—
7. Covurlui	99,95	0,05	—	—	97,17	2,79	0,04	—
8. Dâmboviță	99,89	0,11	—	—	90,09	9,88	—	0,03
9. Dolj	99,80	0,20	0,00	—	85,89	13,92	0,10	0,09
10. Dorohoi	99,99	0,01	—	—	94,90	5,06	0,04	—
11. Fălciu	99,99	0,01	—	—	91,13	8,64	0,23	—
12. Gorj	99,86	0,14	0,00	—	87,39	12,46	0,07	0,08
13. Ialomița	99,96	0,04	—	—	93,77	6,20	—	0,03
14. Iași	99,97	0,03	—	—	97,03	2,90	0,07	—
15. Ilfov	99,94	0,06	—	—	94,16	5,80	0,02	0,02
16. Mehedinți	99,86	0,14	—	—	89,20	10,56	0,19	0,05
17. Muscel	99,97	0,03	—	—	95,07	4,93	—	—
18. Neamțu	99,97	0,03	—	0,00	93,36	6,60	0,04	—
19. Olt	99,91	0,09	0,00	—	90,11	9,85	0,04	—
20. Prahova	99,96	0,04	—	—	94,55	5,41	—	0,04
21. Putna	99,98	0,02	—	—	95,03	4,97	—	—
22. R.-Sărat	99,97	0,03	0,00	—	92,91	7,09	—	—
23. Roman	99,97	0,03	—	—	94,55	5,45	—	—
24. Romanați	99,77	0,23	—	—	78,56	21,37	0,07	—
25. Suceava	99,96	0,04	—	—	95,08	4,92	—	—
26. Tecuci	99,93	0,07	0,00	—	92,58	7,37	0,05	—
27. Teleorman	99,82	0,18	—	—	79,63	20,21	0,11	0,05
28. Tulcea	99,98	0,02	—	—	95,23	4,67	1,00	—
29. Tutova	99,94	0,06	—	—	92,69	7,31	—	—
30. Vaslui	99,96	0,04	—	—	92,24	7,71	0,05	—
31. Vâlcea	99,92	0,08	—	—	90,08	9,85	0,07	—
32. Vlașca	99,87	0,13	—	—	85,08	14,86	0,06	—

pactă, de îndată ce trecem la grupa vârstei de 26—30 ani; ea reprezintă mai mult de patru cincimi până către 50 ani, iar de aci scade, pentru a face loc mai mult văduvilor.

DUPĂ VÂRSTĂ ŞI STARE CIVILĂ (CIFRE PROPORŢIONALE)
d'après l'âge et l'état civil (chiffres proportionnels)
rurale, pe judeţe
rurales, par départements

CULIN IN VÂRSTĂ DE — *sur 100 habitants de sexe masculin âgés de*											
20—30 ani împliniţi - *ans accomp.*				30—40 ani împliniţi - *ans accomp.*				40—50 ani împliniţi - *ans accomp.*			
Il y en a											
Necăsătoriţi *Célibataires*	Căsătoriţi *Mariés*	Văduvi *Veufs*	Divorţaţi *Divorcés*	Necăsătoriţi *Célibataires*	Căsătoriţi *Mariés*	Văduvi *Veufs*	Divorţaţi *Divorcés*	Necăsătoriţi *Célibataires*	Căsătoriţi *Mariés*	Văduvi *Veufs*	Divorţaţi *Divorcés*
45,02	54,00	0,69	0,29	8,75	87,80	2,86	0,59	5,23	87,71	6,49	0,57
49,60	49,38	0,65	0,37	9,13	86,86	3,14	0,87	6,05	85,71	7,36	0,88
44,64	54,46	0,67	0,23	9,18	87,71	2,61	0,50	5,28	88,42	5,87	0,48
38,07	60,79	0,83	0,31	6,53	90,01	3,08	0,38	3,49	89,33	6,84	0,34
48,08	51,10	0,68	0,14	13,01	84,29	2,21	0,49	7,10	87,62	4,95	0,33
47,47	51,74	0,53	0,26	7,82	89,89	1,92	0,37	4,61	90,06	4,95	0,38
45,79	53,18	0,55	0,48	8,59	87,80	2,63	0,98	5,40	87,97	5,81	0,82
49,26	49,84	0,77	0,13	8,09	88,37	2,97	0,57	5,50	86,62	7,17	0,71
46,50	52,79	0,54	0,17	14,34	82,78	2,35	0,53	8,11	85,98	5,43	0,48
43,94	55,42	0,48	0,16	6,01	91,30	2,35	0,34	3,52	91,15	4,98	0,35
51,83	47,26	0,78	0,13	13,86	83,29	2,38	0,47	7,05	87,40	5,13	0,42
53,78	45,34	0,67	0,21	12,29	83,54	3,60	0,57	6,74	84,91	7,66	0,69
35,25	63,30	0,60	0,25	5,44	91,98	2,18	0,40	3,23	90,59	5,79	0,39
39,96	58,93	0,92	0,19	7,43	88,84	3,45	0,28	3,93	89,16	6,62	0,29
45,53	53,89	0,44	0,14	6,63	90,52	2,35	0,50	4,49	88,43	6,65	0,43
38,65	59,60	1,17	0,58	7,93	86,80	4,33	0,94	5,5	83,80	9,73	0,89
39,86	58,90	0,65	0,59	6,44	90,49	2,51	0,56	3,27	90,32	5,96	0,45
40,23	58,96	0,61	0,20	8,12	88,94	2,43	0,51	5,28	88,84	5,42	0,46
55,53	43,54	0,56	0,37	13,08	82,50	3,44	0,97	8,90	81,80	8,35	0,95
57,46	41,78	0,53	0,23	17,13	79,46	2,65	0,76	9,02	84,10	6,06	0,82
39,47	59,21	0,90	0,42	5,38	90,81	3,42	0,39	2,64	88,78	8,30	0,28
50,22	49,06	0,41	0,31	9,94	87,73	1,48	0,85	7,31	88,02	4,06	0,61
47,40	51,50	0,59	0,51	9,47	86,93	2,41	1,19	6,91	85,90	5,89	1,30
38,49	60,52	0,74	0,25	3,93	92,95	2,88	0,24	2,43	91,12	6,22	0,23
45,12	54,08	0,47	0,33	7,26	90,31	1,90	0,53	3,93	90,93	4,72	0,42
54,64	44,28	0,65	0,43	10,68	85,04	3,26	1,02	6,75	85,73	6,75	0,77
41,69	57,43	0,52	0,36	6,56	90,34	2,32	0,78	4,34	89,02	5,91	0,73
54,70	44,39	0,48	0,43	7,09	89,36	2,59	0,96	5,06	86,86	6,99	1,09
26,00	72,80	0,98	0,22	4,84	91,71	3,17	0,28	2,48	90,79	6,47	0,26
47,92	51,35	0,38	0,35	7,70	89,34	2,09	0,87	5,49	88,64	4,83	1,04
50,45	48,27	0,82	0,46	7,51	87,95	3,76	0,77	4,39	85,34	9,27	1,00
28,64	69,77	1,42	0,17	4,35	91,35	4,15	0,15	2,49	89,23	8,11	0,17
43,40	55,91	0,55	0,14	11,84	85,67	1,9	0,53	7,16	87,90	4,72	0,22
51,10	47,51	0,85	0,54	9,47	86,38	4,10	1,05	7,09	82,46	9,55	0,91
41,12	57,71	0,72	0,45	7,30	87,72	4,05	0,93	4,62	85,72	8,58	1,08
42,81	56,35	0,56	0,28	8,14	88,97	2,39	0,50	5,12	87,90	6,50	0,48
31,46	67,03	1,32	0,19	5,32	90,31	4,14	0,23	3,01	88,62	8,17	0,20

Credem, că nu e nevoe de a mai insista asupra celorlalte fapte interesante, cari se desprind destul de clar atât din graficul piramidei, cât și din tabelele cu cifre proporționale. Cu toate acestea pentru aceia cari ar voi să studieze în amănunțimi structura populațiunei României,

Tabela Nr. 18 (urmare).

DIVISIUNI TERITORIALE *Divisions territoriales*	DIN 100 DE LOCUITORI — SUNT															
	50—60 ani împliniți *Ans accomp.*					60—70 ani împliniți *Ans accomp.*					70—80 ani împliniți *Ans accomp.*					
	Necăsătoriți *Célibataires*	Căsătoriți *Mariés*	Văduvi *Veufs*	Divorțați *Divorcés*		Necăsătoriți *Célibataires*	Căsătoriți *Mariés*	Văduvi *Veufs*	Divorțați *Divorcés*		Necăsătoriți *Célibataires*	Căsătoriți *Mariés*	Văduvi *Veufs*	Divorțați *Divorcés*	
ROMÂNIA . .	3,86	82,78	12,92	0,44		2,71	73,37	23,63	0,29		2,53	58,93	38,32	0,22	
Moldova . . .	4,58	80,75	14,03	0,64		3,09	73,33	23,17	0,41		2,72	60,80	36,18	0.30	
Muntenia . . .	3,84	83,80	11,98	0,38		2,65	74,31	22,79	0,25		2,45	58,55	38,84	0,16	
Oltenia	2,42	83,03	14,30	0,25		1,87	69,22	28,77	0,14		1,90	52,30	45,70	0,10	
Dobrogea . . .	4,99	86,33	8,37	0,31		3,63	80,75	15,35	0,27		3,86	69,03	26,75	0,36	
Argeș	4,47	83,37	11,89	0,27		4,01	71,69	24,00	0,29		2,99	57,82	39,19	—	
Bacău	4,13	82,98	12,28	0,61		2,57	74,60	22,42	0,41		2,95	61,09	35,79	0,17	
Botoșani	3,75	81,66	13,98	0,61		2,20	75,59	21,82	0,39		2,18	63,86	33,44	0,52	
Brăila	6,21	84,01	9,35	0,13		2,95	79,10	17,63	0,32		2,20	63,19	34,46	0,15	
Buzău	2,59	87,14	10,07	0,20		2,26	78,41	19,23	0,10		2,34	59,98	37,68	—	
Constanța . . .	4,12	87,22	8,36	0,30		2,69	82,11	14,92	0,28		2,56	69,12	27,81	0,51	
Covurlui	5,09	80,54	14,01	0,36		3,77	74,82	21,17	0,24		2,81	61,90	34,93	0,36	
Dâmbovița . .	2,36	85,54	11,76	0,34		1,64	74,30	23,94	0,12		2,22	60,01	37,77	—	
Dolj	2,50	83,50	13,78	0,22		1,78	69,14	28,99	0,09		1,48	51,14	47,17	0,21	
Dorohoi	3,69	83,13	12,82	0,36		2,06	76,80	21,00	0,14		1,30	64,12	34,17	0,41	
Fălciu	4,13	78,07	17,20	0,60		2,61	69,19	27,83	0,37		1,44	56,75	41,68	0,13	
Gorj	2,64	83,89	13,10	0,37		2,80	68,88	28,00	0,23		2,76	55,19	42,05	—	
Ialomița	3,82	85,52	10,42	0,24		2,68	78,63	18,51	0,18		2,08	62,82	35,45	0,25	
Iași	7,16	76,71	15,14	0,99		4,36	70,38	24,87	0,39		4,82	59,82	34,98	0,38	
Ilfov	6,67	80,33	12,35	0,65		4,25	72,88	22,43	0,44		4,07	58,87	36,62	0,44	
Mehedinți . . .	2,02	82,55	15,22	0,21		1,42	66,91	31,60	0,07		1,58	52,70	45,72	—	
Muscel	6,11	84,11	9,15	0,63		4,50	74,37	20,72	0,41		3,85	58,37	37,33	0,45	
Neamțu	5,09	81,91	12,24	0,76		5,24	73,40	20,83	0,53		4,87	58,93	35,93	0,27	
Olt	1,68	84,35	13,67	0,30		1,13	70,48	28,27	0,12		1,07	53,40	45,53	—	
Prahova	2,75	86,75	10,15	0,35		1,97	77,44	20,31	0,28		1,85	62,20	35,85	0,10	
Putna	4,42	81,24	13,86	0,48		3,01	72,36	24,12	0,51		2,11	60,14	37,33	0,42	
R.-Sărat	3,10	83,82	12,40	0,68		2,80	76,18	20,65	0,37		2,18	63,19	34,36	0,27	
Roman	3,50	82,66	12,96	0,88		1,99	74,79	22,68	0,54		1,51	60,66	37,63	0,20	
Romanați . . .	1,69	83,35	14,82	0,13		1,07	70,91	27,95	0,07		1,59	50,71	47,61	0,09	
Suceava	4,57	83,20	11,31	0,92		3,91	76,47	19,25	0,37		3,07	64,92	31,73	0,28	
Tecuci	3,22	80,44	15,24	0,40		1,82	71,67	26,16	0,35		1,53	59,78	38,60	0,09	
Teleorman . . .	1,88	81,37	16,55	0,20		0,88	67,43	31,63	0,06		1,13	46,18	52,69	—	
Tulcea	6,23	84,63	8,79	0,35		4,53	79,43	15,77	0,27		5,18	68,94	25,67	0,21	
Tutova	5,48	77,27	16,74	0,51		3,09	69,21	27,29	0,41		2,66	56,51	40,55	0,28	
Vaslui	3,91	79,09	15,97	1,03		2,36	71,58	25,39	0,67		2,24	57,45	40,09	0,22	
Vâlcea	3,38	81,56	14,66	9,40		2,55	70,60	26,49	0,36		2,53	52,53	44,76	0,18	
Vlașca	1,82	83,48	14,56	0,14		1,24	71,07	27,53	0,16		1,19	50,46	48,35	—	

sub raportul stărei civile și al etății, am găsit de cuviință să mai alcătuim tabelele Nr. 17, 18 și 19.

In tabela Nr. 17 s'au înscris, în cifre absolute, locuitorii țărei grupați după etate și stare civilă. Insă cu diferență de tablourile prece-

DE SEX MASCULIN IN VÂRSTĂ DE — *Sur 100 habitants de sexe masculin âgés de*

80—90 ani împliniți *Ans accomp.*				Peste 90 ani *Au-dessus de 90 ans*				Necunoscută *Inconnu*			
Il y en a											
Necăsătoriți *Célibataires*	Căsătoriți *Mariés*	Văduvi *Veufs*	Divorțați *Divorcés*	Necăsătoriți *Célibataires*	Căsătoriți *Mariés*	Văduvi *Veufs*	Divorțați *Divorcés*	Necăsătoriți *Célibataires*	Căsătoriți *Mariés*	Văduvi *Veufs*	Divorțați *Divorcés*
2,37	47,09	50,43	0,11	2,01	33,63	64,31	0,05	49,29	40,47	9,73	0,51
2,88	48,99	47,94	0,19	1,82	34,87	63,20	0,11	57,36	31,47	10,66	0,51
2,05	46,25	51,62	0,08	2,62	32,88	64,50	—	46,75	44,58	8,19	0,48
1,50	40,21	58,29	—	0,49	29,06	70,45	—	45,67	41,73	11,81	0,79
2,99	55,63	41,38	—	1,57	37,01	71,42	—	46,88	37,50	15,62	—
4,37	37,12	58,08	0,43	5,88	39,22	54,90	—	20,00	60,00	20,00	—
2,46	50,11	46,98	0,45	1,80	37,84	59,46	0,90	61,77	29,41	8,82	—
1,78	52,96	45,26	—	2,35	34,12	63,53	—	33,33	33,33	22,22	11,12
1,45	54,79	44,06	—	1,72	44,83	53,45	—	37,50	37,50	25,00	—
1,80	40,10	49,10	—	2,33	38,37	59,30	—	14,81	70,37	13,58	1,24
1,64	53,55	44,81	—	—	40,82	58,18	—	66,67	26,67	6,66	—
3,78	53,78	42,44	—	—	33,33	66,67	—	88,89	11,11	—	—
2,45	46,50	51,05	—	1,22	29,27	69,51	—	63,33	33,33	3,34	—
1,66	41,39	56,95	—	—	27,27	72,73	—	27,91	58,14	13,95	—
3,00	49,00	48,00	—	0,81	37,90	61,29	—	75,00	25,00	—	—
1,67	36,67	61,11	0,55	—	28,13	71,87	—	—	—	100,00	—
3,09	38,89	58,02	—	—	20,00	80,00	—	73,33	26,67	—	—
0,73	48,18	51,09	—	3,81	33,33	62,86	—	66,67	25,00	8,33	—
4,19	51,94	43,55	0,32	1,54	44,08	55,38	—	86,36	11, 6	2,28	—
3,42	47,17	49,11	0,30	3,82	28,66	67,52	—	57,25	39,13	2,90	0,72
1,35	41,89	56,76	—	—	33,33	66,67	—	34,38	50,00	15,62	—
2,48	42,08	55,44	—	2,50	20,00	77,50	—	50,00	41,67	8,33	—
3,88	51,04	44,48	0,60	5,00	26,67	68,33	—	54,55	27,27	18,18	—
1,77	41,59	56,64	—	—	25,00	75,00	—	66,67	33,33	—	—
1,68	50,00	48,32	—	3,81	34,29	61,90	—	49,09	38,18	12,73	—
1,71	49,66	48,63	—	—	34,88	65,12	—	55,56	33,33	11,11	—
1,86	52,04	46,10	—	—	34,72	65,28	—	42,86	42,86	14,28	—
1,49	49,50	49,01	—	4,48	28,36	67,16	—	50,00	41,67	8,33	—
0,54	34,41	65,05	—	—	32,26	67,74	—	66,67	6,67	26,66	—
5,03	47,21	47,76	—	4,49	31,46	64,05	—	70,00	30,00	—	—
2,31	48,46	49,23	—	—	38,24	61,76	—	40,00	40,00	20,00	—
0,88	34,07	65,05	—	1,92	34,62	63,46	—	73,08	23,08	3,84	—
3,97	57,14	38,89	—	2,56	34,62	62,82	—	29,41	47,06	23,53	—
2,38	43,81	53,33	0,48	—	35,42	64,58	—	20,00	60,00	20,00	—
2,30	44,25	53,45	—	2,04	36,73	61,23	—	36,84	47,37	15,79	—
1,06	42,55	56,39	—	4,17	29,17	66,66	—	63,64	31,82	—	4,54
0,51	38,27	61,22	—	—	27,08	72,92	—	35,00	55,00	10,00	—

dente, grupele de vârstă sunt mai largi, întocmite astfel ca pe deoparte să se evite inconvenientele produse de falşele declaraţiuni cu privire la etate, iar pe de altă parte să se dea posibilitate de a se judeca,

POPULAŢIUNEA FEMININĂ REPARTIZATĂ DUPĂ
Population féminine répartie d'après

Tabela Nr. 19.

Comunele urbane şi
Communes urbaines et

DIVISIUNI TERITORIALE *Divisions territoriales*	DIN 100 LOCUITORI DE SEX FE							
	0—15 ani împliniţi - *Ans accomp.*				15—20 ani împliniţi - *Ans accomp.*			
	SUNT							
	Necăsătorite *Célibataires*	Căsătorite *Mariées*	Văduve *Veuves*	Divorţate *Divorcées*	Necăsătorite *Célibataires*	Căsătorite *Mariées*	Văduve *Veuves*	Divorţate *Divorcées*
ROMÂNIA	99,96	0,04	0,00	0,00	78,02	21,64	0,18	0,16
Moldova	99,99	0,01	0,00	0,00	79,30	20,36	0,16	0,18
Muntenia	99,96	0,04	0,00	—	78,27	21,38	0,20	0,15
Oltenia	99,91	0,06	—	—	75,93	23,76	0,17	0,14
Dobrogea	99,93	0,07	—	—	75,10	24,53	0,21	0,16
Argeş	99,93	0,07	0,00	—	77,69	22,02	0,22	0,07
Bacău	99,99	0,01	—	—	75,55	24,16	0,13	0,16
Botoşani	100,00	—	—	—	84,72	15,05	0,15	0,08
Brăila	99,98	0,02	—	—	83,19	16,47	0,17	0,17
Buzău	99,95	0,05	—	—	77,83	21,97	0,12	0,08
Constanţa	99,89	0,11	—	—	67,95	31,55	0,32	0,18
Covurlui	99,96	0,04	—	0,00	75,95	23,36	0,38	0,31
Dâmboviţa	99,91	0,09	—	—	73,32	26,39	0,21	0,08
Dolj	99,95	0,05	—	—	78,00	21,76	0,15	0,09
Dorohoi	99,99	0,01	—	—	82,98	16,83	0,12	0,07
Fălciu	99,98	0,02	—	—	74,52	25,24	0,17	0,07
Gorj	99,87	0,13	—	—	72,66	26,80	0,24	0,30
Ialomiţa	99,98	0,02	—	—	79,80	19,91	0,16	0,13
Iaşi	99,99	0,01	0,00	—	82,76	16,87	0,17	0,20
Ilfov	99,98	0,02	—	—	79,37	20,10	0,27	0,26
Mehedinţi	99,95	0,05	—	—	78,42	21,28	0,17	0,13
Muscel	99,96	0,04	—	—	75,91	23,62	0,21	0,26
Neamţu	99,99	0,01	—	—	80,35	19,36	0,08	0,21
Olt	99,92	0,08	—	—	79,30	20,34	0,22	0,14
Prahova	99,98	0,02	0,00	—	75,69	23,92	0,19	0,20
Putna	99,98	0,02	—	—	77,80	21,81	0,15	0,24
R.-Sărat	99,98	0,02	—	—	79,07	20,58	0,13	0,22
Roman	100,00	0,00	—	—	82,09	17,60	0,13	0,18
Romanaţi	99,97	0,03	—	—	74,92	24,91	0,11	0,06
Suceava	99,99	0,01	—	—	79,18	20,55	0,10	0,17
Tecuci	99,97	0,03	—	—	78,96	20,72	0,11	0,21
Teleorman	99,98	0,02	—	—	78,54	21,23	0,20	0,03
Tulcea	99,98	0,02	—	—	81,39	18,37	0,12	0,12
Tutova	99,98	0,02	—	—	76,33	23,06	0,31	0,30
Vaslui	99,98	0,02	—	—	74,50	25,21	0,14	0,15
Vâlcea	99,95	0,05	—	—	73,07	26,56	0,19	0,18
Vlaşca	99,98	0,02	—	—	79,80	20,00	0,14	0,06

cum stau sub raportul nupţialităţei diferitele păturí, cari compun populaţiunea noastră.

Am considerat în prima linie sexul masculin de la 0—18 ani, adică

VÂRSTĂ ŞI STARE CIVILĂ (CIFRE PROPORŢIONALE)
l'âge et l'état civil (chiffres proportionnels)
rurale, pe judeţe
rurales par départements

MININ ÎN VÂRSTĂ DE — *sur 100 habitants de sexe féminin âgés de*											
20—30 ani împliniţi - *Ans accomp.*				30—40 ani împliniţi - *Ans accomp.*				40—50 ani împliniţi - *Ans accomp.*			
Il y en a											
Necăsătorite *Célibataires*	Căsătorite *Mariées*	Văduve *Veuves*	Divorţate *Divorcées*	Necăsătorite *Célibataires*	Căsătorite *Mariées*	Văduve *Veuves*	Divorţate *Divorcées*	Necăsătorite *Célibataires*	Căsătorite *Mariées*	Văduve *Veuves*	Divorţate *Divorcées*
13,63	83,03	2,42	0,92	4,36	86,47	8,31	0,86	2,99	76,21	20,20	0,60
17,17	78,91	2,73	1,19	5,19	84,17	9,44	1,20	3,61	73,25	22,31	0,83
14,13	82,68	2,30	0,89	4,46	87,02	7,71	0,81	3,10	77,59	18,75	0,56
11,04	86,14	2,20	0,62	3,30	87,96	8,25	0,49	2,06	76,47	21,11	0,36
8,19	89,41	1,86	0,54	2,05	91,51	5,80	0,64	1,45	83,52	14,60	0,43
15,93	81,43	2,01	0,63	5,96	86,07	7,43	0,54	4,99	74,56	20,13	0,33
14,32	82,12	2,45	1,11	5,16	85,32	8,43	1,09	3,27	75,64	20,20	0,89
16,58	79,90	2,69	0,83	4,60	85,11	9,13	1,26	2,69	73,87	22,65	0,79
14,83	81,29	2,62	1,26	3,71	86,49	8,60	1,20	1,75	78,62	19,06	0,57
12,46	85,13	1,82	0,59	3,33	88,78	7,53	0,36	2,44	79,14	18,14	0,28
6,94	90,83	1,79	0,44	2,04	92,33	5,16	0,47	1,22	85,16	13,20	0,42
14,53	80,33	3,70	1,44	3,56	84,94	10,33	1,17	2,63	72,50	24,17	0,70
10,40	86,88	2,13	0,59	3,30	88,25	7,84	0,61	2,45	78,04	19,16	0,35
11,65	85,91	1,91	0,53	3,28	89,55	6,68	0,49	2,00	81,04	16,60	0,36
14,53	82,63	2,23	0,61	4,44	86,46	8,44	0,66	3,46	76,87	19,43	0,24
13,39	82,61	2,92	1,08	4,80	84,19	9,90	1,11	2,98	74,03	22,07	0,92
12,00	84,01	3,08	0,91	3,90	84,29	11,20	0,62	2,37	67,83	29,28	0,52
9,21	88,88	1,36	0,55	1,79	93,38	4,33	0,51	1,21	86,63	11,76	0,40
20,63	74,35	3,25	1,78	7,07	79,52	11,87	1,54	4,61	66,41	27,80	1,18
21,64	73,23	3,49	1,64	8,02	79,34	10,99	1,65	5,19	69,88	23,68	1,25
10,50	86,49	2,34	0,67	2,61	88,40	8,63	0,36	1,69	76,30	21,71	0,30
19,33	77,83	1,91	0,93	9,69	82,29	7,08	0,94	8,50	71,94	18,86	0,70
17,78	78,50	2,40	1,32	7,64	82,46	8,32	1,58	6,60	72,08	20,30	1,02
9,60	88,30	1,55	0,55	2,00	91,40	6,36	0,24	1,05	80,85	17,93	0,17
13,03	83,85	2,26	0,86	3,79	86,61	8,87	0,73	2,38	76,15	20,90	0,57
15,21	80,66	2,80	1,33	4,70	84,60	9,42	1,28	3,77	72,90	22,41	0,93
11,22	85,69	2,15	0,94	3,23	88,74	7,00	1,03	2,09	78,37	18,84	0,70
14,26	82,28	2,25	1,22	4,32	86,65	7,91	1,12	3,34	73,71	21,98	0,96
7,00	91,25	1,38	0,37	1,96	92,75	5,03	0,26	1,20	84,37	14,23	0,20
15,40	81,19	2,15	1,26	5,57	85,22	8,11	1,10	4,44	75,26	19,52	0,78
12,02	84,16	2,76	1,06	3,54	86,42	9,08	0,96	1,90	77,08	20,36	0,66
7,90	89,90	1,82	0,38	1,44	93,63	4,65	0,28	1,29	85,48	13,08	0,15
9,56	87,86	1,93	0,64	2,06	90,53	6,58	0,83	1,70	81,74	16,11	0,45
13,98	80,76	3,64	1,62	5,60	82,56	10,67	1,16	3,30	71,50	24,41	0,79
12,13	84,00	2,92	0,95	4,25	85,46	9,08	1,21	2,79	73,14	23,37	0,70
13,53	83,32	2,48	0,67	4,97	83,24	11,05	0,73	3,21	68,67	27,71	1,41
9,49	88,37	1,81	0,33	1,87	92,92	4,96	0,25	0,96	86,24	12,66	0,14

vârsta, când după lege, bărbații sunt incapabili de a se însura. Neapărat, marea majoritate s'au găsit celibatari, totuși s'au mai înscris 1103 căsătoriți, 9 văduvi și 2 divorțați mai mici de 18 ani! La fete, ținându-ne după prescripțiunile Codicelui civil, grupa aceasta a fost limitată până la 15 ani. Pe lângă numărul cel mare de nemăritate,

Tabela Nr. 19 (urmare).

DIVIZIUNI TERITORIALE *Divisions territoriales*	DIN 100 LOCUITORI DE SEX FEMI															
	50—60 ani împliniți *Ans accomp.*					60—70 ani împliniți *Ans accomp.*					70—80 ani împliniți *Ans accomp.*					
	SUNT															
	Necăsătorite *Célibataires*	Căsătorite *Mariées*	Văduve *Veuves*	Divorțate *Divorcées*		Necăsătorite *Célibataires*	Căsătorite *Mariées*	Văduve *Veuves*	Divorțate *Divorcées*		Necăsătorite *Célibataires*	Căsătorite *Mariées*	Văduve *Veuves*	Divorțate *Divorcées*		
ROMÂNIA . .	1,93	59,85	37,88	0,34		1,61	41,13	57,07	0,19		1,95	25,42	72,52	0,11		
Moldova . . .	2,32	57,02	40,14	0,52		1,96	38,86	58,94	0,24		2,20	23,67	74,00	0,13		
Muntenia . . .	2,08	61,90	35,74	0,28		1,61	43,26	54,94	0,19		2,10	26,93	70,86	0,11		
Oltenia	1,15	58,15	40,52	0,18		1,02	39,07	59,80	0,11		1,10	24,59	74,22	0,09		
Dobrogea . . .	0,71	69,95	29,08	0,26		1,00	47,71	51,13	0,16		1,20	28,29	70,43	0,08		
Argeș	4,22	56,38	39,16	0,24		2,89	35,51	61,53	0,07		4,81	21,85	73,09	0,25		
Bacău	1,94	58,77	38,69	0,60		1,44	40,11	58,26	0,19		1,47	22,47	76,06	—		
Botoșani . . .	2,43	55,84	41,35	0,38		2,55	40,30	56,81	0,34		3,31	25,87	70,61	0,21		
Brăila	1,13	64,03	34,51	0,33		0,63	51,84	47,21	0,32		0,67	31,00	68,21	0,12		
Buzău	1,52	64,63	33,73	0,12		1,76	46,70	51,35	0,19		1,79	31,95	66,16	0,10		
Constanța . . .	0,55	69,89	29,32	0,24		0,46	46,71	52,71	0,12		0,50	27,00	22,50	—		
Covurlui	1,39	60,62	37,64	0,35		1,11	38,67	60,06	0,16		0,92	24,20	74,88	—		
Dâmboviță . .	1,75	59,38	38,72	0,15		1,40	39,61	58,88	0,11		1,84	23,57	74,59	—		
Dolj	1,02	64,70	34,17	0,11		1,00	44,23	54,65	0,12		0,83	21,16	77,85	0,16		
Dorohoi	1,89	61,44	36,38	0,29		1,86	43,01	55,10	0,03		1,55	27,54	70,70	0,21		
Fălciu	1,75	57,73	39,94	0,58		0,65	37,55	61,47	0,33		1,04	22,60	76,15	0,21		
Gorj	1,56	44,57	53,55	0,32		1,24	26,83	71,69	0,24		1,46	16,77	81,60	0,17		
Ialomița	0,99	73,72	25,20	0,09		0,48	56,11	43,25	0,16		0,70	36,41	62,89	—		
Iași	2,82	47,23	49,33	0,62		1,86	31,59	66,21	0,34		2,69	16,79	80,21	0,31		
Ilfov	3,10	53,85	42,44	0,61		2,64	35,64	61,38	0,34		3,07	20,65	76,13	0,15		
Mehedinți . . .	0,99	55,61	43,20	0,20		0,88	36,80	62,26	0,06		0,88	25,07	73,95	0,10		
Muscel	5,61	54,40	39,56	0,43		4,45	31,98	63,38	0,19		5,62	19,72	74,46	0,20		
Neamțu . . .	5,89	56,48	37,06	0,57		5,75	37,86	56,02	0,37		6,50	20,12	73,38	—		
Olt	1,13	62,03	36,70	0,14		0,57	40,82	58,41	0,20		0,78	30,33	68,69	0,20		
Prahova	1,87	58,50	39,41	0,22		1,46	38,52	59,81	0,21		2,78	21,48	75,66	0,08		
Putna	1,50	57,00	40,98	0,52		1,38	37,53	60,91	0,18		0,95	22,34	76,71	—		
R.-Sărat	1,44	66,44	31,59	0,53		1,30	42,86	48,68	0,16		1,28	29,84	68,53	0,35		
Roman	1,49	59,07	38,86	0,58		1,14	39,04	59,63	0,19		1,11	22,98	75,91	—		
Romanați . . .	0,65	68,98	30,25	0,12		0,37	48,66	50,95	0,02		0,90	32,30	66,80	—		
Suceava	3,11	59,84	36,27	0,78		2,03	42,93	54,86	0,18		2,32	28,38	69,30	—		
Tecuci	0,87	61,07	37,71	0,35		1,05	42,17	56,64	0,14		1,20	32,49	66,04	0,27		
Teleorman . . .	0,67	70,81	28,44	0,08		0,32	50,73	48,90	0,05		0,63	32,19	67,18	—		
Tulcea	0,87	70,00	28,85	0,28		1,48	48,63	49,68	0,21		1,89	29,60	68,33	0,18		
Tutova	2,35	53,22	43,93	0,50		2,15	35,87	61,67	0,31		3,03	20,09	76,59	0,29		
Vaslui	1,64	56,85	40,88	0,63		0,71	38,93	60,11	0,25		0,59	20,47	78,54	0,40		
Vâlcea	1,80	49,17	48,83	0,20		1,83	31,23	66,82	0,12		2,07	17,20	80,73	—		
Vlașca	0,61	72,85	26,48	0,06		0,43	58,29	46,25	0,03		0,61	34,67	64,72	—		

s'au inscris totuşi 418 femei măritate, 3 văduve şi 1 divorţată, mai tinere de 15 ani.

Toate aceste numere absolute sunt transcrise în proporţii pentru sexul masculin, în tabela Nr. 18, pentru femei în tabela Nr. 19. Notăm, că aci cifrele privesc nu numai ţara întreagă, dar şi diferitele divisiuni geografice ale României.

NIN IN VÂRSTĂ DE — *Sur 100 habitants de sexe féminin âgés de*											
80—90 ani împliniţi *Ans accomp.*				Peste 90 ani *Au-dessus de 90 ans*				Necunoscută — *Inconnu*			
Il y en a											
Necăsătorite *Célibataires*	Căsătorite *Mariées*	Văduve *Veuves*	Divorţate *Divorcées*	Necăsătorite *Célibataires*	Căsătorite *Mariées*	Văduve *Veuves*	Divorţate *Divorcées*	Necăsătorite *Célibataires*	Căsătorite *Mariées*	Văduve *Veuves*	Divorţate *Divorcées*
2,27	14,34	83,19	0,20	1,56	6,56	91,76	0,12	40,95	34,63	23,51	0,91
2,43	12,64	84,75	0,18	1,37	6,29	92,20	0,12	45,76	30,36	22,88	1,00
2,31	16,20	81,24	0,25	1,44	7,51	90,90	0,15	40,14	37,12	21,81	0,93
1,59	13,56	84,70	0,15	2,49	4,96	92,55	—	34,59	34,58	30,07	0,76
2,43	13,89	83,68	—	2,60	3,90	93,50	—	66,67	11,11	22,22	—
7,41	11,85	80,74	—	5,12	10,24	84,64	—	16,66	33,33	41,66	8,35
1,27	11,81	86,92	—	2,86	8,67	88,57	—	51,43	37,14	11,43	—
5,46	13,66	80,88	—	1,50	8,95	89,55	—	25,00	—	75,00	—
0,53	22,11	76,32	1,04	—	7,14	92,86	—	28,57	71,43	—	—
4,19	14,66	80,63	0,52	1,74	10,54	87,72	—	37,04	38,89	24,07	—
1,36	11,56	87,08	—	—	3,12	96,88	—	—	50,00	50,00	—
0,52	12,50	86,98	—	—	1,70	98,30	—	80,00	20,00	—	—
—	13,75	86,25	—	—	5,26	94,74	—	73,33	23,33	3,34	—
0,78	15,23	83,99	—	3,85	7,69	88,46	—	36,58	39,02	21,95	2,45
1,53	19,38	79,09	—	1,45	10,14	88,41	—	42,85	57,15	—	—
—	12,74	87,26	—	—	5,88	94,12	—	40,00	20,00	40,00	—
6,59	10,99	81,32	1,10	—	7,70	92,30	—	31,81	22,72	45,47	—
—	22,09	77,91	—	—	11,27	88,73	—	80,00	22,00	—	—
2,21	6,62	90,05	1,12	2,56	7,69	89,75	—	71,43	14,29	10,71	3,57
3,58	12,01	84,05	0,36	2,61	7,19	89,54	0,66	39,05	37,28	23,08	0,59
1,34	15,43	83,23	—	4,00	4,00	92,00	—	33,33	33,33	33,34	—
6,14	8,77	85,09	—	8,33	2,78	88,89	—	60,87	30,43	8,70	—
9,33	7,56	83,11	—	2,13	—	97,87	—	8,33	25,00	58,33	8,34
—	6,41	93,59	—	—	—	100,00	—	26,32	42,10	26,32	5,26
2,36	16,14	81,50	—	—	8,82	91,18	—	38,46	38,46	21,15	1,98
0,56	14,52	83,80	1,12	—	7,94	92,06	—	45,45	27,27	27,28	—
0,54	19,46	79,46	0,54	—	4,54	95,46	—	22,22	55,56	22,22	—
1,50	9,02	89,48	—	—	4,44	95,56	—	61,11	27,78	11,11	—
—	16,19	83,81	—	—	4,00	96,00	—	36,36	27,27	36,37	—
1,54	11,80	86,66	—	3,03	7,57	89,40	—	60,00	30,00	10,00	—
1,32	21,85	76,83	—	—	11,76	88,24	—	33,33	33,33	33,34	—
—	22,22	77,78	—	—	13,95	86,05	—	36,00	28,00	36,00	—
3,55	16,31	80,14	—	4,44	4,45	91,11	—	85,72	—	14,28	—
2,82	9,86	87,32	—	2,85	—	94,28	2,86	35,71	28,57	35,72	—
—	14,95	85,05	—	—	—	100,00	—	26,92	46,16	26,92	—
3,19	5,32	91,49	—	3,03	—	96,97	—	35,30	47,05	17,65	—
—	26,32	73,68	—	—	—	100,00	—	26,92	46,15	26,93	—

X

POPULAŢIUNEA DUPĂ RELIGIUNE

In partea tabelarică a publicaţiunei de faţă, la p. 72—79 [1]), s'a înscris în cifre absolute populaţiunea ţării şi a diferitelor diviziuni geografice, repartizată din punctul de vedere al religiunei. S'au considerat nominal şeapte confesiuni principale şi s'a mai adăogat o rubrică pentru alte religiuni nedenumite şi pentru cazurile, când religiunea a rămas necunoscută.

Sub acest raport populaţiunea României se împarte astfel:

5.451.787	ortodoxi,	reprezentând	. . . . .	*91,5%*	din total
266.652	mozaici	»	. . . . .	*4,5%*	» »
149.667	catolici	»	. . . . .	*2,5%*	» »
22.749	protestanţi	»	. . . . .	*0,4%*	» »
44.732	mahometani	»	. . . . .	*0,7%*	» »
5.787	armeni	»	. . . . .	*0,1%*	» »
15.094	lipoveni	»	. . . . .	*0,3%*	» »
222	de alte religiuni sau de religiune necunoscută,	reprezintând	. . . . .	*0,0%*	» »
5.956.690	Total			100,00	

Ordodoxii formează, bine înţeles, majoritatea locuitorilor ţărei, dând *91,5%* din total, în timp ce toate celelalte culte întrunite la un loc dau *8,5%*. Dacă deosebim populaţiunea între creştini şi necreştini, constatăm, că creştinii reprezintă *94,8%*, iar ceilalţi *5,2%* din total.

RELIGIUNI *Religions*	Cifră absolută la 1860 *Nombre absolu en 1860*	Proporţia % faţă cu totalul populaţiei ţării la 1860 *% Par rapport à la population du pays*	Creşterea populaţiei de la 1860—1899 *Accroissement de la population de 1860—1899* Absolut	%	OBSERVAŢIUNI
Ortodoxă .	3.638.749	*94,2*	1.813.038	*49,8*	
Catolică . .	45.152	*1,2*	104.515	*231,5*	
Protestantă .	28.903	*0,7*	— 6.154	— *21,3*	
Armeană .	8.178	*0,2*	— 2.391	— *29,2*	
Lipovană .	8.375	*0,2*	6.719	*80,2*	Creşterea provenită din anexarea Dobrogei. *Accroissement produit par l'annexion de la Dobrodja*
Mozaică . .	134.168	*3,5*	132,484	*98,7*	
Mahometană	1.323	*0,0*	43.409	*3.281,1*	Creştere provenită din anexarea Dobrogei.
Total . . .	3.864.848	100,0	2.091.620	54,1	

[1]) Din textul originar şi ne reproduse în volumul de faţă.

După ortodoxi urmează, în ordinea importanței numerice, locuitorii mozaici, cari dau un procent de *4,5%*, față cu populațiunea totală a țărei; apoi catolicii cu *2,5%*, mahometanii cu *0,7%*, protestanții (luterani, reformați, evangelici, calvini) cu *0,4%*, etc.

Când facem comparațiunea situațiunii actuale cu împărțirea populațiunii după religiune la 1860, constatăm, că în cele mai multe din religiunile considerate, prozeliții s'au înmulțit, însă nu toate confesiunile au sporit în același mod. După cum se vede în tabela de mai jos, ortodoxii acuză o creștere în cifră absolută de 1.813.039, iar în procente de aproape *50%*, în timp ce sporul catolicilor e de *231%*, iar al mozaicilor de *98,7%*. Inmulțirea catolicilor nu se poate explica decât ca un efect al numeroaselor imigrațiuni continue, care au urmat în țară în cele patru decenii, ce despart recensămintele. Aceasta e cu atât mai adevărat, cu cât pe calea nașterilor, populațiunea de cult catolic se remarcă de obiceiu printr'un excedent mai slab decât alte confesiuni existente în țară. Dacă mozaicii în 40 ani au reușit să-și îndoiască cifra lor, lucrul nu e de mirare, căci de o parte sporul lor natural este considerabil, de altă parte intrările în țară a străinilor mozaici au fost destul de numeroase.

Cât despre mahometani, înmulțirea lor mare e rezultatul încorporărei Dobrogei, căci în comparațiunea făcută mai sus am luat în considerare situațiunea populației, din întregul teritoriu al României, așa cum se găsea la 1860 și la 1899, fără a ținea seamă de schimbarea teritoriului produsă în urma evenimentelor dela 1878. Dacă am scădea mahometanii din Dobrogea, în cifră de 41.677, s'ar constata că populațiunea musulmană de dincoace de Dunăre acuză un spor neînsemnat. De asemenea la lipoveni, sporul înscris în tabela de mai sus e mai mult factice, fiindcă el provine în mare parte din anexarea Dobrogei.

Singurele religiuni care au diminuat, ca număr, sunt protestanții și armenii, cu toate că Dobrogea a adus contingente mai însemnate de prozeliți, decât am pierdut prin retrocedarea Basarabiei.

Revenind la analizarea situațiunei actuale, am alcătuit tabele Nr. 20—23 în scopul de a înfățișa modul cum se repartizează populațiunea după religiune în diferitele diviziuni geografice și localități ale țării.

In tabela Nr. 20 cifrele exprimă situațiunea, care se înfățișează în comunele urbane și rurale întrunite la un loc. Pentru țara întreagă repartizarea populațiunei după religiune s'a arătat mai sus. Când trecem la diviziunile mari teritoriale, constatăm, că această repartizare

PROPORȚIA LA % A LOCUITORILOR ROMÂNIEI DUPĂ RELIGIUNE

Répartition proportionnelle des habitants de la Roumanie au point de vue de la religion

Țara întreagă pe județe — *Pays entier par départements*

Tabela Nr. 20.

Diviziuni geografice și județe *Divisions géographiques et départements*	Din 100 locuitori sunt de religiune — *Sur 100 habitants on a compté*							
	Ortodoxă	Mozaică	Catolică	Protestantă	Mahometană	Armeană	Lipovană	Alta și necunoscută
ROMÂNIA	91,5	4,5	2,5	0,4	0,7	0,1	0,3	0,0
Moldova	84,2	10,6	4,8	0,1	0,0	0,2	0,1	0,0
Muntenia	95,4	2,3	1,6	0,5	0,1	0,0	0,1	0,0
Oltenia	98,5	0,4	0,9	0,1	0,1	0,0	—	0,0
Dobrogea	73,4	1,6	2,2	2,1	15,6	0,6	4,5	0,0
Argeș	98,8	0,4	0,6	0,2	0,0	0,0	—	—
Bacău	73,2	8,2	18,2	0,1	0,0	0,3	—	0,0
Botoșani	81,1	17,1	1,3	0,1	0,0	0,4	0,0	0,0
Brăila	86,6	6,8	2,5	0,5	0,2	0,2	1,2	—
Buzău	98,7	0,8	0,4	0,0	0,1	0,0	—	—
Constanța	68,3	0,8	2,3	2,1	25,0	0,6	0,9	0,0
Covurlui	85,3	10,6	3,4	0,4	0,1	0,2	—	0,0
Dâmbovița	99,3	0,2	0,4	0,1	0,0	0,0	—	—
Dolj	97,6	0,9	1,2	0,2	0,1	—	—	0,0
Dorohoi	87,0	11,8	1,0	0,1	0,0	0,1	0,0	—
Fălciu	88,7	7,1	4,2	0,0	0,0	0,0	—	0,0
Gorj	99,5	0,0	0,4	0,1	0,0	0,0	—	0,0
Ialomița	99,3	0,3	0,3	0,0	0,1	0,0	—	—
Iași	72,5	24,3	2,5	0,3	0,0	0,1	0,3	0,0
Ilfov	85,0	7,6	5,3	1,9	0,1	0,1	0,0	0,0
Mehedinți	97,9	0,3	1,7	0,1	0,0	0,0	—	0,0
Muscel	99,5	0,1	0,4	0,0	0,0	0,0	—	0,0
Neamț	86,0	11,2	2,7	0,1	0,0	0,0	—	0,0
Olt	99,4	0,2	0,4	0,0	0,0	—	—	0,0
Prahova	97,1	0,9	1,5	0,5	0,0	0,0	—	0,0
Putna	90,0	7,2	2,3	0,1	0,0	0,4	—	0,0
R.-Sărat	98,1	1,3	0,5	0,0	0,1	0,0	—	0,0
Roman	71,3	7,4	20,7	0,1	—	0,4	0,1	—
Romanați	99,4	0,2	0,3	0,1	0,0	—	—	0,0
Suceava	90,2	7,7	1,9	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0
Tecuci	94,8	3,5	1,6	0,0	0,0	0,1	—	—
Teleorman	99,0	0,3	0,5	0,1	0,1	—	—	—
Tulcea	79,1	2,5	2,1	2,0	5,1	0,6	8,6	0,0
Tutova	93,4	5,9	0,5	0,0	0,0	9,1	0,1	—
Vaslui	93,1	6,2	0,4	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0
Vâlcea	99,0	0,1	0,7	0,2	0,0	—	—	—
Vlașca	99,2	0,3	0,3	0,1	0,1	0,0	—	0,0

nu este pretutindeni la fel. Contingentul cel mai mare de ortodoxi se întâlnește în Oltenia, unde populațiunea este mai puțin amestecată cu elemente străine. Dimpotrivă, în Moldova; aci proporția ortodoxilor scade la *84,2%*, spre a face loc mozaicilor, cari abundă mai cu

seamă în oraşe, şi catolicilor. Prezenţa naţionalităţilor străine în Dobrogea coboară procentul ortodoxilor la 73,4; aci se disting mahometanii cu *15,6%* şi lipovenii cu *4,5%*.

Pe judeţe se observă, că ortodoxii constituesc peste tot locul majo-

PROPORŢIA LA % A LOCUITORILOR ROMÂNIEI DUPĂ RELIGIUNE

Répartition proportionnelle des habitants de la Roumanie au point de vue de la religion

Comunele urbane pe judeţe — *Communes urbaines par départements*

Tabela Nr. 21.

JUDEŢELE *Départements*	Din 100 locuitori sunt de religiune — *Sur 100 habitants on a compté*							
	Ortodoxă	Mozaică	Catolică	Protestantă	Mahometană	Armeană	Lipovană	Alta şi necunoscută
ROMÂNIA	72,5	19,0	5,6	1,4	0,9	0,4	0,2	0,0
Moldova	55,7	38,7	4,4	0,3	0,1	0,6	0,2	0,0
Muntenia	80,5	10,6	6,4	2,1	0,2	0,2	0,0	0,0
Oltenia	86,9	4,1	7,6	1,1	0,3	0,0	—	0,0
Dobrogea	74,3	5,6	2,8	1,1	12,2	1,8	2,2	0,0
Argeş	88,9	4,5	4,6	1,5	0,3	0,2	—	—
Bacău	50,0	39,3	8,8	0,1	0,0	1,8	—	0,0
Botoşani	43,4	52,7	2,5	0,1	0,0	1,3	0,0	—
Brăila	75,0	17,9	5,8	0,7	0,6	0,4	0,0	—
Buzău	90,5	6,2	2,5	0,3	0,5	0,0	—	—
Constanţa	69,0	3,9	4,1	1,6	19,4	2,0	0,0	0,0
Covurlui	69,1	22,4	7,1	0,8	0,2	0,4	—	0,0
Dâmboviţa	92,1	3,2	3,8	0,6	0,3	0,0	—	—
Dolj	85,4	6,1	6,8	1,3	0,4	—	—	0,0
Dorohoi	39,0	57,8	3,0	0,2	0,0	0,0	0,0	—
Fălciu	60,5	26,0	13,4	0,1	0,0	0,0	—	—
Gorj	90,1	1,0	7,1	1,7	0,1	0,0	—	—
Ialomiţa	95,1	3,1	1,5	0,1	0,2	0,0	—	—
Iaşi	45,1	50,5	3,1	0,5	0,1	0,2	0,4	0,1
Ilfov	72,5	14,4	9,1	3,7	0,1	0,2	—	0,0
Mehedinţi	77,6	4,0	17,5	0,7	0,2	0,0	—	—
Muscel	97,5	0,4	1,8	0,2	0,1	0,0	—	—
Neamţu	51,4	46,5	1,9	0,2	0,0	0,0	—	—
Olt	94,9	2,6	2,0	0,3	0,2	—	—	0,0
Prahova	90,5	4,4	4,1	1,0	0,0	0,0	—	—
Putna	65,9	28,2	4,0	0,3	0,1	1,5	—	0,0
R.-Sărat	85,2	12,3	2,0	0,1	0,3	0,1	—	0,0
Roman	53,3	39,5	4,4	0,2	—	1,9	0,7	—
Romanaţi	95,4	1,8	2,1	0,4	0,3	—	—	0,0
Suceava	40,4	57,0	2,4	0,2	—	0,0	—	—
Tecuci	85,4	11,4	2,3	0,1	0,1	0,7	—	—
Teleorman	95,4	1,7	2,1	0,2	0,6	—	—	—
Tulcea	78,2	6,8	1,9	0,7	7,0	1,7	3,7	0,0
Tutova	73,9	24,2	1,6	0,1	0,1	0,1	—	—
Vaslui	56,5	40,9	1,2	0,2	—	0,0	1,2	—
Vâlcea	92,6	1,7	3,8	1,7	0,2	—	—	—
Vlaşca	93,1	4,1	2,3	0,4	0,1	0,0	—	0,0

ritatea populaţiunei, mai ridicată însă în unele părţi, mai scăzută în altele unde împestriţăturile naţionalităţilor reies în evidenţă. Aşa de ex. în Bacău şi Roman se constată afluenţa catolicilor: sunt Ciangăii şi Secuii, cari trăiesc în aceste localităţi de veacuri întregi. In Iaşi, Botoşani, Dorohoi, Neamţ şi Covurlui se pune în relief mulţimea mozaicilor; în Constanţa aceea a mahometanilor, în Tulcea a lipovenilor. Este de notat, că mahometanii au diminuat considerabil în judeţul Tulcea, proporţia lor nefiind astăzi decât *5,1* % [1]).

Tabela Nr. 22. PROPORŢIA LA % A LOCUITORILOR DUPĂ SEX ŞI RELIGIUNE
Répartition proportionnelle des habitants d'après le sexe et la religion

ORAŞELE — *Villes*	Din 100 lo					
	Masc.	Fem.	Masc.	Fem.	Masc.	Fem.
	Sunt de					
	Ortodoxă *Ortodoxes*		Mozaică *Mosaïques*		Catolică *Catholiques*	
Bucureşti	74,6	69,2	13,7	15,7	8,1	10,6
Iaşi	47,1	43,3	*49,1*	*52,4*	2,9	3,5
Galaţi	71,4	66,6	21,1	23,7	5,9	8,4
Brăila	76,4	73,5	17,0	17,9	4,2	7,3
Craiova	87,1	81,7	5,7	7,3	5,7	8,9
Ploeşti	90,4	89,4	5,2	5,8	3,4	3,7
Botoşani	45,5	42,4	*50,3*	*53,1*	2,8	2,8
Bârlad	75,5	72,1	22,6	26,0	1,5	1,6
Focşani	71,2	64,4	23,0	28,0	4,0	5,8
Buzău	89,2	88,2	7,3	8,0	2,8	3,1
T.-Severin	79,4	73,0	3,8	4,8	15,9	21,2
Piatra	48,2	48,8	*49,1*	*48,6*	2,5	2,4
Bacău	45,6	40,9	*45,7*	*50,9*	7,8	7,3
Roman	56,3	49,9	36,9	42,5	4,6	4,3
Piteşti	88,5	83,6	4,8	6,6	4,4	7,1
Huşi	60,6	60,4	25,8	26,3	13,3	13,3
Giurgiu	93,7	92,3	4,0	4,1	1,8	3,0
Tecuci	87,3	82,8	10,2	13,2	1,7	3,1
Câmpulung	97,7	97,5	0,3	0,5	1,6	2,0
R.-Sărat	86,2	84,1	11,3	13,3	1,8	2,2
Caracal	96,6	95,7	1,7	2,1	1,3	1,9
Dorohoi	45,9	41,1	*51,4*	*56,0*	2,5	2,7
Călăraşi	95,0	94,3	3,2	3,5	1,5	1,9
Alexandria	96,5	96,3	1,7	1,7	1,1	1,1

[1]) In lucrarea sa *Dobrogea în pragul veacului XX*, d-l Căp. M. Ionescu, arată că la 1880 se găseau în Tulcea 5.322 Turci şi 4.408 Tătari, adică în total 9.730 mahometani. La data recensământului nu s'au mai găsit decât 6.403 mahometani. In judeţul Constanţa se notează la 1880 un număr de 23.498 tătari şi 11.126 turci, adică în total 34.624 mahometani. La 1899 numărul mahometanilor din Constanţa a fost de 35.274.

In oraşe elementele străine fiind mai numeroase, contingentul ortodoxilor scade. După cum se vede din tabela Nr. 21, în întreaga populaţiune urbană, pătura religiunii dominante a ţării îşi păstrează ascendentul, însă numai în proporţie de *72,5%*. Mozaicii se urcă la *19%*, catolicii la *5,6%*, protestanţii la *1,4%*. Mai cu seamă în oraşele din Moldova populaţiunea se arată foarte mult împestriţată cu mozaicii, a căror proporţie creşte la *38,7%*, pe când aceea a ortodocşilor scade la *55,7*. Elementul ortodox îşi menţine mai cu vigoare prepon-

ORAŞELE CU POPULAŢIUNE DELA 10.000 LOCUITORI IN SUS
Villes avec plus de 10.000 habitants

c u i t o r i d e s e x — *Sur 100 habitants de sexe*									
Masc.	Fem.	Masc.	Fem.	Masc.	Fem.	Masc.	Fem.	Masc.	Fem.
r e l i g i u n e — *Il y en a*									
Protestantă *Protestants*		Mahometană *Mahométans*		Armeană *Arméniens*		Lipovană *Lipovans*		Alta şi necunoscute *D'autres religions et inconnue*	
3,2	4,3	0,1	0,0	0,3	0,2	—	—	0,0	0,0
0,5	0,5	0,1	0,0	0,2	0,2	0,0	0,0	0,1	0,1
0,8	0,9	0,4	0,1	0,4	0,3	—	—	0,0	0,0
0,7	0,8	1,0	0,1	0,6	0,2	0,1	0,2	—	—
1,2	1,8	0,3	0,3	—	—	—	—	0,0	0,0
1,0	1,1	0,0	0,0	0,0	—	—	—	—	—
0,1	0,1	0,0	0,0	1,3	1,6	0,0	—	—	—
0,1	0,2	0,1	0,0	0,2	0,1	—	—	—	—
0,4	0,3	0,1	0,1	1,3	1,4	—	—	—	—
0,3	0,3	0,4	0,4	0,0	0,0	—	—	—	—
0,7	0,9	0,2	0,1	—	0,0	—	—	—	—
0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	—	—	—	—	—
0,1	0,1	0,0	—	0,8	0,8	—	—	0,0	0,0
0,2	0,2	—	—	1,5	2,4	0,5	0,7	—	—
1,6	2,4	0,4	0,1	0,3	0,2	—	—	—	—
0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	—	—	—	—
0,3	0,5	0,2	0,1	0,0	0,0	—	—	0,0	—
0,1	0,1	0,0	0,1	0,7	0,7	—	—	—	—
0,2	0,0	0,2	—	0,0	0,0	—	—	—	—
0,2	0,1	0,3	0,3	0,2	0,0	—	—	0,0	—
0,3	0,3	0,1	0,0	—	—	—	—	—	—
0,1	0,2	0,1	—	0,0	0,0	0,0	0,0	—	—
0,1	0,1	0,2	0,2	0,0	0,0	—	—	—	—
0,0	0,1	0,7	0,8	—	—	—	—	—	—

deranţa sa în oraşele din Oltenia, unde religiunile străine sunt mai slab reprezintate.

Structura populaţiei din punctul de vedere al cultului are o deosebită importanţă pentru oraşele mari. Spre a înlesni cercetarea mai amănunţită a datelor sub acest raport, am ales în tabela Nr. 22 co-

munele urbane cu mai mult de 10.000 locuitori și am calculat, cum este împărțită, după religiune, populațiunea masculină și femenină în parte. Analiza cifrelor din această tabelă ne dovedește, că mai în toate orașele mari, bărbații ortodoxi întrec numărul femeilor ortodoxe. Din contră, la alte religiuni precum la mozaici, la catolici, la protestanți, femeile sunt mai numeroase decât bărbații. Excedentul bărbaților ortodoxi în orașe este în parte explicabil prin prezența populațiunii militare, armata permanentă fiind concentrată în centrele mari.

REPARTIZAREA PROPORȚIONALĂ A LOCUITORILOR DE RELIGIUNE MOZAICĂ IN DIFERITE ȚĂRI EUROPENE

Répartition des habitants israélites, par rapport à la population, dans les différents pays de l'Europe

Tabela Nr. 23.

ȚARA *Pays*	Data recensământului *Date du dénombrement*	Numărul locuitorilor mozaici *Nombre des israélites*	Proporția la 1.000 a mozaicilor față cu totalul populației ‰ *des israélites par rapport à la population total du pays*	OBSERVAȚIUNI
Anglia . . .	1901	120.000	*3,0*	Cifră aproximativă (The Statesman's year-book, 1903).
Austria . .	1900	1.225.000	*46,8*	
Belgia . . .	1900	4.000	*0,6*	Aproximativ (Idem).
Bulgaria . .	1900	33.663	*9,0*	
Danemarca .	1901	3.476	*1,4*	
Elveția . .	1900	12.551	*3,9*	
Francia . .	1900	100.000	*2,6*	Aproximativ (Juraschek Geograph. stat. tab. 1903).
Germania .	1900	586.833	*10,4*	
Grecia . . .	1889	5.800	*2,6*	
Italia . . .	1901	35.617	*1,7*	
Norvegia .	1900	642	*0,3*	
Olanda . .	1899	103.988	*24,0*	
Portugalia .	—	—	—	Nu se indică.
ROMÂNIA	**1899**	**266.652**	**45,0**	
Rusia . . .	1897	5.189.401	*40,6*	Aci se cuprinde Rusia asiatică și europeană.
Serbia . . .	1895	5.100	*2,2*	
Spania . .	—	1.000	—	Aproximativ.
Suedia . .	1900	3.500	*0,3*	
Ungaria . .	1900	851.378	*44,2*	

La celelalte religiuni cauzele sporului de femei se întrevăd cu mai puțină claritate. E adevărat, că la mozaici s'a observat pretutindeni, atât la orașe cât și la sate, că femeile sunt mai numeroase decât bărbații. Această superioritate numerică a sexului femeiesc în populațiunea israelită se întâlnește și în alte țări; așa de ex. în Austria, la ultima numărătoare din anul 1900, din 1.224.711 locuitori mozaici, 599.898 [1]) sunt bărbați și 624.813 femei, deci acestea din urmă întrec cu aproape 25.000 pe bărbați.

[1]) In original e trecut greșit 248.920.

De asemenea la catolici ca și la protestanți efectivul sexului femeesc este mai mare. Fiindcă în orașe populațiunea de aceste culte este formată în mare parte din străinii stabiliți în țară, deosebirea dintre sexe ar trebui atribuită oarecum imigrațiunilor numeroase de femei.

Din tabela Nr. 22 se mai pune în evidență faptul, că în multe orașe ale țărei elementul autocton ortodox a căzut în minoritate, din cauza abundenței prozeliților de alte culte și în deosebi de cultul mozaic. In următoarele orașe, extrase din lista comunelor cu o populațiune mai mare de 10.000 locuitori, mozaicii sunt mai numeroși decât celelalte confesiuni: Iași, Botoșani, Piatra, Bacău, Dorohoi. Cu alte cuvinte se confirmă lucrul cunoscut de toți, că afluența locuitorilor mozaici este mai mare în orașele din Nordul Moldovei.

Această concentrare a elementelor israelite într'o anumită parte a țărei prezintând o deosebită importanță pentru studiul nostru demografic, am căutat să ne dăm seamă, în ce măsură este împrăștiată, în alte state europene, populațiunea de cult mozaic. Rezultatul cercetărilor noastre este consemnat în tabela Nr. 23, pe care am alcătuit-o servindu-ne în mare parte de publicațiuni oficiale.

Proporția cea mai mare de israeliți se întâlnește în Austria, unde dau un contingent de *46,8* la 1000 locuitori; imediat în rândul al doilea urmează România cu *45*$^0/_{00}$ mozaici; apoi vine Ungaria cu *44*$^0/_{00}$; Rusia cu *40,6*$^0/_{00}$, Olanda cu *20,4*$^0/_{00}$, Germania cu *10,4*$^0/_{00}$, Bulgaria cu *9*$^0/_{00}$, etc.

Revenind la repartizarea populațiunii noastre după religiune, observăm din tabela Nr. 24, că în comunele rurale preponderanța păturei ortodoxe este aproape generală. In populațiunea rurală totală elementele neortodoxe nu ating decât *4*%. In Moldova catolicii și mozaicii sunt răspândiți în o măsură oarecare și pe la sate; în Dobrogea elementul musulman reprezintă *16,7*%, lipovenii *5,4*%.

Pe județe, superioritatea numerică a ortodoxilor se pune în evidență peste tot locul. Cu toate acestea distingem câteva districte, unde celelalte confesiuni produc știrbituri adânci în pătura ortodoxilor. Așa de exemplu în Bacău și Roman ortodoxii nu constituesc decât trei sferturi din totalul populațiunei sătești; sfertul al patrulea este dat de celelalte religiuni și în special de cultul catolic, care numără mulți aderenți în satele locuite de Secui și de Ciangăi. In județul Constanța populațiunea mahometană se găsește încă mult răspândită pe la sate, procentul ei trece peste un sfert din numărul total al locuitorilor rurali. In județul Tulcea ortodoxii, deși păstrând o majoritate

de patru cincimi, sunt amestecaţi cu secta lipovenilor (*10,9%*), cu mahometani (*4,2%*), protestanţi, catolici, etc.

PROPORŢIA LA % A LOCUITORILOR ROMÂNIEI DUPĂ RELIGIUNE
Répartition proportionnelle des habitants de la Roumanie au point de vue de la religion
Comunele rurale pe judeţe — *Communes rurales par départements*

Tabela Nr. 24.

JUDEŢELE *Départements*	DIN 100 LOCUITORI SUNT DE RELIGIUNE: *Sur 100 habitants on a compté:*							
	Ortodoxă	Mozaică	Catolică	Protestantă	Mahometană	Armeană	Lipovană	Alta şi necunoscută
ROMÂNIA	95,9	1,1	1,8	0,2	0,7	0,0	0,3	0,0
Moldova	91,3	3,6	4,9	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0
Muntenia-Mare	99,4	0,0	0,4	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0
Oltenia	99,8	0,0	0,2	0,0	0,0	—	—	0,0
Dobrogea	73,1	0,2	2,0	2,4	16,7	0,2	5,4	—
Argeş	99,8	0,0	0,2	0,0	0,0	—	—	—
Bacău	76,6	3,7	19,5	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0
Botoşani	91,5	7,3	0,9	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0
Brăila	97,3	0,1	0,4	0,3	0,0	0,0	1,9	0,0
Buzău	99,8	0,0	0,2	0,0	0,0	—	—	—
Constanţa	68,1	0,0	1,8	2,3	26,5	0,2	1,1	—
Covurlui	97,7	1,6	0,6	0,0	0,0	0,1	—	—
Dâmboviţa	99,7	0,0	0,2	0,1	0,0	—	—	—
Dolj	99,7	0,0	0,2	0,0	0,1	—	—	—
Dorohoi	93,7	5,4	0,7	0,1	0,0	0,1	0,0	—
Fălciu	94,3	3,3	2,4	0,0	0,0	—	—	0,0
Gorj	99,9	0,0	0,1	0,0	0,0	—	—	0,0
Ialomiţa	99,6	0,1	0,2	0,0	0,1	—	—	—
Iaşi	93,0	4,7	2,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0
Ilfov	98,6	0,1	1,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Mehedinţi	99,8	0,0	0,2	0,0	0,0	—	—	0,0
Muscel	99,8	0,0	0,2	0,0	0,0	—	—	0,0
Neamţu	93,3	3,7	2,8	0,1	0,0	0,1	—	0,0
Olt	99,6	0,0	0,3	0,1	0,0	—	—	0,0
Prahova	98,8	0,1	0,8	0,3	0,0	0,0	—	0,0
Putna	96,3	1,8	1,8	0,0	0,0	0,1	—	—
R.-Sărat	99,4	0,2	0,4	0,0	0,0	0,0	—	0,0
Roman	74,4	1,9	23,5	0,0	0,0	0,2	0,0	—
Romanaţi	99,8	0,0	0,2	0,0	0,0	—	—	0,0
Suceava	94,2	3,8	1,9	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Tecuci	96,0	2,5	1,5	0,0	0,0	0,0	—	—
Teleorman	99,7	0,0	0,2	0,0	0,1	—	—	—
Tulcea	79,6	0,4	2,2	2,6	4,2	0,1	10,9	—
Tutova	98,5	1,1	0,3	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
Vaslui	96,5	3,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0
Vâlcea	99,6	0,0	0,4	0,0	0,0	—	—	—
Vlaşca	99,7	0,0	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0

Cât despre mozaici, răspândirea lor pe la sate se remarcă numai în câteva judeţe din Moldova, principalmente în Botoşani şi Dorohoi,

mai puţin deşi spre centru, rarificaţi spre Sudul Moldovei. In Oltenia şi Muntenia cifra mozaicilor nici nu contează, aşa sunt ei de rari în comunele rurale.

XI

POPULAŢIUNEA DUPĂ CETĂŢENIE

Gruparea populaţiunei din punctul de vedere etnic şi politic are în România o importanţă cu totul deosebită. Nu fiindcă s'ar putea pune în discuţiune, la noi, unitatea şi omogenitatea naţiunii româneşti; elementul român reprezintă în ţară mai mult de 92% din totalul locuitorilor. In Regatul României nu există din fericire chestiunea « naţionalităţilor » şi nici n'ar putea exista. Nu e însă mai puţin adevărat, că prezenţa elementelor străine, care abundă mai cu seamă în oraşe şi care împestriţează în proporţiuni considerabile elementele naţionale, cată să facă obiectul unui studiu special, pentru oricine se ocupă de populaţiunea României.

Cercetarea în această direcţiune nu se înfăţişează nicăeri în condiţiuni aşa de grele şi de încurcate. Nimic mai dificil decât de a preciza şi a defini obiectul acestei investigaţiuni statistice, căci, neapărat, ea trebue să se acomodeze împrejurărilor politice şi reale, cari caracterizează gruparea locuitorilor în România.

Este vorba de « naţionalitate »? Nu, fiindcă această chestiune nu prezintă la noi mult interes şi acest termen nu s'ar putea aplica în sensul strict ştiinţific diferitelor grupări care separă pe locuitorii regatului.

Nici din punctul de vedere al ţărei de origină nu s'ar putea pune întrebarea, fiindcă cea mai mare parte din străinii, cari locuesc aci, n'ar fi fost în stare să răspundă, chiar cu cea mai mare bunăvoinţă, aşa ca să dea nota necesară investigaţiunei noastre.

De asemenea cercetarea limbei vorbite n'ar fi fost de mare folos: printre străinii din România, o mare parte, cari aparţin cultului mozaic, vorbesc dialectul german stricat, o altă parte dintre străini vorbesc româneşte şi numai o mică fracţiune dintre cei stabiliţi de curând în ţară întrebuinţează limba ţărilor de origine.

Interesul nostru, determinat de circumstanţele politice şi de constituţiunea reală a populaţiunii, era de a distinge pe *Români* — luând acest cuvânt în sensul naţional şi politic — de toţi ceilalţi *străini*, cari locuesc cu ei. Căci situaţiunea locuitorilor României, aşa cum a cre-

iat-o legislațiunea, este următoarea: în afară de populațiunea românească, compusă din toți aceia cari se bucură de drepturile civile și politice (drepturile electorale), avem două categorii de străini: unii cari aparțin de drept unui anume stat, sunt înscriși în registrele reprezentanților străini și se bucură de fapt de protecțiunea lor; aceștia sunt, ca să ne exprimăm astfel, cetățeni străini stabiliți, unii provizoriu, alții definitiv în România. Cealaltă categorie e formată de străinii, în mare parte deosebiți prin rasa, limba, moravurile și religiunea lor de populațiunea dominantă, veniți în țară de mai mult sau mai puțin timp; ei au pierdut exercițiul protecțiuni statului de unde au plecat, dar n'au devenit nici cetățeni români. Această din urmă categorie de străini, compusă în mare parte din Evreii veniți din Galiția și Rusia, coprinde și elemente de alte naționalități, precum: Bulgari, Austro-Ungari, Poloni, Ruși, cari au intrat de vreme îndelungată în țară și și-au pierdut cetățenia sau protecțiunea lor de origine. Elementele acestea trăiesc sub protecțiunea română, se bucură de toate drepturile civile ca și ceilalți locuitori autoctoni sau naturalizați și nu sunt lipsiți decât de exercițiul drepturilor politice ale cetățeanului român.

La redactarea formularelor statistice pentru înscrierea populațiunei a trebuit să ținem seamă de această stare concretă a lucrurilor. In consecință obiectul întrebării privea situațiunea de cetățean a locuitorului (Staatsangehörig): dacă era cetățean român, se trecea în prima coloană a formularului, dacă locuitorul nu era român, se înscria în rubrica străinilor, după următoarea distincțiune: la acela care se bucura de protecțiunea unui stat străin, se scria numele statului de care aparține; iar străinul, care nu aparținea niciunei protecțiuni străine, era înregistrat în o rubrică specială: « Nesupus niciunei protecțiuni ».

La despoiarea datelor s'a combinat elementul cetățeniei, calificată așa cum s'a expus mai sus, cu alte elemente statistice: sexul, vârsta, religiunea, instrucțiunea. Din aceste combinațiuni s'au putut extrage o serie de tablouri, interesând structura populațiunii din regat, sub diferite puncte de vedere.

In prima linie dăm, în cifre absolute, repartizarea din punctul de vedere al cetățeniei, a locuitorilor din țara întreagă și din principalele diviziuni geografice:

Românii formează naturalmente pătura cea mai deasă și cea mai compactă din populațiunea Regatului. Recensământul a numărat 5.489.296 Români, ceea ce în raport cu totalul populațiunei repre-

IMPĂRȚIREA POPULAȚIUNEI DUPĂ CETĂȚENIE

Répartition de la population d'après la nationalité et la protection des habitants

Tabela Nr. 25.

CETĂȚENIA *Citoyens et protection*	Moldova *Moldavie*	Muntenia Mare *Grande Valachie*	Oltenia *Olténie*	Dobrogea *Dobrodja*	ROMÂNIA *Roumanie*
Români— *Roumains*	1.606.470	2.487.960	1.149.124	245.742	5.489.296
Supuși străini — *Sujets étrangers*:					
Austro-Ungari	24.529	62.302	14.160	3.117	104.108
Germani	1.352	4.975	910	399	7.636
Bulgari	1.001	4.618	1.240	1.105	7.964
Francezi	330	1.049	65	120	1.564
Greci	4.808	9.871	1.159	4.219	20.057
Italieni	1.818	4.024	1.396	1.603	8.841
Ruși	1.694	1.131	37	1.339	4.201
Sârbi	197	1.117	2.616	59	3.989
Turci	2.632	10.843	3.540	5.974	22.989
Alte state — *Autres états*	309	1.019	78	220	1.626
Nesupuși niciunei protecțiuni străine:					
Evrei supuși străini — *Juifs sujets étrangers*	2.510	2.383	694	272	5.859
Evrei de protecțiune română *Juifs de protection roumaine*	193.282	58.142	4.187	877	256.488
Alți străini de protecțiune română *Autres étrangers de protection roumaine*	7.190	10.083	2.037	2.762	22.072
Populațiunea în total *Population au total*	1.848.122	2.659.517	1.181.243	267.808	5.956.690

zintă *921*$^0/_{00}$. Nu s'a distins gruparea cetățenilor români, din punctul de vedere etnic sau al țării lor de origină; aceasta n'a format obiectul recensământului, pentru că, după cum am spus mai sus, chestiunea nu prezintă multă importanță, fiind dat că majoritatea Românilor sunt aborigeni, iar elementele străine naturalizate nu constituesc decât o slabă minoritate, față cu pătura deasă a autoctonilor. Ca indicațiune entografică, am putea aminti existența a câtorva mii de Ceangăi și Secui, de origină ungară pierdută cu desăvârșire în cursul veacurilor trecute, care s'au stabilit și trăiesc ca cetățeni români în partea centrală a Moldovei (districtele Roman, Bacău și Fălciu). Mai sunt încă câteva ramuri de Bulgari și de Sârbi, împrăștiați în comunele dealungul Dunării, naționalizați cu totul. Nu mai vorbim de cetele relativ numeroase de Țigani, risipiți în toate districtele țărei; dar numărul cel mare al lor a renunțat la caracterul lor nomad și s'a stabilit în satele românești; n'au rămas decât puțini Țigani, în cea mai mare parte străini, cari duc și astăzi o viață barbară, străbătând țara cu șatrele lor caracteristice.

Singura parte a României, unde elementele de origină străină sunt numeroase încă în masa Românilor, este Dobrogea. Populațiunea aci a fost formată de colonii străine, care și-au păstrat, bine înțeles, până

azi, caracterul lor etnic, cu toate că prin anexare au devenit cetățeni români. Principalele naționalități ce le întâlnim în Dobrogea, în afară de Români sunt: Turci și Tătari, Bulgari, Ruși, Greci, Germani [1]).

Din restul populațiunei, care trăiește în România, statistica a înregistrat un număr de 188.834 supuși străini, care reprezintă *31,7*$^0/_{00}$ din totalul locuitorilor țărei. Distribuțiunea acestora pe state este arătată în tabela Nr. 25; notăm însă, că Evreii supuși străini (5.859 indivizi) au fost socotiți aparte, iar nu la statul de a cărui protecțiune se bucură. In tablourile VI și VII din partea tabelarică a lucrării de față, ca și în tabelele următoare, nu mai ținem seamă de această distincțiune a religiunii supușilor străini, așa că cei 5.859 Evrei de protecțiuni străine sunt repartizați la statele de care aparțin. TabelaI V A, [2]) ne arată în cifre absolute numărul străinilor specificați în modul următor:

108.285	Austro-Ungari	sau	*18,2*$^0/_{00}$	din	totalul	populației.
23.756	Turci	»	*4,0*$^0/_{00}$	»	»	»
20.103	Greci	»	*3,4*$^0/_{00}$	»	»	»
8.863	Italieni	»	*1,5*$^0/_{00}$	»	»	»
8.064	Bulgari	»	*1,3*$^0/_{00}$	»	»	»
7.733	Germani	»	*1,3*$^0/_{00}$	»	»	»
4.593	Ruși	»	*0,8*$^0/_{00}$	»	»	»
4.100	Sârbi	»	*0,7*$^0/_{00}$	»	»	»
1.619	Francezi	»	*0,3*$^0/_{00}$	»	»	»
725	Elvețieni	»	*0,1*$^0/_{00}$	»	»	»
444	Englezi	»	*0,1*$^0/_{00}$	»	»	»
159	Belgieni	»	*0,0*$^0/_{00}$	»	»	»
390	Supușii altor state	»	*0,0*$^0/_{00}$	»	»	»
188.834	*Supuși străini*	sau	**31,7**$^0/_{00}$	din	totalul	populației.

Cifrele de mai sus ne indică, că Austro-Ungarii, grație poziționei lor geografice și relațiunilor comerciale ce se întrețin cu activitate între cele două state vecine, ocupă proporția cea mai importantă din totalul supușilor străini stabiliți în România (*550*$^0/_{00}$ din cifra străinilor). Notăm, că în cifra Austro-Ungarilor au fost cuprinși și Românii din Transilvania, Bucovina, etc., cetățeni ai monarhiei dualiste,

---

[1]) După precitata carte a d-lui căp. M. Ionescu, la 1900 populațiunea Dobrogei se compunea din punctul de vedere al naționalității, din 120.015 Români, 38.839, Bulgari, 14.197 Ruși ordodoxi, 9.194 Lipoveni cu popă, 3.983 Lipoveni fără popă 12.306 Turci, 28.320 Tătari, 2.368 Țigani, 8.801 Germani, 8.605 Greci, 2.604 Armeni, etc.

[2]) Din textul originar și nereprodusă în volumul de față.

care s'au aflat locuind în țară. Tot astfel în numărul Turcilor au intrat Românii Macedoneni, supuși ai imperiului Otoman, cari s'au găsit stabiliți aci.

A doua categorie de străini, cari dintr'o întâmplare sau alta, au pierdut protecțiunea străină sau au renunțat la ea și se găsesc deci astăzi, prin necesitatea lucrurilor, sub protecțiunea Statului român, formează un total de 278.560 locuitori, împărțiți în 256.488 Evrei și 22.072 străini de diferite naționalități. Proporțional această categorie de străini reprezintă *47,3*$^0/_{00}$ locuitori, ei sunt, deci, odată și jumătate mai numeroși decât supușii altor state străine.

Recapitulând pentru memorie repartițiunea proporțională a locuitorilor României, găsim, că la 1000 suflete 921 sunt cetățeni Români, 32 supuși străini și 47 străini de protecție română. Printre aceștia din urmă Evreii reprezintă *43*$^0/_{00}$ față cu totalul populației Regatului. In total elementul străin ocupă *79*$^0/_{00}$.

Credem, că nu e fără utilitate de a cerceta, în ce proporție sunt risipiți străinii în alte state. In acest scop am alcătuit tabela Nr. 26,

STRĂINII RECENSIAȚI IN DIFERITE STATE EUROPENE

Tabela Nr. 26. *Etrangers recensés dans divers Etats européens*

ȚĂRILE — *Pays*	Numărul absolut al străinilor *Nombre absolu des étrangers*	Străini la 1000 locuitori *Pour 1000 habitants combien sont étrangers*	OBSERVAȚIUNI
Elveția (1900) . . .	383.419	115,6	
ROMÂNIA (1899) .	467.394	79,0	Din acest număr 278.560 sau 46,8$^0/_{00}$ sunt fără protecțiune străină.
Danemarca (1901) .	80.018	32,7	In această cifră se cuprind locuitorii născuți în străinătate, aflați la epoca recensământului.
Belgia (1900)	206.061	31,0	
Norvegia (1900) . .	64.689	29,0	In această cifră se cuprind locuitorii născuți în străinătate, aflați la epoca recensământului.
Franța (1896) . . .	1.051.907	27,3	
Austria (1900) . . .	517.903	20,2	In acest număr se cuprind și supușii unguri.
Germania (1900) . .	779.536	13,8	
Bulgaria (1900) . . .	49.834	13,3	
Ungaria (1900) . . .	245.544	12,8	Aci se cuprind și supușii austriaci.
Olanda (1899) . . .	52.989	10,4	Comunicate de Bir. Centr. de statistică al Olandei.
Serbia (1900)	24.280	9,7	
Anglia (1901) . . .	385.835	9,3	In această cifră se cuprind locuitorii născuți în străinătate, aflați la epoca recensământului.
Portugalia (1900) . .	41.728	7,5	
Suedia (1900) . . .	15.274	3,0	
Spania (1900) . . .	55.383	3,0	
Italia (1901)	61.606	1,9	

cu date luate din isvoarele cele mai sigure, pentru 17 țări din Europa. Statele sunt așezate în ordinea, în care proporția elementelor străine

e mai mare. După cum se vede, sub acest raport, România cade în rangul al doilea, nefiind întrecută decât de Elveția, care adăpostește procentul cel mai însemnat de străini.

* * *

POPULAȚIUNEA REPARTIZATĂ
Population répartie
Tara întreagă pe județe

Tabela Nr. 27.

JUDEȚELE *Départements*	LA 1000 LOCUITORI —							
		STRĂINI						
	Români *Roumains*	Austro-Ungari *Austro-Hong.*	Belgieni *Belges*	Bulgari *Bulgares*	Elvețieni *Suisses*	Englezi *Anglais*	Francezi *Français*	Germani *Allemands*
ROMÂNIA	921,5	18,2	0,0	1,3	0,1	0,1	0,3	1,3
Moldova	869,2	14,4	0,0	0,5	0,1	0,1	0,2	0,7
Muntenia-Mare	935,5	24,1	0,0	1,8	0,2	0,1	0,4	1,9
Oltenia	972,8	12,3	0,0	1,1	0,0	0,0	0,1	0,8
Dobrogea	917,6	11,8	0,0	4,1	0,1	0,3	0,5	1,5
Argeș	983,1	6,7	—	0,6	0,1	—	0,1	0,4
Bacău	898,7	14,2	0,0	0,5	0,1	0,0	0,2	0,5
Botoșani	808,7	16,9	—	0,0	0,1	0,0	0,1	0,3
Brăila	809,0	40,4	0,1	6,6	0,3	0,5	0,3	2,0
Buzău	979,9	7,4	—	0,4	0,0	0,0	0,1	0,3
Constanța	907,2	16,3	—	6,2	0,1	0,4	0,6	2,3
Covurlui	814,8	29,8	0,0	3,1	0,4	0,5	1,0	3,8
Dâmbovița	987,2	5,4	0,0	0,2	0,0	—	0,0	0,4
Dolj	962,7	14,5	0,0	1,6	0,1	0,0	0,1	1,0
Dorohoi	859,3	19,5	—	0,0	—	0,0	0,0	0,1
Fălciu	922,6	2,1	—	0,0	0,0	—	0,0	0,1
Gorj	988,2	5,8	—	0,3	0,0	—	0,0	0,4
Ialomița	970,7	11,7	—	2,7	0,0	0,0	0,0	0,3
Iași	726,5	15,4	0,0	0,3	0,1	0,1	0,5	1,2
Ilfov	816,2	73,7	0,2	2,3	0,8	0,2	1,6	7,3
Mehedinți	963,2	18,4	0,0	0,8	0,0	0,1	0,1	1,5
Muscel	988,8	4,8	0,0	0,5	—	—	0,1	0,4
Neamțu	868,0	16,0	—	0,3	0,0	—	0,0	0,5
Olt	987,7	5,4	—	0,8	—	—	0,1	0,3
Prahova	960,2	22,5	0,0	0,7	0,1	0,0	0,2	0,8
Putna	898,4	16,3	0,0	0,8	0,0	—	0,1	1,1
R.-Sărat	973,4	6,8	—	0,7	0,1	0,0	0,1	0,2
Roman	910,8	10,4	0,0	0,2	0,0	0,1	—	0,5
Romanați	983,7	5,7	—	1,6	0,0	—	0,0	0,4
Suceava	898,5	20,0	—	0,2	0,1	—	0,0	0,4
Tecuci	953,2	6,1	0,0	1,0	0,1	—	0,1	0,3
Teleorman	976,8	6,5	—	3,4	0,0	0,0	0,1	0,3
Tulcea	929,2	6,8	0,1	1,8	—	0,3	0,3	0,6
Tutova	927,7	5,2	—	0,6	0,0	—	0,1	0,4
Vaslui	931,2	3,9	—	0,1	0,0	—	0,1	0,2
Vâlcea	979,4	12,8	0,0	0,6	0,0	0,0	0,1	0,2
Vlașca	981,8	5,8	—	2,0	0,0	—	0,1	0,2

Dacă pentru țara noastră întreagă proporția străinilor se fixează la 79‰, când considerăm în parte fiecare diviziune teritorială, găsim diferințe sensibile. In Moldova, după cum ne arată tabelele Nr. 25 și Nr. 27, populațiunea e mai împestrițată cu elemente străine de cât

DUPĂ CETĂȚENIE
selon la protection
Pays entier par départements

Sur 1000 habitants on compte

Etrangers									TOTAL GENERAL
Greci *Grecs*	Italieni *Italiens*	Ruși *Russes*	Sârbi *Serbes*	Turci *Turcs*	Supuși altor state *Sujets d'autres état*	Total	Nesupuși nicăunei protecțiuni străine *Sans aucune protection étrangère*	Total străini	
3,4	1,5	0,8	0,7	4,0	0,0	31,7	46,8	78,5	1.000,0
2,6	1,0	1,1	0,1	1,5	0,0	*22,3*	108,5	130,8	1.000,0
3,7	1,5	0,5	0,4	4,2	0,1	*38,9*	25,6	64,5	1.000,0
1,0	1,2	0,0	2,2	3,2	0,0	*21,9*	5,3	27,2	1.000,0
15,8	6,0	5,2	0,2	22,9	0,4	*68,8*	13,6	82,4	1.000,0
0,6	1,1	0,0	0,2	1,9	—	*11,7*	5,2	16,9	1.000,0
0,6	1,8	0,2	0,0	0,9	0,0	*19,0*	82,3	101,3	1.000,0
0,1	0,2	0,8	0,0	0,2	—	*18,7*	172,6	191,3	1.000,0
34,8	1,9	1,7	0,7	11,8	0,2	*101,3*	89,7	191,0	1.000,0
1,3	0,5	0,1	0,1	1,8	0,0	*12,0*	8,1	20,1	1.000,0
8,3	5,4	5,8	0,4	29,4	0,7	*75,9*	16,9	92,8	1.000,0
26,2	3,1	6,1	0,3	7,2	0,2	*81,7*	103,5	185,2	1.000,0
0,8	1,0	0,0	0,2	1,7	0,0	*9,7*	3,1	12,8	1.000,0
1,3	1,2	0,0	1,9	4,1	0,0	*25,8*	11,5	37,3	1.000,0
0,0	0,0	0,5	0,0	0,1	—	*20,2*	120,5	140,7	1.000,0
1,5	0,3	0,2	0,1	0,5	—	*4,8*	72,6	77,4	1.000,0
0,1	1,1	0,0	0,4	2,7	0,0	*10,8*	1,0	11,8	1.000,0
3,6	0,1	1,0	0,5	3,7	—	*23,6*	5,7	29,3	1 000,0
0,3	2,2	3,4	0,0	1,4	0,0	*24,9*	248,6	273,5	1.000,0
3,8	3,9	1,3	1,1	9,7	0,2	*106,1*	77,7	183,8	1.000,0
0,6	0,9	0,0	6,6	3,8	0,0	*32,8*	4,0	36,8	1.000,0
0,4	1,0	—	0,2	1,7	0,0	*9,1*	2,1	11,2	1.000,0
0,2	1,2	0,1	0,0	0,6	—	*18,9*	113,1	132,0	1.000,0
0,4	0,3	0,0	0,3	2,0	0,0	*9,6*	2,7	12,3	1.000,0
0,9	2,5	0,1	0,2	1,7	0,1	*29,8*	10,0	39,8	1.000,0
1,5	0,8	0,3	0,1	3,6	0,0	*24,6*	77,0	101,6	1.000,0
1,1	0,5	0,1	0,3	1,7	—	*11,6*	15,0	26,6	1.000,0
0,2	0,2	0,2	—	1,1	—	*12,9*	76,3	89,2	1.000,0
2,4	0,5	0,0	1,1	2,3	0,0	*14,0*	2,3	16,3	1.000,0
0,0	0,6	0,1	0,0	0,6	0,0	*22,0*	79,5	101,5	1.000,0
1,0	0,3	0,2	0,4	0,9	—	*10,4*	36,4	46,8	1.000,0
2,3	0,1	0,1	0,5	2,8	0,0	*16,1*	7,1	23,2	1.000,0
24,1	6,7	4,4	0,0	15,6	0,2	*60,9*	9,9	70,8	1.000,0
2,2	0,5	0,2	0,5	1,1	—	*10,8*	61,5	72,3	1.000,0
0,6	0,3	0,2	0,1	0,3	0,1	*5,9*	62,9	68,8	1.000,0
0,2	2,5	0,0	0,2	2,0	0,0	*18,6*	2,0	20,6	1.000,0
2,3	0,2	0,0	0,2	2,2	0,0	*13,0*	5,2	18,2	1.000,0

în restul țărei; aci proporția Românilor scade la 869,2‰ și de această scădere profită în prima linie străinii de protecție română (în mare parte de religiune mozaică), cari iau 108,5‰ și apoi restul străinilor în proporție de 22,3‰. In total elementele străine reprezintă 130,8‰ din totalul locuitorilor acestei părți.

In Muntenia-mare proporția străinilor este pe jumătate mai mică decât în Moldova: 64,5‰, dintre cari 38,9 supuși străini și 25,6 străini de protecție română. Elementul național coprinde acì 935,5‰ din populație.

Dar contingentul cel mai puternic de Români se întâlnește în Oltenia: 972,8‰; nu rămâne deci acì decât o infimă minoritate pentru străinii compuși din 21,9‰ supuși altor state și abia 5,3‰ străini de protecție română.

In Dobrogea proporția supușilor străini este mai importantă: 68,8‰; ceilalți străini de protecție română nu au decât 13,6, diferința până la 1.000, adică 917,6, este umplută de cetățenii români din Dobrogea.

In ceiace privește pe Evreii, cari trăiesc sub egida românească, repartizarea lor printre ceilalți locuitori este foarte neregulată. In special, populațiunea de cultul mozaic se găsește aglomerată, precum am văzut în capitolul precedent, în orașele și târgurile Moldovei, unde formează câte odată majoritatea locuitorilor. Din întreaga populațiune a Moldovei, Evreii constituesc mai mult de a zecea parte. Condensarea lor acì se explică prin faptul știut, că au venit din regiunile limitrofe ale Rusiei și Austriei (Galiția), atrași în Moldova de perspectiva unui trai mai ușor de câștigat la isvoarele bogăției economice a acestui sol fertil și în mare parte încă neexplorat. Imigrațiunea Evreilor în România durează aproape de la finele secolului XVIII, dar n'a îmbrăcat un caracter intensiv de cât în perioada 1831—1838, când numărul evreilor s'a îndoit [1]). De la această epocă până la 1859 și chiar mai târziu, imigrațiunea s'a menținut, însă nu cu aceiași tenacitate, curentul fiind împiedicat de măsurile administrative luate de guvernul român. Iată, în adevăr, care a fost numărul aproximativ al Evreilor în Moldova, la diferite epoci, după recensămintele oficiale: în 1803, 3.000 capi de familie sau aproape 12.000 suflete; în 1820, 4.700 capi de familie sau aproape 19.000 suflete; în 1831, 37.000 suflete; în 1838, 80.000 suflete; în 1859, 118.922; în 1899, 193.282 suflete.

---

[1]) Cf. Verax, *Les Juifs en Roumanie*, Bucarest, 1903.

Migrațiunea Evreilor din Moldova în stabilirea lor în mai mare număr în Muntenia n'a început de cât după 1860: la această dată s'a înregistrat în toată partea țărei de dincoace de Milcov 9.234 locuitori de religie mozaică, și 40 ani mai târziu, numărul lor trece peste 65.000, deci de 7 ori mai mult. In București se menționează la 1860 aproape 6.000 Evrei; la finele lui 1899 s'au înscris peste 39.000 Evrei nesupuși nici unei protecțiuni străine; creșterea deci, este de 650%.

Credem, că e instructiv de a face o comparațiune între situația de la 1859 și aceia de la 1899, din punctul de vedere al grupărei locuitorilor după protecțiune. Compulsând rezultatele vechiului recensământ, am găsit populațiunea Principatelor-Unite constituită din 3.679.253 Români (952‰ din total); 51.427 (13‰) supuși străini, și anume: 28.186 Austro-Ungari, 9.545 Greci, 3.658 Prusiani, 1.142 Francezi, 2.706 Ruși, 2.631 Turci, restul de alte state, și 134.168 (35‰) Israeliți. In acest interval de 40 ani elementele străine s'au înmulțit în chip considerabil, căci de la 48‰ câți erau atunci, străinii reprezintă astăzi 79‰. Se notează mai cu seamă sporirea supușilor Austro-Ungari, cari s'au întreit, iar Evreii s'au îndoit.

Repartizarea populațiunei actuale, după cetățenie, este arătată în amănunte în tabela Nr. 27. După norma pe care am indicat-o în trăsături generale în expunerile de până acum, Românii formează marea majoritate a locuitorilor în toate districtele țărei. Austro-Ungarii sunt mai numeroși în Muntenia-Mare, cu deosebire în Ilfov, Brăila, Prahova. Bulgarii sunt risipiți în județele dealungul Dunărei, principalmente în Dobrogea. Germanii se întâlnesc mai cu seamă în Ilfov și Covurlui. Grecii numără proporții însemnate în Brăila, Covurlui și Tulcea. Italienii sunt împrăștiați pretutindeni; distingem centre mai compacte de Italieni în Dobrogea, precum și în Ilfov, Covurlui și Prahova. Rușii se găsesc mai des în Dobrogea și Covurlui; Sârbii în districtele Mehedinți și Dolj. Supușii Turci sunt mai numeroși în Dobrogea.

Cât privește pe locuitorii străini de protecție română, am arătat mai sus, cum sunt ei repartizați în țară.

Aceasta întru cât privește situațiunea populațiunei urbane și rurale, considerată împreună. Cu totul altfel se înfățișează lucrurile, când analizăm în parte structura populațiunei urbane și rurale din punctul de vedere al cetățeniei.

Ca și în alte părți, tot astfel și la noi, elementele străine sunt aglomerate în orașe. Felul de viață, ușurința mijloacelor de comunicație,

POPULAŢIUNEA REPARTIZATĂ
Population répartie

Tabela Nr. 28. In comunele urbane —

ORAŞELE *Villes*	LA 1000 LOCUITORI							
		STRĂINI						
	Români *Roumains*	Austro-Ungari *Austro-Hong.*	Belgieni *Belges*	Bulgari *Bulgares*	Elveţieni *Suisses*	Englezi *Anglais*	Francezi *Français*	Germani *Allemands*
ROMÂNIA	685,9	67,5	0,1	4,0	0,5	0,4	1,3	6,0
Moldova	545,5	32,4	0,0	1,4	0,3	0,3	0,7	2,6
Muntenia-Mare	742,2	90,7	0,2	5,0	0,8	0,4	1,8	8,2
Oltenia	796,3	96,4	0,1	5,9	0,2	0,2	0,5	7,1
Dobrogea	798,4	20,0	—	7,1	0,2	1,3	1,1	4,8
Alexandria	942,6	12,2	—	12,1	—	—	0,5	0,2
Babadag	977,5	1,2	—	0,6	—	—	—	1,5
Bacău	472,8	33,0	—	0,2	0,4	0,1	0,5	1,4
Baia-de-Aramă	968,6	10,5	—	—	—	—	1,9	—
Bârlad	724,3	15,4	—	1,8	—	—	0,0	1,4
Botoşani	447,2	25,9	—	—	0,3	—	0,2	0,2
Brăila	589,3	71,0	0,2	13,2	0,7	1,2	0,8	4,8
Bucureşti	655,4	137,2	0,3	3,3	1,5	0,5	3,1	13,9
Buzău	852,2	40,7	—	3,8	0,1	0,7	0,6	2,1
Calafat	777,7	56,0	0,8	30,0	—	—	0,3	2,2
Caracal	916,0	27,0	—	2,4	0,1	—	—	2,3
Călăraşi	915,1	14,5	—	6,5	0,1	—	0,1	1,9
Câmpulung	957,4	25,4	0,2	0,5	—	—	0,1	1,8
Câmpina	785,4	118,3	—	2,9	0,2	—	—	4,8
Cerna-Vodă	861,9	24,3	—	3,1	—	—	—	—
Chilia-Veche	934,2	2,3	—	—	—	—	—	—
Constanţa	632,8	35,5	—	12,8	0,7	3,4	3,8	9,3
Corabia	792,2	70,3	—	27,1	0,2	—	—	3,0
Craiova	790,7	90,7	—	3,4	0,4	0,2	0,7	7,1
Curtea-de-Argeş	961,8	15,2	—	5,0	—	—	—	0,2
Cuzgun	990,4	—	—	3,7	—	—	—	—
Dorohoi	416,9	41,4	—	—	—	—	0,2	0,1
Drăgăşani	921,3	41,9	—	0,2	—	—	0,2	1,1
Fălticeni	397,1	25,9	—	0,5	0,1	—	—	1,0
Filipeşti	982,8	7,5	—	—	—	—	—	—
Focşani	670,6	39,9	—	0,6	0,0	—	0,3	2,3
Galaţi	612,1	61,2	0,1	5,0	1,0	1,2	2,3	8,3
Găeşti	932,0	24,4	—	2,7	—	—	—	1,2
Giurgiu	863,8	36,2	—	11,8	—	—	0, 5	1,3
Hârlău	396,9	3,5	—	—	—	—	—	—
Hârşova	888,3	16,1	—	8,1	—	—	—	1,6
Herţa	322,0	20,4	—	—	—	—	—	—
Huşi	726,6	5,2	—	—	—	—	—	0,2
Iaşi	439,3	29,7	0,0	0,1	0,2	0,2	1,3	2,7
Isaccea	910,8	7,0	—	3,8	—	—	—	—
Mahmudia	995,6	—	—	—	—	—	—	—
Mangalia	643,0	44,6	—	43,1	—	—	—	85,6
Măcin	904,8	3,5	—	1,5	—	—	—	—
Medgidia	870,3	29,4	—	8,4	0,9	—	1,8	2,4
Mihăileni	230,2	57,8	—	—	—	—	—	—

DUPĂ CETĂȚENIE
selon la protection

Dans les villes

S U N T: — *Sur 1000 habitants on compte*										
ÉTRANGERS										TOTAL GENERAL
Greci *Grecs*	Italieni *Italiens*	Ruși *Russes*	Sârbi *Serbes*	Turci *Turcs*	Supuși altor state *Sujets d'autres états*	Total	Nesupuși nici unei protecțiuni străine *Sans aucune protection étrangère*	Total străini		
15,4	4,7	2,5	2,2	16,6	0,3	121,5	192,6	314,1		1.000,0
11,1	2,5	4,2	0,1	5,5	0,1	*61,2*	393,3	454,5		1.000,0
14,4	5,6	1,7	1,5	15,8	0,3	*146,4*	111,4	257,8		1.000,0
7,1	5,5	0,3	13,3	21,1	0,2	*157,9*	45,8	203,7		1.000,0
59,5	7,6	4,6	0,4	74,4	0,8	*181,8*	19,8	201,6		1,000.0
4,6	0,7	—	0,1	3,4	0,2	*34,0*	23,4	57,4		1.000,0
2,4	—	1,2	—	15,6	—	*22,5*	—	22,5		1.000,0
1,9	1,0	0,1	—	2,2	—	*40,8*	486,4	527,2		1.000,0
—	4,8	—	8,6	2,8	—	*28,6*	2,8	31,4		1.000,0
7,2	1,4	0,7	0,5	3,1	—	*31,5*	244,2	275,7		1.000,0
0,3	0,5	0,4	—	0,9	—	*28,7*	524,1	552,8		1.000,0
87,5	4,9	3,9	1,3	28,1	0,5	*218,1*	192,6	410,7		1.000,0
6,0	7,3	2,4	2,0	17,3	0,4	*195,2*	149,4	344,6		1.000,0
7,0	3,7	0,2	0,2	12,5	—	*71,6*	76,2	147,8		1.000,0
23,6	8,0	0,6	17,0	36,6	—	*175,1*	47,2	222,3		1.000,0
8,5	3,2	0,1	6,6	14,3	—	*64,5*	19,5	84,0		1.000,0
10,2	2,1	0,4	0,7	15,4	—	*51,9*	33,0	84,9		1.000,0
1,0	3,2	—	0,2	4,5	—	*36,9*	5,7	42,6		1.000,0
2,4	10,6	—	—	7,4	—	*146,6*	68,0	214,6		1.000,0
28,3	26,6	—	0,9	50,9	—	*134,1*	4,0	138,1		1.000,0
5,4	—	5,8	—	3,9	—	*17,4*	48,4	65,8		1.000,0
60,3	23,8	4,8	0,7	195,9	2,5	*353,5*	13,7	367,2		1.000,0
47,0	1,8	1,7	8,7	24,8	—	*184,6*	23,2	207,8		1.000,0
3,7	3,3	0,0	5,8	17,9	0,3	*133,5*	75,8	209,3		1.000,0
2,4	5,0	—	0,2	5,5	—	*33,5*	4,7	38,2		1.000,0
—	—	—	—	5,9	—	*9,6*	—	9,6		1.000,0
0,1	—	2,3	—	0,5	—	*44,6*	538,5	583,1		1.000,0
0,6	2,6	—	2,2	19,2	—	*69,0*	9,7	78,7		1.000,0
—	0,4	0,1	—	—	—	*28,0*	574,9	602,9		1.000,0
—	—	—	—	—	—	*7,5*	9,7	17,2		1.000,0
3,0	3,1	0,7	0,1	12,4	0,1	*62,5*	266,9	329,4		1.000,0
57,3	5,5	13,4	0,4	15,7	0,3	*171,7*	216,2	387,9		1.000,0
3,6	1,8	—	0,6	3,0	—	*37,3*	30,7	68,0		1.000,0
22,0	2,2	0,3	1,7	13,4	0,3	*89,7*	46,5	136,2		1.000,0
—	—	2,0	—	0,4	—	*5,9*	597,2	603,1		1.000,0
8,4	7,4	1,0	—	31,0	—	*73,6*	38,1	111,7		1.000,0
—	—	—	—	—	—	*20,4*	657,6	678,0		1.000,0
0,4	1,1	0,6	—	2,4	—	*9,9*	264,1	274,0		1.000,0
0,4	2,9	7,4	0,0	3,3	0,1	*48,3*	512,4	560,7		1.000,0
12,7	—	6,5	—	47,4	—	*77,4*	11,8	89,2		1.000,0
2,2	0,6	—	—	1,6	—	*4,4*	—	4,4		1.000,0
55,7	—	4,6	—	65,0	—	*298,6*	58,4	357,0		1.000,0
5,6	—	—	—	16,5	—	*27,1*	68,1	95,2		1.000,0
8,1	3,3	—	4,5	59,5	—	*118,3*	11,4	129,7		1.000,0
—	—	—	—	—	—	*57,8*	712,0	769,8		1.000,0

Tabela Nr. 28 (urmare).

ORAŞELE	LA 1000 LOCUI							
		STRĂINI						
	Români	Austro-Unguri *Austro-Hong.*	Belgieni *Belges*	Bulgari *Bulgares*	Elveţieni *Suisses*	Englezi *Anglais*	Francezi *Français*	Germani *Allemands*
Mizil	958,1	10,7	—	0,6	—	—	—	0,7
Neamţu	569,0	1,9	—	—	—	—	—	—
Ocnele-Mari	979,7	6,4	—	4,8	—	—	—	0, 5
Odobeşti	633,9	56,4	—	7,3	—	—	—	0,2
Oltenița	919,2	9,0	—	9,3	—	—	—	5,7
Ostrov	946,9	3,0	—	14,2	—	—	0,3	1,8
Panciu	364,1	36,8	—	—	—	—	—	1,4
Piatra	473,0	21,7	—	1,0	—	—	0,1	1,8
Piteşti	830,4	66,0	—	4,8	0,3	—	1,0	5,0
Ploeşti	875,2	50,4	0,0	1,9	0,2	0,1	0,7	2,8
R.-Sărat	821,2	28,5	—	3,4	0,4	0,2	0,4	1,1
R.-Vâlcea	764,4	160,0	—	3,8	0,8	0,3	0,5	1,4
Roman	543,3	35,4	0,1	1,0	0,1	—	—	1,6
Roşiorii-de-Vede	923,8	20,2	—	7,6	—	—	—	1,4
Sinaia	397,9	479,9	—	8,9	2,2	—	7,6	9,8
Slănic	993,2	2,0	—	0,4	0,6	—	—	0,2
Slatina	887,5	33,4	—	4,5	—	—	1,0	2,8
Sulina	296,0	71,1	—	2,4	—	6,4	2,3	5,2
Târgovişte	890,3	45,6	0,3	1,0	0,1	—	0,2	3,9
Târgu-Frumos	439,8	13,1	—	—	—	—	—	0,2
Târgu-Jiu	820,0	100,8	—	4,6	—	—	0,6	8,8
Târgu-Ocna	718,0	39,9	—	0,4	—	—	0,1	1,0
Tecuci	841,5	20,8	—	4,6	0,5	—	0,4	0,9
Tulcea	916,9	5,7	—	5,0	—	—	0,1	0,6
Turnu-Măgurele	820,0	61,1	—	25,5	0,1	—	—	2,3
Turnu-Severin	664,1	189,5	0,2	1,8	0,2	0,6	0,6	18,0
Urlaţi	988,0	6,8	—	—	—	—	—	0,5
Urziceni	904,4	22,8	—	6,8	—	—	—	1,8
Vaslui	555,4	8,5	—	1,0	—	—	0,1	1,3
Vălenii-de-Munte	979,4	6,4	—	—	—	—	—	0,3
Zimnicea	881,6	9,9	—	—	—	—	—	—

varietatea şi mulţimea mijloacelor de existenţă, toate aceste motive atrag fireşte pe străini către centrele mari, pline de activitate, căci acì e mai uşor de a găsi o ocupaţie lucrativă de cât în comunele rurale locuite de o populaţiune cu trebuinţi modeste şi cu mijloace de trai restrânse. Pe lângă aceste împrejurări comune tuturor ţărilor cu străini numeroşi, există la noi o cauză specială, care determină afluenţa elementelor străine în oraşe: vrem să vorbim de dispoziţiunea din legea comunală, care interzice aşezarea străinilor la sate fără prealabila încuviinţare a consiliului comunal. Această lege a fost dictată de o necesitate politică inexorabilă, care se justifică deplin din simpla observaţiune a datelor din tabloul Nr. 29.

TORI SUNT: — *Sur 1000 habitants on compte*									
ÉTRANGERS									TOTAL GENERAL
Greci *Grecs*	Italieni *Italiens*	Ruşi *Russes*	Sârbi *Serbes*	Turci *Turcs*	Supuşi altor state *Sujets d'autres états*	Total	Nesupuşi niciunei protecţiuni străine	Total străini	
7,1	—	0,8	0,6	14,1	—	*34,6*	7,3	41,9	1.000,0
—	—	—	—	0,8	—	*2,7*	428,3	431,0	1.000,0
0,9	1,1	—	1,6	4,6	0,2	*20,1*	0,2	20,3	1.000,0
12,0	—	0,4	—	5,6	—	*81,9*	284,2	366,1	1.000,0
20,0	—	0,2	0,2	15,5	—	*59,9*	20,9	80,8	1.000,0
10,3	—	0,3	—	22,9	0,3	*53,1*	—	53,1	1.000,0
1,4	—	1,7	0,3	32,6	—	*74,2*	561,7	635,9	1.000,0
1,7	1,7	0,2	0,1	2,3	—	*30,6*	496,4	527,0	1.000,0
4,4	7,9	0,2	2,0	14,8	—	*106,4*	63,2	169,6	1.000,0
3,4	4,4	0,3	0,4	6,1	0,3	*71,0*	53,8	124,8	1.000,0
5,3	3,5	0,3	1,0	12,1	—	*56,2*	122,6	178,8	1.000,0
1,0	14,3	0,4	2,2	15,8	0,1	*200,6*	35,0	235,6	1.000,0
1,0	1,3	0,2	—	5,0	—	*46,7*	410,0	456,7	1.000,0
8,9	0,2	—	3,0	22,6	—	*63,9*	12,3	76,2	1.000,0
1,3	58,0	2,7	—	4,5	—	*574,9*	27,2	602,1	1.000,0
0,8	—	0,6	0,4	0,6	0,2	*5,8*	1,0	6,8	1.000,0
2,8	4,4	—	0,6	29,9	0,3	*79,7*	32,8	112,5	1.000,0
376,4	12,4	14,3	—	173,0	2,9	*666,4*	37,6	704,0	1.000,0
2,8	6,8	0,2	1,4	9,1	—	*71,4*	38,3	109,7	1.000,0
—	—	0,2	—	1,7	—	*15,2*	545,0	560,2	1.000,0
0,9	21,3	—	6,6	26,0	0,1	*169,7*	10,3	180,0	1.000,0
0,7	12,3	—	—	3,6	—	*58,0*	224,0	282,0	1.000,0
5,8	1,3	0,6	0,3	2,4	—	*37,6*	120,9	158,5	1.000,0
32,7	0,3	6,0	—	19,4	0,2	*70,0*	13,1	83,1	1.000,0
27,4	0,8	1,7	3,8	27,0	—	*149,7*	30,3	180,0	1.000,0
3,6	5,6	0,6	46,9	31,4	0,2	*299,2*	36,7	335,9	1.000,0
0,6	—	—	—	2,5	—	*10,4*	1,6	12,0	1.000,0
3,2	—	1,4	1,3	36,0	—	*73,3*	22,3	95,6	1.000,0
1,2	2,1	0,3	—	2,4	—	*16,9*	427,7	444,6	1.000,0
—	—	—	—	6,4	—	*13,1*	7,5	20,6	1.000,0
—	—	—	—	—	—	*9,9*	108,5	118,4	1.000,0

Cu ajutorul barierei pusă de lege, predominanţa numerică a Românilor s'a menţinut peste tot în comunele rurale. Dacă în ţara întreagă proporţia străinilor la mia de locuitori s'a stabilit la 79, în populaţiunea sătească ei nu reprezintă decât 24$^0/_{00}$ şi anume 11,4$^0/_{00}$ supuşi străini şi 12,6$^0/_{00}$ străini de protecţie română; sau altfel spus, la 100 Români din sate nu găsim de cât 2 străini. In faţa acestei păturí subţiri de străini se ridică masa groasă a Românilor, cari ocupă 976 la 1000 de locuitori.

In oraşe, e altfel. Aci, alături de 768.081 Români, trăiesc 351.705 străini (dintre cari 136.023 supuşi străini şi 215.682 străini de protecţie română). Cifrele proporţionale sunt indicate în tabela Nr. 28,

din care se vede, că la 1000 locuitori orășeni, 686 sunt Români și 314 sunt străini, sau cu alte cuvinte, la 100 Români se numără în orașe 46 străini.

PROPORȚIA STRĂINILOR FAȚĂ DE ROMÂNI, IN ORAȘE ȘI LA SATE

Proportion des étrangers par rapport aux Roumanis, dans les villes et dans les communes rurales

Tabela Nr. 29.

DIVIZIUNI TERITORIALE *Divisions territoriales*	La 100 Români s'au înscris în - *Pour 100 Roumains on compte dans les*								
	Orașe — *Villes*			Sate-*Communes rurales*			Țara întreagă-*Paysent.*		
	Supuși străini	Străini supuși români	Totalul străinilor	*Sujets étrangers*	*Etrangers sujetsroumains*	*Total des étrangers*	Supuși străini	Străini supuși români	Totalul străinilor
Moldova	11	72	83	1	4	5	3	12	15
Muntenia-Mare	20	15	35	1	0	1	4	3	7
Oltenia	20	6	26	1	0	1	2	1	3
Dobrogea	23	2	25	3	1	4	8	1	9
ROMÂNIA	18	28	46	1	1	2	4	5	9

PROPORȚIA % A LOCUITORILOR DUPĂ SEX ȘI PROTECȚIUNE. —

Proportion des habitants d'après le sexe et la protection. —

Tabela Nr. 30

ORAȘELE *Villes*	DIN 100 LOCUITORI DE SEX													
	M.	F.	M.	F.	M.	F.	M.	F.	M.	F.	M.	F.	M.	F.
	SUNT													
	Români *Roumains*		Austro-Ungari *Austro-Hongrois*		Belgieni *Belges*		Bulgari *Bulgares*		Elvețieni *Suisses*		Englezi *Anglais*		Francezi *Français*	
București	67,4	63,5	11,8	15,8	0,03	0,03	0,5	0,2	0,1	0,2	0,03	0,06	0,3	0,4
Iași	45,7	42,3	2,8	3,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,01	0,01	—	—	0,1	0,2
Galați	62,7	59,6	5,0	7,4	0,0	0,0	0,7	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,3
Brăila	58,9	59,0	5,7	8,5	0,03	0,01	1,5	1,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Craiova	80,7	77,0	7,3	11,3	—	—	0,4	0,2	0,01	0,05	0,01	0,01	0,02	0,1
Ploești	87,6	87,5	4,7	5,3	0,0	0,0	0,3	0,1	0,02	0,01	—	—	0,1	0,1
Botoșani	46,1	43,3	2,6	2,6	—	—	—	—	0,03	0,02	—	—	0,01	0,01
Bârlad	73,7	71,0	1,4	1,7	—	—	0,3	0,1	—	—	—	—	—	0,0
Focșani	69,3	64,3	3,4	4,7	0,0	0,0	0,05	0,1	—	0,01	—	—	0,01	0,02
Buzău	85,4	85,0	3,8	4,4	—	—	0,4	0,4	0,01	0,01	1,0	0,04	0,04	0,1
T.-Severin	68,3	64,1	16,6	21,8	0,01	0,03	0,3	0,1	0,01	0,02	0,02	0,1	0,1	0,1
Piatra	46,8	47,8	2,2	2,2	—	—	0,2	0,0	—	—	—	—	—	0,02
Bacău	49,8	44,6	3,1	3,5	—	—	0,03	0,0	0,04	0,04	—	0,0	0,1	0,03
Roman	56,8	51,5	3,1	4,1	—	0,1	0,2	0,02	0,01	0,01	—	—	—	—
Pitești	84,9	80,5	5,4	8,2	—	—	0,6	0,4	0,02	0,02	—	—	0,1	0,01
Huși	72,4	72,7	0,5	0,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Giurgiu	86,3	86,5	2,8	4,5	—	—	1,4	1,0	—	—	—	—	0,02	0,1
Tecuci	85,8	81,9	1,5	2,8	—	—	0,7	0,1	0,05	0,04	—	—	0,02	0,05
Câmpulung	95,8	95,6	2,3	2,8	0,01	0,03	0,1	0,0	—	—	—	—	—	0,0
R.-Sărat	83,0	81,1	2,5	3,2	—	—	0,4	0,3	0,02	0,03	0,0	0,0	0,0	0,1
Caracal	90,9	92,5	2,5	3,0	—	—	0,3	0,2	0,01	—	—	—	—	—
Dorohoi	44,2	39,0	3,8	4,5	—	—	—	—	—	—	—	—	0,03	0,01
Călărași	90,5	92,7	1,2	1,7	—	—	0,9	0,3	—	0,01	—	—	0,01	—
Alexandria	93,4	95,2	1,3	1,2	—	—	1,9	0,5	—	—	—	—	0,04	0,05

Dacă amestecul străinilor cu Românii s'ar mărgini în toate orașele la aceste proporțiuni, situațiunea nu ar părea atât de îngrijorătoare, dar ceea ce o face în particular critică, este că din cauza unei distribuțiuni neregulate, elementul străin s'a concentrat, în anumite localități, mai cu seamă în Nordul Moldovei, într'o masă așa de impunătoare încât copleșește elementul aborigen. Din tabela Nr. 28 se vede, că la 100 Români orașele Moldovei adăpostesc 83 străini. Dacă luăm însă în considerare anumite localități, constatăm, că elementul străin întrece pe cel românesc. Așa de ex. în orașul Iași populațiunea este compusă din *439,3*‰ Români și *560,7*‰ străini, dintre cari *512*‰ de cult mozaic; în Botoșani proporția Românilor e numai de 447,2, față cu *552,8*‰ străini; în Dorohoi elementele străine ajung la *583*‰, așa că Românii nu dau decât 417; în Herța s'au notat *322*‰ Români față cu *678*‰ străini, etc. Aceste cifre sunt destul de clocinte

ORAȘELE CU POPULAȚIUNE DELA 10.000 LOCUITORI IN SUS
Villes avec plus de 10.000 habitants

Sur 100 habitants de sexe

M.	F.	M.	F.	M.	F.	M.	F.	M.	F.	M.	F.	M.	F.	M.	F.	M.	F.
Il y en a																	
Germani *Allemands*		Greci *Grecs*		Italieni *Italiens*		Ruși *Russes*		Sârbi *Serbes*		Turci *Turcs*		Supuși altor state *Sujets d'autres états*		Străini în total *Etrangers en total*		Fără protecțiune *Sans aucune protection*	
1,2	1,6	0,8	0,4	0,8	0,6	0,2	0,2	0,2	0,2	2,6	0,8	0,05	0,04	*18,6*	*20,5*	14,0	16,0
0,2	0,3	0,05	0,03	0,3	0,3	0,8	0,7	0,0	0,0	0,6	0,1	0,01	0,01	*4,9*	*4,8*	49,4	52,9
0,7	1,0	6,0	5,5	0,6	0,5	1,3	1,4	0,04	0,02	2,2	0,9	0,04	0,01	*16,9*	*17,4*	20,4	23,0
0,3	0,6	9,3	8,2	0,6	0,4	0,4	0,4	0,1	0,1	4,3	1,3	0,1	0,03	*22,5*	*21,1*	18,6	19,9
0,6	0,9	0,4	0,4	0,3	0,3	0,0	—	0,7	0,5	2,8	0,6	0,03	0,01	*12,6*	*14,3*	6,7	8,7
0,2	0,3	0,4	0,3	0,5	0,4	0,01	0,02	0,1	0,02	1,0	0,2	0,02	0,04	*7,3*	*6,8*	5,1	5,7
0,01	0,02	0,03	0,04	0,04	0,04	0,04	0,02	—	—	0,1	0,1	—	—	*2,9*	*2,9*	51,0	53,8
0,1	0,1	0,8	0,6	0,2	0,1	0,1	0,05	0,1	—	0,5	0,1	—	—	*3,5*	*2,8*	22,8	26 2
0,2	0,3	0,4	0,2	0,3	0,3	0,05	0,1	0,0	—	1,9	0,4	0,01	0,0	*6,3*	*6,2*	24,4	29,5
0,2	0,3	0,8	0,6	0,4	0,4	0,02	0,01	0,01	0,01	1,6	0,9	—	—	*7,3*	*7,0*	7,3	8,0
1,4	2,2	0,4	0,3	0,7	0,4	0,04	0,1	5,2	4,1	3,8	2,3	0,02	0,01	*28,5*	*31,6*	3,2	4,3
0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,01	0,03	0,01	0,01	0,4	0,1	—	—	*3,3*	*2,8*	49,9	49,4
0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	—	0,01	—	—	0,3	0,1	—	—	*4,1*	*4,1*	46,1	51,3
0,1	0,2	0,1	0,1	0,2	0,05	0,1	0,1	—	—	0,7	0,2	—	—	*4,5*	*4,8*	38,7	43,7
0,4	0,7	0,5	0,4	0,7	1,0	0,02	0,01	0,2	0,2	1,8	1,0	—	—	*9,6*	*12,1*	5,5	7,4
0,02	0,01	0,1	0,01	0,1	0,1	0,1	0,05	—	—	0,5	0,01	—	—	*1,3*	*1,8*	26,3	26,5
0,1	0,1	2,4	1,9	0,2	0,2	0,03	0,01	0,2	0,1	2,0	0,6	0,01	0,0	*9,2*	*9,7*	4,5	4,8
0,1	0,1	0,6	0,5	0,1	0,1	0,02	0,1	0,04	—	0,3	0,1	—	—	*3,6*	*4,0*	10,6	14,1
0,2	0,2	0,1	0,1	0,3	0,3	—	—	0,01	0,01	0,6	0,2	—	—	*3,7*	*3,7*	0,5	0,7
0,1	0,1	0,5	0,5	0,4	0,3	0,04	0,01	0,1	0,1	1,5	0,9	—	—	*5,6*	*5,7*	11,4	13,2
0,1	0,4	1,0	0,7	0,3	0,4	—	0,01	0,9	0,4	2,3	0,4	—	—	*7,3*	*5,3*	1,8	2,2
—	0,01	0,01	0,0	—	—	0,2	0,2	—	—	0,1	—	—	—	*4,2*	*4,7*	51,6	56,3
0,1	0,3	1,2	0,8	0,2	0,2	0,01	0,04	0,1	0,05	2,4	0,5	—	—	*6,3*	*3,9*	3,2	3,4
0,01	0,02	0,6	0,3	0,1	0,1	—	—	0,01	0,01	0,5	0,2	0,02	0,01	*4,3*	*2,4*	2,3	2,4

ca să expună situaţiunea precară în care se află Moldova sub acest raport.

In tabela N-. 30 s'au consemnat, pentru principalele oraşe din ţară, în cifre proporţionale, modul cum se repartizează, din punctul de vedere al cetăţeniei, populaţiunea de fiecare sex în parte.

Cu privire la Români, se pune în evidenţă aceeaşi deosebire între sexe, pe care am constatat-o la ortodoxi, adică, că bărbaţii sunt aproape peste tot locul mai numeroşi decât femeile. La străini, din contră, femeile tind a predomina ca număr în multe oraşe. In special la Austro-Ungari diferenţa dintre sexe, clasată în favoarea femeei, este bine pronunţată şi explicaţia trebue căutată în prisosul servitoarelor, cari vin anual în număr considerabil de peste hotare şi se plasează de predilecţie în oraşele mari. La Bulgari, Sârbi şi Turci lucrurile se petrec altfel; cum cei mai mulţi intră în ţară fără familie şi se destină la muncile agricole, sexul bărbătesc majorează.

Cât priveşte pe locuitorii străini de protecţie română, femeile predomină în numărul lor şi această constatare se potriveşte cu diferenţa de sexe pe care am semnalat-o la mozaici.

REPARTIŢIUNEA PROPORŢIONALĂ A POPU
Répartition proportionnelle de la popu-

Tabela Nr. 31. Ţara întreagă —

CETĂŢENIE *Protection*	VÂRSTA									
	Dela 0—10 ani împliniţi *Ans accomp.*		Dela 11—20 ani împliniţi *Ans accomp.*		Dela 21—30 ani împliniţi *Ans accomp.*		Dela 31—40 ani împliniţi *Ans accomp.*		Dela 41—50 ani împliniţi *Ans accomp.*	
	Numere absolute *Nombres absolus*	%	Numere absolute *Nombres absolus*	%	Numere absolute *Nombres absolus*	%	Numere absolute *Nombres absolus*	%	Numere absolute *Nombres absolus*	%
Română	1.572.641	28,6	1.206.271	22,0	828.582	15,1	708.765	12,9	524.379	9,6
Austro-Ungară	20.006	18,5	22.953	21,2	21.756	20,1	19.909	18,4	12.990	12,0
Belgiană	46	28,9	5	3,1	35	22,0	43	27,1	18	11,3
Bulgară	1.377	17,1	1.856	23,0	1.769	21,9	1.478	18,3	880	10,9
Elveţiană	158	21,8	92	12,7	165	22,8	143	19,7	92	12,7
Engleză	76	17,1	57	12,8	118	26,6	69	15,5	57	12,8
Franceză	227	14,0	226	14,0	327	20,2	318	19,6	242	15,0
Germană	1.465	18,9	1.389	18,0	1.498	19,4	1.378	17,8	973	12,6
Greacă	4.056	20,2	3.863	19,2	3.435	17,1	3.290	16,4	2.646	13,2
Italiană	2.176	24,6	1.224	13,8	1.662	18,8	1.872	21,1	1.128	12,7
Rusă	979	21,3	782	17,0	722	15,7	777	16,9	589	12,8
Sârbă	665	16,2	908	22,2	922	22,5	755	18,4	484	11,8
Turcă	3.083	13,0	4.607	19,4	6.600	27,8	4.918	20,7	2.633	11,1
Altor State	67	17,1	57	14,6	108	27,7	75	19,2	53	13,6
Fără protecţie străină	80.153	28,8	63.937	23,0	43.310	15,5	34.399	12,4	25.948	9,3
	1.687.175	28,3	1.308.227	22,0	911.009	15,3	778.189	13,1	573.112	9,6

Elementul cetățeniei a fost combinat cu acela al vârstei în tabela Nr. 31. Grupările după etate s'au făcut de astădată din 10 în 10 ani, spre a se putea urmări mai ușor diviziunea populațiunii din acest punct de vedere.

La Români, ca și la locuitorii străini de protecție română, este evidentă mulțimea indivizilor de vârstă tânără, care se atribue în mare parte natalității forte, ce caracterizează majoritatea locuitorilor din țară. Peste *50%* din populațiunea românească o formează copiii și tinerii mai mici de 20 ani. Elementele adulte între 21 și 40 ani dau *28%*; cele mature *16%*, iar bătrânii dela 60 ani în sus nu reprezintă decât *5%*. Cam aceleași sunt proporțiile, în care se repartizează al doilea grup mai numeros în țară: acela al locuitorilor străini de protecție română.

La supușii străini relațiunile se schimbă. Austro-Ungarii, constituind în mare parte elemente fluctuante, venite vremelnic în țară, sunt mai bine reprezintați în etatea adultă și matură. Dela 20—40 ani s'au găsit peste *38%*, dela 41—60 ani peste *18%*. Grupa copiilor și a tinerilor sub 20 ani dă un contingent de aproape *40%*, în loc de *50%*, cum s'a găsit la Români.

LAȚIUNEI DUPĂ VÂRSTĂ ȘI CETĂȚENIE
lation d'après l'âge et protection
Pays entier

Âge												TOTAL	
Dela 51—60 ani împliniți *Ans accomp.*		Dela 61—70 ani împliniți *Ans accomp.*		Dela 71—80 ani împliniți *Ans accomp.*		Dela 81—90 ani împliniți *Ans accomp.*		Peste 90 ani *Au-dessus de*		Vârstă necunoscută *Âge inconnu*			
Numere absolute *Nombres absolus*	%	Numere absolute *Nombres absolus*	%	Numere absolute *Nombres absolus*	%	Numere absolute *Nombres absolus*	%	Numere absolute *Nombres absolus*	%	N-re abs. *Nombres absolus*	%	Numere absolute *Nombres absolus*	%
354.103	6,5	209.030	3,8	66.779	1,2	13.726	0,2	3.654	0,1	1.366	0,0	5.489.296	100,0
6.736	6,2	2.872	2,6	824	0,8	128	0,1	15	0,0	96	0,1	108.285	100,0
7	4,4	5	3,1	—	—	—	—	—	—	—	—	159	100,0
453	5,6	168	2,1	55	0,7	14	0,2	2	0,0	12	0,2	8.064	100,0
56	7,7	14	1,9	4	0,6	1	0,1	—	—	—	—	725	100,0
47	10,6	14	3,2	4	0,9	2	0,5	—	—	—	—	444	100,0
160	9,9	84	5,2	25	1,5	8	0,5	—	—	2	0,1	1.619	100,0
589	7,6	342	4,4	83	1,1	11	0,1	—	—	5	0,1	7.733	100,0
1.659	8,2	856	4,2	240	1,2	42	0,2	14	0,1	2	0,0	20.103	100,0
551	6,2	200	2,3	44	0,5	3	0,0	1	0,0	2	0,0	8.863	100,0
388	8,5	236	5,1	94	2,1	17	0,4	9	0,2	—	—	4.593	100,0
239	5,8	97	2,4	25	0,6	5	0,1	—	—	—	—	4.100	100,0
1.235	5,2	485	2,0	151	0,6	24	0,1	2	0,0	18	0,1	23.756	100,0
21	5,4	7	1,8	1	0,3	—	—	—	—	1	0,3	390	100,0
16.624	6,0	10.046	3,6	3.464	1,2	536	0,2	102	0,0	41	0,0	278.560	100,0
382.868	6,4	224.456	3,8	71.793	1,2	14.517	0,2	3.799	0,1	1.545	0,0	5.956.690	100,0

Aceleaşi fapte se desprind şi din analizarea cifrelor privitoare la ceilalţi străini, compuşi în majoritate din indivizi în vârstă dela 20—50 ani, intraţi în ţară pentru muncă şi destinaţi a se repatria după un timp mai scurt sau mai lung.

XII

POPULAŢIUNEA DUPĂ INSTRUCŢIUNE

Când e vorba de a se judeca gradul de împrăştiare a instrucţiunei în popor, nu se poate înfăţişa o imagine mai fidelă şi în acelaş timp mai isbitoare de cât examinând, în ce măsură se divide populaţiunea între cei cari ştiu şi cei cari nu ştiu carte.

In formularul recensământului din 1899 s'a admis, din acest punct de vedere, ca foarte interesant pentru studiul corpului nostru social, gruparea pe care am stabilit-o după tipul general adoptat de Institutul Internaţional de Statistică pentru recensământul secular. In dreptul fiecărui nume agentul recensor a notat, dacă persoana recensiată ştie cetì şi scrie sau nu. Nu s'a mai făcut distincţiune între locuitorii cari ştiu numai să citească fără să scrie sau vice-versă, fiindcă e o chestiune fără importanţă.

La despuiarea datelor statistice, cari privesc instrucţiunea, s'a avut în vedere a se clasa populaţiunea în raport cu vârsta. La noi, legea prevăzând obligativitatea învăţământului primar pentru copiii de la 7 la 14 ani împliniţi, am deosebit populaţiunea în etate de şcoală de restul populaţiunei, scoţând cu totul din socoteală pe copiii mai mici de 7 ani împliniţi.

In linii generale, gruparea locuitorilor ţării, făcută după această normă, se arată în tabela următoare Nr. 32, în care rezultatele sunt înscrise în cifre absolute şi proporţionale.

O deosebire radicală se arată sub raportul împrăştierei instrucţiunei între populaţiunea urbană şi cea rurală. In oraşe şcoalele au fost înfiinţate mai de timpuriu, personalul didactic mai îndestulător, controlul mai serios, distanţa până la şcoală mai scurtă. Locuitorii urbani prin felul lor de vieaţă, mai conştienţi de binefacerile culturei, nu ezită să trimită copiii la şcoală; în asemenea condiţiuni, obligativitatea învăţământului primar s'a aplicat cu mai multă înlesnire, şcoalele din oraşe sunt pline de elevi şi înfiinţările noi devin trebuincioase pe fiece zi. Aci se pune în relief progresul instrucţiunei: din 100 copii de la 7—14 ani 65 ştiu citi şi scrie şi numai o treime s'au notat analfabeţi.

REPARTIZAREA POPULAŢIUNEI DUPĂ INSTRUCŢIUNE (LOCUITORII DE LA 7 ANI IN SUS)
Population répartie d'après l'instruction (habitants au-dessus de 7 ans révolus)
Tabela Nr. 32

		Locuitori dela 7—14 ani împliniţi *Habitants de 7—14 ans révolus*		Locuitori peste 15 ani *Habitants au-dessus de 15 ans*		Totalul locuitorilor dela 7 ani în sus *Habitants au-dessus de 7 ans révolus*	
		Ştiu citi şi scrie *Sachant lire et écrire*	Analfabeţi *Illettrés*	Ştiu citi şi scrie *Sachant lire et écrire*	Analfabeţi *Illettrés*	Ştiu citi şi scrie *Sachant lire et écrire*	Analfabeţi *Illetrés*
In oraşe	cifre absolute	120.322	64.963	341.060	406.717	461.382	471.680
Dans les villes	%	65,0	35,0	45,5	54,5	49,4	50,6
In comunele rurale	cifre absolute	210.177	728.316	363.038	2.459.695	573.215	3.188.011
Dans les com. rurales	%	22,6	77,4	12,8	87,2	15,2	84,8
Ţara întreagă	cifre absolute	330.499	193.279	704.098	2.866.412	1.034.597	3.659.691
Pays entier	%	29,0	71,0	19,7	80,3	22,0	78,0

Insă în restul populaţiunei adulte şi mature din oraşe neştiutorii de carte predomină încă (54,5%); din această cauză, populaţiunea urbană de la 7 ani în sus considerată în totalitatea ei, se împarte pe din două între cei cari ştiu şi cari nu ştiu carte.

O comparaţiune, în această privinţă, cu trecutul ar fi de un interes necontestat. Din nefericire, date anterioare, demne de credinţă, ne lipsesc, fiindcă la recensământul din 1859/60 elementul instrucţiunei n'a figurat în formular. Fără îndoială însă, că în populaţiunea orăşenească s'a realizat un progres simţitor, graţie activităţei şcolare desfăşurată în anii din urmă [1]).

Rezultatele nu sunt tot aşa de îmbucurătoare, când analizăm cifrele privitoare la populaţiunea rurală. La sate, chiar printre copiii în vârstă de şcoală proporţia analfabeţilor este încă, din nenorocire, înspăimântătoare: 77,4%. Obstacolele ce se întâmpină în lăţirea învăţământului rural se reflectă perfect de bine în cifrele din tabela de mai sus. Cu toate sforţările făcute, cu tot numărul mare de şcoli, cari funcţionează la sate (3.653 şcoli cu 4.593 învăţători la finele anului 1901);

[1]) O dovadă despre înaintarea învăţăturei ne dă cifra absolvenţilor din şcoalele primare urbane. Cităm, după statistica învăţământului, în anul şcolar 1891—92, un număr de 5.715 absolvenţi, număr care merge crescând până la 1899—1900 când ajunge la 9.350. In 1901—1902 cifra absolvenţilor de curs primar erà de 9.000.

Aceiaşi extensiune crescândă a instrucţiunei în pătura adultă şi matură a oraşelor se observă şi în statistica căsătoriţilor, cari au ştiut sau nu semnà în registrele stărei civile. Cităm 3 exemple: între 1881—85 au ştiut iscăli în medie 60% bărbaţi şi 36% femei; în 1886—90 găsim în medie 66 bărbaţi şi 43 femei; în 1891—95, 71% bărbaţi şi 50% femei. In 1897 proporţia bărbaţilor cari au ştiut semna la căsătorie s'a ridicat la 78; aceea a femeilor a trecut peste 56%.

cu toate mijloacele suplimentare întrebuințate, spre a face ca instrucțiunea să pătrundă în mijlocul celor întârziați: școli de adulți, școlile din armată; toate aceste măsuri se arată insuficiente, căci numărul

Tabela Nr. 33.

POPULAȚIUNEA GRUPATĂ
Population groupée d'après
Țara întreagă pe județe —

JUDEȚELE *Départements*	DIN 100 LOCUI			
	Masculin		Femenin	
	In vârstă de 7-15 ani — *Âgés de 7-15 ans*			
	Știu carte *Savent lire et écrire*	Nu știu carte *Ne savent pas lire ni écrire*	Știu carte *Savent lire et écrire*	Nu știu carte *Ne savent pas lire ni écrire*
1	2	3	4	5
ROMÂNIA	42,3	57,7	16,2	83,8
Moldova	42,2	57,8	17,7	82,3
Muntenia-Mare	44,4	55,6	17,8	82,2
Oltenia	37,8	62,2	8,3	91,7
Dobrogea	41,6	58,4	23,9	76,1
Argeș	38,4	61,6	7,8	92,2
Bacău	37,2	62,8	14,9	85,1
Botoșani	32,5	67,5	13,7	86,3
Brăila	66,1	33,9	38,5	61,5
Buzău	37,2	62,8	11,8	88,2
Constanța	35,1	64,9	19,6	80,4
Covurlui	58,1	41,9	31,4	68,6
Dâmbovița	45,1	54,9	8,9	91,1
Dolj	40,5	59,5	11,4	88,6
Dorohoi	28,9	71,1	9,8	90,2
Fălciu	43,9	56,1	15,5	84,5
Gorj	42,5	57,5	5,2	94,8
Ialomița	48,6	51,4	19,0	81,0
Iași	48,7	51,3	29,0	71,0
Ilfov	57,6	42,4	37,4	62,6
Mehedinți	37,9	62,1	7,9	92,1
Muscel	63,4	36,6	19,3	80,7
Neamțu	50,9	49,1	19,2	80,8
Olt	25,8	74,2	4,8	95,2
Prahova	45,3	54,7	16,6	83,4
Putna	49,8	50,2	21,5	78,5
R.-Sărat	56,3	43,7	17,7	82,3
Roman	39,2	60,8	11,9	88,1
Romanați	33,8	66,2	7,8	92,2
Suceava	36,5	63,5	13,1	86,9
Tecuci	46,9	53,1	15,0	85,0
Teleorman	26,8	73,2	7,6	92,4
Tulcea	48,9	51,1	28,6	71,4
Tutova	48,3	51,7	20,8	79,2
Vaslui	31,2	68,8	11,0	89,0
Vâlcea	32,6	67,4	6,0	94,0
Vlașca	25,0	75,0	6,2	93,8

celor fără știință de carte continuă să covârșească. La 100 locuitori de la țară dela 7 ani în sus nu întâlnim de cât 15 cari știu citi și scrie; în pătura adultă și matură procentul acesta scade la 12,8.

DUPĂ INSTRUCȚIUNE
le degré d'instruction
Pays entier par départements

TORI DE SEX — *Sur 100 habitants de sexe*

Masculin		Femenin		Total după sex dela 7 ani în sus				Total general dela 7 ani în sus *Au-dessus de 7 ans*	
In vârstă de peste 15 ani- *Âgés de plus de 15 ans*				Masculin		Femenin			
Știu carte *Savent lire et écrire*	Nu știu carte *Ne savent pas lire ni écrire*	Știu carte *Savent lire et écrire*	Nu știu carte *Ne savent pas lire ni écrire*	Știu carte *Savent lire et écrire*	Nu știu carte *Ne savent pas lire ni écrire*	Știu carte *Savent lire et écrire*	Nu știu carte *Ne savent pas lire ni écrire*	Știu carte *Savent lire et écrire*	Nu știu carte *Ne savent pas lire ni écrire*
6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
29,8	70,2	9,1	90,9	32,8	67,2	10,9	89,1	22,0	78,0
27,3	72,7	9,1	90,9	30,7	69,3	11,1	88,9	21,0	79,0
32,7	67,3	11,0	89,0	35,6	64,4	12,7	87,3	24,4	75,6
26,8	73,2	4,8	95,2	29,5	70,5	5,6	94,4	17,8	82,2
31,2	68,8	10,8	89,2	33,8	66,2	14,4	85,6	24,8	75,2
29,3	70,7	4,7	95,3	31,6	68,4	5,5	94,5	18,7	81,3
22,3	77,7	7,2	92,8	25,8	74,2	9,0	91,0	17,5	82,5
22,9	77,1	8,4	91,6	25,2	74,8	9,7	99,3	17,4	82,6
43,8	56,2	18,2	81,8	49,0	51,0	23,0	77,0	36,3	63,7
27,3	72,7	5,9	94,1	29,7	70,3	7,4	92,6	18,7	81,3
30,6	69,4	10,6	89,4	31,7	68,3	13,1	86,9	23,3	76,7
43,5	56,5	17,7	82,3	46,7	55,3	20,8	79,2	34,2	65,8
24,7	75,3	4,1	95,9	29,9	70,1	5,3	94,7	17,7	82,3
29,4	70,6	7,6	92,4	32,0	68,0	8,5	91,5	20,7	79,3
17,4	82,6	5,5	94,5	20,4	79,6	6,5	93,5	13,5	86,5
26,4	73,6	6,3	93,7	30,5	69,5	8,5	91,5	19,6	80,4
29,5	70,5	2,2	97,8	32,5	67,5	9,9	97,1	17,6	82,4
33,1	66,9	6,6	93,4	37,0	63,0	2,9	90,1	23,9	76,1
35,0	65,0	16,3	83,7	37,9	62,1	19,0	81,0	28,5	71,5
49,6	50,4	27,9	72,1	51,3	48,7	30,0	70,0	41,0	59,0
27,9	72,1	4,7	95,3	30,4	69,6	5,4	94,6	18,1	81,9
36,7	63,3	5,8	94,2	43,0	57,0	9,1	90,9	26,0	74,0
26,1	73,9	8,0	92,0	31,6	68,4	10,5	89,5	21,0	79,0
19,7	80,3	3,1	96,9	21,3	78,7	3,5	96,5	12,6	87,4
32,3	67,7	8,8	91,2	35,5	64,5	10,8	89,2	23,3	76,7
33,0	67,0	9,7	90,3	36,6	63,4	12,4	87,6	24,9	75,1
28,9	71,1	5,5	94,5	35,7	64,3	8,6	91,4	22,3	77,7
22,6	77,4	6,5	93,5	26,3	73,7	7,8	92,2	17,2	82,8
21,9	78,1	3,2	96,8	24,9	75,1	4,4	95,6	14,8	85,2
21,0	79,0	6,8	93,2	24,6	75,4	8,3	91,7	16,5	83,5
30,7	69,3	6,4	93,6	34,3	65,7	8,4	91,6	21,9	78,
19,7	80,3	4,2	95,8	21,5	78,5	5,1	94,9	13,5	86,5
31,8	68,2	11,1	88,9	36,2	63,8	15,8	84,2	26,4	73,6
30,7	69,3	9,5	90,5	34,7	65,3	12,1	87,9	23,7	76,3
19,5	80,5	5,0	95,0	22,2	77,8	6,4	93,6	14,4	85,6
23,1	76,9	3,6	96,4	25,4	74,6	4,1	95,9	14,9	85,1
17,1	82,9	3,8	96,2	19,2	80,8	4,4	95,6	12,0	88,0

Avem, totuşi, indicii sigure, că şi la sate progresul învăţământului deşi mai lent este constant din an în an. După statistica ministerului instrucţiunii publice, numărul absolvenţilor de şcoale primare era în 1897/98 de 9.118; în 1901/902 notăm 12.847 absolvenţi. De asemenea, dacă cercetăm cifrele incontestabile ale statisticei căsătoriilor, constatăm, că pe când între 1881—85 la 100 soţi din comunele rurale, numai 16 ştiau să iscălească în registrele stărei civile, în 1897— adică în mai puţin de 20 ani — proporţia acestora a ajuns la 32%, adică s'a îndoit.

* * *

Trecem acum să studiăm în amănunte repartizarea populaţiunei din punctul de vedere al instrucţiunei. In scopul acesta am alcătuit trei tabele cu cifre proporţionale, dintre cari primul expune situaţiunea ce se găseşte în ţara întreagă (comunele urbane şi rurale întrunite la un loc).

Cifrele totale privitoare la ţara întreagă le-am studiat mai sus, când am constatat, că din 100 locuitori, fără deosebire de sex, de la 7 ani în sus, numai 22 ştiu citi şi scrie, iar restul de 78 s'au înscris ca analfabeţi. Când analizăm în parte datele ce se referă numai la sexul bărbătesc (coloanele 10 şi 11), constatăm schimbarea proporţiilor. Printre bărbaţi instrucţiunea e mai răspândită; procentul celor cu ştiinţă de carte (locuitori de la 7 ani în sus) se ridică în ţara întreagă la 32,8, iar analfabeţii bărbaţi scad la 67,2. Din contră, în rândurile femeilor instrucţiunea se propagă mai cu greutate, de abia 10,9% ştiu citi şi scrie, iar femeile analfabete ating proporţia de 89,1%.

O altă schimbare de proporţii se înfăţişează, când deosebim pe copiii în vârstă de şcoală de restul populaţiunei. Printre băieţii de la 7—15 ani ştiinţa de carte e relativ bine răspândită: 42,3% ştiu citi şi scrie, 57,7 sunt încă analfabeţi. La fete rezultatele sunt mai puţin satisfăcătoare, căci abia 16,2% s'au notat cu ştiinţă de carte. In pătura adultă şi matură notăm: la 100 bărbaţi mai mari de 15 ani 29,8 ştiu citi şi scrie şi 70,2 sunt analfabeţi; la femei procentul celor cu ştiinţă de carte scade la 9,1 şi acela al analfabetelor se ridică la 90,9.

Examinând datele pe diviziuni geografice, observăm, că în general instrucţiunea e mai împrăştiată în Dobrogea şi Muntenia-Mare, mai puţin în Moldova, foarte slab în Oltenia. Cu deosebire suntem isbiţi în această din urmă parte a ţărei de proporţia mare a femeilor analfabete: 94,4%. Numai 5,6% din populaţiunea femenină a Olteniei s'a găsit cu ştiinţă de carte. Această constatare a rezultatelor recensământului populaţiunei se confirmă de datele căsătoriţilor sub raportul

No. 4

POPULAŢIUNEA ROMÂNIEI

(DELA 7 ANI ÎN SUS)

ÎMPĂRŢITĂ DUPĂ

ŞTIINŢA DE CARTE

POPULATION DE LA ROUMANIE

(AU DESSUS DE 7 ANS)

RÉPARTIE AU

POINT DE VUE DE L'INSTRUCTION

Grafic întocmit de *D. Gomoiu*, funcţionar în Serviciul Statisticei Generale

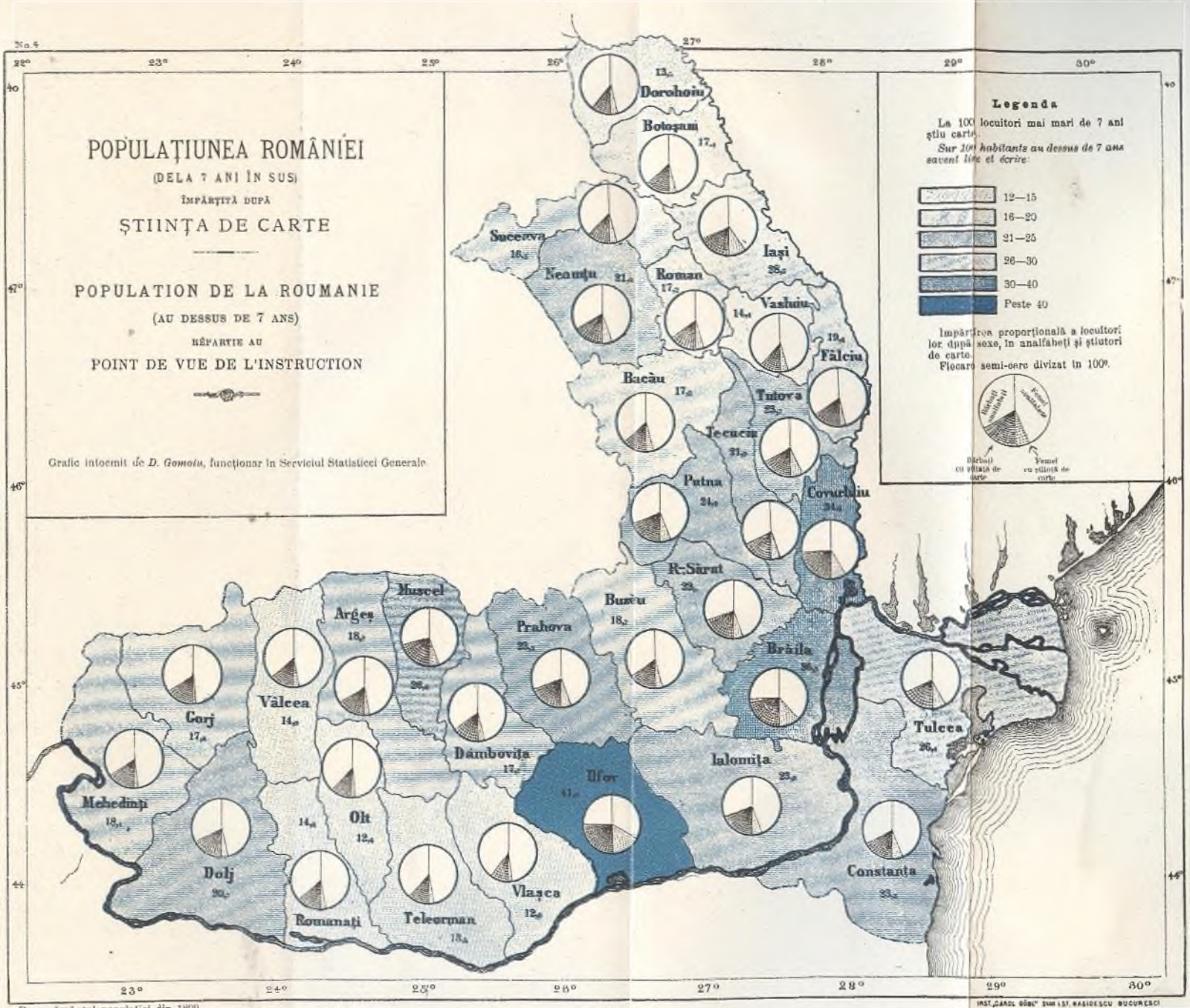

Recensământul populaţiei din 1899

INST. „CAROL GÖBL" SUB I. ST. RASIDESCU BUCUREŞCI

ştiinţei de carte; în Oltenia, în mod regulat, în fiecare an, se semnalează proporţiile cele mai mari de bărbaţi şi mai ales de femei, care nu ştiu semna în registrele stărei civile.

Pentru a se dobândi mai cu înlesnire o idee clară despre modul cum e împrăştiată instrucţiunea în populaţiunea ţării, s'a întocmit cartograma Nr. 4, aci alăturată. Intensitatea colorilor arată, potrivit legendei, judeţele unde numărul locuitorilor cu ştiinţă de carte e mai mare. La prima vedere apare Ilfovul, în care, graţie prezenţei Capitalei, populaţiunea cu ştiinţă de carte (de la 7 ani în sus) atinge procentul de 41. In al doilea rând de clasificaţie vin judeţele Brăila şi Covurlui; Iaşii, Tulcea şi Muscelul stau pe linia a treia şi de aci încolo se scoboară gradaţia instrucţiunei în celelalte judeţe până la grupa inferioară de 12—15%, în care intră: Vâlcea, Romanaţi, Teleorman şi Olt, Vaslui şi Dorohoi din Moldova.

Impărţirea proporţională a locuitorilor, după sexe, în analfabeţi şi ştiutori de carte se arată în aceeaşi cartogramă prin mijlocul semicercurilor din judeţe. Fiecare semicerc divizat în 100° exprimă în partea înegrită proporţia celor cu ştiinţă de carte, în partea albă proporţia analfabeţilor. Semicercurile de la dreapta privesc pe femei, cele dela stânga privesc pe bărbaţi. Peste tot locul sexul masculin covârşeşte pe cel femeesc sub raportul ştiinţei de carte.

In consideraţiunile generale dela începutul acestui capitol am relevat, ce deosebire mare este între gradul de răspândire a instrucţiunei la oraşe şi acela de la sate. Datele amănunţite cu privire la ştiinţa de carte a locuitorilor urbani sunt consemnate în tabela Nr. 34. Intreaga populaţiune orăşenească de la 7 ani în sus se divide aproape pe din două între ştiutori şi neştiutori de carte, ceia ce se poate considera ca un rezultat satisfăcător, ţinând seamă de constatările făcute până aci. Când observăm distincţiunea după sex, lucrurile se prezintă altfel. La bărbaţi ştiinţa de carte se arată a fi pătruns deja în majoritatea locuitorilor de la oraşe: 60,9% s'au înscris drept ştiind a citi şi scrie şi 39,1 analfabeţi. La femei însă proporţiile sunt inverse, adică 62,4 nu ştiu citi şi scrie şi numai 37,6% s'au dovedit cu ştiinţă de carte.

Proporţiile celor ştiutori de carte sunt mai mari în pătura copiilor în vârstă de şcoală; aci nu s'au înscris decât 26,8 analfabeţi la 100 băieţi şi 43,7 la 100 fete. Pătura adultă şi matură se arată mai înapoiată, căci printre bărbaţi 56,9% ştiu citi şi scrie, iar printre femei numai o treime s'a înscris cu ştiinţă de carte şi două treimi sunt încă analfabete.

POPULAŢIUNEA GRUPATĂ
Population groupée d'après
In comunele urbane —

Tabela Nr. 34.

ORAŞELE — *Villes*	DIN 100			
	Masculin		Femenin	
	In vârstă de 7-15 ani — *Âgés de 7-15 ans*			
	Ştiu carte *Savent lire et écrire*	Nu ştiu carte *Ne savent pas lire ni écrire*	Ştiu carte *Savent lire et écrire*	Nu ştiu carte *Ne savent pas lire ni écrire*
ROMÂNIA	73,2	26,8	56,3	43,7
Moldova	66,5	33,5	50,1	49,9
Muntenia-Mare	79,1	20,9	61,9	38,1
Oltenia	73,9	26,1	56,7	43,3
Dobrogea	59,8	40,2	46,2	53,8
Alexandria	65,3	34,7	33,9	66,1
Babadag	79,4	20,6	68,2	31,8
*Bacău	75,0	25,0	62,2	37,8
Baia-de-Aramtă	81,3	18,7	76,2	23,8
*Bârlad	85,6	14,4	67,6	32,4
*Botoşani	40,6	59,4	31,8	68,2
*Brăila	83,8	16,2	66,2	33,8
*Bucureşti	83,9	16,1	72,4	27,6
*Buzău	75,9	24,1	54,6	45,4
Calafat	83,0	17,0	36,5	63,5
*Caracal	61,0	39,0	43,1	56,9
*Călăraşi	82,9	17,1	63,2	36,8
*Câmpulung	82,4	17,6	42,7	57,3
Câmpina	81,8	18,2	53,6	46,4
Cerna-Vodă	35,7	64,3	25,7	74,3
Chilia-Veche	3,4	96,6	2,5	97,5
*Constanţa	61,7	38,3	49,7	50,3
Corabia	64,3	35,7	34,0	66,0
*Craiova	83,4	16,6	70,5	29,5
Curtea-de-Argeş	66,9	33,1	39,8	60,2
Cuzgun	41,3	58,7	20,8	79,2
*Dorohoi	64,0	36,0	45,9	54,1
Drăgăşani	52,2	47,8	26,8	73,2
*Fălticeni	64,7	35,3	48,0	52,0
Filipeşti	68,2	31,8	25,9	74,1
*Focşani	82,6	17,4	65,9	34,1
*Galaţi	73,9	26,1	55,1	44,9
Găeşti	63,8	36,2	28,4	71,6
*Giurgiu	62,4	37,6	49,5	50,5
Hârlău	51,8	48,2	40,3	59,7
Hârşova	56,7	43,3	38,0	62,0
Herţa	66,0	34,0	42,1	57,9
*Huşi	73,0	27,0	44,8	55,2
*Iaşi	60,1	39,9	47,0	53,0
Isaccea	39,9	60,1	37,2	62,8
Mahmudia	53,0	47,0	17,8	82,2
Mangalia	56,4	43,6	41,1	58,9
Măcin	47,5	52,5	34,7	65,3
Medgidia	29,1	70,9	18,2	81,8

DUPĂ INSTRUCȚIUNE
le degré d'instruction
Dans les Villes

LOCUITORI DE SEX — *Sur 100 habitants de sexe*

Masculin		Femenin		Total după sex dela 7 ani în sus *Total suivant le sexe depuis 7 ans et plus*				Total general dela 7 ani în sus *Agés de plus de 7 ans*	
In vârstă de peste 15 ani *Agés de plus de 15 ans*				Masculin		Femenin			
Știu carte *Savent lire et écrire*	Nu știu carte *Ne savent pas lire ni écrire*	Știu carte *Savent lire et écrire*	Nu știu carte *Ne savent pas lire ni écrire*	Știu carte *Savent lire et écrire*	Nu știu carte *Ne savent pas lire ni écrire*	Știu carte *Savent lire et écrire*	Nu știu carte *Ne savent pas lire ni écrire*	Știu carte *Savent lire et écrire*	Nu știu carte *Ne savent pas lire ni écrire*
56,9	43,1	32,8	67,2	60,9	39,1	37,6	62,4	49,4	50,6
50,9	49,1	27,2	72,8	54,0	46,0	31,9	68,1	43,2	56,8
62,8	37,2	37,3	62,7	65,9	34,1	42,3	57,7	54,6	45,4
53,4	46,6	33,7	66,3	57,2	42,8	38,3	61,7	49,0	51,0
47,7	52,3	23,9	76,1	50,1	49,9	29,4	70,6	40,9	59,1
41,2	58,8	15,1	84,9	47,2	52,8	19,7	80,3	33,6	66,4
52,2	47,8	24,8	75,2	60,0	40,0	36,3	63,7	48,2	51,8
53,5	46,5	32,7	67,3	57,5	42,5	39,0	61,0	48,5	51,5
56,2	43,8	19,8	80,2	63,3	36,7	31,2	68,8	47,6	52,4
53,2	46,8	29,6	70,4	59,2	40,8	37,0	63,0	48,9	51,1
39,7	60,3	19,9	80,1	39,8	60,2	22,4	77,6	31,1	68,9
63,6	36,4	34,5	65,5	67,9	32,1	41,0	59,0	54,4	45,6
70,7	29,3	46,7	53,3	73,0	27,0	51,4	48,6	62,6	37,4
55,5	44,5	29,7	70,3	59,6	40,4	35,4	64,6	48,4	51,6
55,4	44,6	25,3	74,7	60,4	39,6	27,9	72,1	47,0	53,0
40,7	59,3	20,8	79,2	44,6	55,4	25,7	74,3	36,3	63,7
60,5	39,5	27,0	73,0	65,1	34,9	35,1	64,9	51,8	48,2
51,7	48,3	20,0	80,0	58,5	41,5	25,2	74,8	43,2	56,8
65,3	34,7	31,2	68,8	69,0	31,0	36,8	63,2	53,3	46,7
38,1	61,9	17,3	82,7	37,6	62,4	19,2	80,8	29,6	70,4
14,7	85,3	3,3	96,7	11,8	88,2	3,0	97,0	7,6	92,4
56,5	43,5	37,8	62,2	57,1	42,9	40,3	59,7	51,1	48,9
48,3	51,7	19,9	80,1	52,1	47,9	23,2	76,8	38,3	61,7
56,8	43,2	40,4	59,6	61,2	38,8	45,6	54,4	54,5	45,5
38,4	61,6	16,0	84,0	44,7	55,3	21,3	78,7	33,3	66,7
32,0	68,0	7,7	92,3	34,7	65,3	11,9	88,1	23,8	76,2
41,8	58,2	22,8	77,2	46,6	53,4	28,2	71,8	37,7	62,3
37,8	62,2	16,6	83,4	41,1	58,9	18,8	81,2	30,9	69,1
43,7	56,3	29,8	70,2	47,6	52,4	33,4	66,6	40,6	59,4
38,8	61,2	16,3	83,7	45,9	54,1	18,8	81,2	32,2	67,8
59,8	40,2	32,4	67,6	63,7	36,3	39,5	60,5	53,1	46,9
60,1	39,9	32,5	67,5	62,6	37,4	37,0	63,0	50,4	49,6
32,4	67,6	8,5	91,5	39,9	60,1	13,4	86,6	26,7	73,3
48,1	51,9	26,2	73,8	50,8	49,2	30,7	69,3	41,5	58,5
40,2	59,8	20,5	79,5	43,0	57,0	25,0	75,0	33,6	66,4
47,4	52,6	21,5	78,5	49,6	50,4	25,7	74,3	38,2	61,8
64,8	35,2	26,6	73,4	65,1	34,9	30,0	70,0	47,2	52,8
47,2	52,8	20,1	79,9	52,6	47,4	25,6	74,4	39,1	60,9
49,3	50,7	28,6	71,4	51,2	48,8	32,2	67,8	41,5	58,5
29,0	71,0	9,1	90,9	31,3	68,7	16,8	83,2	24,6	75,4
19,9	80,1	6,0	94,0	28,8	71,2	9,6	90,4	19,4	80,6
49,1	50,9	23,4	76,6	50,8	49,2	27,7	72,3	41,3	58,7
39,2	60,8	16,6	83,4	41,3	58,7	21,2	78,8	31,5	68,5
40,6	59,4	14,8	85,2	37,9	62,1	15,7	84,3	28,0	72,0

Tabela Nr. 34 (urmare)

ORAŞELE *Villes*	DIN 100 LOCUI			
	Masculin		Femenin	
	In vârstă de 7—15 ani *Âgés de 7—15 ans*			
	Ştiu carte *Savent lire et écrire*	Nu ştiu carte *Ne savent pas lire ni écrire*	Ştiu carte *Savent lire et écrire*	Nu ştiu carte *Ne savent pas lire ni écrire*
Mihăileni	54,2	45,8	42,8	57,2
Mizil	76,6	23,4	58,9	41,1
Neamţu	63,9	36,1	35,5	64,5
Ocnele-Mari	46,0	54,0	12,9	87,1
Odobeşti	76,0	24,0	53,6	46,4
Olteniţa	68,7	31,3	40,4	59,6
Ostrov	74,6	25,4	45,6	54,4
Panciu	67,7	32,3	57,9	42,1
*Piatra	67,4	32,6	47,9	52,1
*Piteşti	75,0	25,0	65,3	34,7
*Ploeşti	79,8	20,2	59,2	40,8
*Râmnicu-Sărat	79,9	20,1	59,1	40,9
*Râmnicu-Vâlcea	79,4	20,6	65,4	34,6
*Roman	65,4	34,6	47,3	52,7
Roşiorii-de-Vede	71,1	28,9	38,4	61,6
Sinaia	67,9	32,1	52,6	47,4
Slănic	36,3	63,7	11,7	88,3
*Slatina	79,3	20,7	62,4	37,6
Sulina	84,7	15,3	72,9	27,1
*Târgovişte	79,0	21,0	62,2	37,8
Târgu-Frumos	50,9	49,1	39,3	60,7
*Târgu-Jiu	72,6	27,4	64,8	35,2
Târgu-Ocna	50,7	49,3	38,2	61,8
*Tecuci	82,9	17,1	63,8	36,2
*Tulcea	72,6	27,4	57,9	42,1
*Turnu-Măgurele	72,9	27,1	57,9	42,1
*Turnu-Severin	72,0	28,0	67,2	32,8
Urlaţi	50,8	49,2	23,5	76,5
Urziceni	68,4	31,6	48,8	51,2
*Vaslui	65,9	34,1	54,6	45,4
Vălenii-de-Munte	81,4	18,6	48,1	51,9
Zimnicea	44,2	55,8	17,9	82,1

Proporţiile celor ştiutori de carte sunt mai mari în pătura copiilor în vârstă de şcoală; aci nu s'au înscris desât 26,8 la 100 băieţi şi 43,7 la sută fete. Pătura adultă şi matură se arată mai înapoiată, căci printre bărbaţi 56,9% ştiu citi şi scrie, iar printre femei numai o treime s'a înscris cu ştiinţă de carte, două treimi sunt încă analfabete.

Oraşele precedate de o asterică * sunt capitale de judeţ. — Les villes précédes d'un astérisque sont des chefs lieu de département.

T O R I — *Sur 100 habitants de sexe*

Masculin		Femenin		Total după sex dela 7 ani în sus *Total suivant le sexe depuis 7 ans et plus*				Total general dela 7 ani în sus *Âgés de plus de 7 ans*	
In vârstă de peste 15 ani *Âgés de plus de 15 ans*				Masculin		Femenin			
Ştiu carte *Savent lire et écrire*	Nu ştiu carte *Ne savent pas lire ni écrire*	Ştiu carte *Savent lire et écrire*	Nu ştiu carte *Ne savent pas lire ni écrire*	Ştiu carte *Savent lire et écrire*	Nu ştiu carte *Ne savent pas lire ni écrire*	Ştiu carte *Savent lire et écrire*	Nu ştiu carte *Ne savent pas lire ni écrire*	Ştiu carte *Savent lire et écrire*	Nu ştiu carte *Ne savent pas lire ni écrire*
42,2	57,8	21,9	78,1	45,5	54,5	26,9	73,1	35,5	64,5
51,2	48,8	19,3	80,7	58,1	41,9	29,7	70,3	44,2	55,8
38,3	61,7	16,2	83,8	44,3	55,7	20,6	79,4	31,8	68,2
27,5	72,5	7,9	92,1	30,9	69,1	9,1	90,9	21,0	79,0
53,0	47,0	21,7	78,3	57,6	42,4	29,5	70,5	43,5	56,5
46,5	53,5	16,8	83,2	51,9	48,1	22,6	77,4	37,2	62,8
43,1	56,9	14,6	85,4	49,1	50,9	21,8	78,2	37,7	62,3
58,0	42,0	32,4	67,6	59,9	40,1	42,4	57,6	49,3	50,7
47,4	52,6	24,9	75,1	51,9	48,1	42,2	57,8	40,4	59,6
57,5	42,5	37,4	62,6	60,4	39,6	44,4	55,6	53,2	46,8
60,6	39,4	29,4	70,6	65,0	35,0	36,3	63,7	51,1	48,9
47,1	52,9	26,2	73,8	54,2	45,8	33,8	66,2	44,6	55,4
52,4	47,6	36,6	63,4	57,1	42,9	42,4	57,6	50,9	49,1
48,8	51,2	27,8	72,2	51,6	48,4	31,8	68,2	42,7	57,3
48,6	51,4	17,9	82,1	54,2	45,8	22,7	77,3	39,2	60,8
61,9	38,1	33,7	66,3	63,1	36,9	38,0	62,0	51,3	48,7
27,8	72,2	7,3	92,7	30,0	70,0	8,5	91,5	19,6	80,4
50,0	50,0	32,7	67,3	54,7	45,3	38,9	61,1	48,2	51,8
58,8	41,2	38,8	61,2	77,6	22,4	46,6	53,4	55,6	44,4
59,2	40,8	31,1	68,9	63,4	36,6	37,8	62,2	51,2	48,8
40,1	59,9	21,4	78,6	42,4	57,6	25,2	74,8	33,5	66,5
54,6	45,4	33,6	66,4	57,8	42,2	39,6	60,4	50,7	49,3
32,1	67,9	17,1	82,9	35,8	64,2	21,6	78,4	29,0	71,0
59,8	40,2	24,6	75,4	63,2	36,8	32,3	67,7	50,7	49,3
48,4	51,6	23,0	77,0	54,1	45,9	31,6	68,4	43,1	56,9
53,9	46,1	30,5	69,5	57,1	42,9	36,1	63,9	48,6	51,4
62,2	37,8	41,6	58,4	64,2	35,8	46,8	53,2	56,5	43,5
33,5	66,5	8,7	91,3	38,2	61,8	12,5	87,5	25,4	74,6
41,2	58,8	16,1	83,9	48,0	52,0	23,9	76,1	36,1	63,9
49,5	50,5	26,4	73,6	52,9	47,1	32,7	67,3	43,0	57,0
48,6	51,4	17,9	82,1	57,7	42,3	25,8	74,2	41,7	58,3
36,6	3,46	12,8	87,2	37,0	63,0	14,0	86,0	25,7	74,3

Impărţirea populaţiunei din acest punct de vedere variază în chip simţitor dela oraş la oraş şi de la o parte a ţărei la alta. In genere, instrucţiunea s'a propagat mai mult în oraşele din Muntenia-Mare, cu deosebire în Bucureşti, Brăila, Ploeşti, adică în centrele mai mari de populaţiune. Cu toate acestea, chiar în Capitală s'au notat analfabeţi în o proporţie de peste o treime din cifra locuitorilor de la 15 ani în sus; printre băieţii in etate de şcoală s'au mai găsit 16,1% fără ştiinţă de carte, printre fete 27,6%.

Orașele din Oltenia nu stau rău sub raportul instrucțiunei, deși numărul știutorilor de carte nu atinge încă jumătate din populațiune.

Mai slabe sunt urbile Moldovei și ale Dobrogei, unde analfabeții covârșesc mult pe cei cari știu citi și scrie. Chiar în orașul Iași exemplul nu este măgulitor, căci analfabeții reprezintă 58,5%; în Galați

Population groupée — POPULAȚIUNEA GRUPATĂ

Tabela Nr. 35. In comunele rurale pe județe —

JUDEȚELE — *Départements*	DIN 100			
	Masculin		Femenin	
	în vârstă de 7-15 ani — *Âgés de 7-15 ans*			
	Știu carte *Savent lire et écrire*	Nu știu carte *Ne savent pas lire ni écrire*	Știu carte *Savent lire et écrire*	Nu știu carte *Ne savent pas lire ni écrire*
ROMÂNIA	36,2	63,8	8,4	91,6
Moldova	36,8	63,2	10,3	89,7
Muntenia-Mare	36,7	63,3	8,2	91,8
Oltenia	34,2	65,8	4,2	95,8
Dobrogea	36,3	63,7	17,1	82,9
Argeș	35,2	64,8	4,0	96,0
Bacău	33,6	66,4	9,7	90,3
Botoșani	30,0	70,0	8,9	91,1
Brăila	55,8	44,2	22,9	77,1
Buzău	32,1	67,9	6,3	93,7
Constanța	31,3	68,7	15,7	84,3
Covurlui	48,2	51,8	15,6	84,4
Dâmbovița	43,3	56,7	6,4	93,6
Dolj	34,4	65,6	5,0	95,0
Dorohoi	24,6	75,4	5,3	94,7
Fălciu	38,6	61,4	9,7	90,3
Gorj	41,2	58,8	3,5	96,5
Ialomița	46,3	53,7	16,4	83,6
Iași	41,5	58,5	16,6	83,4
Ilfov	36,5	63,5	9,3	90,7
Mehedinți	34,8	65,2	3,5	96,5
Muscel	60,8	39,2	16,6	83,4
Neamțu	47,7	52,3	14,0	86,0
Olt	23,3	76,7	2,2	97,8
Prahova	37,7	62,3	7,9	92,1
Putna	42,7	57,3	11,7	88,3
R.-Sărat	53,9	46,1	13,6	86,4
Roman	35,3	64,7	6,7	93,3
Romanați	31,2	68,8	5,0	95,0
Suceava	34,6	65,4	10,6	89,4
Tecuci	43,2	56,8	10,3	89,7
Teleorman	20,2	79,8	2,9	97,1
Tulcea	42,9	57,1	18,9	81,1
Tutova	39,6	60,4	10,4	89,6
Vaslui	28,3	71,7	7,0	93,0
Vâlcea	30,0	70,0	3,4	96,6
Vlașca	22,7	77,3	3,7	96,3

și Focșani situațiunea e ceva mai bună, în Botoșani și Dorohoi, propagarea învățământului primar e încă slabă.

Semnificativă însă este starea, sub acest raport, a unora din orașele și orășelele țării, unde proporția știutorilor de carte nu atinge nici o treime din populație. Cităm, de pildă, Cernavoda, Chilia-Veche, Cuz-

DUPĂ INSTRUCȚIUNE — *d'après le degré d'instruction*
Dans les communes rurales, par départements

LOCUITORI DE SEX — *Sur 100 habitants de sexe*

Masculin		Femenin		Total după sex dela 7 ani în sus				Total general dela 7 ani în sus *au-dessus de 7 ans*	
în vârstă de p. 15 ani-*Âgés de plus de 15 ans*				Masculin		Femenin			
Știu carte *Savent lire et écrire*	Nu știu carte *Ne savent pas lire ni écrire*	Știu carte *Savent lire et écrire*	Nu știu carte *Ne savent pas lire ni écrire*	Știu carte *Savent lire et écrire*	Nu știu carte *Ne savent pas lire ni écrire*	Știu carte *Savent lire et écrire*	Nu știu carte *Ne savent pas lire ni écrire*	Știu carte *Savent lire et écrire*	Nu știu carte *Ne savent pas lire ni écrire*
22,3	77,7	3,2	96,8	25,7	74,3	4,5	95,5	15,2	84,8
20,6	79,4	4,2	95,8	24,4	75,6	5,6	94,4	15,1	84,9
23,0	77,0	3,0	97,0	26,5	73,5	4,4	95,6	15,6	84,4
23,0	77,0	1,6	98,4	25,8	74,2	2,2	97,8	14,1	85,9
23,8	76,2	5,9	94,1	27,2	72,8	9,1	90,9	18,6	81,4
25,6	74,4	1,7	98,3	28,1	71,9	2,3	97,7	15,1	84,9
18,3	81,7	4,1	95,9	22,0	78,0	5,4	94,6	13,8	86,2
17,8	82,2	4,8	95,2	20,8	79,2	5,8	94,2	13,3	86,7
30,4	69,6	5,8	94,2	36,5	63,5	10,2	89,8	23,9	76,1
22,7	77,3	2,7	97,3	25,1	74,9	3,6	96,4	14,5	85,5
23,0	77,0	6,1	93,9	25,3	74,7	8,9	91,1	17,7	82,3
28,3	71,7	4,9	95,1	33,2	66,8	7,5	92,5	20,7	79,3
22,6	77,4	2,6	97,4	28,0	72,0	3,6	96,4	15,8	84,2
23,1	76,9	2,1	97,9	25,9	74,1	2,8	97,2	14,5	85,5
13,4	86,6	2,9	97,1	16,3	83,7	3,5	96,5	9,9	90,1
22,0	78,0	3,4	96,6	25,9	74,1	4,9	95,1	15,5	84,5
28,0	72,0	1,1	98,9	31,2	68,8	1,7	98,3	16,2	83,8
30,8	69,2	5,1	94,9	34,8	65,2	8,1	91,9	21,9	78,1
24,4	75,6	5,9	94,1	28,2	71,8	8,4	91,6	18,5	81,5
21,5	78,5	4,1	95,9	25,4	74,6	5,4	94,6	15,6	84,4
24,0	76,0	1,3	98,7	26,7	73,3	1,9	98,1	14,4	85,6
34,4	65,6	4,0	96,0	40,7	59,3	7,1	92,9	23,7	76,3
22,3	77,7	4,8	95,2	28,0	72,0	6,8	93,2	17,4	82,6
17,1	82,9	1,3	98,7	18,7	81,3	1,5	98,5	10,3	89,7
25,3	74,7	4,0	96,0	28,4	71,6	5,0	95,0	16,8	83,2
24,8	75,2	4,3	95,7	28,9	71,1	6,1	93,9	17,6	82,4
26,6	73,4	3,2	96,8	33,5	66,5	5,9	94,1	19,8	80,2
16,9	83,1	2,9	97,1	21,2	78,8	3,8	96,2	12,5	87,5
19,3	80,7	1,4	98,6	22,3	77,7	2,3	97,7	12,4	87,6
18,9	81,1	4,9	95,1	22,6	77,4	6,2	93,8	14,4	85,6
25,3	74,7	4,2	95,8	29,5	70,5	5,7	94,3	17,8	82,2
14,3	85,7	1,4	98,6	15,9	84,1	1,8	98,2	9,0	91,0
24,8	75,2	5,6	94,4	29,8	70,2	9,3	90,7	19,9	80,1
23,6	76,4	3,9	96,1	27,4	72,6	5,4	94,6	16,5	83,5
16,5	83,5	3,0	97,0	19,3	80,7	3,9	96,1	11,7	88,3
20,9	79,1	1,8	98,2	23,1	76,9	2,2	97,8	12,7	87,3
14,1	85,9	1,8	98,2	16,4	83,6	2,3	97,7	9,5	90,5

gun, Drăgășani, Găești, Isaccea, Mahmudia, Măcin, Medjidia, Ocnele-Mari, Slănic, Urlați, Zimnicea.

Rezultatele sunt și mai triste, când examinăm situațiunea populațiunei rurale, așa cum se zugrăvește sub raportul științei de carte, în tabela Nr. 35. Mijlocia țărei întregi se exprimă prin următoarele proporții: din 100 locuitori de ambele sexe, de la 7 ani în sus, de abia 15,2 știu citi și scrie, iar restul de 84,8 sunt analfabeți. Făcând deosebire după sex, se dovedește, că și la țară progresul instrucțiunei e mai accesibil la bărbați de cât la femei. Dintre bărbați tot se mai găsește un sfert, care știu citi și scrie, pe când dintre femei abià 4,5% s'au înscris cu știință de carte.

Răspândirea învățământului se accentuiază mai bine în rândurile băieților în vârstă de școală; aci am găsit 36,2% știind citi și scrie, totuși încă 63,8% se sustrag printr'un mijloc sau altul dela obligațiunea învățământului primar. La fete, însă, greutatea de a le da instrucțiune e și mai mare, după cum se vede din tabela de mai sus, unde procentul fetelor în vârstă de a merge la școală nu însemnează de cât 8,2%.

Analfabeții cei mai numeroși se găsesc în pătura adultă și matură din populațiunea rurală. Aci, bărbații cu știință de carte nu reprezintă decât 22,3%, iar printre femei sunt așa de puține cele care știu citi și scrie, încât proporția lor ajunge de abia la 3,2%; prin urmare peste trei sferturi dintre bărbați și peste 96% dintre femei s'au notat în rândul analfabeților.

Această situațiune este cu atât mai îngrijitoare, cu cât ea domină aproape peste tot locul. Intru câtva în Dobrogea procentul analfabeților se arată mai scăzut, dimpotrivă el este mai ridicat în județele Olteniei. Sunt mai cu seamă isbitoare procentele ce le întâlnim în următoarele districte, unde contingentul celor fără știință de carte trece peste 90%: Dorohoi, Teleorman, Vlașca. In cele mai multe județe proporția analfabeților variază între 80—89, iar o situațiune *relativ* bună nu se semnalează de cât în Brăila, Covurlui, Muscel și Ialomița.

Examinând datele în parte pe sexe, găsim că instrucțiunea femeilor este peste tot locul mult mai înapoiată decât a bărbaților. Notăm însă în deosebi județele Mehedinți, Gorj, Olt, Teleorman, Argeș, Dolj, Romanați, Vâlcea și Vlașca, unde proporția femeilor cu știință de carte nu ajunge nici la 3%. Cât privește pe bărbați, situațiuni inferioare mediei generale se întâlnesc în mai toată Moldova, de altă parte în Vâlcea, Romanați, Olt, Teleorman și Vlașca.

* * *

Răspândirea instrucțiunei în populațiunea țărei înfățișând un deosebit interes pentru oricine urmărește desvoltarea intelectuală și educativă a poporului nostru, am crezut util să introducem, în studiul nostru, combinațiunea elementului științei de carte cu acela al cetățeniei. In tabela Nr. 36 alcătuită, spre acest sfârșit, am păstrat diviziunea locuitorilor în copii în vârstă de școală și în cei mai mari de 15 ani, scoțând din calcul pe copiii cari n'au împlinit încă 7 ani.

Când considerăm toată populațiunea dela 7 ani în sus și examinăm, în ce grad e răspândită știința de carte printre Români, găsim, că numai o cincime din aceștia s'au înscris ca știind citi și scrie, iar patru cincimi s'au dovedit analfabeți. Rezultatul acesta se apropie de proporțiile generale, pe cari le-am analizat la începutul acestui capitol, și era natural să fie așa, întrucât Românii reprezintă 92% din populațiunea Regatului.

Instrucțiunea se arată mai înaintată între străini. La supușii străini proporția analfabeților scade la 45,7%; dar la cei fără protecție neștiutorii de carte covârșesc pe ceilalți: 46,5% față de 53,5%. Superioritatea străinilor față de Români, sub acest raport, nu scapă, credem, nimănui din vedere.

In comunele urbane contingentul celor cari știu citi și scrie se mărește la toate naționalitățile; cu toate acestea la Români și la străinii fără protecție analfabeții tot întrec pe cei cu știință de carte.

La sate, printre Români neștiutorii de carte ating procentul de 85,3%, pe când, printre străini nu trece de 61%.

Proporțiile celor cari știu citi și scrie se ridică sensibil în pătura copiilor în vârstă de școală. La Români găsim 27,5%, la supușii străini 61,4%, la străinii fără protecție 52,8%. In comunele urbane rezultatele sunt mult mai satisfăcătoare: dintre copiii de Români în etate de școală sunt două treimi cu știință de carte; la supușii străini acest procent se urcă la 71,6%, pe când situațiunea copiilor străini fără protecție e mai slabă de cât a celorlalte grupări din populațiunea țărei. In comunele rurale, din contră, situațiunea Românilor nu este de loc favorabilă, căci dintre copiii de la 7—15 ani de abia 22% știu citi și scrie; între supușii străini am găsit 36,8%, între cei fără protecție străină 39,9%.

Instrucțiunea se dovedește a fi mai înapoiată în rândurile Românilor adulți și maturi; în țara întreagă proporția analfabeților se ridică la 82,9%. Printre supușii străini analfabeții sunt în minoritate 47%; la cei fără protecție străină s'a notat 55,6%.

Tabela Nr. 36.

REPARTIZAREA POPULAŢIUNEI DUPĂ CETĂŢENIE, ETATE

Cifre absolute şi cifre proporţionale (la %) —

Vârsta — *Âge*	Populaţiunea din *Population*	Diviziuni geografice *Divisions géographiques*	ROMÂNI — *Roumains*					STRĂINI — *Etrangers*				
			Ştiu carte *Savent lire et écrire*		Nu ştiu carte *Ne savent pas lire ni écrire*		TOTAL	Ştiu carte *Savent lire et écrire*		Nu ştiu carte *Ne savent pas lire ni écrire*		TOTAL
			Cifre absolute *Chiffres absolus*	%	Cifre absolute *Chiffres absolus*	%		Cifre absolute *Chiffres absolus*	%	Cifre absolute *Chiffres absolus*	%	
Dela 7—15 ani — *De 7—15 ans*	Ţara întreagă *Pays entier*	ROMÂNIA	287.378	27,5	758.756	72,5	1.046.134	15.099	61,4	9.478	38,6	24.577
		Moldova	80.174	27,6	210.702	72,4	290.876	2.732	47,9	2.970	52,1	5.705
		Muntenia	142.301	29,2	345.091	70,8	487.392	8.848	68,5	4.067	31,5	12.915
		Oltenia	48.544	22,4	168.558	77,6	217.102	2.335	65,4	1.237	34,6	3.572
		Dobrogea	16.359	32,2	34.405	67,8	50.764	1.184	49,6	1.204	50,4	2.388
	Comunele urbane *Villes*	România	84.745	66,7	42.366	33,3	127.111	12.461	71,6	4.951	28,4	17.412
		Moldova	20.787	68,8	9.460	31,2	30.247	1.818	61,1	1.158	38,9	2.976
		Muntenia	48.987	68,7	22.307	31,3	71.294	7.692	75,3	2.518	24,7	10.210
		Oltenia	9.522	63,2	5.555	36,8	15.077	1.971	76,5	605	23,5	2.576
		Dobrogea	5.449	51,9	5.044	48,1	10.493	980	59,4	670	40,6	1.650
	Comunele rurale *Communes rurales*	România	202.633	22,0	716.390	78,0	919.023	2.638	36,8	4.527	63,2	7.165
		Moldova	59.387	22,8	201.242	77,2	260.629	914	33,5	1.812	66,5	2.726
		Muntenia	93.314	22,4	322.784	77,6	416.098	1.156	42,7	1.549	57,3	2.705
		Oltenia	39.022	19,3	163.003	80,7	202.025	364	36,5	632	63,5	996
		Dobrogea	10.910	27,1	29.361	72,9	40.271	204	27,6	534	72,4	738
Peste 15 ani — *Au-dessus de 15 ans*	Ţara întreagă *Pays entier*	ROMÂNIA	557.315	17,1	2.709.412	82,9	3.266.727	73.154	53,0	64.898	47,0	138.052
		Moldova	150.882	15,3	831.630	84,7	982.512	11.953	41,2	17.030	58,8	28.983
		Muntenia	279.417	19,1	1.186.411	80,9	1.465.828	45.722	59,2	31.516	40,8	77.238
		Oltenia	100.056	14,6	583.110	85,4	683.166	10.208	54,7	8.460	45,3	18.668
		Dobrogea	26.960	19,9	108.261	80,1	135.221	5.271	40,0	7.892	60,0	13.163
	Comunele urbane *Villes*	România	222.321	43,0	294.365	57,0	516.686	58.881	58,0	42.617	42,0	101.498
		Moldova	57.387	40,1	85.702	59,9	143.089	7.705	46,3	8.949	53,7	16.654
		Muntenia	127.830	46,1	149.361	53,9	277.191	39.172	62,7	23.332	37,3	62.504
		Oltenia	25.003	40,1	37.305	59,9	62.308	7.918	59,8	5.326	40,2	13.224
		Dobrogea	12.101	35,5	21.997	63,5	34.098	4.086	44,9	5.010	55,1	9.096
	Comunele rurale *Communes rurales*	România	334.994	12,2	2.415.047	87,8	2.750.041	14.273	39,0	22.281	61,0	36.554
		Moldova	93.495	11,1	745.928	88,9	839.423	4.248	34,5	8.081	65,5	12.329
		Muntenia	151.587	12,8	1.037.050	87,2	1.188.637	6.550	44,5	8.184	55,5	14.734
		Oltenia	75.053	12,1	545.805	87,9	620.858	2.290	42,2	3.134	57,8	5.424
		Dobrogea	14.859	14,7	86.264	85,3	101.123	1.185	29,1	2.882	70,9	4.067
Total dela 7 ani în sus — *7 ans et au-dessus*	Ţara întreagă *Pays entier*	ROMÂNIA	844.693	19,6	3.468.168	80,3	4.312.861	88.253	54,3	74.376	45,7	162.629
		Moldova	231.056	18,1	1.042.332	81,9	1.273.388	14.685	42,3	20.000	57,7	34.685
		Muntenia	421.718	21,6	1.531.502	78,4	1.953.220	54.570	60,5	35.583	39,5	90.153
		Oltenia	148.600	16,5	751.668	83,5	900.268	12.543	56,4	9.697	43,6	22.240
		Dobrogea	43.319	23,3	142.666	76,7	185.985	6.455	41,5	9.096	58,5	15.551
	Comunele urbane *Villes*	România	307.066	47,7	336.731	52,3	643.797	71.342	60,0	47.568	40,0	118.910
		Moldova	78.174	45,1	95.162	54,9	173.336	9.523	48,5	10.107	51,5	19.630
		Muntenia	176.817	50,7	171.668	49,3	348.485	46.864	64,4	24.850	35,6	72.714
		Oltenia	34.525	44,6	42.860	55,4	77.385	9.889	62,5	5.931	37,5	15.820
		Dobrogea	17.550	39,4	27.041	60,6	44.591	5.066	47,1	5.680	52,9	10.746
	Comunele rurale *Communes rurales*	România	537.627	14,7	3.131.437	85,3	3.669.064	16.911	38,7	26.808	61,3	43.719
		Moldova	152.882	13,9	947.170	86,1	1.100.052	5.162	34,3	9.893	65,7	15.055
		Muntenia	244.901	15,3	1.359.834	84,7	1.604.735	7.706	44,2	9.733	55,8	17.439
		Oltenia	114.075	13,9	708.808	86,1	822.883	2.654	41,3	3.766	58,7	6.420
		Dobrogea	25,769	18,2	115.625	81,8	141.394	1.389	28,9	3.416	71,1	4.805

ŞI INSTRUCŢIUNE — *Répartition de la population d'après le droit de citoyen, âge et instruction*
Chiffres absolus et chiffres proportionnels (%)

FĂRĂ PROTECŢIE — *Sans protection*					TOTALUL POPULAŢIUNEI				
Ştiu carte *Savent lire et écrire*		Nu ştiu carte *Ne savent pas lire et écrire*		TOTAL	Ştiu carte *Savent lire et écrire*		Nu ştiu carte *Ne savent pas lire et écrire*		TOTAL GENERAL
Cifre absolute *Chiffres absolus*	%	Cifre absolute *Chiffres absolus*	%		Cifre absolute *Chiffres absolus*	%	Cifre absolute *Chiffres absolus*	%	
28.022	**52,8**	**25.045**	**47,2**	**53.067**	**330.499**	**29,4**	**793.279**	**70,6**	**1.123.778**
17.757	45,5	21.230	54,5	38.987	100.663	30,0	234.902	70,0	*335.565*
9.184	75,0	3.069	25,0	12.253	160.333	31,3	352.227	68,7	*512.560*
861	76,9	259	23,1	1.120	51.740	23,3	170.054	76,7	*221.794*
220	31.1	487	68,9	707	17.763	33,0	36.096	67,0	*53.859*
23.116	56,7	17.646	43,3	40.762	120.322	64,9	64.963	35,1	*185.285*
13.230	46,8	15.058	53,2	28.288	35.835	58,3	25.676	41,7	*61.511*
8.936	79,2	2.349	20,8	11.285	65.615	70,7	27.174	29,3	*92.789*
815	85,4	139	14,6	954	12.308	66,1	6.299	33,9	*18.607*
135	57,4	100	42,6	235	6.564	53,0	5.814	47,0	*12.378*
4.906	39,9	7.399	60,1	12.305	210.177	22,4	728.316	77,6	*938.493*
4.527	42,3	6.172	57,7	10.699	64.828	23,7	209.226	76,3	*274.054*
248	25,6	720	74,4	968	94.718	22,6	325.053	77,4	*419.771*
46	27,7	120	72,3	166	39.432	19,4	163.755	80,6	*203.187*
85	18,0	387	82,0	472	11.199	27,0	30.282	73,0	*41.481*
73.629	**44,4**	**92.102**	**55,6**	**165.731**	**704.098**	**19,7**	**2.866.412**	**80,3**	**3.570.510**
44.410	37,8	73.197	62,2	117.607	207.245	18,4	921.857	81,6	*1.129.102*
25.855	61,2	16.410	38,8	42.265	350.994	22,1	1.234.337	77,9	*1.585.331*
2.713	70,5	1.134	29,5	3.847	112.977	16,0	592.704	84,0	*705.681*
651	32,4	1.361	67,6	2.012	32.882	21,9	117.514	78,1	*150.396*
59.858	46,2	69.735	53,8	129.593	341.060	45,6	406.717	54,4	*747.777*
32.110	37,1	54.545	62,9	86.655	97.202	39,4	149.196	60,6	*246.398*
24.920	64,2	13.897	35,8	38.817	191.922	50,7	186.590	49,3	*378.512*
2.495	75,9	793	24,1	3.288	35.416	44,9	43.424	55,1	*78.840*
333	40,0	500	60,0	833	16.520	37,5	27.507	62,5	*44.027*
13.771	38,1	22.367	61,9	36.138	363.038	12,9	2.459.695	87,5	*2.822.733*
12.300	39,7	18.652	60,3	30.952	110.043	12,5	772.661	87,5	*882.704*
935	27,1	2.513	72,9	3.448	159.072	13,2	1.047.747	86,8	*1.206.819*
218	39,0	341	61,0	559	77.561	12,4	549.280	87,6	*626.841*
318	27,0	861	73,0	1.179	16.362	15,4	90.007	84,6	*106.369*
101.651	**46,5**	**117.147**	**53,5**	**218.798**	**1.034.597**	**22,0**	**3.659.691**	**78,0**	**4.694.288**
62.167	39,7	94.427	60,3	156.594	307.908	21,0	1.156.759	72,0	*1.464.667*
35.039	64,3	19.479	35,7	54.518	511.327	24,4	1.586.564	75,6	*2.097.991*
3.574	72,0	1.393	28,0	4.967	164.717	17,8	762.758	82,2	*927.475*
871	32,0	1.848	68,0	2.719	50.645	24,8	153.610	75,2	*204.255*
82.974	48,7	87.381	51,3	170.355	461.382	49,4	471.680	50,6	*933.062*
45.340	39,4	69.603	60,6	114.943	133.037	43,2	174.872	56,8	*307.909*
33.856	67,6	16.246	32,4	50.102	257.537	54,6	213.764	45,4	*471.301*
3.310	78,0	932	22,0	4.242	47.724	49,0	49.723	51,0	*97.447*
468	43,8	600	56,2	1.068	23.084	40,9	33.321	59,1	*56.405*
18.677	38,6	29.766	61,4	48.443	573.215	15,2	3.188.011	84,8	*3.761.226*
16.827	40,4	24.824	59,6	41.651	174.871	15,1	981.887	84,9	*1.156.758*
1.183	26,8	3.233	73,2	4.416	253.790	15,6	1.372.800	84,4	*1.626.590*
264	36,4	461	63,6	725	116.993	14,1	713.035	85,9	*830.028*
403	24,4	1.248	75,6	1.651	27.561	18,6	120.289	81,4	*147.850*

Sub auspicii mai încuragiatoare se înfățișează răspândirea învățământului în păturile orășene. Românii de la 15 ani în sus se împart în 43% cu știință de carte și 57% fără știință; supușii străini în 58 și 42%, străinii fără protecție în 46,2% și 53,8%.

Instrucțiunea e foarte înapoiată printre locuitorii adulți dela sate. Aci analfabeții Români ating un procent de 87,8%, cei străini 61% și cei fără protecție 61,9%.

Notăm, că toate datele din tabela Nr. 36 coprind la un loc pe bărbați și femei. Distincțiunea după sexe ar dovedi necontestabil superioritatea accentuată a sexului masculin sub raportul științei de carte.

* * *

Ca mijloc de comparațiune între starea populațiunei noastre sub raportul instrucțiunii și aceea din alte țări europene, am cules din diferite publicațiuni oficiale date asupra proporției ce ocupă analfabeții în totalul locuitorilor. Aceste date figurează în tabela Nr. 37,

PROPORȚIA ANALFABEȚILOR IN PRINCIPALELE ȚĂRI DIN EUROPA
Proportion des illettrés dans les principaux pays d'Europe

Tabela Nr. 37.

ȚĂRILE — *Pays*	Analfabeți la 100 locuitori de sex *Sur 100 habitants de chaque sexe, combien sont illettrés*			ȚĂRILE — *Pays*	Analfabeți la 1,000 recruți *Illettrés sur 1000 conscrits*
	Masc.	Fem.	Total		
Belgia (1900)	30,6	33,3	31,9	Germania (1901)	0,5
Austria (1901)	34,3	36,0	35,6	Suedia (1900)	0,8
Ungaria (1900)	—	—	50,2	Danemarca (1897)	2,0
Italia (1901)	51,1	60,8	56,0	Elveția (1901)	20,0
Spania (1900)	55,8	71,4	63,8	Franța (1900)	47,0
Portugalia (1890)	—	—	79,2	Belgia (1900)	101,0
ROMÂNIA (1899)	74,1	91,5	82,6	Grecia (—)	300,0
Serbia (1900)	78,3	94,4	85,5	Italia (1900)	329,0
Bulgaria (1888)	82,9	95,9	89,3	Serbia (1900)	616,0
Franța	—	—	—	Rusia (1894)	617,0
				ROMÂNIA (1900)	677,0

pe care am desfăcut-o în două părți: în prima parte se arată, pe fiecare sex în parte precum și în total, câți s'au găsit fără știință de carte la 100 de locuitori. De astădată nu s'a mai exclus din calcul contingentul copiilor mai mici de 7 ani, pentru a păstra uniformitatea și a înlesni comparațiunea rezultatelor. Țările fiind așezate în ordine crescândă, se observă ușor, că printre statele înscrise în acest tablou, Belgia numără cei mai puțini analfabeți, iar România nu e întrecută decât

de Serbia şi Bulgaria, întrucât priveşte proporţia celor fără ştiinţă de carte.

Ce e dreptul, lipsesc din tabela de mai sus o mulţime de ţări, pentru care nu s'au aflat date în această privinţă: aşa, de pildă, Germania, Anglia, Elveţia, Franţa, Danemarca, etc. In rezultatele definitive ale recensămintelor din aceste state nu se menţionează distincţiunea poulaţiunii sub raportul ştiinţei de carte, cu toate că această chestiune a fost prevăzută în mod special în formularul adoptat de Institutul Internaţional de Statistică pentru recensământul secular.

Ca completare, am înscris în partea a doua a tabelei Nr. 37 proporţiile ce au înfăţişat analfabeţii printre recruţi, cu ocaziunea examinărei tinerilor chemaţi a'şi face serviciul militar. De astădată, printre statele denumite, Germania are situaţiunea cea mai favorabilă, deoarece din 1.000 recruţi nu s'au dovedit decât 5 fără ştiinţă de carte; în Franţa s'a notat *47*$^0/_{00}$, în Belgia *101*$^0/_{00}$, în Italia *329*$^0/_{00}$, iar ţara noastră vine în cel mai de pe urmă rând cu *677*$^0/_{00}$ analfabeţi la 1000 recruţi.

Această din urmă cifră a fost luată din statistica militară privitoare la numărul tinerilor înscrişi pentru formarea contingentului pe 1900, anul cel mai apropiat de epoca recensământului populaţiei. In cifre absolute, din totalul tinerilor înrolaţi în acel an, în cifră de 34.624, s'au notat 11.177 cu ştiinţă de carte şi 23.447 analfabeţi.

XIII

INFIRMII

In formularul întrebuinţat la recensământul populaţiei din Decembre 1899 a figurat o rubrică specială pentru arătarea cazurilor de infirmităţi aparente. Când s'au despoiat datele, s'au denumit trei categorii de infirmi: orbi, surdomuţi şi alte infirmităţi; în această din urmă categorie s'au coprins idioţii, nebunii, guşaţii, şchiopii, ologii, ciungii şi oricare alte infirmităţi vizibile.

In total numărul infirmilor se ridică la 38.350; raportat la populaţiune, găsim că la 1000 locuitori sunt 64 infirmi. In totalul de mai sus se coprind 4.967 orbi, 4.896 surdomuţi şi restul de alte infirmităţi. Orbii acuză o proporţiune de 8$^0/_{000}$ locuitori, surdomuţii tot 8$^0/_{000}$, iar cei cu alte infirmităţi 48$^0/_{000}$.

In tabela Nr. 38 se specifică repartizarea infirmilor pe diferite circumscripţiuni teritoriale. Proporţiile denotă, că, cazurile de acest gen

PROPORȚIA INFIRMILOR LA 1.000 LOCUITORI

Tabela Nr. 38. *Proportion des infirmes par 1000 habitants*

JUDEȚELE — *Départements*	Populațiunea totală *Population totale*	Numărul infirmilor *Nombre des infirmes*	La 1.000 locuitori sunt *Sur 1000 habitants*			
			Orbi *Aveugles*	Surdo-muți *Sourd-muets*	Cu alte infirmități *Avec d'autres infirmités*	Infirmi în total *Total*
ROMÂNIA	5.956.690	38.350	0,8	0,8	4,8	6,4
Moldova	1.848.122	13.017	0,9	0,7	5,4	7,0
Muntenia-Mare	2.659.517	17.267	0,8	0,9	4,8	6,5
Oltenia	1.181.243	6.611	0,8	0,9	3,9	5,6
Dobrogea	267.808	1.455	0,7	0,6	4,1	5,4
Argeș	207.605	2.035	0,9	2,1	6,8	9,8
Bacău	195.194	1.550	1,1	1,0	5,8	7,9
Botoșani	171.437	1.175	1,0	0,6	5,3	6,9
Brăila	145.284	744	0,9	0,5	3,7	5,1
Buzău	221.263	1.011	0,6	0,7	3,2	4,5
Constanța	141.056	820	0,7	0,6	4,5	5,8
Covurlui	143.784	696	0,7	0,6	3,5	4,8
Dâmbovița	211.666	1.361	0,9	1,1	4,4	6,4
Dolj	365.579	1.804	0,8	0,6	3,5	4,9
Dorohoiu	159.461	1.079	1,0	0,6	5,2	6,8
Fălciu	93.831	657	0,7	0,4	5,9	7,0
Gorj	171.300	1.282	1,0	1,6	4,9	7,5
Ialomița	187.889	968	0,8	0,6	3,8	5,2
Iași	192.531	1.352	1,0	0,4	5,6	7,0
Ilfov	541.180	2.901	0,6	0,5	4,3	5,4
Mehedinți	249.688	1.349	0,9	0,7	3,8	5,4
Muscel	115.180	2.636	1,2	4,0	17,7	22,9
Neamțu	149.711	1.273	1,1	1,1	6,3	8,5
Olt	143.843	863	1,0	0,6	4,4	6,0
Prahova	307.302	1.718	0,7	0,8	4,1	5,6
Putna	151.249	980	0,9	0,8	4,7	6,4
R.-Sărat	136.918	858	0,9	0,8	4,6	6,3
Roman	111.588	619	0,6	0,7	4,2	5,5
Romanați	203.773	925	0,7	0,5	3,4	4,6
Suceava	131.596	1.240	1,0	1,0	7,4	9,4
Tecuci	121.179	759	0,9	0,4	5,0	6,3
Teleorman	238.628	1.030	0,7	0,6	3,0	4,3
Tulcea	126.752	635	0,6	0,6	3,7	5,0
Tutova	116.377	807	0,9	0,5	5,5	6,9
Vaslui	110.184	830	0,9	0,6	6,0	7,5
Vâlcea	190.903	1.251	0,8	1,3	4,5	6,6
Vlașca	202.759	1.142	0,7	0,6	4,3	5,6

sunt întrucâtva mai numeroase în Moldova și Muntenia-Mare, decât în restul țării. In ceea ce privește infirmitățile denumite special, repartizarea lor e aproape deopotrivă in cele patru diviziuni mari ale României.

Pe judeţe se relevează mulţimea cazurilor în Muscel: aci s'au înscris 2.636 infirmi, reprezintând o proporţie de aproape *23*‰ locuitori. Explicaţia faptului consemnat de statistică se explică prin prezenţa în această parte a ţării a unui număr considerabil de guşaţi şi de persoane lovite de alte defecte fizice aparente.

In partea tabelarică a acestei lucrări, infirmii au fost repartizaţi şi din alte puncte de vedere. Mai întâi notăm, că dintre cei 38.350 infirmi s'au găsit 33.341 sau *87*% în comunele rurale şi 5.009 sau *13*% în oraşe. Sunt deci mai mulţi infirmi la sate decât la oraşe.

Din punctul de vedere al sexului, s'au găsit 26.887 bărbaţi şi 11.463 femei, sexul bărbătesc predomină aşa dar, şi în rândurile infirmilor, fapt ce îşi are explicaţiunea lui firească.

După etate infirmii cei mai numeroşi s'au înscris între 20—40 ani. După stare civilă s'au dovedit 20.094 infirmi necăsătoriţi, 12.517 căsătoriţi, 5.526 văduvi şi 213 divorţaţi. Din punctul de vedere al religiunei, ortodoxii dau naturalmente contingentul cel mai numeros şi de asemenea, sub raportul cetăţeniei Românii reprezintă *96*% dintre infirmi.

Nu posedăm date comparative cu alte ţări decât în privinţa orbilor şi surdomuţilor. Iată după un izvor italienesc [1]), care este proporţia infirmilor la 10.000 locuitori în următoarele ţări:

	La 10.000 locuitori	
	Orbi	Surdo-muţi
Italia	11,8	9,6
Prusia	6,3	9,1
Austria	5,7	10,6
Ungaria	10,1	13,2
Anglia	7,8	4,7
Danemarca	4,3	5,7
Norvegia	8,5	8,0
Serbia	9,6	16,6
Bulgaria	13,5	8,6
Spania	14,8	4,6
Portugalia	21,9	7,5
ROMÂNIA	8,0	8,0

După cifrele de mai sus se arată, că infirmitatea orbilor e mai răspândită în Portugalia, Spania, Bulgaria, Italia; iar surdomuţii sunt mai numeroşi în Serbia şi Ungaria. Proporţiile notate în România ocupă un loc de mijloc.

[1]) *Censimento della popolazione del regno d'Italia*, vol. V, Roma, 1904.

XIV

POPULAȚIUNEA FLOTANTĂ

Operațiunea numărătoarei populațiunei îmbrățișează de obiceiu pe toți locuitorii cari se află de față, la termenul fixat, într'o localitate. In practică însă urmează a se face deosebirea între populațiunea *stabilă* sau *residentă* și între populațiunea *prezentă* sau de fapt.

Plecând din punctul de vedere al situațiunei legale, intră în populațiunea residentă toți locuitorii cari domiciliază obicinuit în comună, indiferent dacă la momentul numărătoarei s'au aflat de față sau au lipsit. Plecând din punctul de vedere al stării de fapt, intră în populațiunea prezentă numai persoanele care s'au găsit de față la numărătoare, în fiecare comună, fără a ne preocupa de loc de domiciliul lor.

In vedere, că recensământul din România trebuia, după cum am arătat într'un capitol mai sus, să servească la stabilirea numărului locuitorilor cu domiciliul real sau legal, operațiunea numărătoarei din 1899 s'a făcut pe baza populațiunei stabile sau residente, înscriindu-se în prima linie toți locuitorii, cari își au domiciliul obicinuit în comună. S'a notat însă în coloanele 5 și 6 din formularul recensământului dacă recensiatul se afla în comună, la epoca numărătoarei sau dacă lipsea de scurt timp din comună.

In acelaș timp pentru a avea o reprezentare complectă și fidelă a populațiunei noastre, instrucțiunile au prevăzut și înscrierea acelor persoane, cari în timpul recensământului se aflau de scurt timp, din întâmplare, în comună, dar care își au domiciliul obicinuit în altă parte. Aceștia au constituit populațiunea *flotantă* (population accidentelle ou de passage). Așa au fost, de exemplu, rudele care s'au găsit pentru câtva timp în gazdă, veniți în scop de afaceri sau altele, la o familie din comuna unde s'a prezintat comisiunea de recensământ; asemenea, școlarii din diferite așezăminte de instrucțiune, bolnavii din spitale, deținuții din aresturile preventive; în hoteluri și alte ospicii de acest gen antreprenorul, directorul și oamenii de serviciu au fost înscriși în populațiunea stabilă, iar pasagerii au intrat în populațiunea flotantă. Soldații din cazarme s'au cuprins în numărul locuitorilor residenți.

In elementele statistice ce le-am expus în capitolele anterioare nu am avut în vedere decât populațiunea stabilă, pe care am ținut s'o considerăm aparte și să nu o amestecăm cu persoanele flotante, care, în mare parte, au trebuit să fie deja înscrise, la domiciliul lor obicinuit,

în numărul locuitorilor stabili. Am evitat prin aceasta de a număra de două ori pe aceiași persoană și de a spori în mod factice cifra populațiunei.

In total s'au înscris în această categorie 28.474 persoane, dintre care 18.682 bărbați și 9.792 femei. In comunele rurale flotanții au fost în cifră de 13.090, iar restul de 15.384 s'au găsit în orașe. Populațiunea flotantă a fost, deci, mai numeroasă în comunele urbane, ceea ce se explică prin faptul, că aci sunt mai cu seamă grămădite locurile, în care se pot găsi de obiceiu persoanele flotante.

După vârstă, distribuțiunea acestei populațiuni acuză un număr mai mare la persoanele de 10—20 ani, s'au numărat 30.308 indivizi reprezintând peste 38% din total. Se constată prin aceasta, că în bună parte populațiunea flotantă este formată din școlarii aflați vremelnic în diferite instituțiuni de cultură.

Ca stare civilă s'au înscris: 18.152 necăsătoriți, 7.791 căsătoriți, 2.363 văduvi și 168 divorțați.

După cetățenie se recunoaște, că contingentul cel mai numeros l-au dat Românii, vin apoi Austro-Ungarii, Turcii, etc.

Religiunea majorității locuitorilor din populațiunea flotantă a fost cea ortodoxă: 23.397; s'au mai înscris 2.372 mozaici, 1.966 catolici, 386 mahometani, etc.

Din punctul de vedere al instrucțiunei s'au deosebit: 13.379 persoane flotante cu știință de carte și 15.095 analfabeți; și aci, prin urmare, numărul neștiutorilor de carte covârșește, deși nu în aceeași proporție ca la populațiunea stabilă.

In fine, ca ultim detaliu, statistica a notat un număr de 229 infirmi în populațiunea flotantă.

ANEXĂ

1. INSTRUCŢIUNI

Pentru înscrierea în foile (buletinele) de familie

1. Comisiunea de recensământ va completa în locurile rezervate mai sus, numele judeţului, plăşei, comunei, cătunei, suburbiei şi stradei unde se face recensământul populaţiei.

2. Va numerota carnetele ce i s'au încredinţat. Fiecare comisiune în parte dă numerile sale de ordine la carnetele ce i s'au încredinţat, începând cu Nr. 1.

3. Foile sau buletinele de familie sunt formate în carnete de câte 50 foi şi în carnete de câte 25 foi. Aceste din urmă sunt cu deosebire destinate pentru înscrierea populaţiunei din instituţiunile publice şi private (vezi art. 19 din instrucţiunile de recensământ).

4. In capul fiecărei foi din carnet se va nota, deosebit de celelalte specificări ale localităţii, şi numărul casei în care locueşte familia ce se recensiază.

5. In coloana 1 a foaiei de familie se notează numărul curent al fiecărui membru al familiei.

6. In coloana 2 se notează numele de familie şi în coloana 3 pronumele de botez. Inscrierile se fac individual, în parte pentru fiecare membru al familiei.

Inscrierile încep cu capul familiei, adică cu persoana care ocupă în linia ascendentă, sau în lipsă de ascendenţi, în linia colaterală, gradul cel mai de sus, dându-se între cei de grad egal preferinţă bărbatului; în al doilea rând se înscrie soţia; în urmă copiii de sex bărbătesc, începând cu cei mai în vârstă; după ei, copiii de sex femeesc, începând asemenea cu cei mai în vârstă; oamenii de serviciu se înscriu în ultimele linii ale foaiei, păzindu-se regula a se înscrie mai întâiu bărbaţii şi în urmă femeile, precum şi cei mai în vârstă înaintea celor mai tineri. — Observarea acestor reguli va înlesni despoierea buletinelor. — Pentru o familie este rezervată o pagină din buletin; o a doua familie se înscrie pe pagina următoare. Numai în cazul când o familie este numeroasă şi rândurile din o pagină nu sunt de ajuns pentru a se înscrie toţi membrii familiei, se va trece cu înscrierea membrilor acelei familii pe pagina sau pe paginele următoare.

7. In coloana 4 se specifică poziţiunea ce fiecare membru ocupă în familie, adică dacă este capul familiei, soţie, copii, rude, oameni de serviciu, etc.

8. Coloanele 5 şi 6 sunt rezervate pentru înscrierea populaţiunii stabile, adică a aceleia care îşi are domiciliul obicinuit în comună. — In coloana 5 se înscriu acei cari la facerea recensământului se găsesc în comună, fie că sunt sau nu la domiciliu; împrejurarea că sunt duşi în cuprinsul comunei după afaceri nu împiedecă de a-i înscrie în această coloană. Inscrierea lor se notează prin semnul I.

Acest semn se va întrebuința, în mod general, în coloanele unde o deosebită specificare nu este necesară.

In coloana 6 se înscriu acei membri ai familiei, cari au asemenea domiciliu obicinuit în comună, dar în timpul facerei recensământului lipsesc vremelnic din comună, cum ar fi, de exemplu, un comerciant care, pentru câtva timp, se duce în afaceri de comerciu în alt oraş şi chiar în altă ţară, — un membru bolnav al familiei internat într'un spital, etc.

9. In coloana 7 se înscrie populaţia aşa zisă flotantă, adică acele persoane cari în timpul recensământului se află de scurt timp, din întâmplare, în comună, dar domiciliul obicinuit şi-l au în altă comună, în altă ţară. Aşa ar fi, de exemplu, una sau mai multe rude care s'ar găsi, pentru câtva timp, în gazdă pentru afaceri sau petreceri, la o familie din comuna unde se prezintă comisiunea de recensământ; aceste rude se înscriu în coloana 7, între populaţia flotantă, rămânând a se înscrie între populaţia stabilă în comuna unde îşi au domiciliul obicinuit. Asemenea într'un hotel se află şi populaţie stabilă şi populaţie flotantă; stabilă: proprietarul, antreprenorul hotelului şi oamenii de serviciu cari locuesc în hotel; flotantă: pasagerii.

CASA

Judeţul ....., plasa ....., comuna .....

Nr. curent	NUMELE de FAMILIE	PRENUMELE de BOTEZ	Gradul de rudenie sau legătură cu capul familiei	Cu domiciliul obicinuit în comună		Aflat de scurt timp, din întâmplare, în comună	Sexul		Etatea (în ani întregi)
				Aflat în comună	Lipsind de scurt timp din com.		Masculin	Femenin	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

10. Inscrierea în buletinul de familie a populaţiei flotante se face după înscrierea populaţiei stabile dintr'o familie oarecare. Pentru a nu se face vreo confuziune la despoiere, înscrierea populaţiei stabile se separă pe buletin, de înscrierea populaţiei flotante, printr'o linie groasă, trasă orizontal cu cerneală pe rândul ce urmează după înscrierea populaţiei stabile.

11. Inscrierea în coloanele 8 şi cele următoare, până la 22 inclusiv, este foarte lesnicioasă, nu poate prezenta nicio dificultate: textul înscris în capul fiecărei din aceste coloane este îndestulător pentru a face să se înţeleagă cum trebue să se efectueze înscrierile ştiinţelor dobândite.

Se atrage numai atenţiunea asupra următoarelor puncte:

In coloanele 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 19 şi 20, înscrierea se face prin semnul I, iar în coloanele 10, 16, 18, 21, 22 şi 23 trebue făcută anume vorbire.

Aşa, în coloana 10 se va scrie de agentul recensiator numărul anilor fiecărui membru al familiei, de ex.: 40, 30, 20, 17, etc. Pentru aflarea adevăratei vârste, agentul de recensământ se va interesa cu dinadinsul de anul naşterei. — Anii se vor înscrie întregi; socotindu-se an împlinit şi acela în care o persoană a intrat, aşa spre ex.: o persoană născută la 30 Noembre 1890 se va trece de 10 ani; o alta născută la 31 Decembre 1890 se va trece de 9 ani. Pentru copiii mai mici de un an se va specifica anume lunile; de ex.: 3 luni, 7 luni, 11 luni, etc.

In coloana 16 trebue anume înscrisă ţara de protecţiune, de ex.: Francia, Austro-Ungaria, Germania, Rusia, Turcia, Anglia, etc.

Se atrage atenţiunea asupra celor ce urmează a se înscrie prin semnul I în coloana 17, « nesupuşi niciunei protecţiuni ». Sunt într'adevăr locuitori ai ţărei, cari nu sunt nici cetăţeni români, nici supuşi protecţiunii vreunei ţări străine; aceştia sunt, în majoritatea cazurilor, evreii.

Se va observa, în ce priveşte instrucţia, coloanele 19 şi 20, a nu se înscrie în coloana 19 aceia cari ştiu numai să iscălească; aceştia urmează a fi înscrişi în coloana 20.

In ce priveşte « profesiunea », coloanele 21 şi 22, se atrage atenţia a se nota exact

No. .....

cătuna ....., suburbia ....., strada .....

Starea civilă				Cetăţenia			Religiunea	Instrucţia		Profesiunea sau meseria		Infirmitatea văzută, precum: orbii, schiopii, surdo-muţii, etc.
Necăsătorit	Căsătorit	Văduv prin deces	Divorţat	Cetăţean român	Supus străin (anume cărei ţări)	Nesupus niciunei protecţiuni		Ştie a scrie şi citi	Nu ştie a scrie şi citi	De căpetenie	Altă profesiune sau meserie ce ar mai exercita	
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23

şi cu adevăratul ei nume, profesiunea, comerciul, meseria celui înscris, arătându-se în acelaşi timp dacă individul este stăpân sau lucrător. Acei cari n'au în realitate nicio profesiune, nu se vor nota de loc în aceste coloane.

Este oprită întrebuinţarea de « casnică », « menageră », « liberă », pentru acei cari în realitate nu fac nimic sau nu exercită vre-unul din comerciurile, profesiunile, industriile generalmente cunoscute; aceştia nu se vor nota în coloanele 21 şi 22.

Femeia, copiii nu trebue a fi înscrişi, cum se obişnueşte câteodată, cu profesiunea bărbatului, tatălui lor; numai când aceştia vor avea în realitate o profesiune, ea se va nota prin coloanele 21 şi 22; altfel se va lăsa locul gol în aceste coloane, în dreptul numelui lor.

Expresiunile de arendaş, muncitor, servitor, se vor putea întrebuinţa.

Persoanele cari, având o profesiune obicinuită, ar mai ocupa în mod temporar o funcţiune, fie electivă, fie dată de guvern, fie într'o instituţiune particulară, cum de ex.: un advocat şi primar, un medic şi profesor, un inginer şi director de fabrică, etc., se vor trece în coloana 21 cu profesiunea obicinuită de advocat, medic, inginer; iar în coloana 22 cu aceea temporară de primar, profesor, director de fabrică.

In coloana 23 se vor trece numai persoanele care au o infirmitate (beteşug) văzută, precum: orbii, schiopii, ciungii, surdo-muţii, nebunii şi idioţii, arătându-se anume infirmitatea de care suferă.

2. CIRCULARA Nr. 86.216 DIN 2 NOEMBRE 1899

Domnule Prefect,

Recensământul general al populaţiunii care trebue să înceapă negreşit în dimineaţa zilei de 1 Decembre a. c., spre a fi terminat până la 10 ale acelei luni cel mai târziu, se va efectua pe formularele şi după instrucţiunile ce vi s'au trimes de Ministerul financelor pe lângă adresa Nr. 68.543 din 9 Septembre.

In consideraţiunea interesului general ce are Statul de a asigura prin toate mijloacele de care dispune, buna reuşită a acestei operaţiuni, departamentul meu, de acord cu acela al internelor şi financelor a alcătuit un supliment de instrucţiuni speciale cu privire la alcătuirea şi modul de procedare al comisiunilor de recensământ.

Am onoare a vă remite pe lângă aceasta un număr de ..... exemplare din aceste instrucţiuni, spre a fi distribuite comisiunilor.

După cum rezultă din aceste instrucţiuni, pentru recensământul populaţiunei din comunele rurale se vor institui două comisiuni: Comisiunea de plasă, compusă din Subprefect, Şeful Ocolului silvic, Controlorul fiscal, Medicul de plasă şi Revizorul şcolar, şi comisiunile comunale, care se vor înfiinţa în fiecare comună, în număr suficient, după trebuinţa şi condiţiunile localităţii.

Atribuţiunile comisiunilor de plasă fiind bine determinate în instrucţiunile ce se alătură, subscrisul vă roagă să luaţi dispoziţiuni pentru convocarea acestor comisiuni în una din primele zile ale lunei Noembre spre a lua cunoştinţă de toate instrucţiunile date şi a se înţelege asupra măsurilor ce trebuesc luate în fiecare comună pentru instituirea comisiunilor de recensământ şi asupra împărţirii controlului în fiecare din membrii comisiunilor de plasă.

In privinţa comunelor urbane, vă rugăm să interveniţi pe lângă autorităţile comunale, punându-le în vedere ca comisiunile de recensământ, compuse din câte 2 persoane, să fie instituite în număr cât mai mare, pentru ca operaţiunea să fie lesnicioasă şi să se poată termina curând.

In această privinţă se va ţine seamă de numărul de case, de mărimea şi de distribuţiunea lor pe fiecare stradă, precum şi de desimea populaţiunii.

Membrii acestor comisiuni vor putea fi recrutaţi dintre funcţionarii primăriei şi judeţului, din institutori, preoţi, agenţi de urmărire şi agenţi poliţieneşti.

Pe lângă comisiunile de recensământ, va fi necesar să funcţioneze şi un număr de comisiuni de control, a căror atribuţiuni vor fi similare cu acelea ale comisiunilor de plasă.

Guvernul urmărind cu un interes deosebit scopul ca numărătoarea populaţiunii să se efectueze în mod serios şi conştiincios pentru ca ştiinţele statistice să repre-

zinte cât mai exact starea și distribuirea populațiunii țării, subscrisul, vă roagă să depuneți toată stăruința pentru conducerea și buna reușită a acestei operațiuni folositoare.

Vă mai rugăm în același timp, să binevoiți a ne ține în curent cu toate dispozițiunile ce veți lua în această privință, cum și de mersul regulat al operațiunilor.

Primiți, vă rog, domnule prefect, asigurarea considerațiunii noastre.

Șeful Serviciului,
Leonida Colescu

Ministru,
Nicolae Fleva

3. INSTRUCȚIUNI
pentru comisiunile de plasă

La fiecare subprefectură se va forma o comisiune de plasă compusă din: subprefect, medicul de plasă, revizorul școlar, șeful Ocolului silvic și controlorul fiscal.

Această comisiune, după ce își va repartiza circumscripțiile între membrii săi, va procede la cele următoare:

1. Intocmirea comisiunilor comunale de recensământ în fiecare comună rurală.

In acest scop, în înțelegere cu primarul localității, se vor institui numărul necesar de comisiuni, ținând seamă de numărul cătunelor, desimea populațiunii și situațiunea locului, dacă mijloacele de comunicație sunt lesnicioase, dacă casele sunt prea împrăștiate etc.

Intru aceasta se va lua de normă, ca fiecărei comisiuni să se dea dela 200 până la 250 case; bine înțeles însă, că această normă va putea să varieze după condițiunile locale.

Comisiunile de recensământ vor fi compuse din câte 2 persoane și alese din următoarele: Primarul, ajutoarele de primar, consilierii comunali, notarul, ca reprezentanți ai autorității comunale; din partea Statului: perceptorul fiscal, agenții perceptorului, învățătorul, preotul, șeful de garnizoană, agentul sanitar vaccinator.

Când vre-una din persoanele desemnate mai sus va fi în imposibilitate sau va refuza de a lua parte la lucrările recensământului, primarul va dispune înlocuirea ei prin alta și în cazul de refuz, fără motiv binecuvântat (precum de exemplu: boală constatată), va încheia proces-verbal și îl va înainta comisiunii de plasă, spre a se cere pedepsirea funcționarului pe cale disciplinară (amendă, suspendare sau destituire).

2. Comisiunea de plasă va căuta să dea instrucțiunile și toate deslușirile necesare comisiunilor comunale de recensământ, pentru ca acestea să fie în plină cunoștință de modul cum vor proceda în adunarea și înscrierea datelor. In special, să le atragă atențiunea asupra următoarelor puncte:

a) Să nu scape din vedere vreo casă sau familie, care să rămână nerecensiată; pentru acest scop, primarul va indica fiecărei comisiuni numărul aproximativ de case ce cad în circumscripțiunea comisiunii comunale de recensământ.

b) Intrând în fiecare casă, comisiunea de recensământ va întreba mai întâi de șeful familiei și va culege toate științele dela acesta sau în lipsa lui dela un alt membru al familiei, în vârstă și în stare de a procura cu exactitate datele ce se cer. In nici un caz însă să nu se adreseze la copii sau la servitori.

c) Va căuta să se încredinţeze cu de-amănuntul că au trecut toate persoanele locuitoare în casă, că nu s'a ascuns nimeni, că nici unul din cei absenţi n'a fost ocolit.

d) Spre a obţine mai cu uşurinţă concursul locuitorilor, comisiunile vor asigura pe fiecare, că această statistică nu se face decât în interesul public, ca să ştim cu toţii câţi suntem şi cum suntem distribuiţi, că nu se urmăreşte nici scopul de a mări impozitele, nici acela de a lua vreo măsură jicnitoare pentru populaţiune.

e) Să se pună în vedere comisiunilor de recensământ că lucrările lor vor fi apoi controlate atât de comisiunile de plasă, cât şi de serviciile centrale ale prefecturilor şi ministerelor şi că agenţii cari se vor dovedi că au lucrat cu uşurinţă sau că cu intenţiune au trecut date greşite ori au omis a trece toate persoanele aflătoare, vor fi pedepsiţi pe cale disciplinară.

3. Este de dorit ca fiecare din membrii comisiunii de plasă, transportându-se între 15 şi 30 Noembre în comunele rurale, să adune pe agenţii cari vor avea a face parte din comisiunile de recensământ şi să-i instruiască într'un mod practic, amănunţit, asupra modului de procedare, insistând asupra deosebitei importanţe ce are această lucrare. Se va putea face chiar experienţa de fapt a operaţiunii, recensând spre pildă o casă din sat.

4. In timpul efectuării recensământului general, dela 1—10 Decembre, membrii comisiunii de plasă vor controla operaţiunile comisiunilor de recensământ, încredinţându-se la faţa locului, dacă acestea au recensiat toate casele din cuprinsul circumscripţiunii indicate, dacă în fiecare casă au procedat întocmai cu instrucţiunile date şi dacă s'au depus la primărie toate buletinele de recensiune. Vor semnala orice omisiune sau abatere şi vor lua imediat măsuri pentru a se îndrepta buletinele greşite. După această verificare a membrului din comisiunea de plasă, se va proceda la despoierea buletinelor pe comună, care se va face de comisiunile comunale de recensământ, conform instrucţiunilor speciale.

5. După despoiere, carnetele conţinând buletinele de familie, vor fi cusute pe cătune, şnuruite, sigilate şi păstrate cu cea mai mare îngrijire în arhiva primăriei, până când se vor reclama de Ministerul de Domenii (Serviciul Statisticei generale).

In privinţa foilor de despoiere se va urma întocmai cum prevăd instrucţiunile speciale.

6. Comisiunile de plasă vor încheia proces-verbal despre toate lucrările lor şi le vor înainta Prefecturii judeţului împreună cu un raport, în care se va expune cum s'a efectuat operaţiunea recensământului, ce greutăţi s'au întâmpinat, etc.

4. AFIPT

MINISTERUL AGRICULTUREI, COMERCIULUI, INDUSTRIEI ŞI DOMENIILOR

SERVICIUL STATISTICEI GENERALE

NUMĂRĂTOAREA GENERALĂ A POPULAŢIUNEI IN 1899

Se aduce la obştească cunoştinţă, că în dimineaţa zilei de 1 Decembre viitor se va începe, în tot cuprinsul ţării, recensământul general al populaţiunii.

Acest recensământ va fi făcut de comisiuni speciale numite de Primăria fiecărei comune urbane şi rurale. Păşind către îndeplinirea îndatoririlor lor, comisiunile vor intra în fiece casă şi vor întreba pe capul familiei sau în lipsă pe cel mai bătrân despre numele şi pronumele, vârsta, starea civilă, religiunea, cetăţenia şi meseria tuturor persoanelor care locuesc în casă, înscriind pe anumite foi răspunsurile ce se vor da asupra acestor întrebări.

Fiind de mare însemnătate această numărătoare a populaţiunii, rugăm şi îndemnăm pe toţi locuitorii acestei ţări, fără deosebire de rit şi de naţionalitate, a da tot ajutorul trebuincios la lucrările de recensământ, răspunzând, cu bună credinţă şi în plin adevăr, la toate întrebările ce li se vor face de către agenţii însărcinaţi cu această numărătoare şi arătând pe toate persoanele de orice vârstă care locuiesc sub acelaşi acoperământ şi fac parte din aceeaşi familie.

Să nu caute nimeni a se ascunde sau a se sustrage dela această catagrafie generală şi să fie cu toţii încredinţaţi, că ea se face numai în interesul public, pentru ca să ştim, câţi sunt toţi locuitorii ţării şi cum sunt ei împărţiţi în fiece comună.

Această lucrare este necesară şi folositoare, pentru că o cunoştinţă exactă de numărul populaţiunei înlesneşte oricărui guvern sarcina ce îi este încredinţată de a se îngriji de îmbunătăţirea mijloacelor ei de traiu.

RECENSĂMÂNTUL POPULAŢIUNEI DIN DECEMBRE 1899

Formulare de despoiere

5. FORMULARE

FAMILII ŞI

	Numărul menajelor			NUMĂRUL			
	De persoane singuratice	De familii	Instituţiuni socotite separat	1 persoană	2 persoane	3 persoane	4 persoane

RECENSĂMÂNTUL POPULAŢIUNEI DIN DECEMBRE 1899

Formulare de despoiere

STAREA

	De 14 ani	De 15 ani	De 16 ani	De 17 ani		De 18 ani		De 19 ani		De 20 ani		Dela 21—25 ani		Dela 26—30 ani		Dela 31—35 ani	
	F.	F.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.

RECENSĂMÂNTUL POPULAŢIUNEI DIN DECEMBRE 1899

Formulare de despoiere

STAREA

Necăsă

	Până la 1 an împlinit		De 2 ani		De 3 ani		De 4 ani		De 5 ani		De 6 ani		De 7 ani		De 8 ani		De 9 ani		De 10 ani		De 11 ani		De 12 ani		De 13 ani		De 14 ani		De 15 ani		De 16 ani	
	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.

DE DESPOIERE
INSTITUŢIUNI

Formular Nr. 1

FAMILIILOR COMPUSE DIN:

5 persoane	6 persoane	7 persoane	8 persoane	9 persoane	10 persoane	11 persoane şi mai multe	TOTAL

Formular Nr. 2.

CIVILĂ_____

Dela 36—40 ani		Dela 41—45 ani		Dela 46—50 ani		Dela 51—55 ani		Dela 56—60 an		Dela 61—70 ani		Dela 71—80 ani		Dela 81—90 ani		Peste 90 ani		Vârstă necunoscută		Total	
B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.

Formular Nr. 2 A.

CIVILĂ
toriţi

De 17 ani		De 18 ani		De 19 ani		De 20 ani		Dela 21—25 ani		Dela 26—30 ani		Dela 31—35 ani		Dela 36—40 ani		Dela 41—45 ani		Dela 46—50 ani		Dela 51—55 ani		Dela 56—60 ani		Dela 61—70 ani		Dela 71—80 ani		Dela 81—90 ani		Peste 90 ani		Vârstă necunoscută		Total	
B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.

RECENSĂMÂNTUL POPULAȚIUNEI DIN DECEMBRE 1899

Formulare de despoiere

CETĂȚE

	VÂRSTA																						Total	
	0—10 ani		11—20 ani		21—30 ani		31—40 ani		41—50 ani		51—60 ani		61—70 ani		71—80 ani		81—90 ani		Peste 90 ani		Necunoscută			
	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.

RECENSĂMÂNTUL POPULAȚIUNEI DIN DECEMBRE 1899

Formulare de despoiere

IN

	INFIRMITATEA						VÂRSTA													STAREA	
	Orbi		Surdomuți		Alte infirmități		Până la 10 ani împliniți	Dela 11—20 ani împliniți	Dela 21—30 ani împliniți	Dela 31—40 ani împliniți	Dela 41—50 ani împliniți	Dela 51—60 ani împliniți	Dela 61—70 ani împliniți	Dela 71—80 ani împliniți	Dela 81—90 ani împliniți	Peste 90 ani	Vârstă necunoscută	Necăsătoriți	Căsătoriți
	B.	F.	B.	F.	B.	F.													

RECENSĂMÂNTUL POPULAȚIUNEI DIN DECEMBRE 1899

Formulare de despoiere

POPULAȚIUNEA

	Sexul			Locul unde a fost inscris			VÂRSTA											Starea	
	Bărbați	Femei	Total	In hoteluri	In familie	In instituții publice	Până la 10 ani împliniți	Dela 11—20 ani împliniți	Dela 21—30 ani împliniți	Dela 31—40 ani împliniți	Dela 41—50 ani împliniți	Dela 51—60 ani împliniți	Dela 61—70 ani împliniți	Dela 71—80 ani împliniți	Dela 81—90 ani împliniți	Peste 90 ani împliniți	Vârstă necunoscută	Necăsătoriți	Căsătoriți

Formular Nr. 3.

NIA . . . .

RELIGIUNI																INSTRUCȚIE							
Ortodoxă		Mozaică		Catolică		Protestantă		Mahometană		Armeană		Lipovană		Altele sau necunoscute		Dela 7—15 ani				Peste 15 ani			
																Știe carte		Nu știe carte		Știe carte		Nu știe carte	
B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.	B.	F.

Formular Nr. 4.

FIRMI

CIVILĂ		RELIGIUNEA								CETĂȚENIA											Totalul infirmilor	
Văduvi	Divorțați	Ortodoxă	Mozaică	Catolică	Protestantă	Mahometană	Armeană	Lipovană	Alta sau necunoscută	Română	Austro-Ungară	Greacă	Italiană	Turcă	Bulgară	Germană	Rusă	Sârbă	Alte State	Fără protecție	B.	F.

Formular Nr. 5

FLOTANTĂ

civilă		CETĂȚENIA															RELIGIA								Instrucția		Infirmi
Văduvi	Divorțați	Română	Austro-Ungară	Germană	Franceză	Italiană	Engleză	Rusă	Greacă	Sârbă	Bulgară	Belgiană	Elvețiană	Turcă	Alte State	Nesupuși nici-unei protecț.	Ortodoxă	Mozaică	Catolică	Protestantă	Mahometană	Armeană	Lipoveană	Alta sau necunoscută	Știe carte	Nu știe carte	

Biblioteca Centrală Regională Craiova